॥ နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ॥

ခုဒ္ဒကနိကာယေ

နေတ္တိပ္ပကရဏပါဠိ

၁. သင်္ဂဟဝါရော

ယံ လောကော ပူဇယတေ၊ သလောကပါလော သဒါ နမဿတိ စ။
တဿေတ သာသနဝရံ၊ ဝိဒူဟိ ဉေယျံ နရဝရဿ။

ဒွါဒသ ပဒါနိ သုတ္တံ၊ တံ သဗ္ဗံ ဗျဉ္ဇနဉ္စ အတ္ထော စ။
တံ ဝိညေယျံ ဥဘယံ၊ ကော အတ္ထော ဗျဉ္ဇနံ ကတမံ။

သောဠသဟာရာ နေတ္တိ [နေတ္တီ (က.)] ၊ ပဉ္စနယာ သာသနဿ ပရိယေဋ္ဌိ။
အဋ္ဌာရသမူလပဒါ၊ မဟာကစ္စာနေန [မဟာကစ္စာနေန (သီ.)] နိဒ္ဒိဋ္ဌာ။

ဟာရာ ဗျဉ္ဇနဝိစယော၊ သုတ္တဿ နယာ တယော စ သုတ္တတ္ထော။
ဥဘယံ ပရိဂ္ဂဟီတံ၊ ဝုစ္စတိ သုတ္တံ ယထာသုတ္တံ။

ယာ စေဝ ဒေသနာ ယဉ္စ၊ ဒေသိတံ ဥဘယမေဝ ဝိညေယျံ။
တတ္ထာယမာနုပုဗ္ဗီ၊ နဝဝိဓသုတ္တန္တပရိယေဋ္ဌီတိ။

သင်္ဂဟဝါရော။

၂. ဥဒ္ဒေသတရော

၁. တတ္ထ ကတမေ သောဠသ ဟာရာ? ဒေသနာ ဝိစယော ယုတ္တိ ပဒဋ္ဌာနော လက္ခဏော စတုဗျူဟော အာဝဋ္ဋော ဝိဘတ္တိ ပရိဝတ္တနော ဝေဝစနော ပညတ္တိ ဩတရဏော သောဓနော အဓိဋ္ဌာနော ပရိက္ခာရော သမာရောပနော ဣတိ။

တဿာနုဂီတိ

ဒေသနာ ဝိစယော ယုတ္တိ၊ ပဒဋ္ဌာနော စ လက္ခဏော။
စတုဗျူဟော စ အာဝဋ္ဋော၊ ဝိဘတ္တိ ပရိဝတ္တနော။

ဝေဝစနော စ ပညတ္တိ၊ ဩတရဏော စ သောဓနော။
အဓိဋ္ဌာနော ပရိက္ခာရော၊ သမာရောပနော သောဠသော [သောဠသ (သီ.)]။

ဧတေ သောဠသ ဟာရာ၊ ပကိတ္တိတာ အတ္ထတော အသံကိဏ္ဏာ။
ဧတေသဉ္စေဝ ဘဝတိ၊ ဝိတ္ထာရတယာ နယဝိဘတ္တီတိ။

၂. တတ္ထ ကတမေ ပဉ္စ နယာ? နန္ဒိယာဝဋ္ဋော တိပုက္ခလော သီဟဝိက္ကီဠိတော ဒိသာလောစနော အင်္ကုသော ဣတိ။

တဿာနုဂီတိ

ပဌမော နန္ဒိယာဝဋ္ဋော၊ ဒုတိယော စ တိပုက္ခလော။
သီဟဝိက္ကီဠိတော နာမ၊ တတိယော နယလဥ္ဆကော [နယလဉ္ဆကော (သီ.)] ။

ဒိသာလောစနမာဟံသု၊ စတုတ္ထံ နယမုတ္တမံ။
ပဉ္စမော အင်္ကုသော နာမ၊ သဗ္ဗေ ပဉ္စ နယာ ဂတာတိ။

၃. တတ္ထ ကတမာနိ အဋ္ဌာရသ မူလပဒါနိ? နဝ ပဒါနိ ကုသလာနိ နဝ ပဒါနိ အကုသလာနိ။ တတ္ထ ကတမာနိ နဝ ပဒါနိ အကုသလာနိ, တဏှာ အဝိဇ္ဇာ လောဘော ဒေါသော မောဟော သုဘသညာ သုခသညာ နိစ္စသညာ အတ္တသညာတိ, ဣမာနိ နဝ ပဒါနိ အကုသလာနိ, ယတ္ထ သဗ္ဗော အကုသလပက္ခော သင်္ဂဟံ သမောသရဏံ ဂစ္ဆတိ။

တတ္ထ ကတမာနိ နဝ ပဒါနိ ကုသလာနိ? သမထော ဝိပဿနာ အလောဘော အဒေါသော အမောဟော အသုဘသညာ ဒုက္ခသညာ အနိစ္စသညာ အနတ္တသညာတိ, ဣမာနိ နဝ ပဒါနိ ကုသလာနိ, ယတ္ထ သဗ္ဗော ကုသလပက္ခော သင်္ဂဟံ သမောသရဏံ ဂစ္ဆတိ။

တတ္ရိဒံ ဥဒ္ဒာနံ

တဏှာ စ အဝိဇ္ဇာပိ စ၊ လောဘော ဒေါသော တထေဝ မောဟော စ။
စတုရော စ ဝိပလ္လာသာ၊ ကိလေသဘူမီ နဝ ပဒါနိ။

သမထော စ ဝိပဿနာ စ၊ ကုသလာနိ စ ယာနိ တီဏိ မူလာနိ။
စတုရော သတိပဋ္ဌာနာ၊ ဣန္ဒြိယဘူမီ နဝ ပဒါနိ။

နဝဟိ စ ပဒေဟိ ကုသလာ၊ နဝဟိ စ ယုဇ္ဇန္တိ အကုသလပက္ခာ။
ဧတေ ခော မူလပဒါ၊ ဘဝန္တိ အဋ္ဌာရသ ပဒါနီတိ။

ဥဒ္ဒေသတရော။

၃. နိဒ္ဒေသတရော

၄. တတ္ထ သင်္ခေပတော နေတ္တိ ကိတ္တိတာ။

ဟာရသင်္ခေပော

၁. အဿာဒါဒီနဝတာ၊ နိဿရဏမ္ပိ စ ဖလံ ဥပါယော စ။
အာဏတ္တီ စ ဘဂဝတော၊ ယောဂီနံ **ဒေသနာဟာရော**။

၂. ယံ ပုစ္ဆိတဉ္စ ဝိဿဇ္ဇိတဉ္စ၊ သုတ္တဿ ယာ စ အနုဂီတိ။
သုတ္တဿ ယော ပဝိစယော၊ ဟာရော **ဝိစယော**တိ နိဒ္ဒိဋ္ဌော။

၃. သဗ္ဗေသံ ဟာရာနံ၊ ယာ ဘူမိ ယော စ ဂေါစရော တေသံ။
ယုတ္တာယုတ္တပရိက္ခာ၊ ဟာရော **ယုတ္တိ** တိ နိဒ္ဒိဋ္ဌော။

၄. ဓမ္မံ ဒေသေတိ ဇိနော၊ တဿ စ ဓမ္မဿ ယံ ပဒဋ္ဌာနံ။
ဣတိ ယာဝ သဗ္ဗဓမ္မာ၊ ဧသော ဟာရော **ပဒဋ္ဌာနော** ။

၅. ဝုတ္တမှိ ဧကဓမ္မေ၊ ယေ ဓမ္မာ ဧကလက္ခဏာ ကေစိ။
ဝုတ္တာ ဘဝန္တိ သဗ္ဗေ၊ သော ဟာရော **လက္ခဏော** နာမ။

၆. နေရုတ္တမဓိပ္ပါယော၊ ဗျဉ္ဇနမထ ဒေသနာနိဒါနဉ္စ။
ပုဗ္ဗာပရာနုသန္ဓီ၊ ဧသော ဟာရော **စတုဗျူဟော** ။

၇. ဧကမှိ ပဒဋ္ဌာနေ၊ ပရိယေသတိ သေသကံ ပဒဋ္ဌာနံ။
အာဝဋ္ဋတိ ပဋိပက္ခေ၊ **အာဝဋ္ဋော** နာမ သော ဟာရော။

၈. ဓမ္မဉ္စ ပဒဋ္ဌာနံ၊ ဘူမိဉ္စ ဝိဘဇ္ဇတေ အယံ ဟာရော။
သာဓာရဏေ အသာဓာရဏေ စ နေယျော **ဝိဘတ္တီ** တိ။

၉. ကုသလာကုသလေ ဓမ္မေ၊ နိဒ္ဒိဋ္ဌေ ဘာဝိတေ ပဟီနေ စ။
ပရိဝတ္တတိ ပဋိပက္ခေ၊ ဟာရော **ပရိဝတ္တနော** နာမ။

၁၀. ဝေဝစနာနိ ဗဟူနိ တု၊ သုတ္တေ ဝုတ္တာနိ ဧကဓမ္မဿ။
ယော ဇာနာတိ သုတ္တဝိဒူ၊ **ဝေဝစနော** နာမ သော ဟာရော။

၁၁. ဧကံ ဘဂဝတာ ဓမ္မံ၊ ပညတ္တီဟိ ဝိဝိဓာဟိ ဒေသေတိ။
သော အာကာရော ဉေယျော၊ **ပညတ္တီ** နာမ ဟာရောတိ။

၁၂. ယော စ ပဋိစ္စုပ္ပါဒော၊ ဣန္ဒြိယခန္ဓာ စ ဓာတု အာယတနာ။
ဧတေဟိ ဩတရတိ ယော၊ **ဩတရဏော** နာမ သော ဟာရော။

၁၃. ဝိဿဇ္ဇိတမှိ ပဉှေ၊ ဂါထာယံ ပုစ္ဆိတာယမာရဗ္ဘ။
သုဒ္ဓါသုဒ္ဓပရိက္ခာ၊ ဟာရော သော **သောဓနော** နာမ။

၁၄. ဧကတ္တတာယ ဓမ္မာ၊ ယေပိ စ ဝေမတ္တတာယ နိဒ္ဒိဋ္ဌာ။
တေန ဝိကပ္ပယိတဗ္ဗာ၊ ဧသော ဟာရော **အဓိဋ္ဌာနော** ။

၁၅. ယေ ဓမ္မာ ယံ ဓမ္မံ၊ ဇနယန္တိပ္ပစ္စယာ ပရမ္ပရတော။
ဟေတုမဝကမုယိတ္တ၊ ဧသော ဟာရော **ပရိက္ခာရော**။

၁၆. ယေ ဓမ္မာ ယံ မူလာ၊ ယေ စေကတ္ထာ ပကာသိတာ မုနိနာ။
တေ သမရောပယိတဗ္ဗာ၊ ဧသ **သမာရောပနော** ဟာရော။

နယသင်္ခေပေ

၁၇. တဏှာဟဥ္စ အဝိဇ္ဇမ္ပိ စ၊ သမထေန ဝိပဿနာ ယော နေတိ။
သစ္စေဟိ ယောဇယိတ္တ၊ အယံ နယော **နန္ဒိယာဝဋ္ဋော** ။

၁၈. ယော အကုသလေ သမူလေဟိ၊ နေတိ ကုသလေ စ ကုသလမူလေဟိ။
ဘူတံ တထံ အဝိတထံ၊ **တိပုက္ခလံ** တံ နယံ အာဟု။

၁၉. ယော နေတိ ဝိပလ္လာသေဟိ၊ ကိလေသေ ဣန္ဒြိယေဟိ သဒ္ဓမ္မေ။
ဧတံ နယံ နယဝိဒူ၊ **သီဟဝိက္ကီဠိတံ** အာဟု။

၂၀. ဝေယျာကရဏေသု ဟိ ယေ၊ ကုသလာကုသလာ တဟိံ တဟိံ ဝုတ္တာ။
မနသာ ဝေါလောကယတေ၊ တံ ခု **ဒိသာလောစနံ** အာဟု။

၂၁. ဩလောကေတ္တ ဒိသလောစနေန၊ ဥက္ခိပိယ ယံ သမာနေတိ။
သဗ္ဗေ ကုသလာကုသလေ၊ အယံ နယော **အင်္ကုသော** နာမ။

၂၂. သောဠသ ဟာရာ ပဌမံ၊ ဒိသလောစနတော [ဒိသလောစနေန (က.)] ဒိသာ ဝိလောကေတ္တ။
သင်္ခိပိယ အင်္ကုသေန ဟိ၊ နယေဟိ တီဟိ နိဒ္ဒိသေ သုတ္တံ။

ဒွါဒသပဒ

၂၃. အက္ခရံ ပဒံ ဗျဉ္ဇနံ၊ နိရုတ္တိ တထေဝ နိဒ္ဒေသော။
အာကာရဆဋ္ဌဝစနံ၊ ဧတ္တာဝ ဗျဉ္ဇနံ သဗ္ဗံ။

၂၄. သင်္ကာသနာ ပကာသနာ၊ ဝိဝရဏာ ဝိဘဇနုတ္တာနီကမ္မပညတ္တိ။
ဧတေဟိ ဆဟိ ပဒေဟိ၊ အတ္ထော ကမ္မဉ္စ နိဒ္ဒိဋ္ဌံ။

၂၅. တီဏိ စ နယာ အနူနာ၊ အတ္ထဿ စ ဆပ္ပဒါနိ ဂဏိတာနိ။
နဝဟိ ပဒေဟိ ဘဂဝတော၊ ဝစနဿတ္ထော သမာယုတ္တော။

၂၆. အတ္ထဿ နဝပ္ပဒါနိ၊ ဗျဉ္ဇနပရိယေဋ္ဌိယာ စတုဗ္ဗီသ။
ဥဘယံ သင်္ကလယိတ္တ [သင်္ခေပယတော (က.)] ၊ တေတ္တိံသာ တတ္တိကာ နေတ္တီတိ။

နိဒ္ဒေသဝါရော။

၄. ပဋိနိဒ္ဒေသဝါရော

၁. ဒေသနာဟာရဝိဘင်္ဂေါ

၅. တတ္ထ ကတမော ဒေသနာဟာရော? “အသ္သာဒါဒီနဝတာ”တိ ကထာ အယံ ဒေသနာဟာရော။ ကိံ ဒေသယတိ? အသ္သာဒံ အာဒီနဝံ နိသ္သရဏံ ဖလံ ဥပါယံ အာဏတ္တိံ။ ဓမ္မံ တေ, ဘိက္ခဝေ, ဒေသေသ္သာမိ အာဒိကလျာဏံ မဇ္ဈေကလျာဏံ ပရိယောသာနကလျာဏံ သာတ္ထံ သဗျဉ္ဇနံ ကေဝလပရိပုဏ္ဏံ ပရိသုဒ္ဓံ ဗြဟ္မစရိယံ ပကာသေသ္သာမီတိ။

တတ္ထ ကတမော အသ္သာဒေါ?

“ကာမံ [ကာမမာဒိကာ ဣမာ ဆ ကထာ သု. နိ. ၇၇၂ ပသ္သိတဗ္ဗာ] ကာမယမာနသ္သ၊ တသ္သ စေတံ သမိဇ္ဈတိ။
အဒ္ဓာ ပီတိမနော ဟောတိ၊ လဒ္ဓာ မစ္စော ယဒိစ္ဆတီ”တိ။

အယံ အသ္သာဒေါ။

တတ္ထ ကတမော အာဒီနဝေါ?

“တသ္သ စေ ကာမယာနသ္သ၊ ဆန္ဒဇာတသ္သ ဇန္တုနော။
တေ ကာမာ ပရိဟာယန္တိ၊ သလ္လဝိဒ္ဓေါဝ ရုပ္ပတီ”တိ။

အယံ အာဒီနဝေါ။

တတ္ထ ကတမံ နိသ္သရဏံ?

“ယော ကာမေ ပရိဝဇ္ဇေတိ၊ သပ္ပသ္သေဝ ပဒါ သိရော။
သောမံ ဝိသတ္တိကံ လောကေ၊ သတော သမတိဝတ္တတီ”တိ။

ဣဒံ နိသ္သရဏံ။

တတ္ထ ကတမော အသ္သာဒေါ?

“ခေတ္တံ ဝတ္ထုံ ဟိရညံ ဝါ၊ ဂဝသ္သံ ဒါသပေါရိသံ။
ထိယော ဗန္ဓူ ပုထူ ကာမေ၊ ယော နရော အနုဂိဇ္ဈတီ”တိ။

အယံ အသ္သာဒေါ။

တတ္ထ ကတမော အာဒီနဝေါ?

“အဗလာ နံ ဗလီယန္တိ၊ မဒ္ဒန္တေ နံ ပရိသ္သယာ။
တတော နံ ဒုက္ခမန္ဝေတိ၊ နာဝံ ဘိန္နမိဝောဒက”န္တိ။

အယံ အာဒီနဝေါ။

တတ္ထ ကတမံ နိသ္သရဏံ?

“တသ္မာ ဇန္တု သအာ သတော၊ ကာမာနိ ပရိဝဇ္ဇယေ။
တေ ပဟာယ တရေ ဩဃံ၊ နာဝံ သိတွာဝ ပာရဂူ”တိ။

ဣဒံ နိဒ္ဒေသရဏံ။

တတ္ထ ကတမံ ဖလံ?

“ဓမ္မော ဟဝေ ရက္ခတိ ဓမ္မစာရိံ၊ ဆတ္တံ မဟန္တံ ယထ ဝဿကာလေ။
ဧသာနိသံသော ဓမ္မေ သုစိဏ္ဏေ၊ န ဒုဂ္ဂတိံ ဂစ္ဆတိ ဓမ္မစာရီ”တိ။

ဣဒံ ဖလံ။

တတ္ထ ကတမော ဥပါယော?

“သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ အနိစ္စာ”တိ။ပေ.။
“သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ [ပဿ ဓ. ပ. ၂၇၇] ဒုက္ခာ”တိ။ပေ.။
“သဗ္ဗေ ဓမ္မာ အနတ္တာ”တိ၊ ယဒာ ပညာယ ပဿတိ။
အထ နိဗ္ဗိန္ဒတိ ဒုက္ခေ၊ ဧသ မဂ္ဂေါ ဝိသုဒ္ဓိယာ”တိ။

အယံ ဥပါယော။

တတ္ထ ကတမာ အာဏတ္တိ?

“စက္ခုမာ [ပဿ ဥဒာ. ၄၃] ဝိသမာနီဝ၊ ဝိဇ္ဇမာနေ ပရက္ကမေ။
ပဏ္ဍိတော ဇီဝလောကသ္မိံ၊ ပါပါနိ ပရိဝဇ္ဇယေ”တိ။

အယံ အာဏတ္တိ။

“‘သုညတော လောကံ အဝေက္ခဿု၊
မောဃရာဇ’တိ အာဏတ္တိ၊ ‘သဒာ သတော’တိ ဥပါယော။
‘အတ္တာနုဒိဋ္ဌိံ ဦဟစ္စ [ဥဟစ္စ (က.) ပဿ သု. နိ. ၁၁၂၅] ၊ ဧဝံ မစ္စုတရော သိယာ’”။

ဣဒံ ဖလံ။

၆. တတ္ထ ဘဂဝါ ဥဂ္ဃဋိတညုဿ ပုဂ္ဂလဿ နိဿရဏံ ဒေသယတိ, ဝိပဉ္စိတညုဿ ပုဂ္ဂလဿ အာဒီနဝဉ္စ နိဿရဏဉ္စ ဒေသယတိ, နေယျဿ ပုဂ္ဂလဿ အဿာဒဉ္စ အာဒီနဝဉ္စ နိဿရဏဉ္စ ဒေသယတိ။

တတ္ထ စတဿော ပဋိပဒါ, စတ္တာရော ပုဂ္ဂလာ။ တဏှာစရိတော မန္ဒော သတိန္ဒြိယေန ဒုက္ခာယ ပဋိပဒါယ ဒန္ဓာဘိညာယ နိယျာတိ သတိပဋ္ဌာနေဟိ နိဿယေဟိ။ တဏှာစရိတော ဥဒတ္တော [ဥဒတ္တော (သီ.) ဥ + အာ + ဒာ + တ] သမာဓိန္ဒြိယေန ဒုက္ခာယ ပဋိပဒါယ ခိပ္ပာဘိညာယ နိယျာတိ ဈာနေဟိ နိဿယေဟိ။ ဒိဋ္ဌိစရိတော မန္ဒော ဝီရိယိန္ဒြိယေန သုခာယ ပဋိပဒါယ ဒန္ဓာဘိညာယ နိယျာတိ သမ္မပ္ပဓာနေဟိ နိဿယေဟိ။ ဒိဋ္ဌိစရိတော ဥဒတ္တော ပညိန္ဒြိယေန သုခာယ ပဋိပဒါယ ခိပ္ပာဘိညာယ နိယျာတိ သစ္စေဟိ နိဿယေဟိ။

ဥဘော တဏှာစရိတာ သမထပုဗ္ဗင်္ဂမာယ ဝိပဿနာ နိယျန္တိ ရာဂဝိရာဂာယ စေတောဝိမုတ္တိယာ။ ဥဘော ဒိဋ္ဌိစရိတာ ဝိပဿနာပုဗ္ဗင်္ဂမေ သမထေန နိယျန္တိ အဝိဇ္ဇာဝိရာဂာယ ပညာဝိမုတ္တိယာ။

တတ္ထ ယေ သမထပုဗ္ဗင်္ဂမာဟိ ပဋိပဒာဟိ နိယ္ယန္တိ, တေ နန္ဒိယာဝဋ္ဋေန နယေန ဟာတဗ္ဗာ, ယေ ဝိပဿနာ ပုဗ္ဗင်္ဂမာဟိ ပဋိပဒာဟိ နိယ္ယန္တိ, တေ သီဟဝိက္ကီဠိတေန နယေန ဟာတဗ္ဗာ။

၇. သုတ္တယံ ဟာရော ကတ္ထ သမ္ဘဝတိ, ယဿ သုတ္တာ တ ဓမ္မံ ဒေသယတိ အညတရော တ ဂရုဋ္ဌာနိယော သ ဗြဟ္မစာရီ, သော တံ ဓမ္မံ သုတွာ သဒ္ဓံ ပဋိလဘတိ။ တတ္ထ ယာ ဝီမံသာ ဥဿာဟနာ တုလနာ ဥပပရိက္ခာ, အယံ သုတမယီ ပညာ။ တထာ သုတေန နိဿယေန ယာ ဝီမံသာ တုလနာ ဥပပရိက္ခာ မနသာနုပေက္ခဏာ, အယံ စိန္တာမယီ ပညာ။ ဣမာဟိ ဒွီဟိ ပညာဟိ မနသိကာရသမ္ပယုတ္တဿ ယံ ဉာဏံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဒဿနဘူမိယံ တ ဘာဝနာဘူမိယံ တ, အယံ ဘာဝနာမယီ ပညာ။

၈. ပရတောဃောသာ သုတမယီ ပညာ။ ပစ္စတ္တသမုဋ္ဌိတာ ယောနိသော မနသိကာရာ စိန္တာမယီ ပညာ။ ယံ ပရတော စ ဃောသေန ပစ္စတ္တသမုဋ္ဌိတေန စ ယောနိသောမနသိကာရေန ဉာဏံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, အယံ ဘာဝနာမယီ ပညာ။ ယဿ ဣမာ ဒွေ ပညာ အတ္ထိ သုတမယီ စိန္တာမယီ စ, အယံ ဥဂ္ဃဋိတညူ။ ယဿ သုတမယီ ပညာ အတ္ထိ, စိန္တာမယီ နတ္ထိ, အယံ ဝိပဉ္စိတညူ [ဝိပစ္စိတညူ (သီ.)] ။ ယဿ နေဝ သုတမယီ ပညာ အတ္ထိ န စိန္တာမယီ, အယံ နေယျော။

၉. သာယံ ဓမ္မဒေသနာ ကိံ ဒေသယတိ? စတ္တာရိ သစ္စာနိ ဒုက္ခံ သမုဒယံ နိရောဓံ မဂ္ဂံ။ အာဒီနဝေ စ ဖလဉ္စ ဒုက္ခံ, အဿာဒော သမုဒယော, နိဿရဏံ နိရောဓော, ဥပါယော အာဏတ္တိ စ မဂ္ဂေါ။ ဣမာနိ စတ္တာရိ သစ္စာနိ။ ဣဒံ ဓမ္မစက္ကံ။

ယထာဟ ဘဂဝါ – ''ဣဒံ ဒုက္ခ''န္တိ မေ, ဘိက္ခဝေ, ဗာရာဏသိယံ ဣသိပတနေ မိဂဒါယေ အနုတ္တရံ ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္တိတံ အပ္ပဋိဝတ္တိယံ သမဏေန ဝါ ဗြာဟ္မဏေန ဝါ ဒေဝေန ဝါ မာရေန ဝါ ဗြဟ္မုနာ ဝါ ကေနစိ ဝါ လောကသ္မိံ, သဗ္ဗံ ဓမ္မစက္ကံ။

တတ္ထ အပရိမာဏာ ပဒါ, အပရိမာဏာ အက္ခရာ, အပရိမာဏာ ဗျဉ္ဇနာ, အပရိမာဏာ အာကာရာ နေရုတ္တာ နိဒ္ဒေသာ။ တေသံယေဝ အတ္ထဿ သင်္ကာသနာ ပကာသနာ ဝိဝရဏာ ဝိဘဇနာ ဥတ္တာနီကမ္မံ [ဥတ္တာနိကမ္မံ (က.)] ပညတ္တိ, ဣတိပိဒံ ဒုက္ခံ အရိယသစ္စံ။

''အယံ ဒုက္ခသမုဒယော''တိ မေ, ဘိက္ခဝေ, ဗာရာဏသိယံ ဣသိပတနေ မိဂဒါယေ အနုတ္တရံ ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္တိတံ။ ပေ.။ ''အယံ ဒုက္ခနိရောဓော''တိ မေ, ဘိက္ခဝေ။ပေ.။ ''အယံ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ''တိ မေ, ဘိက္ခဝေ, ဗာရာဏသိယံ ဣသိပတနေ မိဂဒါယေ အနုတ္တရံ ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္တိတံ အပ္ပဋိဝတ္တိယံ သမဏေန ဝါ ဗြာဟ္မဏေန ဝါ ဒေဝေန ဝါ မာရေန ဝါ ဗြဟ္မုနာ ဝါ ကေနစိ ဝါ လောကသ္မိံ။

တတ္ထ အပရိမာဏာ ပဒါ, အပရိမာဏာ အက္ခရာ, အပရိမာဏာ ဗျဉ္ဇနာ, အပရိမာဏာ အာကာရာ နေရုတ္တာ နိဒ္ဒေသာ။ တေသံယေဝ အတ္ထဿ သင်္ကာသနာ ပကာသနာ ဝိဝရဏာ ဝိဘဇနာ ဥတ္တာနီကမ္မံ ပညတ္တိ ဣတိပိဒံ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ အရိယသစ္စံ။

တတ္ထ ဘဂဝါ အက္ခရေဟိ သင်္ကာသေတိ, ပဒေဟိ ပကာသေတိ, ဗျဉ္ဇနေဟိ ဝိဝရတိ, အာကာရေဟိ ဝိဘဇတိ, နိရုတ္တီဟိ ဥတ္တာနီကရောတိ [ဥတ္တာနိံ ကရောတိ (က.)] , နိဒ္ဒေသေဟိ ပညပေတိ။ တတ္ထ ဘဂဝါ အက္ခရေဟိ စ ပဒေဟိ စ ဥဂ္ဃဋေတိ [ဥဂ္ဃာဋေတိ (သီ.)] , ဗျဉ္ဇနေဟိ စ အာကာရေဟိ စ ဝိပဉ္စယတိ, နိရုတ္တီဟိ စ နိဒ္ဒေသေဟိ စ ဝိတ္ထာရေတိ။ တတ္ထ ဥဂ္ဃဋနာ [ဥဂ္ဃာဋနာ (သီ.)] အာဒိ, ဝိပဉ္စနာ မဇ္ဈေ, ဝိတ္ထာရဏာ ပရိယောသာနံ။ သောယံ ဓမ္မဝိနယော ဥဂ္ဃဋိယန္တော ဥဂ္ဃဋိတညူပုဂ္ဂလံ ဝိနေတိ, တေန နံ အာဟု ''အာဒိကလျာဏော''တိ။ ဝိပဉ္စိယန္တော ဝိပဉ္စိတညူပုဂ္ဂလံ ဝိနေတိ, တေန နံ အာဟု ''မဇ္ဈေကလျာဏော''တိ။ ဝိတ္ထာရီယန္တော နေယျံ ပုဂ္ဂလံ ဝိနေတိ, တေန နံ အာဟု ''ပရိယောသာနကလျာဏော''တိ။

၁၀. တတ္ထ ဆပ္ပဒါနိ အတ္ထော သင်္ကာသနာ ပကာသနာ ဝိဝရဏာ ဝိဘဇနာ ဥတ္တာနီကမ္မံ ပညတ္တိ, ဣမာနိ ဆပ္ပဒါနိ အတ္ထော။ ဆပ္ပဒါနိ ဗျဉ္ဇနံ အက္ခရံ ပဒံ ဗျဉ္ဇနံ အာကာရော နိရုတ္တိ နိဒ္ဒေသော, ဣမာနိ ဆပ္ပဒါနိ ဗျ

ယဉ္စန္။ တေနာဟ ဘဂဝါ “ဓမ္မံ ဝေါ, ဘိက္ခဝေ, ဒေသေဿာမိ အာဒိကလျာဏံ မဇ္ဈေကလျာဏံ ပရိယောသာနက လျာဏံ သာတ္ထံ သဗျဉ္ဇန”န္တိ။

ကေဝလန္တိ လောကုတ္တရံ, န မိဿံ လောကိယေဟိ ဓမ္မေဟိ။ **ပရိပုဏ္ဏ** န္တိ ပရိပူရံ အနူနံ အနတိရေကံ။ **ပရိသု ဒ္ဓ**န္တိ နိမ္မလံ သဗ္ဗမလာပဂတံ ပရိယောဒာတံ ဥပဋ္ဌိတံ သဗ္ဗဝိသေသာနံ, ကြဒံ ဝုစ္စတိ တထာဂတပဒံက္ကတိပိ တထာဂတနိ သေဝိတံက္ကတိပိ တထာဂတာရဉ္ဇိတံက္ကတိပိ, အတောစေတံ ဗ္ရဟ္မစရိယံ ပညာယတိ။ တေနာဟ ဘဂဝါ “ကေဝလပရိပုဏ္ ဏံ ပရိသုဒ္ဓံ ဗ္ရဟ္မစရိယံ ပကာသေဿာမီ”တိ။

ကေသံ အယံ ဓမ္မဒေသနာ, ယောဂီနံ။ တေနာဟ အာယသ္မာ မဟာကစ္စာယနော –

“အဿာဒါဒီနဝတာ၊ နိဿရဏမ္ပိ စ ဖလံ ဥပါယော စ။
အာဏတ္တီ စ ဘဂဝတော၊ ယောဂီနံ ဒေသနာဟာရော”တိ။

နိယုတ္တော ဒေသနာဟာရော။

၂. ဝိစယဟာရဝိဘင်္ဂေါ

၁၁. တတ္ထ ကတမော ဝိစယော ဟာရော? “ယံ ပုစ္ဆိတဉ္စ ဝိဿဇ္ဇိတဉ္စာ”တိ ကထာ, အယံ ဝိစယော ဟာရော။

ကိံ ဝိစိနတိ? ပဒံ ဝိစိနတိ, ပဉှံ ဝိစိနတိ, ဝိသဇ္ဇနံ [ဝိဿဇ္ဇနံ (သီ. က.)] ဝိစိနတိ, ပုဗ္ဗာပရံ ဝိစိနတိ, အဿာဒံ ဝိစိ နတိ, အာဒီနဝံ ဝိစိနတိ, နိဿရဏံ ဝိစိနတိ, ဖလံ ဝိစိနတိ, ဥပါယံ ဝိစိနတိ, အာဏတ္တိံ ဝိစိနတိ, အနုဂီတိံ ဝိစိနတိ, သဗ္ဗေ နဝ သုတ္တန္တေ ဝိစိနတိ။ ယထာ ကိံ ဘဝေ, ယထာ အာယသ္မာ အဇိတော ပာရာယနေ ဘဂဝန္တံ ပဉှံ ပုစ္ဆတိ –

“ကေနဿု [ပဿ သု. နိ. ၁၀၃၈] နိဝုတော လောကော၊ [ဣစ္စာယသ္မာ အဇိတော၊]
ကေနဿု နပ္ပကာသတိ။
ကိဿာဘိလေပနံ ဗြူသိ၊ ကိံ သု တဿ မဟဗ္ဘယ”န္တိ။

ဣမာနိ စတ္တာရိ ပဒါနိ ပုစ္ဆိတာနိ, သော ဧကော ပဉှော။ ကသ္မာ? ဧကဝတ္ထုပရိဂ္ဂဟာ, ဧဝဉ္ဟိ အာဟ “ကေန ဿု နိဝုတော လောကော”တိ လောကာဓိဋ္ဌာနံ ပုစ္ဆတိ, “ကေနဿု နပ္ပကာသတီ”တိ လောကဿ အပ္ပကာသနံ ပုစ္ ဆတိ, “ကိဿာဘိလေပနံ ဗြူသီ”တိ လောကဿ အဘိလေပနံ ပုစ္ဆတိ, “ကိံသု တဿ မဟဗ္ဘယ”န္တိ တဿေဝ လောကဿ မဟာဘယံ ပုစ္ဆတိ။ လောကော တိဝိဓော ကိလေသလောကော ဘဝလောကော ဣန္ဒြိယလောကော။

တတ္ထ ဝိသဇ္ဇနာ –

“အဝိဇ္ဇာယ နိဝုတော လောကော၊ [အဇိတာတိ ဘဂဝါ၊]
ဝိဝိစ္ဆာ [ဝေဝိစ္ဆာ (သု. နိ. ၁၀၃၉)] ပမာဒါ နပ္ပကာသတိ။
ဇပ္ပာဘိလေပနံ ဗြူမိ၊ ဒုက္ခမဿ မဟဗ္ဘယ”န္တိ။

ဣမာနိ စတ္တာရိ ပဒါနိ ဣမေဟိ စတူဟိ ပဒေဟိ ဝိဿဇ္ဇိတာနိ ပဌမံ ပဌမေန, ဒုတိယံ ဒုတိယေန, တတိယံ တတိယေ န, စတုတ္ထံ စတုတ္ထေန။

“ကေနဿု နိဝုတော လောကော”တိ ပဉှေ “အဝိဇ္ဇာယ နိဝုတော လောကော”တိ ဝိသဇ္ဇနာ။ နီဝရဏေဟိ နိဝုတော လောကော, အဝိဇ္ဇာနီဝရဏာ ဟိ သဗ္ဗေ သတ္တာ။ ယထာဟ ဘဂဝါ “သဗ္ဗသတ္တာနံ, ဘိက္ခဝေ, သဗ္ဗပာဏာနံ သဗ္ဗဘူ တာနံ ပရိယာယတော ဧကမေဝ နီဝရဏံ ဝဒာမိ ယဒိဒံ အဝိဇ္ဇာ, အဝိဇ္ဇာနီဝရဏာ ဟိ သဗ္ဗေ သတ္တာ။ သဗ္ဗသောဝ, ဘိက္ခ ဝေ, အဝိဇ္ဇာယ နိရောဓာ စာဂါ ပဋိနိဿဂ္ဂါ နတ္ထိ သတ္တာနံ နီဝရဏန္တိ ဝဒာမီ”တိ။ တေန စ ပဌမဿ ပဒဿ ဝိသဇ္ဇနာ ယုတ္တာ။

“ကေနဿု နပ္ပကာသတီ”တိ ပဋ္ဌေဟ “ဝိဝိစ္ဆာ ပမာအ နပ္ပကာသတီ”တိ ဝိသဇ္ဇနာ။ ယော ပုဂ္ဂလော နီဝရဏေဟိ နိ ဝုတော, သော ဝိဝိစ္ဆတိ။ ဝိဝိစ္ဆာ နာမ ဝုစ္စတိ ဝိစိကိစ္ဆာ။ သော ဝိစိကိစ္ဆန္တော နာဘိသဒ္ဒဟတိ, န အဘိသဒ္ဒဟန္တော ဝီရိယံ နာရဘတိ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ပဟာနာယ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ သစ္ဆိကိရိယာယ။ သော ဣဓပ္ပမာဒမနုယုတ္တော ဝိဟရတိ ပမတ္တော, သုက္ကေ ဓမ္မေ န ဥပ္ပာဒိယတိ, တဿ တေ အနုပ္ပာဒိယမာနာ နပ္ပကာသန္တိ, ယထာဟ ဘဂဝါ –

“ဒူရေ သန္တော ပကာသန္တိ [ပကာသေန္တိ ဓ. ပ. ၃၀၄] ၊ ဟိမဝန္တောဝ ပဗ္ဗတော။
အသန္တေတ္ထ န ဒိဿန္တိ၊ ရတ္တိံ ခိတ္တာ [ရတ္တိ ခိတ္တာ (သီ.)၊ ပဿ ဓ. ပ. ၃၀၄] ယထာ သရာ။
တေ ဂုဏေဟိ ပကာသန္တိ၊ ကိတ္တိယာ စ ယသေန စာ”တိ။

တေန စ ဒုတိယဿ ပဒဿ ဝိသဇ္ဇနာ ယုတ္တာ။

“ကိဿာဘိလေပနံ ဗြူသီ”တိ ပဋ္ဌေဟ “ဇပ္ပာဘိလေပနံ ဗြူမီ”တိ ဝိသဇ္ဇနာ။ ဇပ္ပာ နာမ ဝုစ္စတိ တဏှာ။ သာ ကထံ အဘိလိမ္ပတိ? ယထာဟ ဘဂဝါ –

“ရတ္တော အတ္ထံ န ဇာနာတိ၊ ရတ္တော ဓမ္မံ န ပဿတိ။
အန္ဓန္တမံ [အန္ဓတမံ (က.)] တဒါ ဟောတိ၊ ယံ ရာဂေ သဟတေ နရ”န္တိ။

သာယံ တဏှာ အာသတ္တိဗဟုလဿ ပုဂ္ဂလဿ “ဧဝံ အဘိဇပ္ပာ”တိ ကရိတွာ တတ္ထ လောကော အဘိလိတ္တော နာမ ဘဝတိ, တေန စ တတိယဿ ပဒဿ ဝိသဇ္ဇနာ ယုတ္တာ။

“ကိံ သု တဿ မဟဗ္ဘယ”န္တိ ပဋ္ဌေဟ “ဒုက္ခမဿ မဟဗ္ဘယ”န္တိ ဝိသဇ္ဇနာ။ ဒုဝိဓံ ဒုက္ခံ – ကာယိကဉ္စ စေ တသိကဉ္စ။ ယံ ကာယိကံ ဣဒံ ဒုက္ခံ, ယံ စေတသိကံ ဣဒံ ဒောမနဿံ။ သဗ္ဗေ သတ္တာ ဟိ ဒုက္ခဿ ဥဗ္ဗိဇ္ဇန္တိ, နတ္ထိ ဘယံ ဒုက္ခေန သမသမံ, ကုတော တ ပန တဿ ဥတ္တရိတရံ? တိဿော ဒုက္ခတာ – ဒုက္ခဒုက္ခတာ သင်္ခါရဒုက္ခတာ ဝိပရိဏာမဒုက္ခတာ။ တတ္ထ လောကော ဩဓသော ကဒာစိ ကရဟစိ ဒုက္ခဒုက္ခတာယ မုစ္စတိ။ တထာ ဝိပရိဏာမဒုက္ခတာယ။ တံ ကိဿ ဟေတု? ဟောန္တိ လောကေ အပ္ပာဗာဓာပိ ဒီဃာယုကာပိ။ သင်္ခါရဒုက္ခတာယ ပန လောကော အနုပာဒိသေ သာယ နိဗ္ဗာနဓာတုယာ မုစ္စတိ, တသ္မာ သင်္ခါရဒုက္ခတာ ဒုက္ခံ လောကဿာတိ ကတွာ ဒုက္ခမဿ မဟဗ္ဘယန္တိ။ တေန စ စတုတ္ထဿ ပဒဿ ဝိသဇ္ဇနာ ယုတ္တာ။ တေနာဟ ဘဂဝါ “အဝိဇ္ဇာယ နိဝုတော လောကော”တိ။

သဝန္တိ သဗ္ဗဓိ သောတာ၊ [ဣစ္စာယသ္မာ အဇိတော၊]
သောတာနံ ကိံ နိဝါရဏံ။
သောတာနံ သံဝရံ ဗြူဟိ၊ ကေန သောတာ ပိဓီယရေ [ပိထီယရေ (သီ.)၊ ပိဓိယ္ယရေ (က.)၊ ပဿ သု. နိ. ၁၀၄၀] ။

ဣမာနိ စတ္တာရိ ပဒါနိ ပုစ္ဆိတာနိ။ တေ ဒွေ ပဉှာ။ ကသ္မာ? ဣမေဟိ ဗဟုတာဓိဝစနေန ပုစ္ဆိတာ။ ဧဝံ သမာပန္န နဿ လောကဿ ဧဝံ သံကိလိဋ္ဌဿ ကိံ လောကဿ ဝေါဒါနံ ဝုဋ္ဌာနမိတိ, ဧဝဉှိ အာဟ။

သဝန္တိ သဗ္ဗဓိ သောတာ တိ။ အသမာဟိတဿ သဝန္တိ အဘိဇ္ဈာဗျာပာဒပ္ပမာဒဗဟုလဿ။ တတ္ထ ယာ အဘိဇ္ဈာ အယံ လောဘော အကုသလမူလံ, ယော ဗျာပာဒေါ အယံ ဒောသော အကုသလမူလံ, ယော ပမာဒေါ အယံ မော ဟော အကုသလမူလံ။ တဿေဝံ အသမာဟိတဿ ဆသု အာယတနေသု တဏှာ သဝန္တိ ရူပတဏှာ သဒ္ဒတဏှာ ဂန္ဓတဏှာ ရသတဏှာ ဖောဋ္ဌဗ္ဗတဏှာ ဓမ္မတဏှာ, ယထာဟ ဘဂဝါ –

“သဝတီ”တိ စ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဆန္နေတံ အဇ္ဈတ္တိကာနံ အာယတနာနံ အဓိဝစနံ။ စက္ခု သဝတိ မနာပိကေသု ရူ ပေသု, အမနာပိကေသု [အမနာပိယေသု (က.)] ပဋိဟညတီတိ။ သောတံ။ပေ.။ ဃာနံ။ ဇိဝှာ။ ကာယော။ မနော သဝတိ မနာ ပိကေသု ဓမ္မေသု အမနာပိကေသု ပဋိဟညတီတိ။ ဣတိ သဗ္ဗာ စ သဝတိ, သဗ္ဗထာ စ သဝတိ။ တေနာဟ “သဝန္တိ သဗ္ဗ ဓိ သောတာ”တိ။

“သောတာနံ ကိံ နိဝါရဏ”န္တိ ပရိယုဋ္ဌာနဝိဃာတံ ပုစ္ဆတိ, ကြဒံ တေအာနံ။ “သောတာနံ သံဝရံ ဗြူဟိ, ကေန သောတာ ပိဓီယရေ”တိ အနုသယသမုဂ္ဃာတံ ပုစ္ဆတိ, ကြဒံ ဝုဋ္ဌာနံ။

တတ္ထ ဝိသဇ္ဇနာ –

“ယာနိ သောတာနိ လောကသ္မိံ၊ [အဇိတာတိ ဘဂဝါ၊]
သတိ တေသံ နိဝါရဏံ။
သောတာနံ သံဝရံ ဗြူမိ၊ ပညာယေတေ ပိဓီယရေ”တိ။

ကာယဂတာယ သတိယာ ဘာဝိတာယ ဗဟုလီကတာယ စက္ခု နာဝိဉ္ဆတိ မနာပိကေသု ရူပေသု, အမနာပိကေသု န ပဋိဟညတိ, သောတံ။ပေ.။ ဃာနံ။ ဇိဝှာ။ ကာယော။ မနော နာဝိဉ္ဆတိ မနာပိကေသု ဓမ္မေသု, အမနာပိကေသု န ပဋိဟညတိ။ ကေန ကာရဏေန? သံဝုတနိဝါရိတတ္တာ ဣန္ဒြိယာနံ ။ ကေန တေ သံဝုတနိဝါရိတာ? သတိအာရက္ခေန။ တေနာဟ ဘဂဝါ – “သတိ တေသံ နိဝါရဏ”န္တိ။

ပညာယ အနုသယာ ပဟီယန္တိ, အနုသယေသု ပဟီနေသု ပရိယုဋ္ဌာနာ ပဟီယန္တိ။ ကိဿ [တဿ (သီ.)] , အနုသယဿ ပဟီနတ္တာ? တံ ယထာ ခန္ဓဝန္တဿ ရုက္ခဿ အနဝသေသမူလုဒ္ဓရဏေ ကတေ ပုပ္ဖဖလပလ္လဝင်္ကုရသန္တတိ သမုစ္ဆိန္နာ ဘဝတိ။ ဧဝံ အနုသယေသု ပဟီနေသု ပရိယုဋ္ဌာနသန္တတိ သမုစ္ဆိန္နာ ဘဝတိ ပိဒဟိတာ ပဋိစ္ဆန္နာ။ ကေန? ပညာယ။ တေနာဟ ဘဂဝါ “ပညာယေတေ ပိဓီယရေ”တိ။

“ပညာ စေဝ သတိ စ၊ [ဣစ္စာယသ္မာ အဇိတော၊]
နာမရူပဉ္စ မာရိသ။
ဧတံ မေ ပုဋ္ဌော ပဗြူဟိ၊ ကတ္ထေတံ ဥပရုဇ္ဈတီ”တိ။

“ယမေတံ ပဉှံ အပုစ္ဆိ [မံ ပုစ္ဆိ (က.)၊ ပဿ သု. နိ. ၁၀၄၃] ၊ အဇိတ တံ ဝဒါမိ တေ။
ယတ္ထ နာမဉ္စ ရူပဉ္စ၊ အသေသံ ဥပရုဇ္ဈတိ။
ဝိညာဏဿ နိရောဓေန၊ ဧတ္ထေတံ ဥပရုဇ္ဈတီ”တိ။

အယံ ပဉှေ [ပဉှော (သီ. က.) နေတ္တိဝိဘာဝနီ ပဿိတဗ္ဗာ] အနုသန္ဓိံ ပုစ္ဆတိ။ အနုသန္ဓိံ ပုစ္ဆန္တော ကိံ ပုစ္ဆတိ? အနုပါဒိသေသံ နိဗ္ဗာနဓာတုံ။ တီဏိ စ သစ္စာနိ သင်္ခတာနိ နိရောဓဓမ္မာနိ ဒုက္ခံ သမုဒယော မဂ္ဂေါ, နိရောဓော အသင်္ခတော။ တတ္ထ သမုဒယော ဒွီသု ဘူမီသု ပဟီယတိ ဒဿနဘူမိယာ စ ဘာဝနာဘူမိယာ စ။ ဒဿနေန တီဏိ သံယောဇနာနိ ပဟီယန္တိ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ဝိစိကိစ္ဆာ သီလဗ္ဗတပရာမာသော, ဘာဝနာယ သတ္တ သံယောဇနာနိ ပဟီယန္တိ ကာမစ္ဆန္ဒော ဗျာပါဒော ရူပရာဂေါ အရူပရာဂေါ မာနော ဥဒ္ဓစ္စံ အဝိဇ္ဇာဝသေသာ [အဝိဇ္ဇာ စ နိရဝသေသာ (သီ. က.)]။ တေဓာတုကေ ဣမာနိ ဒသ သံယောဇနာနိ ပဉ္စောရမ္ဘာဂိယာနိ ပဉ္စုဒ္ဒမ္ဘာဂိယာနိ။

၁၂. တတ္ထ တီဏိ သံယောဇနာနိ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ဝိစိကိစ္ဆာ သီလဗ္ဗတပရာမာသော အနညာတညဿာမီတိန္ဒြိယံ အဓိဋ္ဌာယ နိရုဇ္ဈန္တိ။ သတ္တ သံယောဇနာနိ ကာမစ္ဆန္ဒော ဗျာပါဒော ရူပရာဂေါ အရူပရာဂေါ မာနော ဥဒ္ဓစ္စံ အဝိဇ္ဇာဝသေသာ အညိန္ဒြိယံ အဓိဋ္ဌာယ နိရုဇ္ဈန္တိ။ ယံ ပန ဧဝံ ဇာနာတိ “ခီဏာ မေ ဇာတီ”တိ, ဣဒံ ခယေ ဉာဏံ။ “နာပရံ ဣတ္ထတ္တာယာ”တိ ပဇာနာတိ, ဣဒံ အနုပ္ပာဒေ ဉာဏံ။ ဣမာနိ ဒွေ ဉာဏာနိ အညာတာဝိန္ဒြိယံ။ တတ္ထ ယဉ္စ အနညာတညဿာမီတိန္ဒြိယံ ယဉ္စ အညိန္ဒြိယံ, ဣမာနိ အဂ္ဂဖလံ အရဟတ္တံ ပာပုဏန္တဿ နိရုဇ္ဈန္တိ, တတ္ထ ယဉ္စ ခယေ ဉာဏံ ယဉ္စ အနုပ္ပာဒေ ဉာဏံ, ဣမာနိ ဒွေ ဉာဏာနိ ဧကပညာ။

အပိ စ အာရမ္မဏသင်္ကေတေန ဒွေ နာမာနိ လဗ္ဘန္တိ, “ခီဏာ မေ ဇာတီ”တိ ပဇာနန္တဿ ခယေ ဉာဏန္တိ နာမံ လဘတိ, “နာပရံ ဣတ္ထတ္တာယာ”တိ ပဇာနန္တဿ အနုပ္ပာဒေ ဉာဏန္တိ နာမံ လဘတိ။ သာ ပဇာနနဋ္ဌေန ပညာ, ယထာဒိဋ္ဌံ အပိလာပနဋ္ဌေန သတိ။

၁၃. တတ္ထ ယေ ပဥ္စုပာဒါနက္ခန္ဓာ, ဣဒံ နာမရူပံ။ တတ္ထ ယေ ဖဿပဥ္စမကာ ဓမ္မာ, ဣဒံ နာမံ။ ယာနိ ပဉ္စိန္ဒြိယာနိ ရူပါနိ, ဣဒံ ရူပံ။ တဒုဘယံ နာမရူပံ ဝိညာဏသမ္ပယုတ္တံ တဿ နိရောဓံ ဘဂဝန္တံ ပုစ္ဆန္တော အာယသ္မာ အဇိတော ဟရာယနေ ဧဝမာဟ –

“ပညာ စေဝ သတိ စ၊ နာမရူပဉ္စ မာရိသ။
ဧတံ မေ ပုဋ္ဌော ပဗ္ရူဟိ၊ ကတ္ထေတံ ဥပရုဇ္ဈတီ”တိ။

တတ္ထ သတိ စ ပညာ စ စတ္တာရိ ဣန္ဒြိယာနိ, သတိ ဒွေ ဣန္ဒြိယာနိ သတိန္ဒြိယဉ္စ သမာဓိန္ဒြိယဉ္စ, ပညာ ဒွေ ဣန္ဒြိယာနိ ပညိန္ဒြိယဉ္စ ဝီရိယိန္ဒြိယဉ္စ။ ယာ ဣမေသု စတူသု ဣန္ဒြိယေသု သဒ္ဒဟနာ ဩကပ္ပနာ, ဣဒံ သဒ္ဓိန္ဒြိယံ။ တတ္ထ ယာ သဒ္ဓါဓိပတေယျာ စိတ္တေကဂ္ဂတာ, အယံ ဆန္ဒသမာဓိ။ သမာဟိတေ စိတ္တေ ကိလေသာနံ ဝိက္ခမ္ဘနတာယ ပဋိသင်္ခါနဗလေန ဝါ ဘာဝနာဗလေန ဝါ, ဣဒံ ပဟာနံ။ တတ္ထ ယေ အဿာသပဿာသာ ဝိတက္ကဝိစာရာ သညာဝေဒယိတာ သရသင်္ကပ္ပာ, ဣမေ သင်္ခါရာ။ ဣတိ ပုရိမကော စ ဆန္ဒသမာဓိ, ကိလေသဝိက္ခမ္ဘနတာယ စ ပဟာနံ ဣမေ စ သင်္ခါရာ, တဒုဘယံ ဆန္ဒသမာဓိပ္ပဓာနသင်္ခါရသမန္နာဂတံ ဣဒ္ဓိပါဒံ ဘာဝေတိ ဝိဝေကနိဿိတံ ဝိရာဂနိဿိတံ နိရောဓနိဿိတံ ဝေါဿဂ္ဂပရိဏာမိံ။ တတ္ထ ယာ ဝီရိယာဓိပတေယျာ စိတ္တေကဂ္ဂတာ, အယံ ဝီရိယသမာဓိ။ပေ.။ တတ္ထ ယာ စိတ္တာဓိပတေယျာ စိတ္တေကဂ္ဂတာ, အယံ စိတ္တသမာဓိ။ပေ.။ တတ္ထ ယာ ဝီမံသာဓိပတေယျာ စိတ္တေကဂ္ဂတာ, အယံ ဝီမံသာသမာဓိ။ သမာဟိတေ စိတ္တေ ကိလေသာနံ ဝိက္ခမ္ဘနတာယ ပဋိသင်္ခါနဗလေန ဝါ ဘာဝနာဗလေန ဝါ, ဣဒံ ပဟာနံ။ တတ္ထ ယေ အဿာသပဿာသာ ဝိတက္ကဝိစာရာ သညာဝေဒယိတာ သရသင်္ကပ္ပာ, ဣမေ သင်္ခါရာ။ ဣတိ ပုရိမကော စ ဝီမံသာသမာဓိ, ကိလေသဝိက္ခမ္ဘနတာယ စ ပဟာနံ ဣမေ စ သင်္ခါရာ, တဒုဘယံ ဝီမံသာသမာဓိပ္ပဓာနသင်္ခါရသမန္နာဂတံ ဣဒ္ဓိပါဒံ ဘာဝေတိ ဝိဝေကနိဿိတံ ဝိရာဂနိဿိတံ နိရောဓနိဿိတံ ဝေါဿဂ္ဂပရိဏာမိံ။

၁၄. သဗ္ဗော သမာဓိ ဉာဏမူလကော ဉာဏပုဗ္ဗင်္ဂမော ဉာဏာနုပရိဝတ္တိ။

ယထာ ပုရေ တထာ ပစ္ဆာ၊ ယထာ ပစ္ဆာ တထာ ပုရေ။
ယထာ ဒိဝါ တထာ ရတ္တိံ [ရတ္တိ (က.) အယံ ဂါထာ ထေရဂါ. ၃၉၇ ဒိဿတိ] ၊ ယထာ ရတ္တိံ တထာ ဒိဝါ။

ဣတိ ဝိဝဋေန စေတသာ အပရိယောနဒ္ဓေန သပ္ပဘာသံ စိတ္တံ ဘာဝေတိ။ ပဉ္စိန္ဒြိယာနိ ကုသလာနိ စိတ္တသဟဘူနိ စိတ္တေ ဥပ္ပဇ္ဇမာနေ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, စိတ္တေ နိရုဇ္ဈမာနေ နိရုဇ္ဈန္တိ။ နာမရူပဉ္စ ဝိညာဏဟေတုကံ ဝိညာဏပစ္စယာ နိဗ္ဗတ္တံ, တဿ မဂ္ဂေန ဟေတု ဥပစ္ဆိန္နော, ဝိညာဏံ အနာဟာရံ အနဘိနန္ဒိတံ အပ္ပဋိသန္ဓိကံ တံ နိရုဇ္ဈတိ။ နာမရူပမပိ အဟေတု အပ္ပစ္စယံ ပုနဗ္ဘဝံ န နိဗ္ဗတ္တယတိ [နိဗ္ဗတ္တိယတိ (က.)] ။ ဧဝံ ဝိညာဏဿ နိရောဓာ ပညာ စ သတိ စ နာမရူပဉ္စ နိရုဇ္ဈတိ။ တေနာဟ ဘဂဝါ –

“ယမေတံ ပဉှံ အပုစ္ဆိ၊ အဇိတ တံ ဝဒါမိ တေ။
ယတ္ထ နာမဉ္စ ရူပဉ္စ၊ အသေသံ ဥပရုဇ္ဈတိ။
ဝိညာဏဿ နိရောဓေန၊ ဧတ္ထေတံ ဥပရုဇ္ဈတီ”တိ။

“ယေ စ [အယံ ဂါထာ သု. နိ. ၁၀၄၄ အညထာ ဒိဿတိ] သင်္ခါတဓမ္မာသေ၊ [ဣစ္စာယသ္မာ အဇိတော]
ယေ စ သေက္ခာ ပုထူ ဣဓ။
တေသံ မေ နိပကော ဣရိယံ၊ ပုဋ္ဌော ပဗ္ရူဟိ မာရိသာ”တိ။

၁၅. ဣမာနိ တီဏိ ပဒါနိ ပုစ္ဆိတာနိ, တေ တယော ပဉှာ။ ကိဿ? သေခာသေခဝိပဿနာပုဗ္ဗင်္ဂမပ္ပဟာနယောဂေန, ဧဝဉှိ အာဟ။ “ယေ စ သင်္ခါတဓမ္မာသေ”တိ အရဟတ္တံ ပုစ္ဆတိ, “ယေ စ သေခါ ပုထူ ဣဓာ”တိ သေခံ ပုစ္ဆတိ, “တေသံ မေ နိပကော ဣရိယံ, ပုဋ္ဌော ပဗ္ရူဟိ မာရိသာ”တိ ဝိပဿနာပုဗ္ဗင်္ဂမံ ပဟာနံ ပုစ္ဆတိ။

တတ္ထ ဝိသဇ္ဇနာ –

"ကာမေသု နာဘိဂိဇ္ဈေယျ၊ [အဇိတာတိ ဘဂဝါ]
မနသာနာဝိလော သိယာ။
ကုသလော သဗ္ဗဓမ္မာနံ၊ သတော ဘိက္ခု ပရိဗ္ဗဇေ"တိ။

ဘဂဝတော သဗ္ဗံ ကာယကမ္မံ ဉာဏပုဗ္ဗင်္ဂမံ ဉာဏာနုပရိဝတ္တိ, သဗ္ဗံ ဝစီကမ္မံ ဉာဏပုဗ္ဗင်္ဂမံ ဉာဏာနုပရိဝတ္တိ, သဗ္ဗံ မနောကမ္မံ ဉာဏပုဗ္ဗင်္ဂမံ ဉာဏာနုပရိဝတ္တိ။ အတီတေ အံသေ အပ္ပဋိဟတဉာဏဒဿနံ, အနာဂတေ အံသေ အပ္ပဋိဟတဉာဏဒဿနံ, ပစ္စုပ္ပန္နေ အံသေ အပ္ပဋိဟတဉာဏဒဿနံ။

ကော စ ဉာဏဒဿနဿ ပဋိဃာတော? ယံ အနိစ္စေ ဒုက္ခေ အနတ္တနိ စ အညာဏံ အဒဿနံ, အယံ ဉာဏဒဿနဿ ပဋိဃာတော။ ယထာ ဣဓ ပုရိသော တာရကရူပါနိ ပဿေယျ, နော စ ဂဏနသင်္ကေတေန ဇာနေယျ, အယံ ဉာဏဒဿနဿ ပဋိဃာတော။

ဘဂဝတော ပန အပ္ပဋိဟတဉာဏဒဿနံ, အနာဝရဏဉာဏဒဿနာ ဟိ ဗုဒ္ဓါ ဘဂဝန္တော။ တတ္ထ သေခေန ဒွီသု ဓမ္မေသု စိတ္တံ ရက္ခိတဗ္ဗံ ဂေဓာ စ ရဇနီယေသု ဓမ္မေသု, ဒေါသာ စ ပရိယုဋ္ဌာနီယေသု။ တတ္ထ ယာ ဣစ္ဆာ မုစ္ဆာ ပတ္ထနာ ပိယာယနာ ကီဠနာ, တံ ဘဂဝါ နိဝါရေန္တော ဧဝမာဟ "ကာမေသု နာဘိဂိဇ္ဈေယျာ"တိ။

"မနသာနာဝိလော သိယာ"တိ ပရိယုဋ္ဌာနဝိဃာတံ အာဟ။ တထာ ဟိ သေခော အဘိဂိဇ္ဈန္တော အသမုပ္ပန္နဉ္စ ကိလေသံ ဥပ္ပာဒေတိ, ဥပ္ပန္နဉ္စ ကိလေသံ ဖာတိံ ကရောတိ။ ယော ပန အနာဝိလသင်္ကပ္ပော အနဘိဂိဇ္ဈန္တော ဝါယမတိ, သော အနုပ္ပန္နာနံ ပါပကာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ အနုပ္ပာဒာယ ဆန္ဒံ ဇနေတိ ဝါယမတိ ဝီရိယံ အာရဘတိ စိတ္တံ ပဂ္ဂဏှာတိ ပဒဟတိ။ သော ဥပ္ပန္နာနံ ပါပကာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ပဟာနာယ ဆန္ဒံ ဇနေတိ ဝါယမတိ ဝီရိယံ အာရဘတိ စိတ္တံ ပဂ္ဂဏှာတိ ပဒဟတိ။ သော အနုပ္ပန္နာနံ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ဥပ္ပာဒာယ ဆန္ဒံ ဇနေတိ ဝါယမတိ ဝီရိယံ အာရဘတိ စိတ္တံ ပဂ္ဂဏှာတိ ပဒဟတိ။ သော ဥပ္ပန္နာနံ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ဌိတိယာ အသမ္မောသာယ ဘိယျောဘာဝါယ ဝေပုလ္လာယ ဘာဝနာယ ပါရိပူရိယာ ဆန္ဒံ ဇနေတိ ဝါယမတိ ဝီရိယံ အာရဘတိ စိတ္တံ ပဂ္ဂဏှာတိ ပဒဟတိ။

၁၆. ကတမေ [ကတမေ စ (အဋ္ဌ.)] အနုပ္ပန္နာ ပါပကာ အကုသလာ ဓမ္မာ? ကာမဝိတက္ကော ဗျာပါဒဝိတက္ကော ဝိဟိံသာဝိတက္ကော, ဣမေ အနုပ္ပန္နာ ပါပကာ အကုသလာ ဓမ္မာ။ ကတမေ ဥပ္ပန္နာ ပါပကာ အကုသလာ ဓမ္မာ? အနုသယာ အကုသလမူလာနိ, ဣမေ ဥပ္ပန္နာ ပါပကာ အကုသလာ ဓမ္မာ။ ကတမေ အနုပ္ပန္နာ ကုသလာ ဓမ္မာ? ယာနိ သောတာပန္နဿ ဣန္ဒြိယာနိ, ဣမေ အနုပ္ပန္နာ ကုသလာ ဓမ္မာ။ ကတမေ ဥပ္ပန္နာ ကုသလာ ဓမ္မာ? ယာနိ အဋ္ဌမကဿ ဣန္ဒြိယာနိ, ဣမေ ဥပ္ပန္နာ ကုသလာ ဓမ္မာ။

ယေန ကာမဝိတက္ကံ ဝါရေတိ, ဣဒံ သတိန္ဒြိယံ။ ယေန ဗျာပါဒဝိတက္ကံ ဝါရေတိ, ဣဒံ သမာဓိန္ဒြိယံ။ ယေန ဝိဟိံသာဝိတက္ကံ ဝါရေတိ, ဣဒံ ဝီရိယိန္ဒြိယံ။

ယေန ဥပ္ပန္နုပ္ပန္နေ ပါပကေ အကုသလေ ဓမ္မေ ပဇဟတိ ဝိနောဒေတိ ဗျန္တီကရောတိ အနဘာဝံ ဂမေတိ နာဓိဝါသေတိ, ဣဒံ ပညိန္ဒြိယံ။ ယာ ဣမေသု စတူသု ဣန္ဒြိယေသု သဒ္ဒဟနာ ဩကပ္ပနာ, ဣဒံ သဒ္ဓိန္ဒြိယံ။

တတ္ထ သဒ္ဓိန္ဒြိယံ ကတ္ထ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ? စတူသု သောတာပတ္တိယင်္ဂေသု။ ဝီရိယိန္ဒြိယံ ကတ္ထ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ? စတူသု သမ္မပ္ပဓာနေသု။ သတိန္ဒြိယံ ကတ္ထ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ? စတူသု သတိပဋ္ဌာနေသု။ သမာဓိန္ဒြိယံ ကတ္ထ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ? စတူသု ဈာနေသု။ ပညိန္ဒြိယံ ကတ္ထ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ? စတူသု အရိယသစ္စေသု။ ဧဝံ သေခော သဗ္ဗေဟိ ကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ အပ္ပမတ္တော ဝုတ္တော ဘဂဝတာ အနာဝိလတာယ မနသာ။ တေနာဟ ဘဂဝါ "မနသာနာဝိလောသိယာ"တိ။

၁၇. "ကုသလော သဗ္ဗဓမ္မာန"န္တိ လောကော နာမ တိဝိဓော ကိလေသလောကော ဘဝလောကော ဣန္ဒြိယလောကော။ တတ္ထ ကိလေသလောကေန ဘဝလောကော သမုဒါဂစ္ဆတိ, သော ဣန္ဒြိယာနိ နိဗ္ဗတ္တေတိ, ဣန္ဒြိယေသု ဘာဝိယမာနေသု နေယျဿ ပရိညာ ဘဝတိ။ သာ ဒုဝိဓေန ဥပပရိက္ခိတဗ္ဗာ ဒဿနပရိညာယ စ ဘာဝနာပရိညာယ စ။

ယဒာ ဟိ သေခေါ ဥဿယံ့ ပရိဇာနာတိ, တဒာ နိဗ္ဗိဒါသဟဂတေဟိ သညာမနသိကာရေဟိ နေယျံ ပရိညာတံ ဘဝတိ။ တ ဿ ဒွေဝ ဓမ္မာ ကောသလ္လံ ဂစ္ဆန္တိ – ဒဿနကောသလ္လဉ္စ ဘာဝနာကောသလ္လဉ္စ။

တံ ဉာဏံ ပဉ္စဝိဓေန ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ အဘိညာ ပရိညာ ပဟာနံ ဘာဝနာ သစ္ဆိကိရိယာ။ တတ္ထ ကတမာ အဘိညာ? ယံ ဓမ္မာနံ သလက္ခဏေ ဉာဏံ ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒာ စ အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒာ စ, အယံ အဘိညာ။

တတ္ထ ကတမာ ပရိညာ? ဧဝံ အဘိဇာနိတွာ ယာ ပရိဇာနနာ "ဣဒံ ကုသလံ, ဣဒံ အကုသလံ, ဣဒံ သာဝဇ္ဇံ, ဣဒံ အနဝဇ္ဇံ, ဣဒံ ကဏှံ, ဣဒံ သုက္ကံ, ဣဒံ သေဝိတဗ္ဗံ, ဣဒံ န သေဝိတဗ္ဗံ, ဣမေ ဓမ္မာ ဧဝံဂဟိတာ, ဣဒံ ဖလံ နိဗ္ဗတ္တေန္တိ [နိဗ္ဗတ္တာပေန္တိ (က.)], တေသံ ဧဝံဂဟိတာနံ အယံ အတ္ထော"တိ, အယံ ပရိညာ။

ဧဝံ ပရိဇာနိတွာ တယော ဓမ္မာ အဝသိဋ္ဌာ ဘဝန္တိ ပဟာတဗ္ဗာ ဘာဝေတဗ္ဗာ သစ္ဆိကာတဗ္ဗာ စ။ တတ္ထ ကတမေ ဓမ္မာ ပဟာတဗ္ဗာ? ယေ အကုသလာ။ တတ္ထ ကတမေ ဓမ္မာ ဘာဝေတဗ္ဗာ? ယေ ကုသလာ။ တတ္ထ ကတမေ ဓ မ္မာ သစ္ဆိကာတဗ္ဗာ? ယံ အသင်္ခတံ။ ယော ဧဝံ ဇာနာတိ အယံ ဝုစ္စတိ အတ္ထကုသလော ဓမ္မကုသလော ကလျာဏ တာကုသလော ဖလတာကုသလော, အာယကုသလော အပာယကုသလော ဥပာယကုသလော မဟတာ ကောသလ္လေန သမ န္နာဂတောတိ, တေနာဟ ဘဂဝါ "ကုသလော သဗ္ဗဓမ္မာန"န္တိ။

"သတော ဘိက္ခု ပရိဗ္ဗဇေ"တိ တေန ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရတ္ထံ အဘိက္ကန္တေ ပဋိက္ကန္တေ အာလောကိတေ ဝိ လောကိတေ သမိဉ္ဇိတေ [သမ္မိဉ္ဇိတေ (သီ.)] ပသာရိတေ သင်္ဃာဋိပတ္တစီဝရဓာရဏေ အသိတေ ပီတေ ခါယိတေ သာ ယိတေ ဥစ္စာရပဿာဝကမ္မေ ဂတေ ဌိတေ နိသိန္နေ သုတ္တေ ဇာဂရိတေ ဘာသိတေ တုဏှီဘာဝေ သတေန သမ္ပဇာ နေန ဝိဟာတဗ္ဗံ။ ဣမာ ဒွေ စရိယာ အနုညာတာ ဘဂဝတာ ဧကာ ဝိသုဒ္ဓါနံ, ဧကာ ဝိသုဇ္ဈန္တာနံ။ ကေ ဝိသုဒ္ဓါ? အရဟန္တော။ ကေ ဝိသုဇ္ဈန္တာ? သေက္ခာ။ ကတကိစ္စာနိ ဟိ အရဟတော ဣန္ဒြိယာနိ။ ယံ ဗောဇ္ဈံ, တံ စတုဗ္ဗိဓံ ဒုက္ခဿ ပရိညာဘိသမယေန သမုဒယဿ ပဟာနာဘိသမယေန မဂ္ဂဿ ဘာဝနာဘိသမယေန နိရောဓဿ သစ္ဆိကိရိယာဘိ သမယေန, ဣဒံ စတုဗ္ဗိဓံ ဗောဇ္ဈံ ယော ဧဝံ ဇာနာတိ, အယံ ဝုစ္စတိ သတော အဘိက္ကမတိ သတော ပဋိက္ကမတိ ခယာ ရာဂဿ ခယာ ဒောသဿ ခယာ မောဟဿ။ တေနာဟ ဘဂဝါ "သတော ဘိက္ခု ပရိဗ္ဗဇေ"တိ, တေနာဟ –

"ကာမေသု နာဘိဂိဇ္ဈေယျ၊ [အဇိတာတိ ဘဂဝါ]
မနသာနာဝိလော သိယာ။
ကုသလော သဗ္ဗဓမ္မာနံ၊ သတော ဘိက္ခု ပရိဗ္ဗဇေ"တိ။

ဧဝံ ပုစ္ဆိတဗ္ဗံ, ဧဝံ ဝိသဇ္ဇိတဗ္ဗံ။ သုတ္တဿ စ အနုဂီတိ အတ္ထတော စ ဗျဉ္ဇနတော စ သမာနေတဗ္ဗာ [သ မာနယိတဗ္ဗာ (သီ. က.)]။ အတ္ထာပဂတံ ဟိ ဗျဉ္ဇနံ သမ္ဖပ္ပလာပံ ဘဝတိ။ ဒုန္နိက္ခိတ္တဿ ပဒဗျဉ္ဇနဿ အ တ္ထောပိ ဒုန္နယော ဘဝတိ, တသ္မာ အတ္ထဗျဉ္ဇနူပေတံ သင်္ဂါယိတဗ္ဗံ။ သုတ္တဉ္စ ပဝိစိနိတဗ္ဗံ။ ကိံ ဣဒံ သုတ္တံ အာဟစ္စ ဝစနံ အနုသန္ဓိဝစနံ နီတတ္ထံ နေယျတ္ထံ သံကိလေသဘာဂိယံ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယံ အသေက္ခဘာဂိယံ? ကုဟိံ ဣ မဿ သုတ္တဿ သဗ္ဗာနိ သစ္စာနိ ပဿိတဗ္ဗာနိ, အာဒိမဇ္ဈပရိယောသာနေတိ? ဧဝံ သုတ္တံ ပဝိစေတဗ္ဗံ။ တေနာဟ အာယသ္မာ မဟာကစ္စာယနော – "ယံ ပုစ္ဆိတဉ္စ ဝိဿဇ္ဇိတဉ္စ, သုတ္တဿ ယာ စ အနုဂီတီ"တိ။

နိယုတ္တော ဝိစယော ဟာရော။

၃. ယုတ္တိဟာရဝိဘင်္ဂေါ

၁၈. တတ္ထ ကတမော ယုတ္တိဟာရော? "သဗ္ဗေသံ ဟာရာန"န္တိ, အယံ ယုတ္တိဟာရော။ ကိံ ယောဇယတိ [ယောဇေတိ (သီ.)]? စတ္တာရော မဟာပဒေသာ ဗုဒ္ဓါပဒေသော သင်္ဃာပဒေသော သမ္ဗဟုလတ္ထေရာပဒေသော [သမ္ဗဟုလ။ (က.)] ဧကတ္ထေရာပဒေသော။ ဣမေ စတ္တာရော မဟာပဒေသာ, တာနိ ပဒဗျဉ္ဇနာနိ သုတ္တေ ဩတာရယိတဗ္ဗာနိ, ဝိ နယေ သန္ဒဿယိတဗ္ဗာနိ, ဓမ္မတာယံ ဥပနိက္ခိပိတဗ္ဗာနိ။

ကတမသ္မိံ သုတ္တေ ဩတာရယိတဗ္ဗာနိ? စတူသု အရိယသစ္စေသု။ ကတမသ္မိံ ဝိနယေ သန္ဒဿယိတဗ္ဗာနိ? ရာဂဝိနယေ ဒောသဝိနယေ မောဟဝိနယေ။ ကတမိဿံ [ကတမိယံ (သီ.)] ဓမ္မတာယံ ဥပနိက္ခိပိတဗ္ဗာနိ? ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒေ။ ယဒိ စတူသု အရိယသစ္စေသု အဝတရတိ, ကိလေသဝိနယေ သန္ဒိဿတိ , ဓမ္မတဋ္ဌ န ဝိလောမေတိ, ဧဝံ အာသဝေ န ဇနေတိ။ စတူဟိ မဟာပဒေသေဟိ ယံ ယံ ယုဇ္ဇတိ, ယေန ယေန ယုဇ္ဇတိ, ယထာ ယထာ ယုဇ္ဇတိ, တံ တံ ဂဟေတဗ္ဗံ။

၁၉. ပဉ္ဟံ ပုစ္ဆိတေန ကတိ ပဒါနိ ပဉ္ဟေတိ ပဒသော ပရိယောဂာဟိတဗ္ဗံ ဝိစေတဗ္ဗံ? ယဒိ သဗ္ဗာနိ ပဒါနိ ဧကံ အတ္ထံ အဘိဝဒန္တိ, ဧကော ပဉ္ဟော။ အထ စတ္တာရိ ပဒါနိ ဧကံ အတ္ထံ အဘိဝဒန္တိ, ဧကော ပဉ္ဟော။ အထ တီဏိ ပဒါနိ ဧကံ အတ္ထံ အဘိဝဒန္တိ, ဧကော ပဉ္ဟော။ အထ ဒွေဝ ပဒါနိ ဧကံ အတ္ထံ အဘိဝဒန္တိ, ဧကော ပဉ္ဟော။ အထ ဧကံ ပဒံ ဧကံ အတ္ထံ အဘိဝဒတိ, ဧကော ပဉ္ဟော။ တံ ဥပပရိက္ခမာနေန အညာတဗ္ဗံ ကိံ ဣမေ ဓမ္မာ နာနတ္ထာ နာနာဗျဉ္ဇနာ, ဥဒါဟု ဣမေသံ ဓမ္မာနံ ဧကော အတ္ထော ဗျဉ္ဇနမေဝ နာနန္တိ။ ယထာ ကိံ ဘဝေ? ယထာ သာ ဒေဝတာ ဘဂဝန္တံ ပဉ္ဟံ ပုစ္ဆတိ။

“ကေနဿုဗ္ဘာဟတော [ပဿ သ. နိ. ၁.၆၆] လောကော၊ ကေနဿု ပရိဝါရိတော။
ကေန သလ္လေန ဩတိဏ္ဏော၊ ကိဿ ဓူပာယိတော သဒါ”တိ။

ဣမာနိ စတ္တာရိ ပဒါနိ ပုစ္ဆိတာနိ။ တေ တယော ပဉ္ဟာ ကထံ ဉာယတိ? ဘဂဝါ ဟိ ဒေဝတာယ ဝိသဇ္ဇေတိ။

“မစ္စုနာဗ္ဘာဟတော [မစ္စုနဗ္ဘာဟတော (က.) ထေရဂါ. ၄၄၈; သံ. နိ. ၁.၆၆ ပဿိတဗ္ဗံ] လောကော၊ ဇရာယ ပရိဝါရိတော။
တဏှာသလ္လေန ဩတိဏ္ဏော၊ ဣစ္ဆာဓူပာယိတော သဒါ”တိ။

၂၀. တတ္ထ ဇရာ စ မရဏဉ္စ ဣမာနိ ဒွေဝ သင်္ခတဿ သင်္ခတလက္ခဏာနိ။ ဇရာယံ ဌိတဿ အညထတ္တံ, မရဏံ ဝယော။ တတ္ထ ဇရာယ စ မရဏဿ စ အတ္ထတော နာနတ္တံ။ ကေန ကာရဏေန, ဂဗ္ဘဂတာပိ ဟိ မီယန္တိ, န စ တေ ဇိဏ္ဏာ ဘဝန္တိ။ အတ္ထိ စ ဒေဝါနံ မရဏံ, န စ တေသံ သရီရာနိ ဇီရန္တိ။ သက္ကတေဝ ဇရာယ ပဋိကမ္မံ ကာတုံ, န ပန သက္ကတေ မရဏဿ ပဋိကမ္မံ ကာတုံ အညတြေဝ ဣဒ္ဓိမန္တာနံ ဣဒ္ဓိဝိသယာ။ ယံ ပနာဟ တဏှာသလ္လေန ဩတိဏ္ဏောတိ ဒိဿန္တိ ဝီတရာဂါ ဇီရန္တာပိ မီယန္တာပိ။ ယဒိ စ ယထာ ဇရာမရဏံ, ဧဝံ တဏှာပိ သိယာ။ ဧဝံ သန္တေ သဗ္ဗေ ယောဗ္ဗနဋ္ဌာပိ ဝိဂတတဏှာ သိယုံ။ ယထာ စ တဏှာ ဒုက္ခဿ သမုဒယော, ဧဝံ ဇရာမရဏမ္ပိ သိယာ ဒုက္ခဿ သမုဒယော, န စ သိယာ တဏှာ ဒုက္ခဿ သမုဒယော, န ဟိ ဇရာမရဏံ ဒုက္ခဿ သမုဒယော, တဏှာ ဒုက္ခဿ သမုဒယော။ ယထာ စ တဏှာ မဂ္ဂဝဇ္ဈာ, ဧဝံ ဇရာမရဏမ္ပိ သိယာ မဂ္ဂဝဇ္ဈံ။ ဣမာယ ယုတ္တိယာ အညမညေဟိ ကာရဏေဟိ ဂဝေသိတဗ္ဗံ။ ယဒိ စ သန္ဒိဿတိ ယုတ္တိသမာရူဠှံ အတ္ထတော စ အညတ္တံ, ဗျဉ္ဇနတောပိ ဂဝေသိတဗ္ဗံ။

သလ္လောတိ တ ဓူပာယနန္တိ တ ဣမေသံ ဓမ္မာနံ အတ္ထတော ဧကတ္တံ။ န ဟိ ယုဇ္ဇတိ ဣစ္ဆာယ စ တဏှာယ စ အတ္ထတော အညတ္တံ။ တဏှာယ အဓိပ္ပာယေ အပရိပူရမာနေ နဝသု အာဃာတဝတ္ထူသု ကောဓော စ ဥပနာဟော စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဣမာယ ယုတ္တိယာ ဇရာယ စ မရဏဿ စ တဏှာယ စ အတ္ထတော အညတ္တံ။

ယံ ပနိဒံ ဘဂဝတာ ဒွီဟိ နာမေဟိ အဘိလပိတံ ဣစ္ဆာတိပိ တဏှာတိပိ, ဣဒံ ဘဂဝတာ ဗာဟိရာနံ ဝတ္ထူနံ အာရမ္မဏဝသေန ဒွီဟိ နာမေဟိ အဘိလပိတံ ဣစ္ဆာတိပိ တဏှာတိပိ, သဗ္ဗာ ဟိ တဏှာ အဇ္ဈောသာနလက္ခဏေန ဧကလက္ခဏာ။ ယထာ သဗ္ဗော အဂ္ဂိ ဥဏှတ္တလက္ခဏေန ဧကလက္ခဏော, အပိ စ ဥပါဒါနဝသေန အညမညာနိ နာမာနိ လဘတိ, ကဋ္ဌဂ္ဂီတိပိ တိဏဂ္ဂီတိပိ သကလိကဂ္ဂီတိပိ ဂေါမယဂ္ဂီတိပိ ထုသဂ္ဂီတိပိ သင်္ကာရဂ္ဂီတိပိ, သဗ္ဗော ဟိ အဂ္ဂိ ဥဏှတ္တလက္ခဏောဝ။ ဧဝံ သဗ္ဗာ တဏှာ အဇ္ဈောသာနလက္ခဏေန ဧကလက္ခဏာ , အပိ တု အာရမ္မဏဥပါဒါနဝသေန အညမညေဟိ နာမေဟိ အဘိလပိတာ ဣစ္ဆာဣတိပိ တဏှာဣတိပိ သလ္လောဣတိပိ ဓူပာယနာဣတိပိ သရိတာဣတိပိ ဝိသတ္တိကာဣတိပိ သိနေဟောဣတိပိ ကိလမထောဣတိပိ လတာဣတိပိ မညနာဣတိပိ ဗန္ဓောဣတိပိ အာသာဣတိပိ ပိပါသာဣတိပိ အဘိနန္ဒနာဣတိပိ, ဣတိ သဗ္ဗာ တဏှာ အဇ္ဈောသာနလက္ခဏေန ဧကလက္ခဏာ။ ယထာ စ ဝေဝစနေ ဝုတ္တာ။

“အာသာ စ ပိဟာ အဘိနန္ဒနာ စ၊ အနေကဓာတူသု သရာ ပတိဋ္ဌိတာ။
အညာဏမူလပ္ပဘာတ ပဇပ္ပိတာ၊ သဗ္ဗာ မယာ ဗျန္တိကတာ သမူလကာ”တိ [သမူလိကာ (သီ.)]။

တဏှာပဟာယေတံ ဝေဝစနံ။ ယထာဟ ဘဂဝါ – ရူပေ တိဿ အဝိဂတရာဂဿ အဝိဂတစ္ဆန္ဒဿ အဝိဂတပေမဿ အဝိဂတပိပာသဿ အဝိဂတပရိဠာဟဿ။ ဧဝံ ဝေဒနာယ သညာယ သင်္ခါရေသု ဝိညာဏေ အဝိဂတရာဂဿ အဝိဂတစ္ဆန္ဒဿ အဝိဂတပေမဿ အဝိဂတပိပာသဿ အဝိဂတပရိဠာဟဿ သဗ္ဗံ သုတ္တံ ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗံ။ တဏှာပဟာယေတံ ဝေဝစနံ။ ဧဝံ ယုဇ္ဇတိ။

၂၁. သဗ္ဗော ဒုက္ခူပစာရော ကာမတဏှာပဘာသင်္ခါရမူလကော, န ပန ယုဇ္ဇတိ သဗ္ဗော နိဗ္ဗိဒူပစာရော ကာမတဏှာပရိက္ခာရမူလကော။ ဣမာယ ယုတ္တိယာ အညမညေဟိ ကာရဏေဟိ ဂဝေသိတဗ္ဗံ။

ယထာ ဟိ [ယထာဟ (သီ.)] ဘဂဝါ ရာဂစရိတဿ ပုဂ္ဂလဿ အသုဘံ ဒေသယတိ, ဒောသစရိတဿ ဘဂဝါ ပုဂ္ဂလဿ မေတ္တံ ဒေသယတိ။ မောဟစရိတဿ ဘဂဝါ ပုဂ္ဂလဿ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒံ ဒေသယတိ။ ယဒိ ဟိ ဘဂဝါ ရာဂစရိတဿ ပုဂ္ဂလဿ မေတ္တံ စေတောဝိမုတ္တိံ ဒေသေယျ။ သုခံ ဝါ ပဋိပဒံ ဒန္ဓာဘိညံ သုခံ ဝါ ပဋိပဒံ ခိပ္ပာဘိညံ ဝိပဿနာပုဗ္ဗင်္ဂမံ ဝါ ပဟာနံ ဒေသေယျ, န ယုဇ္ဇတိ ဒေသနာ။ ဧဝံ ယံ ကိဉ္စိ ရာဂဿ အနုလောမပ္ပဟာနံ ဒောသဿ အနုလောမပ္ပဟာနံ မောဟဿ အနုလောမပ္ပဟာနံ။ သဗ္ဗံ တံ ဝိစယေန ဟာရေန ဝိစိနိတွာ ယုတ္တိဟာရေန ယောဇေတဗ္ဗံ။ ယာဝတိကာ ဉာဏဿ ဘူမိ။

မေတ္တာဝိဟာရိဿ သတော ဗျာပာဒော စိတ္တံ ပရိယာဒာယ ဌဿတီတိ န ယုဇ္ဇတိ ဒေသနာ, ဗျာပာဒော ပဟာနံ အဗ္ဘတ္ထံ ဂစ္ဆတီတိ ယုဇ္ဇတိ ဒေသနာ။ ကရုဏာဝိဟာရိဿ သတော ဝိဟေသာ စိတ္တံ ပရိယာဒာယ ဌဿတီတိ န ယုဇ္ဇတိ ဒေသနာ, ဝိဟေသာ ပဟာနံ အဗ္ဘတ္ထံ ဂစ္ဆတီတိ ယုဇ္ဇတိ ဒေသနာ။ မုဒိတာ ဝိဟာရိဿ သတော အရတိ စိတ္တံ ပရိယာဒာယ ဌဿတီတိ န ယုဇ္ဇတိ ဒေသနာ, အရတိ ပဟာနံ အဗ္ဘတ္ထံ ဂစ္ဆတီတိ ယုဇ္ဇတိ ဒေသနာ။ ဥပေက္ခာဝိဟာရိဿ သတော ရာဂေ စိတ္တံ ပရိယာဒာယ ဌဿတီတိ န ယုဇ္ဇတိ ဒေသနာ, ရာဂေ ပဟာနံ အဗ္ဘတ္ထံ ဂစ္ဆတီတိ ယုဇ္ဇတိ ဒေသနာ။ အနိမိတ္တဝိဟာရိဿ သတော နိမိတ္တာနုသာရိ တေန တေနေဝ ဝိညာဏံ ပဝတ္တတီတိ န ယုဇ္ဇတိ ဒေသနာ , နိမိတ္တံ ပဟာနံ အဗ္ဘတ္ထံ ဂစ္ဆတီတိ ယုဇ္ဇတိ ဒေသနာ။ အသ္မီတိ ဝိဂတံ အယမဟမသ္မီတိ န သမနုပဿာမိ။ အထ စ ပန မေ ကိံသ္မီတိ ကထံသ္မီတိ ဝိစိကိစ္ဆာ ကထံကထာသလ္လံ စိတ္တံ ပရိယာဒာယ ဌဿတီတိ န ယုဇ္ဇတိ ဒေသနာ, ဝိစိကိစ္ဆာ ကထံကထာသလ္လံ ပဟာနံ အဗ္ဘတ္ထံ ဂစ္ဆတီတိ ယုဇ္ဇတိ ဒေသနာ။

ယထာ ဝါ ပန ပဌမံ ဈာနံ သမာပန္နဿ သတော ကာမရာဂဗျာပာဒာ ဝိသေသာယ သံဝတ္တန္တီတိ န ယုဇ္ဇတိ ဒေသနာ, ဟာနာယ သံဝတ္တန္တီတိ ယုဇ္ဇတိ ဒေသနာ။ ဝိတက္ကသဟဂတာ ဝါ သညာမနသိကာရာ ဟာနာယ သံဝတ္တန္တီတိ န ယုဇ္ဇတိ ဒေသနာ, ဝိသေသာယ သံဝတ္တန္တီတိ ယုဇ္ဇတိ ဒေသနာ။ ဒုတိယံ ဈာနံ သမာပန္နဿ သတော ဝိတက္ကဝိစာရသဟဂတာ သညာမနသိကာရာ ဝိသေသာယ သံဝတ္တန္တီတိ န ယုဇ္ဇတိ ဒေသနာ, ဟာနာယ သံဝတ္တန္တီတိ ယုဇ္ဇတိ ဒေသနာ။ ဥပေက္ခာသုခသဟဂတာ ဝါ သညာမနသိကာရာ ဟာနာယ သံဝတ္တန္တီတိ န ယုဇ္ဇတိ ဒေသနာ, ဝိသေသာယ သံဝတ္တန္တီတိ ယုဇ္ဇတိ ဒေသနာ။ တတိယံ ဈာနံ သမာပန္နဿ သတော ပီတိသုခသဟဂတာ သညာမနသိကာရာ ဝိသေသာယ သံဝတ္တန္တီတိ န ယုဇ္ဇတိ ဒေသနာ, ဟာနာယ သံဝတ္တန္တီတိ ယုဇ္ဇတိ ဒေသနာ, ဥပေက္ခာသတိပာရိသုဒ္ဓိသဟဂတာ ဝါ သညာမနသိကာရာ ဟာနာယ သံဝတ္တန္တီတိ န ယုဇ္ဇတိ ဒေသနာ, ဝိသေသာယ သံဝတ္တန္တီတိ ယုဇ္ဇတိ ဒေသနာ။ စတုတ္ထံ ဈာနံ သမာပန္နဿ သတော ဥပေက္ခာသဟဂတာ သညာမနသိကာရာ ဝိသေသာယ သံဝတ္တန္တီတိ န ယုဇ္ဇတိ ဒေသနာ, ဟာနာယ သံဝတ္တန္တီတိ ယုဇ္ဇတိ ဒေသနာ ။ အာကာသာနဉ္စာယတနသဟဂတာ ဝါ သညာမနသိကာရာ ဟာနာယ သံဝတ္တန္တီတိ န ယုဇ္ဇတိ ဒေသနာ, ဝိသေသာယ သံဝတ္တန္တီတိ ယုဇ္ဇတိ ဒေသနာ။

အာကာသာနဉ္စာယတနံ သမာပန္နဿ သတော ရူပသဟဂတာ သညာမနသိကာရာ ဝိသေသာယ သံဝတ္တန္တီတိ န ယုဇ္ဇတိ ဒေသနာ, ဟာနာယ သံဝတ္တန္တီတိ ယုဇ္ဇတိ ဒေသနာ။ ဝိညာဏဉ္စာယတနသဟဂတာ ဝါ သညာမနသိကာရာ ဟာနာယ သံဝတ္တန္တီတိ န ယုဇ္ဇတိ ဒေသနာ, ဝိသေသာယ သံဝတ္တန္တီတိ ယုဇ္ဇတိ ဒေသနာ။ ဝိညာဏဉ္စာယတနံ သမာပန္နဿ သတော အာကာသာနဉ္စာယတနသဟဂတာ သညာမနသိကာရာ ဝိသေသာယ သံဝတ္တန္တီတိ န ယုဇ္ဇတိ

ဒေသနာ, ဟာနာယ သံဝတ္တန္တီတိ ယုဇ္ဇတိ ဒေသနာ။ အာကိဉ္စညာယတနသဟဂတာ တ သညာမနသိကာရာ ဟာနာယ သံဝတ္တန္တီတိ န ယုဇ္ဇတိ ဒေသနာ, ဝိသေသာယ သံဝတ္တန္တီတိ ယုဇ္ဇတိ ဒေသနာ။

အာကိဉ္စညာယတနံ သမာပန္နဿ သတော ဝိညာဏဉ္စာယတနသဟဂတာ သညာမနသိကာရာ ဝိသေသာယ သံဝတ္တန္တီတိ န ယုဇ္ဇတိ ဒေသနာ, ဟာနာယ သံဝတ္တန္တီတိ ယုဇ္ဇတိ ဒေသနာ။ နေဝသညာနာသညာယတနသဟဂတာ တ သညာမနသိကာရာ ဟာနာယ သံဝတ္တန္တီတိ န ယုဇ္ဇတိ ဒေသနာ, ဝိသေသာယ သံဝတ္တန္တီတိ ယုဇ္ဇတိ ဒေသနာ။ နေဝသညာနာသညာယတနံ သမာပန္နဿ သတော သညူပစာရာ ဝိသေသာယ သံဝတ္တန္တီတိ န ယုဇ္ဇတိ ဒေသနာ, ဟာနာယ သံဝတ္တန္တီတိ ယုဇ္ဇတိ ဒေသနာ။ သညာဝေဒယိတနိရောဓသဟဂတာ တ သညာမနသိကာရာ ဟာနာယ သံဝတ္တန္တီတိ န ယုဇ္ဇတိ ဒေသနာ, ဝိသေသာယ သံဝတ္တန္တီတိ ယုဇ္ဇတိ ဒေသနာ။ ကလ္လတာပရိစိတံ စိတ္တံ န စ အဘိနီဟာရံ ခမတီတိ န ယုဇ္ဇတိ ဒေသနာ, ကလ္လတာပရိစိတံ စိတ္တံ အထ စ အဘိနီဟာရံ ခမတီတိ ယုဇ္ဇတိ ဒေသနာ။

ဧဝံ သဗ္ဗေ နဝသုတ္တန္တာ ယထာဓမ္မံ ယထာဝိနယံ ယထာသတ္ထုသာသနံ သဗ္ဗတော ဝိစယေန ဟာရေန ဝိစိနိတွာ ယုတ္တိဟာရေန ယောဇေတဗ္ဗာတိ။ တေနာဟ အာယသ္မာ မဟာကစ္စာယနော “သဗ္ဗေသံ ဟာရာနံ ယာ ဘူမိ ယော စ ဂေါစရော တေသ”န္တိ။

နိယုတ္တော ယုတ္တိ ဟာရော။

၄. ပဒဋ္ဌာနဟာရဝိဘင်္ဂေါ

၂၂. တတ္ထ ကတမော ပဒဋ္ဌာနော ဟာရော? “ဓမ္မံ ဒေသေတိ ဇိနော”တိ, အယံ ပဒဋ္ဌာနော ဟာရော။ ကိံ ဒေသေတိ? သဗ္ဗဓမ္မယာထာဝအသမ္ပဋိဝေဓလက္ခဏာ အဝိဇ္ဇာ, တဿာ ဝိပလ္လာသာ ပဒဋ္ဌာနံ။ အဇ္ဈောသာနလက္ခဏာ တဏှာ, တဿာ ပိယရူပံ သာတရူပံ ပဒဋ္ဌာနံ။ ပတ္ထနလက္ခဏော လောဘော, တဿ အဒိန္နာဒါနံ ပဒဋ္ဌာနံ။ ဝဏ္ဏသဏ္ဌာနဗျဉ္ဇနဂ္ဂဟဏလက္ခဏာ သုဘသညာ, တဿာ ဣန္ဒြိယာ သံဝရော ပဒဋ္ဌာနံ။ သာသဝဖဿဥပဂမနလက္ခဏာ သုခသညာ, တဿာ အဿာဒော ပဒဋ္ဌာနံ။ သင်္ခတလက္ခဏာနံ ဓမ္မာနံ အသမနုပဿနလက္ခဏာ နိစ္စသညာ, တဿာ ဝိညာဏံ ပဒဋ္ဌာနံ။ အနိစ္စသညာဒုက္ခသညာအသမနုပဿနလက္ခဏာ အတ္တသညာ, တဿာ နာမကာယော ပဒဋ္ဌာနံ။ သဗ္ဗဓမ္မသမ္ပဋိဝေဓလက္ခဏာ ဝိဇ္ဇာ, တဿာ သဗ္ဗံ နေယျံ ပဒဋ္ဌာနံ။ စိတ္တဝိက္ခေပပဋိသံဟရဏလက္ခဏော သမထော, တဿ အသုဘာ ပဒဋ္ဌာနံ။ ဣစ္ဆာဝစရပဋိသံဟရဏလက္ခဏော အလောဘော, တဿ အဒိန္နာဒါနာ ဝေရမဏီ [ဝေရမဏိ (က.)] ပဒဋ္ဌာနံ။ အဗျာပဇ္ဇလက္ခဏော အဒေါသော, တဿ ပါဏာတိပါတာ ဝေရမဏီ ပဒဋ္ဌာနံ။ ဝတ္ထုအဝိပ္ပဋိပတ္တိလက္ခဏော [ဝတ္ထုအဝိပ္ပဋိပါဒနလက္ခဏော (သီ. က.)] အမောဟော, တဿ သမ္မာပဋိပတ္တိ ပဒဋ္ဌာနံ။ ဝိနီလကဝိပုဗ္ဗကဂဟဏလက္ခဏာ အသုဘသညာ, တဿာ နိဗ္ဗိဒါ ပဒဋ္ဌာနံ။ သာသဝဖဿပရိဇာနနလက္ခဏာ ဒုက္ခသညာ, တဿာ ဝေဒနာ ပဒဋ္ဌာနံ။ သင်္ခတလက္ခဏာနံ ဓမ္မာနံ သမနုပဿနလက္ခဏာ အနိစ္စသညာ , တဿာ ဥပ္ပါဒဝယာ ပဒဋ္ဌာနံ။ သဗ္ဗဓမ္မအဘိနိဝေသလက္ခဏာ အနတ္တသညာ, တဿာ ဓမ္မသညာ ပဒဋ္ဌာနံ။

ပဉ္စ ကာမဂုဏာ ကာမရာဂဿ ပဒဋ္ဌာနံ, ပဉ္စိန္ဒြိယာနိ ရူပီနိ ရူပရာဂဿ ပဒဋ္ဌာနံ, ဆဠာယတနံ ဘဝရာဂဿ ပဒဋ္ဌာနံ, နိဗ္ဗတ္တဘဝါနုပဿိတာ ပဉ္စန္နံ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာနံ ပဒဋ္ဌာနံ, ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏဒဿနဿ ပဒဋ္ဌာနံ။ ဩကပ္ပနလက္ခဏာ သဒ္ဓါ အဓိမုတ္တိပစ္စုပဋ္ဌာနာ စ, အနာဝိလလက္ခဏော ပသာဒော သမ္ပသီဒနပစ္စုပဋ္ဌာနော စ။ အဘိပတ္ထိယနလက္ခဏာ သဒ္ဓါ, တဿာ အဝေစ္စပသာဒော ပဒဋ္ဌာနံ။ အနာဝိလလက္ခဏော ပသာဒော, တဿ သဒ္ဓါ ပဒဋ္ဌာနံ။ အာရမ္ဘလက္ခဏံ ဝီရိယံ, တဿ သမ္မပ္ပဓာနံ ပဒဋ္ဌာနံ။ အပိလာပနလက္ခဏာ သတိ, တဿာ သတိပဋ္ဌာနံ ပဒဋ္ဌာနံ။ ဧကဂ္ဂလက္ခဏော သမာဓိ, တဿ ဈာနာနိ ပဒဋ္ဌာနံ။ ပဇာနနလက္ခဏာ ပညာ, တဿာ သစ္စာနိ ပဒဋ္ဌာနံ။

အပရော နယော, အဿာဒမနသိကာရလက္ခဏော အယောနိသောမနသိကာရော, တဿ အဝိဇ္ဇာ ပဒဋ္ဌာနံ။ သစ္စသမ္မောဟနလက္ခဏာ အဝိဇ္ဇာ, သာ သင်္ခါရာနံ ပဒဋ္ဌာနံ။ ပုနဗ္ဘဝဝိရောဟဏလက္ခဏာ သင်္ခါရာ, တေ [တံ (က.)] ဝိညာဏဿ ပဒဋ္ဌာနံ။ ဩပပစ္စယိကနိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏံ ဝိညာဏံ, တံ နာမရူပဿ ပဒဋ္ဌာနံ။ နာမကာယရူပကာယသင်္ဃာတလက္ခဏံ နာမရူပံ, တံ ဆဠာယတနဿ ပဒဋ္ဌာနံ။ ဣန္ဒြိယဝဝတ္ထာနလက္ခဏံ ဆဠာယတနံ, တံ ဖဿဿ ပဒဋ္ဌ

ဌာနံ။ စက္ခုရူပဝိညာဏသန္နိပါတလက္ခဏော ဖဿော, သော ဝေဒနာယ ပဒဋ္ဌာနံ။ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌအနုဘဝနလက္ခဏာ ဝေဒနာ, သာ တဏှာယ ပဒဋ္ဌာနံ။ အဇ္ဈောသာနလက္ခဏာ တဏှာ, သာ ဥပါဒါနဿ ပဒဋ္ဌာနံ။ ဩပပစ္စယိကံ ဥပါဒါနံ, တံ ဘဝဿ ပဒဋ္ဌာနံ။ နာမကာယရူပကာယသမ္ဘဝနလက္ခဏော ဘဝေါ, သော ဇာတိယာ ပဒဋ္ဌာနံ။ ခန္ဓပါတု ဘဝနလက္ခဏာ ဇာတိ, သာ ဇရာယ ပဒဋ္ဌာနံ။ ဥပဓိပရိပါကလက္ခဏာ ဇရာ, သာ မရဏဿ ပဒဋ္ဌာနံ။ ဇီဝိတိန္ဒြိယုပစ္ဆေဒလက္ခဏံ မရဏံ, တံ သောကဿ ပဒဋ္ဌာနံ။ ဥဿုက္ကကာရကော သောကော, သော ပရိဒေဝဿ ပဒဋ္ဌာနံ ။ လာလပ္ပကာရကော ပရိဒေဝေါ, သော ဒုက္ခဿ ပဒဋ္ဌာနံ။ ကာယသံပီဠနံ ဒုက္ခံ, တံ ဒေါမနဿဿ ပဒဋ္ဌာနံ။ စိတ္တသံပီဠနံ ဒေါမနဿံ, တံ ဥပါယာသဿ ပဒဋ္ဌာနံ။ ဩဒဟနကာရကော ဥပါယာသော, သော ဘဝဿ ပဒဋ္ဌာနံ။ ဣမာနိ ဘဝင်္ဂါနိ ယဒါ သမဂ္ဂါနိ နိဗ္ဗတ္တာနိ ဘဝန္တိ သော ဘဝေါ, တံ သံသာရဿ ပဒဋ္ဌာနံ။ နိယျာနိကလက္ခဏော မဂ္ဂေါ, သော နိရောဓဿ ပဒဋ္ဌာနံ။

တိတ္ထညုတာ ပီတညုတာယ ပဒဋ္ဌာနံ, ပီတညုတာ ပတ္တညုတာယ [မတ္တညုတာယ (သီ. က.)] ပဒဋ္ဌာနံ, ပတ္တညုတာ အတ္တညုတာယ ပဒဋ္ဌာနံ, အတ္တညုတာ ပုဗ္ဗေကတပုညတာယ ပဒဋ္ဌာနံ, ပုဗ္ဗေကတပုညတာ ပတိရူပဒေသဝါသဿ ပဒဋ္ဌာနံ, ပတိရူပဒေသဝါသော သပ္ပုရိသူပနိဿယဿ ပဒဋ္ဌာနံ, သပ္ပုရိသူပနိဿယော အတ္တသမ္မာပဏိဓာနဿ ပဒဋ္ဌာနံ, အတ္တသမ္မာပဏိဓာနံ သီလာနံ ပဒဋ္ဌာနံ, သီလာနိ အဝိပ္ပဋိသာရဿ ပဒဋ္ဌာနံ, အဝိပ္ပဋိသာရော ပါမောဇ္ဇဿ ပဒဋ္ဌာနံ, ပါမောဇ္ဇံ ပီတိယာ ပဒဋ္ဌာနံ, ပီတိ ပဿဒ္ဓိယာ ပဒဋ္ဌာနံ, ပဿဒ္ဓိ သုခဿ ပဒဋ္ဌာနံ, သုခံ သမာဓိဿ ပဒဋ္ဌာနံ, သမာဓိ ယထာဘူတဉာဏဒဿနဿ ပဒဋ္ဌာနံ, ယထာဘူတဉာဏဒဿနံ နိဗ္ဗိဒါယ ပဒဋ္ဌာနံ, နိဗ္ဗိဒါ ဝိရာဂဿ ပဒဋ္ဌာနံ, ဝိရာဂေါ ဝိမုတ္တိယာ ပဒဋ္ဌာနံ။ ဝိမုတ္တိ ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနဿ ပဒဋ္ဌာနံ။ ဧဝံ ယော ကောစိ ဥပနိဿယော ယော ကောစိ ပစ္စယော, သဗ္ဗော သော ပဒဋ္ဌာနံ။ တေနာဟ အာယသ္မာ မဟာကစ္စာယနော "ဓမ္မံ ဒေသေတိ ဇိနော"တိ။

နိယုတ္တော ပဒဋ္ဌာနော ဟာရော။

၅. လက္ခဏဟာရဝိဘင်္ဂေါ

၂၃. တတ္ထ ကတမော လက္ခဏော ဟာရော? "ဝုတ္တမှိ ဧကဓမ္မေ"တိ, အယံ လက္ခဏော ဟာရော။ ကိံ လက္ခယတိ? ယေ ဓမ္မာ ဧကလက္ခဏာ, တေသံ ဓမ္မာနံ ဧကသ္မိံ ဓမ္မေ ဝုတ္တေ အဝသိဋ္ဌာ ဓမ္မာ ဝုတ္တာ ဘဝန္တိ။ ယထာ ကိံ ဘဝေ? ယထာဟ ဘဂဝါ –

"စက္ခုံ , ဘိက္ခဝေ, အနဝဋ္ဌိတံ ဣတ္တရံ ပရိတ္တံ ပဘင်္ဂု ပရတော ဒုက္ခံ ဗျသနံ စလနံ [စလံ (သီ.)] ကုက္ကုဠံ သင်္ခါရံ [သသင်္ခါရံ (က.)] ဝဓကံ အမိတ္တမဇ္ဈေ။ ဣမသ္မိံ စက္ခုသ္မိံ ဝုတ္တေ အဝသိဋ္ဌာနိ အဇ္ဈတ္တိကာနိ အာယတနာနိ ဝုတ္တာနိ ဘဝန္တိ။ ကေန ကာရဏေန? သဗ္ဗာနိ ဟိ ဆ အဇ္ဈတ္တိကာနိ အာယတနာနိ ဝဓကဋ္ဌေန ဧကလက္ခဏာနိ။ ယထာ စာဟ ဘဂဝါ –

"အတီတေ , ရာဓ, ရူပေ အနပေက္ခော ဟောဟိ, အနာဂတံ ရူပံ မာ အဘိနန္ဒိ [အဘိနန္ဒ (က.)] , ပစ္စုပ္ပန္နဿ ရူပဿ နိဗ္ဗိဒါယ ဝိရာဂါယ နိရောဓာယ စာဂါယ ပဋိနိဿဂ္ဂါယ ပဋိပဇ္ဇ။ ဣမသ္မိံ ရူပက္ခန္ဓေ ဝုတ္တေ အဝသိဋ္ဌာ ခန္ဓာ ဝုတ္တာ ဘဝန္တိ။ ကေန ကာရဏေန? သဗ္ဗေ ဟိ ပဉ္စက္ခန္ဓာ ယမကောဝါဒသုတ္တေ [ပဿ သံ. နိ. ၃.၈၄] ဝဓကဋ္ဌေန ဧကလက္ခဏာ ဝုတ္တာ။ ယထာ စာဟ ဘဂဝါ –

"ယေသဉ္စ [ပဿ ခု. ပ. ၂၉၃] သုသမာရဒ္ဓါ, နိစ္စံ ကာယဂတာသတိ။
အကိစ္စံ တေ န သေဝန္တိ, ကိစ္စေ သာတစ္စကာရိနော"။

ဣတိ ကာယဂတာယ သတိယာ ဝုတ္တာယ ဝုတ္တာ ဘဝန္တိ ဝေဒနာဂတာ သတိ စိတ္တဂတာ ဓမ္မဂတာ စ။ တထာ ယံ ကိဉ္စိ ဒိဋ္ဌံ ဝါ သုတံ ဝါ မုတံ ဝါတိ ဝုတ္တေ ဝုတ္တံ ဘဝတိ ဝိညာတံ။ ယထာ စာဟ ဘဂဝါ –

တသ္မာတိဟ တွံ ဘိက္ခု ကာယေ ကာယာနုပဿီ ဝိဟရာဟိ အာတာပီ သမ္ပဇာနော သတိမာ ဝိနေယျ လောကေ အဘိဇ္ဈာဒေါမနဿံ။ "အာတာပီ"တိ ဝီရိယိန္ဒြိယံ, **"သမ္ပဇာနော"** တိ ပညိန္ဒြိယံ, **"သတိမာ"**တိ သတိန္ဒြိယံ, **"ဝိ

နေယျ လောကေ အဘိဇ္ဈာဒေါမနဿ”န္တိ သမာဓိန္ဒြိယံ, ဧဝံ ကာယေ ကာယာနုပဿိနော ဝိဟရတော စတ္တာ ရော သတိပဋ္ဌာနာ ဘာဝနာပာရိပူရိံ ဂစ္ဆန္တိ။ ကေန ကာရဏေန, ဧကလက္ခဏတ္တာ စတုန္နံ ဣန္ဒြိယာနံ။

၂၄. စတူသု သတိပဋ္ဌာနေသု ဘာဝိယမာနေသု စတ္တာရော သမ္မပ္ပဓာနာ ဘာဝနာပာရိပူရိံ ဂစ္ဆန္တိ, စတူသု သမ္မပ္ပဓာနေသု ဘာဝိယမာနေသု စတ္တာရော ဣဒ္ဓိပါဒါ ဘာဝိယမာနေသု ပဉ္စိန္ဒြိယာနိ ဘာဝနာပာရိပူရိံ ဂစ္ဆန္တိ, စတူသု ဣဒ္ဓိပါဒေသု ဘာဝနာပာရိပူရိံ ဂစ္ဆန္တိ, ပဉ္စသု ဣန္ဒြိယေသု ဘာဝိယမာနေသု ပဉ္စ ဗလာနိ ဘာဝနာပာရိပူရိံ ဂစ္ဆန္တိ, ပဉ္စသု ဗလေသု ဘာဝိယမာနေသု သတ္တ ဗောဇ္ဈင်္ဂါ ဘာဝနာပာရိပူရိံ ဂစ္ဆန္တိ, သတ္တသု ဗောဇ္ဈင်္ဂေသု ဘာဝိယမာနေသု အရိယော အဋ္ဌင်္ဂိကော မဂ္ဂေါ ဘာဝနာပာရိပူရိံ ဂစ္ဆတိ, သဗ္ဗေဝ [သဗ္ဗေ စ (သီ. က.)] ဗောဓင်္ဂမာ ဓမ္မာ ဗောဓိပက္ခိယာ ဘာဝနာပာရိပူရိံ ဂစ္ဆန္တိ ။ ကေန ကာရဏေန, သဗ္ဗေ ဟိ ဗောဓင်္ဂမာ ဗောဓိပက္ခိယာ နေယျာနိကလက္ခဏေန ဧကလက္ခဏာ, တေ ဧကလက္ခဏတ္တာ ဘာဝနာပာရိပူရိံ ဂစ္ဆန္တိ။

ဧဝံ အကုသလာပိ ဓမ္မာ ဧကလက္ခဏတ္တာ ပဟာနံ အဗ္ဘတ္ထံ ဂစ္ဆန္တိ။ စတူသု သတိပဋ္ဌာနေသု ဘာဝိယမာ နေသု ဝိပလ္လာသာ ပဟီယန္တိ, အာဟာရာ စဿ ပရိညံ ဂစ္ဆန္တိ, ဥပာဒါနေဟိ အနုပါဒါနော ဘဝတိ, ယောဂေဟိ စ ဝိ သံယုတ္တော ဘဝတိ, ဂန္ထေဟိ စ ဝိပ္ပယုတ္တော ဘဝတိ, အာသဝေဟိ စ အနာသဝော ဘဝတိ, ဩဃေဟိ စ နိတ္ထိဏ္ ဏော ဘဝတိ, သလ္လေဟိ စ ဝိသလ္လော ဘဝတိ, ဝိညာဏဋ္ဌိတိယော စဿ ပရိညံ ဂစ္ဆန္တိ, အဂတိဂမနေဟိ န အဂ တိံ ဂစ္ဆတိ, ဧဝံ အကုသလာပိ ဓမ္မာ ဧကလက္ခဏတ္တာ ပဟာနံ အဗ္ဘတ္ထံ ဂစ္ဆန္တိ။

ယတ္ထ တ ပန ရူပိန္ဒြိယံ ဒေသိတံ, ဒေသိတာ တတ္ထေဝ ရူပဓာတု ရူပက္ခန္ဓော ရူပဉ္စာယတနံ။ ယတ္ထ တ ပန သုခာ ဝေဒနာ ဒေသိတာ, ဒေသိတံ တတ္ထ သုခိန္ဒြိယံ သောမနဿိန္ဒြိယံ ဒုက္ခသမုဒယော စ အရိယသစ္စံ။ ယတ္ထ တ ပန ဒုက္ခာ ဝေဒနာ ဒေသိတာ, ဒေသိတံ တတ္ထ ဒုက္ခိန္ဒြိယံ ဒေါမနဿိန္ဒြိယံ ဒုက္ခဉ္စ အရိယသစ္စံ။ ယတ္ထ တ ပန အဒုက္ခမသုခာ ဝေဒနာ ဒေသိတာ, ဒေသိတံ တတ္ထ ဥပေက္ခိန္ဒြိယံ သဗ္ဗော စ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒေါ။ ကေန ကာရဏေန, အ ဒုက္ခမသုခာယ ဟိ ဝေဒနာယ အဝိဇ္ဇာ အနုသေတိ။ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ, သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏံ, ဝိညာဏပစ္စယာ နာမ ရူပံ, နာမရူပပစ္စယာ သဠာယတနံ, သဠာယတနပစ္စယာ ဖဿော, ဖဿပစ္စယာ ဝေဒနာ, ဝေဒနာပစ္စယာ တဏှာ, တဏှာ ပစ္စယာ ဥပါဒါနံ, ဥပါဒါနပစ္စယာ ဘဝေါ, ဘဝပစ္စယာ ဇာတိ, ဇာတိပစ္စယာ ဇရာမရဏံ သောကပရိဒေဝဒုက္ခဒေါမနဿု ပါယာသာ သမ္ဘဝန္တိ, ဧဝမေတဿ ကေဝလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ သမုဒယော ဟောတိ။ သော စ သရာဂသဒေါ သသမောဟသံကိလေသပက္ခေန ဟာတဗ္ဗော, ဝီတရာဂဝီတဒေါသဝီတမောဟအရိယဓမ္မေဟိ ဟာတဗ္ဗော။

ဧဝံ ယေ ဓမ္မာ ဧကလက္ခဏာ ကိစ္စတော စ လက္ခဏတော စ သာမညတော စ စုတူပပါတတော စ, တေသံ ဓမ္မာနံ ဧ ကသ္မိံ ဓမ္မေ ဝုတ္တေ အဝသိဋ္ဌာ ဓမ္မာ ဝုတ္တာ ဘဝန္တိ။ တေနာဟ အာယသ္မာ မဟာကစ္စာယနော “ဝုတ္တမှိ ဧက ဓမ္မေ”တိ။

နိယုတ္တော လက္ခဏော ဟာရော။

၆. စတုဗျူဟဟာရဝိဘင်္ဂေါ

၂၅. တတ္ထ ကတမော စတုဗျူဟော ဟာရော? “နေရုတ္တမဓိပ္ပာယော”တိ အယံ။ ဗျဉ္ဇနေန သုတ္တဿ နေရု တ္တဉ္စ အဓိပ္ပာယော စ နိဒါနဉ္စ ပုဗ္ဗာပရသန္ဓိ စ ဂဝေသိတဗ္ဗော ။ တတ္ထ ကတမံ နေရုတ္တံ, ယာ နိရုတ္တိပဒသံဟိ တာ, ယံ ဓမ္မာနံ နာမသော ဉာဏံ။ ယဒာ ဟိ ဘိက္ခု အတ္ထဿ စ နာမံ ဇာနာတိ, ဓမ္မဿ စ နာမံ ဇာနာတိ, တထာ တထာ နံ အဘိနိရောပေတိ။ အယဉ္စ ဝုစ္စတိ အတ္ထကုသလော ဓမ္မကုသလော ဗျဉ္ဇနကုသလော နိရုတ္တိကုသလော ပုဗ္ဗာပရ ကုသလော ဒေသနာကုသလော အတီတာဓိဝစနကုသလော အနာဂတာဓိဝစနကုသလော ပစ္စုပ္ပန္နာဓိဝစနကုသလော ဣတ္ ထာဓိဝစနကုသလော ပုရိသာဓိဝစနကုသလော နပုံသကာဓိဝစနကုသလော ဧကာဓိဝစနကုသလော အနေကာဓိဝစနကု သလော, ဧဝံ သဗ္ဗာနိ ကာတဗ္ဗာနိ ဇနပဒနိရုတ္တာနိ သဗ္ဗာ စ ဇနပဒနိရုတ္တိယော။ အယံ နိရုတ္တိပဒသံဟိတာ။

၂၆. တတ္ထ ကတမော အဓိပ္ပာယော?

“ဓမ္မော ဟဝေ ရက္ခတိ ဓမ္မစာရိံ၊ ဆတ္တံ မဟန္တံ ယထ ဝဿကာလေ [ဝိယ ဝဿကာလေ ဇာ. ၁.၁၀.၁၀၃]။
ဧသာနိသံသော ဓမ္မေ သုစိဏ္ဏေ၊ န ဒုဂ္ဂတိံ ဂစ္ဆတိ ဓမ္မစာရီ”တိ။

ဣဓ ဘဂဝတော ကော အဓိပ္ပာယော? ယေ အဟာယေဟိ ပရိမုစ္စိတုကာမာ ဘဝိဿန္တိ, တေ ဓမ္မစာရိနော ဘဝိဿန္တီတိ အယံ ဧတ္ထ ဘဂဝတော အဓိပ္ပာယော။

“စောရော ယထာ သန္ဓိမုခေ ဂဟီတော၊ သကမ္မုနာ ဟညတိ [ဟညတေ (သီ.)] ဗဇ္ဈတေ စ။
ဧဝံ အယံ ပေစ္စ ပဇာ ပရတ္ထ၊ သကမ္မုနာ ဟညတိ [ဟညတေ (သီ.)] ဗဇ္ဈတေ စာ”တိ။

ဣဓ ဘဂဝတော ကော အဓိပ္ပာယော? သစ္စေတနိကာနံ ကတာနံ ကမ္မာနံ ဥပစိတာနံ ဒုက္ခဝေဒနီယာနံ အနိဋ္ဌံ အသာတံ ဝိပာကံ ပစ္စနုဘဝိဿတီတိ အယံ ဧတ္ထ ဘဂဝတော အဓိပ္ပာယော။

“သုခကာမာနိ [ပဿ ခ. ပ. ၁၃၁-၁၃၂] ဘူတာနိ၊ ယော ဒဏ္ဍေန ဝိဟိံသတိ။
အတ္တနော သုခမေသာနော၊ ပေစ္စ သော န လဘတေ သုခ”န္တိ။

ဣဓ ဘဂဝတော ကော အဓိပ္ပာယော? ယေ သုခေန အတ္ထိကာ ဘဝိဿန္တိ, တေ ပာပကမ္မံ [ပာပကံ ကမ္မံ (က.)] န ကရိဿန္တီတိ အယံ ဧတ္ထ ဘဂဝတော အဓိပ္ပာယော။

“မိဒ္ဓီ [ပဿ ခ. ပ. ၃၂၅] ယဒာ ဟောတိ မဟဂ္ဃသော စ၊ နိဒ္ဒာယိတာ သမ္ပရိဝတ္တသာယီ။
မဟာဝရာဟောဝ နိဝါပပုဋ္ဌော၊ ပုနပ္ပုနံ ဂဗ္ဘမုပေတိ မန္ဒော”တိ။

ဣဓ ဘဂဝတော ကော အဓိပ္ပာယော? ယေ ဇရာမရဏေန အဋ္ဋီယိတုကာမာ ဘဝိဿန္တိ, တေ ဘဝိဿန္တိ ဘောဇနေ မတ္တညုနော ဣန္ဒြိယေသု ဂုတ္တဒွါရာ ပုဗ္ဗရတ္တာပရရတ္တံ ဇာဂရိယာနုယောဂမနုယုတ္တာ ဝိပဿကာ ကုသလေသု ဓမ္မေသု သဂါရဝာ စ သဗြဟ္မစာရီသု ထေရေသု နဝေသု မဇ္ဈိမေသူတိ အယံ ဧတ္ထ ဘဂဝတော အဓိပ္ပာယော။

“အပ္ပမာဒေါ အမတပဒံ [အမတံ ပဒံ (က.) ပဿ ခ. ပ. ၂၁] ၊ ပမာဒေါ မစ္စုနော ပဒံ။
အပ္ပမတ္တာ န မီယန္တိ၊ ယေ ပမတ္တာ ယထာ မတာ”တိ။

ဣဓ ဘဂဝတော ကော အဓိပ္ပာယော? ယေ အမတပရိယေသနံ ပရိယေသိတုကာမာ ဘဝိဿန္တိ, တေ အပ္ပမတ္တာ ဝိဟရိဿန္တီတိ အယံ ဧတ္ထ ဘဂဝတော အဓိပ္ပာယော။ အယံ အဓိပ္ပာယော။

၂၇. တတ္ထ ကတမံ နိဒါနံ? ယထာ သော ဓနိယော ဂောပာလကော ဘဂဝန္တံ အာဟ –

“နန္ဒတိ ပုတ္တေဟိ ပုတ္တိမာ၊ ဂေါမာ [ဂေါမိကော (သီ.)၊ ဂေါပိကော (က.) သု. နိ. ၃၃; သံ. နိ. ၁.၁၄၄ ပဿိတဗ္ဗံ] ဂေါဟိ တထေဝ နန္ဒတိ။
ဥပဓီ ဟိ နရဿ နန္ဒနာ၊ န ဟိ သော နန္ဒတိ ယော နိရူပဓီ”တိ။

ဘဂဝါ အာဟ –

“သောစတိ ပုတ္တေဟိ ပုတ္တိမာ၊ ဂေါပိကော [ဂေါမိကော (သီ.)] ဂေါဟိ တထေဝ သောစတိ။
ဥပဓီ ဟိ နရဿ သောစနာ၊ န ဟိ သော သောစတိ ယော နိရူပဓီ”တိ။

ဣမိနာ ဝတ္ထုနာ ဣမိနာ နိဒါနေန ဧဝံ ဉာယတိ “ဣမံ ဘဂဝါ ဗာဟိရံ ပရိဂ္ဂဟံ ဥပဓိံ အာဟာ”တိ။ ယထာ စ မာရော ပါပိမာ ဂိဇ္ဈကူဋာ ပဗ္ဗတာ ပုထုသိလံ ပာတေသိ, ဘဂဝါ အာဟ –

“သစေပိ ကေဝလံ သဗ္ဗံ၊ ဂိဇ္ဈကူဋံ့ စလေသ္သသိ [စလေယျာသိ (က.) ပဿ သံ. နိ. ၁.၁၄၇] ။
နေဝ သမ္မာဝိမုတ္တာနံ၊ ဗုဒ္ဓာနံ အတ္ထိ ဣဉ္ဇိတံ။

နဘံ ဖလေယျပ္ပထဝီ စလေယျ၊ သဗ္ဗေဝ ပါဏာ ဥဒ သန္တသေယျုံ။
သလ္လမ္ပိ စေ ဥရသိ ကမ္ပယေယျုံ [ပကမ္ပယေယျုံ (သီ.)၊ ကပ္ပယေယျုံ (က.)] ၊ ဥပဓီသု တာဏံ န က
ရောန္တိ ဗုဒ္ဓါ”တိ။

ဣမိနာ ဝတ္ထုနာ ဣမိနာ နိဒာနေန ဧဝံ ဉာယတိ “ဣဓ ဘဂဝတ ကာယံ ဥပဓိ အာဟာ”တိ။ ယထာ စာဟ –

“န တံ ဒဠှံ ဗန္ဓနမာဟု ဓီရာ၊ ယဒာယသံ ဒါရုဇပဗ္ဗဇဉ္စ [အရုဇံ ဗဗ္ဗဇဉ္စ (သီ.) ပဿ ဓ. ပ. ၃၄၅] ။
သာရတ္တရတ္တာ မဏိကုဏ္ဍလေသု၊ ပုတ္တေသု ဒါရေသု စ ယာ အပေက္ခာ”တိ။

ဣမိနာ ဝတ္ထုနာ ဣမိနာ နိဒာနေန ဧဝံ ဉာယတိ “ဣဓ ဘဂဝတ ဗာဟိရေသု ဝတ္ထူသု တဏှံ အာဟာ”တိ။ ယထာ စာဟ –

“ဧတံ ဒဠှံ ဗန္ဓနမာဟု ဓီရာ၊ ဩဟာရိနံ သိထိလံ ဒုပ္ပမုဉ္စံ။
ဧတမ္ပိ ဆေတွာန ပရိဗ္ဗဇန္တိ၊ အနပေက္ခိနော ကာမသုခံ ပဟာယာ”တိ။

ဣမိနာ ဝတ္ထုနာ ဣမိနာ နိဒာနေန ဧဝံ ဉာယတိ “ဣဓ ဘဂဝတ ဗာဟိရဝတ္ထုကာယ တဏှာယ ပဟာနံ အာဟာ”တိ။ ယထာ စာဟ –

“အာတုရံ အသုစိံ ပူတိံ၊ ဒုဂ္ဂန္ဓံ ဒေဟနိဿိတံ။
ပဂ္ဃရန္တံ ဒိဝါ ရတ္တိံ၊ ဗာလာနံ အဘိနန္ဒိတ”န္တိ။

ဣမိနာ ဝတ္ထုနာ ဣမိနာ နိဒာနေန ဧဝံ ဉာယတိ “ဣဓ ဘဂဝတ အဇ္ဈတ္တိကဝတ္ထုကာယ တဏှာယ ပဟာနံ အာဟာ”တိ။ ယထာ စာဟ –

“ဥစ္ဆိန္ဒ [ပဿ ဓ. ပ. ၂၈၅] သိနေဟမတ္တနော၊ ကုမုဒံ သာရဒိကံဝ ပါဏိနာ။
သန္တိမဂ္ဂမေဝ ဗြူဟယ၊ နိဗ္ဗာနံ သုဂတေန ဒေသိတ”န္တိ။

ဣမိနာ ဝတ္ထုနာ ဣမိနာ နိဒာနေန ဧဝံ ဉာယတိ “ဣဓ ဘဂဝတ အဇ္ဈတ္တိကဝတ္ထုကာယ တဏှာယ ပဟာနံ အာဟာ”တိ။ ဣဒံ နိဒာနံ။

တတ္ထ ကတမော ပုဗ္ဗာပရသန္ဓိ။ ယထာဟ –

“ကာမန္ဓာ ဇာလသဉ္ဆန္နာ၊ တဏှာဆဒနဆာဒိတာ။
ပမတ္တဗန္ဓုနာ [ပမတ္တဗန္ဓုနာ ဥဒာ. ၆၄] ဗဒ္ဓါ [ဗန္ဓာ (က.) ပဿ ဥဒာ. ၆၄] ၊ မစ္ဆာဝ ကုမိနာမုခေ။
ဇရာမရဏမန္ဝေန္တိ၊ ဝစ္ဆော ခီရပကောဝ မာတရ”န္တိ။

အယံ ကာမတဏှာ ဝုတ္တာ။ သာ ကတမေန ပုဗ္ဗာပရေန ယုဇ္ဇတိ? ယထာဟ –

“ရတ္တော အတ္ထံ န ဇာနာတိ၊ ရတ္တော ဓမ္မံ န ပဿတိ။
အန္ဓန္တမံ တဒါ ဟောတိ၊ ယံ ရာဂေါ သဟတေ နရ”န္တိ။

ဣတိ အန္ဓတာယ စ သဉ္ဆန္နတာယ စ သာယေဝ တဏှာ အဘိလပိတာ။ ယဉ္စာဟ ကာမန္ဓာ ဇာလသဉ္ဆန္နာ, တဏှာဆဒနဆာဒိတာတိ။ ယဉ္စာဟ ရတ္တော အတ္ထံ န ဇာနာတိ, ရတ္တော ဓမ္မံ န ပဿတီတိ, ဣမေဟိ ပဒေဟိ ပရိယု

ဌာနေဟိ သာယေဝ တဏှာဟာ အဘိလပိတာ။ ယံ အန္ဓကာရံ, အယံ ဒုက္ခသမုဒယော, ယာ စ တဏှာဟာ ပေါနောဘဝိကာ, ယဥ္စာဟ ကာမာတိ ဤမေ ကိလေသကာမာ။ ယဥ္စာဟ ဇာလသဥ္စန္နာတိ တေသံ ယေဝ ကာမာနံ ပယောဂေန ပရိယုဋ္ဌာနံ ဒဿေတိ, တသ္မာ ကိလေသဝသေန စ ပရိယုဋ္ဌာနဝသေန စ တဏှာဟာဗန္ဓနံ ဝုတ္တံ။ ယေ ဧဒိသိကာ, တေ ဇရာမရဏံ အန္ဝေန္တိ, အယံ ဘဂဝတာ ယထာနိက္ခိတ္တကထာဗလေန ဒဿိတာ ဇရာမရဏမန္ဝေန္တီတိ။

> "ယဿ ပပဥ္စာ ဌိတီ စ နတ္ထိ၊ သန္ဒာနံ ပလိဃဥ္စ [ပဋိဃဥ္စ (သီ.) ပဿ ဥဒာ. ၆၇] ဝီတိဝတ္တော။
> တံ နိတ္တဏှံ မုနိံ စရန္တံ၊ န ဝိဇာနာတိ သဒေဝကောပိ လောကော"တိ။

ပပဥ္စာ နာမ တဏှာဒိဋ္ဌိမာနာ, တဒဘိသင်္ခတာ စ သင်္ခါရာ။ ဌိတိ နာမ အနုသယာ။ သန္ဒာနံ နာမ တဏှာယ ပရိယုဋ္ဌာနံ, ယာနိ ဆတ္တိံသတဏှာယ ဇာလိနိယာ ဝိစရိတာနိ။ ပလိဃော နာမ မောဟော။ ယေ စ ပပဥ္စာ သင်္ခါရာ ယာ စ ဌိတိ ယံ သန္ဒာနဉ္စ ယံ ပလိဃဉ္စ ယော ဧတံ သဗ္ဗံ သမတိက္ကန္တော, အယံ ဝုစ္စတိ နိတ္တဏှော ဣတိ။

၂၈. တတ္ထ ပရိယုဋ္ဌာနသင်္ခါရာ ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနီယာ ဝါ ဥပပဇ္ဇဝေဒနီယာ ဝါ အပရာပရိယဝေဒနီယာ ဝါ, ဧဝံ တဏှာဟာ တိဝိဓံ ဖလံ ဒေတိ ဒိဋ္ဌေ ဝါ ဓမ္မေ ဥပပဇ္ဇေ ဝါ အပရေ ဝါ ပရိယာယေ။ ဧဝံ ဘဂဝါ အာဟ "ယံ လောဘပကတံ ကမ္မံ ကရောတိ ကာယေန ဝါ ဝါစာယ ဝါ မနသာ ဝါ, တဿ ဝိပာကံ အနုဘောတိ ဒိဋ္ဌေ ဝါ ဓမ္မေ ဥပပဇ္ဇေ ဝါ အပရေ ဝါ ပရိယာယေ"တိ။ ဣဒံ ဘဂဝတော ပုဗ္ဗာပရေန ယုဇ္ဇတိ။ တတ္ထ ပရိယုဋ္ဌာနံ ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနီယံ ဝါ ကမ္မံ ဥပပဇ္ဇဝေဒနီယံ ဝါ ကမ္မံ အပရာပရိယာယဝေဒနီယံ [အပရာပရိယဝေဒနီယံ (သီ.)] ဝါ ကမ္မံ, ဧဝံ ကမ္မံ တိဓာ ဝိပစ္စတိ ဒိဋ္ဌေ ဝါ ဓမ္မေ ဥပပဇ္ဇေ ဝါ အပရေ ဝါ ပရိယာယေ။ ယထာဟ –

"ယဋ္ဌေ ဗာလော ဣဓ ဟဏာတိဟတီ ဟောတိ။ပေ.။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ဟောတိ, တဿ ဒိဋ္ဌေ ဝါ ဓမ္မေ ဝိပာကံ ပဋိသံဝေဒေတိ ဥပပဇ္ဇေ ဝါ အပရေ ဝါ ပရိယာယေ"တိ။ ဣဒံ ဘဂဝတော ပုဗ္ဗာပရေန ယုဇ္ဇတိ။ တတ္ထ ပရိယုဋ္ဌာနံ ပဋိသင်္ခာနဗလေန ပဟာတဗ္ဗံ, သင်္ခါရာ ဒဿနဗလေန, ဆတ္တိံသ တဏှာဟာဝိစရိတာနိ ဘာဝနာဗလေန ပဟာတဗ္ဗာနီတိ ဧဝံ တဏှာဟာပိ တိဓာ ပဟီယတိ။ ယာ နိတ္တဏှာဟာတာ အယံ သဥပာဒိသေသာ နိဗ္ဗာနဓာတု။ ဘေဒာ ကာယဿ အယံ အနုပာဒိသေသာ နိဗ္ဗာနဓာတု။

ပပဥ္စော နာမ ဝုစ္စတိ အနုဗန္ဓော။ ယဥ္စာဟ ဘဂဝါ "ပပဥ္စေတိ အတီတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နံ စက္ခုဝိညေယျံ ရူပံ အာရဗ္ဘာ"တိ။ ယဥ္စာဟ ဘဂဝါ – "အတီတေ, ရာဓ, ရူပေ အနပေက္ခော ဟောဟိ, အနာဂတံ ရူပံ မာ အဘိနန္ဒိ, ပစ္စုပ္ပန္နဿ ရူပဿ နိဗ္ဗိဒာယ ဝိရာဂါယ နိရောဓာယ ပဋိနိဿဂ္ဂါယ ပဋိပဇ္ဇာ"တိ။ ဣဒံ ဘဂဝတော ပုဗ္ဗာပရေန ယုဇ္ဇတိ။ ယော စာပိ ပပဥ္စော ယေ စ သင်္ခါရာ ယာ စ အတီတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နဿ အဘိနန္ဒနာ, ဣဒံ ဧကတ္တံ။ အပိ စ အညမညေဟိ ပဒေဟိ အညမညေဟိ အက္ခရေဟိ အညမညေဟိ ဗျဉ္ဇနေဟိ အပရိမာဏာ ဓမ္မဒေသနာ ဝုတ္တာ ဘဂဝတာ။ ဧဝံ သုတ္တေန သုတ္တံ သံသန္ဒယိတ္ဝာ ပုဗ္ဗာပရေန သဒ္ဓိံ ယောဇယိတ္ဝာ သုတ္တံ နိဒ္ဒိဋ္ဌံ ဘဝတိ။

သော စာယံ [သ စာယံ (သီ.)] ပုဗ္ဗာပရော သန္ဓိ စတုဗ္ဗိဓော အတ္ထသန္ဓိ ဗျဉ္ဇနသန္ဓိ ဒေသနာသန္ဓိ နိဒ္ဒေသသန္ဓီတိ။

တတ္ထ အတ္ထသန္ဓိ ဆပ္ပဒါနိ သင်္ကာသနာ ပကာသနာ ဝိဝရဏာ ဝိဘဇနာ ဥတ္တာနီကမ္မတာ ပညတ္တီတိ။

ဗျဉ္ဇနသန္ဓိ ဆပ္ပဒါနိ အက္ခရံ ပဒံ ဗျဉ္ဇနံ အာကာရော နိရုတ္တိ နိဒ္ဒေသောတိ။

ဒေသနာသန္ဓိ န စ ပထဝိံ နိဿာယ ဈာယတိ ဈာယီ ဈာယတိ စ။ န စ အာပံ နိဿာယ ဈာယတိ ဈာယီ ဈာယတိ စ, န စ တေဇံ နိဿာယ ဈာယတိ ဈာယီ ဈာယတိ စ, န စ ဝာယုံ နိဿာယ ဈာယတိ ဈာယီ ဈာယတိ စ။ န စ အာကာသာနဉ္စာယတနံ နိဿာယ။ပေ.။ န စ ဝိညာဏဉ္စာယတနံ နိဿာယ။ပေ.။ န စ အာကိဉ္စညာယတနံ နိဿာယ။ပေ.။ န စ နေဝသညာနာသညာယတနံ နိဿာယ။ပေ.။ န စ ဣမံ လောကံ နိဿာယ။ပေ.။ န စ ပရလောကံ နိဿာယ ဈာယတိ ဈာယီ ဈာယတိ စ။ ယမိဒံ ဥဘယမန္တရေန ဒိဋ္ဌံ သုတံ မုတံ ဝိညာတံ ပတ္တံ ပရိယေသိတံ ဝိတက္ကိတံ ဝိစာရိတံ မနသာနုစိန္တိတံ,

တမ္ပိ နိဿာယ န ဈာယတိ ဈာယီ ဈာယတိ စ။ အယံ သဒေဝကေ လောကေ သမာရကေ သဗ္ရဟ္မကေ သဿမဏဗ္ရာဟ္မဏိယာ ပဇာယ သဒေဝမနုဿာယ အနိဿိတေန စိတ္တေန န ဉာယတိ ဈာယန္တော။

ယထာ မာရော ပာပိမာ ဂေါဓိကဿ ကုလပုတ္တဿ [ပဿ သံ. နိ. ၁.၁၅၉] ဝိညာဏံ သမန္နေသန္တော န ဇာနာတိ န ပဿတိ။ သော ဟိ ပပဉ္စာတီတော တဏှာပဟာနေန ဒိဋ္ဌိနိဿယောပိဿ နတ္ထိ။ ယထာ စ ဂေါဓိကဿ, ဧဝံ ဝက္ကလိဿ သဒေဝကေန လောကေန သမာရကေန သဗ္ရဟ္မကေန သဿမဏဗ္ရာဟ္မဏိယာ ပဇာယ သဒေဝမနုဿာယ အနိဿိတစိတ္တာ န ဉာယန္တိ ဈာယမာနာ။ အယံ ဒေသနာသန္ဓိ။

တတ္ထ ကတမာ နိဒ္ဒေသသန္ဓိ? နိဿိတစိတ္တာ အကုသလပက္ခေန နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗာ, အနိဿိတစိတ္တာ ကုသလပက္ခေန နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗာ။ နိဿိတစိတ္တာ ကိလေသေန နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗာ, အနိဿိတစိတ္တာ ဝေါဒါနေန နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗာ။ နိဿိတစိတ္တာ သံသာရပ္ပဝတ္တိယာ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗာ, အနိဿိတစိတ္တာ သံသာရနိဝတ္တိယာ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗာ။ နိဿိတစိတ္တာ တဏှာယ စ အဝိဇ္ဇာယ စ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗာ, အနိဿိတစိတ္တာ သမထေန စ ဝိပဿနာယ စ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗာ။ နိဿိတစိတ္တာ အဟိရိကေန စ အနောတ္တပ္ပေန စ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗာ, အနိဿိတစိတ္တာ ဟိရိယာ စ ဩတ္တပ္ပေန စ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗာ။ နိဿိတစိတ္တာ အသတိယာ စ အသမ္ပဇညေန စ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗာ, အနိဿိတစိတ္တာ သတိယာ စ သမ္ပဇညေန စ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗာ။ နိဿိတစိတ္တာ အယောနိယာ စ အယောနိသောမနသိကာရေန စ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗာ, အနိဿိတစိတ္တာ ယောနိယာ စ ယောနိသောမနသိကာရေန စ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗာ။ နိဿိတစိတ္တာ ကောသဇ္ဇေန စ ဒောဝစဿေန စ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗာ, အနိဿိတစိတ္တာ ဝီရိယာရမ္ဘေန စ သောဝစဿေန စ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗာ။ နိဿိတစိတ္တာ အဿဒ္ဓိယေန စ ပမာဒေန စ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗာ, အနိဿိတစိတ္တာ သဒ္ဓာယ စ အပ္ပမာဒေန စ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗာ။ နိဿိတစိတ္တာ အသဒ္ဓမ္မဿဝနေန စ အသံဝရဏေန စ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗာ, အနိဿိတစိတ္တာ သဒ္ဓမ္မဿဝနေန စ သံဝရေန စ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗာ။ နိဿိတစိတ္တာ အဘိဇ္ဈာယ စ ဗျာပာဒေန စ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗာ, အနိဿိတစိတ္တာ အနဘိဇ္ဈာယ စ အဗျာပာဒေန စ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗာ။ နိဿိတစိတ္တာ နီဝရဏေဟိ စ သံယောဇနိယေဟိ စ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗာ, အနိဿိတစိတ္တာ ရာဂဝိရာကာယ စ စေတောဝိမုတ္တိယာ အဝိဇ္ဇာဝိရာကာယ စ ပညာဝိမုတ္တိယာ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗာ။ နိဿိတစိတ္တာ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိယာ စ သဿတဒိဋ္ဌိယာ စ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗာ, အနိဿိတစိတ္တာ သဉပာဒိသေသာယ စ အနုပာဒိသေသာယ စ နိဗ္ဗာနဓာတုယာ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗာ။ အယံ နိဒ္ဒေသသန္ဓိ။ တေနာဟ အာယသ္မာ မဟာကစ္စာယနော “နေရုတ္တမဓိပ္ပာယော”တိ။

နိယုတ္တော စတုဗျူဟော ဟာရော။

၇. အာဝဋ္ဋဟာရဝိဘင်္ဂေါ

၂၉. တတ္ထ ကတမော အာဝဋ္ဋော ဟာရော? “ဧကမှိ ပဒဋ္ဌာနေ”တိ အယံ။

“အာရမ္ဘထ [အာရဗ္ဘထ (သီ.) သံ. နိ. ၁.၁၈၅; ထေရဂါ. ၂၅၆ ပဿိတဗ္ဗံ] နိက္ကမထ၊ ယုဉ္ဇထ ဗုဒ္ဓသာသနေ၊
ဓုနာထ မစ္စုနော သေနံ၊ နဠာဂါရံဝ ကုဉ္ဇရော”တိ။

“အာရမ္ဘထ နိက္ကမထာ”တိ ဝီရိယဿ ပဒဋ္ဌာနံ။ “ယုဉ္ဇထ ဗုဒ္ဓသာသနေ”တိ သမာဓိဿ ပဒဋ္ဌာနံ။ “ဓုနာထ မစ္စုနော သေနံ, နဠာဂါရံဝ ကုဉ္ဇရော”တိ ပညာယ ပဒဋ္ဌာနံ။ “အာရမ္ဘထ နိက္ကမထာ”တိ ဝီရိယိန္ဒြိယဿ ပဒဋ္ဌာနံ။ “ယုဉ္ဇထ ဗုဒ္ဓသာသနေ”တိ သမာဓိန္ဒြိယဿ ပဒဋ္ဌာနံ။ “ဓုနာထ မစ္စုနော သေနံ, နဠာဂါရံဝ ကုဉ္ဇရော”တိ ပညိန္ဒြိယဿ ပဒဋ္ဌာနံ။ ဣမာနိ ပဒဋ္ဌာနာနိ ဒေသနာ။

အယုဉ္ဇန္တာနံ ဝာ သတ္တာနံ ယောဂေ, ယုဉ္ဇန္တာနံ ဝာ အာရမ္ဘော။

တတ္ထ ယေ န ယုဉ္ဇန္တိ, တေ ပမာဒမူလကာ န ယုဉ္ဇန္တိ။ သော ပမာဒော ဒုဝိဓော တဏှာမူလကော အဝိဇ္ဇာမူလကော စ။ တတ္ထ အဝိဇ္ဇာမူလကော ယေန အညာဏေန နိဝုတော ဉေယျဋ္ဌာနံ နပ္ပဇာနာတိ ပဉ္စက္ခန္ဓာ ဥပ္ပာဒဝယဓမ္မာတိ, အယံ အဝိဇ္ဇာမူလကော။ ယော တဏှာမူလကော, သော တိဝိဓော အနုပ္ပန္နာနံ ဘောဂါနံ ဥပ္ပာဒာယ ပရိယေသန္တော

တော ပမာဒံ အာပဇ္ဇတိ, ဥပ္ပန္နာနံ ဘောဂါနံ အာရက္ခနိမိတ္တံ ပရိဘောဂနိမိတ္တဉ္စ ပမာဒံ အာပဇ္ဇတိ အယံ လောကေ စတုဗ္ဗိဓော ပမာဒေါ ဧကဝိဓော အဝိဇ္ဇာယ တိဝိဓော တဏှာယ။ တတ္ထ အဝိဇ္ဇာယ နာမကာယော ပဒဋ္ဌာနံ။ တဏှာယ ရူပကာယော ပဒဋ္ဌာနံ။ တံ ကိဿ ဟေတု, ရူပီသု ဘဝေသု အဇ္ဈောသာနံ, အရူပီသု သမ္မောဟော? တတ္ထ ရူပကာယော ရူပက္ခန္ဓော နာမကာယော စတ္တာရော အရူပိနော ခန္ဓာ။ ဣမေ ပဉ္စက္ခန္ဓာ ကတမေန ဥပါဒါနေန သဥပါဒါနာ, တဏှာယ စ အဝိဇ္ဇာယ စ? တတ္ထ တဏှာ ဒွေ ဥပါဒါနာနိ ကာမုပါဒါနဉ္စ သီလဗ္ဗတုပါဒါနဉ္စ။ အဝိဇ္ဇာ ဒွေ ဥပါဒါနာနိ ဒိဋ္ဌုပါဒါနဉ္စ အတ္တဝါဒုပါဒါနဉ္စ။ ဣမေဟိ စတူဟိ ဥပါဒါနေဟိ ယေ သဥပါဒါနာ ခန္ဓာ, ဣဒံ ဒုက္ခံ။ စတ္တာရိ ဥပါဒါနာနိ, အယံ သမုဒယော။ ပဉ္စက္ခန္ဓာ ဒုက္ခံ။ တေသံ ဘဂဝါ ပရိညာယ ပဟာနာယ စ ဓမ္မံ ဒေသေတိ ဒုက္ခဿ ပရိညာယ သမုဒယဿ ပဟာနာယ။

၃၀. တတ္ထ ယော တိဝိဓော တဏှာမူလကော ပမာဒေါ အနုပ္ပန္နာနံ ဘောဂါနံ ဥပ္ပါဒါယ ပရိယေသတိ, ဥပ္ပန္နာနံ ဘောဂါနံ အာရက္ခဏဉ္စ ကရောတိ ပရိဘောဂနိမိတ္တဉ္စ, တဿ သမ္ပဋိဝေဓေန ရက္ခဏာ ပဋိသံဟရဏာ, အယံ သမထော။

သော ကထံ ဘဝတိ? ယဒါ ဇာနာတိ ကာမာနံ အဿာဒဉ္စ အဿာဒတော အာဒီနဝဉ္စ အာဒီနဝတော နိဿရဏဉ္စ နိဿရဏတော ဩကာရဉ္စ သံကိလေသဉ္စ ဝေါဒါနဉ္စ နေက္ခမ္မေ စ အာနိသံသံ။ တတ္ထ ယာ ဝီမံသာ ဥပပရိက္ခာ အယံ ဝိပဿနာ။ ဣမေ ဒွေ ဓမ္မာ ဘာဝနာပါရိပူရိံ ဂစ္ဆန္တိ သမထော စ ဝိပဿနာ စ။ ဣမေသု ဒွီသု ဓမ္မေသု ဘာဝိယမာနေသု ဒွေ ဓမ္မာ ပဟီယန္တိ တဏှာ စ အဝိဇ္ဇာ စ, ဣမေသု ဒွီသု ဓမ္မေသု ပဟီနေသု စတ္တာရိ ဥပါဒါနာနိ နိရုဇ္ဈန္တိ။ ဥပါဒါနနိရောဓာ ဘဝနိရောဓော, ဘဝနိရောဓာ ဇာတိနိရောဓော, ဇာတိနိရောဓာ ဇရာမရဏံ သောကပရိဒေဝဒုက္ခဒေါမနဿုပါယာသာ နိရုဇ္ဈန္တိ။ ဧဝမေတဿ ကေဝလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ နိရောဓော ဟောတိ။ ဣတိ ပုရိမကာနိ စ ဒွေ သစ္စာနိ ဒုက္ခံ သမုဒယော စ, သမထော စ ဝိပဿနာ စ မဂ္ဂေါ။ ဘဝနိရောဓော နိဗ္ဗာနံ ဣမာနိ စတ္တာရိ သစ္စာနိ။ တေနာဟ ဘဂဝါ “အာရမ္ဘထ နိက္ကမထာ”တိ။

ယထာပိ မူလေ အနုပဒ္ဒဝေ ဒဠှေ၊ ဆိန္နောပိ ရုက္ခော ပုနရေဝ [ပုနဒေဝ (က.) ပဿ ခု. ပ. ၃၃၈] ရူဟတိ။
ဧဝမ္ပိ တဏှာနုသယေ အနူဟတေ၊ နိဗ္ဗတ္တတိ ဒုက္ခမိဒံ ပုနပ္ပုနံ။

အယံ တဏှာနုသယော။ ကတမဿာ တဏှာယ? ဘဝတဏှာယ။ ယော ဧတဿ ဓမ္မဿ ပစ္စယော အယံ အဝိဇ္ဇာ။ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ ဟိ ဘဝတဏှာ။ ဣမေ ဒွေ ကိလေသာ တဏှာ စ အဝိဇ္ဇာ စ။ တာနိ စတ္တာရိ ဥပါဒါနာနိ တေဟိ စတူဟိ ဥပါဒါနေဟိ ယေ သဥပါဒါနာ ခန္ဓာ, ဣဒံ ဒုက္ခံ။ စတ္တာရိ ဥပါဒါနာနိ အယံ သမုဒယော။ ပဉ္စက္ခန္ဓာ ဒုက္ခံ။ တေသံ ဘဂဝါ ပရိညာယ စ ပဟာနာယ စ ဓမ္မံ ဒေသေတိ ဒုက္ခဿ ပရိညာယ သမုဒယဿ ပဟာနာယ။

ယေန တဏှာနုသယံ သမူဟနတိ [သမူဟန္တိ (သီ.)], အယံ သမထော။ ယေန တဏှာနုသယဿ ပစ္စယံ အဝိဇ္ဇံ ဝါရယတိ, အယံ ဝိပဿနာ။ ဣမေ ဒွေ ဓမ္မာ ဘာဝနာပါရိပူရိံ ဂစ္ဆန္တိ သမထော စ ဝိပဿနာ စ။ တတ္ထ သမထဿ ဖလံ ရာဂဝိရာဂါ စေတောဝိမုတ္တိ, ဝိပဿနာယ ဖလံ အဝိဇ္ဇာဝိရာဂါ ပညာဝိမုတ္တိ။ ဣတိ ပုရိမကာနိ စ ဒွေ သစ္စာနိ ဒုက္ခံ သမုဒယော စ, သမထော ဝိပဿနာ စ မဂ္ဂေါ, ဒွေ စ ဝိမုတ္တိယော နိရောဓော။ ဣမာနိ စတ္တာရိ သစ္စာနိ။ တေနာဟ ဘဂဝါ “ယထာပိ မူလေ”တိ။

“သဗ္ဗပါပဿ အကရဏံ၊ ကုသလဿ ဥပသမ္ပဒါ။
သစိတ္တပရိယောဒါပနံ [ပရိယောဒပနံ (သီ.) ခု. ပ. ၁၈၃; ဒီ. နိ. ၂.၉၀ ပဿိတဗ္ဗံ]၊ ဧတံ ဗုဒ္ဓါန သာသန”န္တိ။

သဗ္ဗပါပံ နာမ တီဏိ ဒုစ္စရိတာနိ ကာယဒုစ္စရိတံ ဝစီဒုစ္စရိတံ မနောဒုစ္စရိတံ, တေ ဒသ အကုသလကမ္မပထာ ပါဏာတိပါတော အဒိန္နာဒါနံ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရော မုသာဝါဒေါ ပိသုဏာ ဝါစာ ဖရုသာ ဝါစာ သမ္ဖပ္ပလာပော အဘိဇ္ဈာ ဗျာပါဒေါ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ, တာနိ ဒွေ ကမ္မာနိ စေတနာ စေတသိကဉ္စ။ တတ္ထ ယော စ ပါဏာတိပါတော ယာ စ ပိသုဏာ ဝါစာ ယာ စ ဖရုသာ ဝါစာ, ဣဒံ ဒေါသသမုဋ္ဌာနံ။ ယဉ္စ အဒိန္နာဒါနံ ယော စ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရော ယော စ မုသာဝါဒေါ, ဣဒံ လောဘသမုဋ္ဌာနံ, ယော သမ္ဖပ္ပလာပော, ဣဒံ မောဟသမုဋ္ဌာနံ။ ဣမာနိ သတ္တ ကာရဏာနိ စေတနာကမ္မံ။ ယာ အ

ဘိဇ္ဈာ, အယံ လောဘော အကုသလမူလံ။ ယော ဗျာပါဒေါ, အယံ ဒေါသော အကုသလမူလံ။ ယာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ, အယံ မိစ္ဆာမဂ္ဂေါ။ ဣမာနိ တီဏိ ကာရဏာနိ စေတသိကကမ္မံ။ တေနာဟ “စေတနာကမ္မံ စေတသိကကမ္မ”န္တိ။

အကုသလမူလံ ပယောဂံ ဂစ္ဆန္တံ စတုဗ္ဗိဓံ အဂတိံ ဂစ္ဆတိ ဆန္ဒာ ဒေါသာ ဘယာ မောဟာ။ တတ္ထ ယံ ဆန္ဒာ အဂတိံ ဂစ္ဆတိ, ဣဒံ လောဘသမုဋ္ဌာနံ။ ယံ ဒေါသာ အဂတိံ ဂစ္ဆတိ, ဣဒံ ဒေါသသမုဋ္ဌာနံ။ ယံ ဘယာ စ မောဟာ စ အဂတိံ ဂစ္ဆတိ, ဣဒံ မောဟသမုဋ္ဌာနံ။ တတ္ထ လောဘော အသုဘာယ ပဟီယတိ။ ဒေါသော မေတ္တာယ။ မောဟော ပညာယ။ တထာ လောဘော ဥပေက္ခာယ ပဟီယတိ။ ဒေါသော မေတ္တာယ စ ကရုဏာယ စ။ မောဟော မုဒိတာယ ပဟာနံ အဗ္ဘတ္ထံ ဂစ္ဆတိ။ တေနာဟ ဘဂဝါ “သဗ္ဗပါပဿ အကရဏ”န္တိ။

၃၁. သဗ္ဗပါပံ နာမ အဋ္ဌ မိစ္ဆတ္တာနိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပော မိစ္ဆာဝါစာ မိစ္ဆာကမ္မန္တော မိစ္ဆာအာဇီဝေါ မိစ္ဆာဝါယာမော မိစ္ဆာသတိ မိစ္ဆာသမာဓိ, ဣဒံ ဝုစ္စတိ သဗ္ဗပါပံ။ ဣမေသံ အဋ္ဌန္နံ မိစ္ဆတ္တာနံ ယာ အကိရိယာ အကရဏံ အနဇ္ဈာစာရော, ဣဒံ ဝုစ္စတိ သဗ္ဗပါပဿ အကရဏံ။

အဋ္ဌသု မိစ္ဆတ္တေသု ပဟီနေသု အဋ္ဌ သမ္မတ္တာနိ သမ္ပဇ္ဇန္တိ။ အဋ္ဌန္နံ သမ္မတ္တာနံ ယာ ကိရိယာ ကရဏံ သမ္ပါဒနံ, အယံ ဝုစ္စတိ ကုသလဿ ဥပသမ္ပဒါ။ သစိတ္တပရိယောဒါပနန္တိ အတီတဿ မဂ္ဂဿ ဘာဝနာကိရိယံ ဒဿယတိ, စိတ္တေ ပရိယောဒါပိတေ [ပရိယောဒပိတေ (သီ. က.)] ပဉ္စက္ခန္ဓာ ပရိယောဒါပိတာ ဘဝန္တိ, ဧဝဉှိ ဘဂဝါ အာဟ “စေတောဝိသုဒ္ဓတ္ထံ, ဘိက္ခဝေ, တထာဂတေ ဗြဟ္မစရိယံ ဝုဿတီ”တိ။ ဒုဝိဓာ ဟိ ပရိယောဒါပနာ နီဝရဏပ္ပဟာနဉ္စ အနုသယသမုဂ္ဃာတော စ။ ဒွေ ပရိယောဒါပနဘူမိယော ဒဿနဘူမိ စ, ဘာဝနာဘူမိ စ, တတ္ထ ယံ ပဋိဝေဓေန ပရိယောဒါပေတိ, ဣဒံ ဒုက္ခံ။ ယတော ပရိယောဒါပေတိ, အယံ သမုဒယော။ ယေန ပရိယောဒါပေတိ, အယံ မဂ္ဂေါ။ ယံ ပရိယောဒါပိတံ, အယံ နိရောဓော။ ဣမာနိ စတ္တာရိ သစ္စာနိ။ တေနာဟ ဘဂဝါ “သဗ္ဗပါပဿ အကရဏ”န္တိ။

“ဓမ္မော ဟဝေ ရက္ခတိ ဓမ္မစာရိံ၊ ဆတ္တံ မဟန္တံ ယထ ဝဿကာလေ။
ဧသာနိသံသော ဓမ္မေ သုစိဏ္ဏေ၊ န ဒုဂ္ဂတိံ ဂစ္ဆတိ ဓမ္မစာရီ”တိ။

ဓမ္မော နာမ ဒုဝိဓော ဣန္ဒြိယသံဝရော မဂ္ဂေါ စ။ ဒုဂ္ဂတိ နာမ ဒုဝိဓာ ဒေဝမနုဿေ ဝါ ဥပနိဓာယ အပာယာ ဒုဂ္ဂတိ, နိဗ္ဗာနံ ဝါ ဥပနိဓာယ သဗ္ဗာ ဥပပတ္တိယော ဒုဂ္ဂတိ။ တတ္ထ ယာ သံဝရသီလေ အခဏ္ဍကာရိတာ, အယံ ဓမ္မော သုစိဏ္ဏော အပာယေဟိ ရက္ခတိ။ ဧဝံ ဘဂဝါ အာဟ – ဒွေမာ, ဘိက္ခဝေ, သီလဝတော ဂတိယော ဒေဝါ စ မနုဿာ စ။ ဧဝဉ္စ နာဠန္ဒာယံ နိဂမေ အသိဗန္ဓကပုတ္တော ကာမဏိ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေစ –

“ဗြာဟ္မဏာ, ဘန္တေ, ပစ္ဆာဘူမကာ ကာမဏ္ဍလုကာ သေဝါလမာလိကာ ဥဒကောရောဟကာ အဂ္ဂိပရိစာရကာ, တေ မတံ ကာလင်္ကတံ ဥယျာပေန္တိ နာမ, သညာပေန္တိ နာမ, သဂ္ဂံ နာမ ဩက္ကာမေန္တိ [ဥဂ္ဂမေန္တိ (သီ.) ပဿ သံ. နိ. ၄.၃၅၈]။ ဘဂဝါ ပန, ဘန္တေ, အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓော ပဟောတိ တထာ ကာတုံ, ယထာ သဗ္ဗော လောကော ကာယဿ ဘေဒါ ပရံ မရဏာ သုဂတိံ သဂ္ဂံ လောကံ ဥပပဇ္ဇေယျာ”တိ။

“တေန ဟိ, ကာမဏိ, တညေဝေတ္ထ ပဋိပုစ္ဆိဿာမိ, ယထာ တေ ခမေယျ, တထာ နံ ဗျာကရေယျာသီတိ။

“တံ ကိံ မညသိ, ကာမဏိ, ဣဓဿ ပုရိသော ပါဏာတိပါတီ အဒိန္နာဒာယီ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရီ မုသာဝါဒီ ပိသုဏဝါစော ဖရုသဝါစော သမ္ဖပ္ပလာပီ အဘိဇ္ဈာလု ဗျာပန္နစိတ္တော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကော, တမေနံ မဟာဇနကာယော သင်္ဂမ္မ သမာဂမ္မ အာယာစေယျ ထောမေယျ ပဉ္ဇလိကော အနုပရိသက္ကေယျ ‘အယံ ပုရိသော ကာယဿ ဘေဒါ ပရံ မရဏာ သုဂတိံ သဂ္ဂံ လောကံ ဥပပဇ္ဇတူ’တိ။ တံ ကိံ မညသိ, ကာမဏိ, အပိ နု သော ပုရိသော မဟတော ဇနကာယဿ အာယာစနဟေတု ဝါ ထောမနဟေတု ဝါ ပဉ္ဇလိကံ [ပဉ္ဇလိကာ သံ. နိ. ၄.၃၅၈] အနုပရိသက္ကနဟေတု ဝါ ကာယဿ ဘေဒါ ပရံ မရဏာ သုဂတိံ သဂ္ဂံ လောကံ ဥပပဇ္ဇေယျာ”တိ။ “နော ဟေတံ, ဘန္တေ”။

“သေယျထာပိ, ကမဏိ, ပုရိသော မဟတိံ ပုထုသိလံ ဂမ္ဘီရေ ဥဒကရဟဒေ [ဥဒကဒဟေ (က.)] ပက္ခိပေယျ, တမေနံ မဟာဇနကာယော သင်္ဂမ္မ သမာဂမ္မ အာယာစေယျ ထောမေယျ ပဉ္စလိကော အနုပရိသက္ကေယျ ‘ဥမ္မုဇ္ဇ, ဘော, ပုထုသိလေ, ဥပ္လဝ ဘော ပုထုသိလေ, ထလမုပ္လဝ, ဘော ပုထုသိလေ’တိ။ တံ ကိံ မညသိ ကမဏိ, အပိ နု သာ မဟတီ ပုထုသိလာ မဟတော ဇနကာယဿ အာယာစနဟေတု တ ထောမနဟေတု တ ပဉ္စလိကံ အနုပရိသက္ကနဟေတု တ ဥမ္မုဇ္ဇေယျ တ ဥပ္လဝေယျ တ ထလံ တ ဥပ္လဝေယျာ”တိ။ “နော ဟေတံ , ဘန္တေ”။ “ဧဝမေဝ ခော, ကမဏိ, ယော သော ပုရိသော ပာဏာတိပာတီ။ပေ။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကော, ကိဉ္စာပိ နံ မဟာဇနကာယော သင်္ဂမ္မ သမာဂမ္မ အာယာစေယျ ထောမေယျ ပဉ္စလိကော အနုပရိသက္ကေယျ ‘အယံ ပုရိသော ကာယဿ ဘေဒာ ပရံ မရဏာ သုဂတိံ သဂ္ဂံ လောကံ ဥပပဇ္ဇတူ’တိ။ အထ ခော သော ပုရိသော ကာယဿ ဘေဒာ ပရံ မရဏာ အပာယံ ဒုဂ္ဂတိံ ဝိနိပာတံ နိရယံ ဥပပဇ္ဇေယျ။

“တံ ကိံ မညသိ, ကမဏိ, ဣဓဿ ပုရိသော ပာဏာတိပာတာ ပဋိဝိရတော အဒိန္နာဒာနာ ပဋိဝိရတော ကာမေသုမိစ္ဆာစာရာ ပဋိဝိရတော မုသာဝါဒာ ပဋိဝိရတော ပိသုဏာယ ဝါစာယ ပဋိဝိရတော ဖရုသာယ ဝါစာယ ပဋိဝိရတော သမ္ဖပ္ပလာပာ ပဋိဝိရတော အနဘိဇ္ဈာလု အဗျာပန္နစိတ္တော သမ္မာဒိဋ္ဌိကော, တမေနံ မဟာဇနကာယော သင်္ဂမ္မ သမာဂမ္မ အာယာစေယျ ထောမေယျ ပဉ္စလိကော အနုပရိသက္ကေယျ ‘အယံ ပုရိသော ကာယဿ ဘေဒာ ပရံ မရဏာ အပာယံ ဒုဂ္ဂတိံ ဝိနိပာတံ နိရယံ ဥပပဇ္ဇတူ’တိ။ တံ ကိံ မညသိ, ကမဏိ, အပိ နု သော ပုရိသော မဟတော ဇနကာယဿ အာယာစနဟေတု တ ထောမနဟေတု တ ပဉ္စလိကံ အနုပရိသက္ကနဟေတု တ ကာယဿ ဘေဒာ ပရံ မရဏာ အပာယံ ဒုဂ္ဂတိံ ဝိနိပာတံ နိရယံ ဥပပဇ္ဇေယျာ”တိ။ “နော ဟေတံ, ဘန္တေ”။

“သေယျထာပိ, ကမဏိ, ပုရိသော သပ္ပိကုမ္ဘံ တ တေလကုမ္ဘံ တ ဂမ္ဘီရေ [ဂမ္ဘီရံ (သီ. က.) ပဿ သံ. နိ. ၄.၃၅၈] ဥဒကရဟဒေ ဩဂါဟေတွာ ဘိန္ဒေယျ။ တတြ ယာဿ သက္ခရာ တ ကဌလာ [ကထလာ (က.)], သာ အဓောဂါမီ အဿ။ ယဉ္စ ခွာဿ တတြ သပ္ပိ တ တေလံ တ, တံ ဥဒ္ဓံဂါမိ အဿ။ တမေနံ မဟာဇနကာယော သင်္ဂမ္မ သမာဂမ္မ အာယာစေယျ ထောမေယျ ပဉ္စလိကော အနုပရိသက္ကေယျ ‘ဩသီဒ, ဘော သပ္ပိတေလ, သံသီဒ, ဘော သပ္ပိတေလ, အဓော ဂစ္ဆ [အဝံဂစ္ဆ (သီ. က.)] ‘ဘော သပ္ပိတေလာ’တိ။ တံ ကိံ မညသိ ကမဏိ, အပိ နု တံ သပ္ပိတေလံ မဟတော ဇနကာယဿ အာယာစနဟေတု တ ထောမနဟေတု တ ပဉ္စလိကံ အနုပရိသက္ကနဟေတု တ ‘ဩသီဒေယျ တ သံသီဒေယျ တ အဓော တ ဂစ္ဆေယျာ’တိ။ “နော ဟေတံ, ဘန္တေ”။

“ဧဝမေဝ ခော, ကမဏိ, ယော သော ပုရိသော ပာဏာတိပာတာ ပဋိဝိရတော။ပေ။ သမ္မာဒိဋ္ဌိကော, ကိဉ္စာပိ နံ မဟာဇနကာယော သင်္ဂမ္မ သမာဂမ္မ အာယာစေယျ ထောမေယျ ပဉ္စလိကော အနုပရိသက္ကေယျ ‘အယံ ပုရိသော ကာယဿ ဘေဒာ ပရံ မရဏာ အပာယံ ဒုဂ္ဂတိံ ဝိနိပာတံ နိရယံ ဥပပဇ္ဇတူ’”တိ။ အထ ခော သော ပုရိသော ကာယဿ ဘေဒာ ပရံ မရဏာ သုဂတိံ သဂ္ဂံ လောကံ ဥပပဇ္ဇေယျ။ ဣတိ ဓမ္မော သုစိဏ္ဏော အပာယေဟိ ရက္ခတိ။ တတ္ထ ယာ မဂ္ဂဿ တိက္ခတာ အဓိမတ္တတာ, အယံ ဓမ္မော သုစိဏ္ဏော သဗ္ဗာဟိ ဥပပတ္တီဟိ ရက္ခတိ။ ဧဝံ ဘဂဝါ အာဟ –

“တသ္မာ ရက္ခိတစိတ္တဿ [ပဿ ဥဒာ. ၃၂] ၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပဂောစရော။
သမ္မာဒိဋ္ဌိပုရေက္ခာရော၊ ဉတွာန ဥဒယဗ္ဗယံ။
ထိနမိဒ္ဓာဘိဘူ ဘိက္ခု၊ သဗ္ဗာ ဒုဂ္ဂတိယော ဇဟေ”တိ။

၃၂. တတ္ထ ဒုဂ္ဂတီနံ ဟေတု တဏှာ စ အဝိဇ္ဇာ စ, တာနိ စတ္တာရိ ဥပာဒါနာနိ, တေဟိ စတူဟိ ဥပာဒါနေဟိ ယေ သဉပာဒါနာ ခန္ဓာ, ဣဒံ ဒုက္ခံ။ စတ္တာရိ ဥပာဒါနာနိ, အယံ သမုဒယော။ ပဉ္စက္ခန္ဓာ ဒုက္ခံ, တေသံ ဘဂဝါ ပရိညာယ စ ပဟာနာယ စ ဓမ္မံ ဒေသေတိ ဒုက္ခဿ ပရိညာယ သမုဒယဿ ပဟာနာယ။ တတ္ထ တဏှာယ ပဉ္စိန္ဒြိယာနိ ရူပီနိ ပဒဋ္ဌာနံ။ အဝိဇ္ဇာယ မနိန္ဒြိယံ ပဒဋ္ဌာနံ။ ပဉ္စိန္ဒြိယာနိ ရူပီနိ ရက္ခန္တော သမာဓိံ ဘာဝယတိ, တဏှာဉ္စ နိဂ္ဂဏှာတိ။ မနိန္ဒြိယံ ရက္ခန္တော ဝိပဿနံ ဘာဝယတိ, အဝိဇ္ဇဉ္စ နိဂ္ဂဏှာတိ။ တဏှာနိဂ္ဂဟေန ဒွေ ဥပာဒါနာနိ ပဟီယန္တိ ကာမုပါဒါနဉ္စ သီလဗ္ဗတုပါဒါနဉ္စ။ အဝိဇ္ဇာနိဂ္ဂဟေန ဒွေ ဥပာဒါနာနိ ပဟီယန္တိ ဒိဋ္ဌုပါဒါနဉ္စ အတ္တဝါဒုပါဒါနဉ္စ။ စတူသု ဥပာဒါနေသု ပဟီနေသု ဒွေ ဓမ္မာ ဘာဝနာပါရိပူရိံ ဂစ္ဆန္တိ သမထော စ ဝိပဿနာ စ။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ ဗြဟ္မစရိယန္တိ။

တတ္ထ ဗြဟ္မစရိယဿ ဖလံ စတ္တာရိ သာမညဖလာနိ သောတာပတ္တိဖလံ သကဒာဂါမိဖလံ အနာဂါမိဖလံ အရဟတ္တံ [အရဟတ္တဖလံ (က.)] အဂ္ဂဖလံ။ ဣမာနိ စတ္တာရိ ဗြဟ္မစရိယဿ ဖလာနိ [ဗြဟ္မစရိယဖလာနီတိ (သီ.)] ။ ဣတိ ပုရိမကာနိ စ ဒွေ သစ္စာနိ ဒုက္ခံ သမုဒယော စ။ သမထော စ ဝိပဿနာ စ ဗြဟ္မစရိယဉ္စ မဂ္ဂေါ, ဗြဟ္မစရိယဿ ဖလာနိ စ တဒါရမ္မဏာ စ အသင်္ခတာဓာတု နိရောဓော။ ဣမာနိ စတ္တာရိ သစ္စာနိ။ တေနာဟ ဘဂဝါ “ဓမ္မော ဟဝေ ရက္ခတီ”တိ။

တတ္ထ ယံ ပဋိဝေဓေန ရက္ခတိ, ဣဒံ ဒုက္ခံ။ ယတော ရက္ခတိ, အယံ သမုဒယော။ ယေန ရက္ခတိ, အယံ မဂ္ဂေါ။ ယံ ရက္ခတိ, အယံ နိရောဓော။ ဣမာနိ စတ္တာရိ သစ္စာနိ။ တေနာဟ အာယသ္မာ မဟာကစ္စာယနော “ဓမ္မဟိ ပဒဋ္ဌာနေ”တိ။

နိယုတ္တော အာဝဋ္ဋော ဟာရော။

၈. ဝိဘတ္တိဟာရဝိဘင်္ဂေါ

၃၃. တတ္ထ ကတမော ဝိဘတ္တိဟာရော? “ဓမ္မဉ္စ ပဒဋ္ဌာနံ ဘူမိဉ္စာ”တိ။

ဒွေ သုတ္တာနိ ဝါသနာဘာဂိယဉ္စ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယဉ္စ။ ဒွေ ပဋိပဒါ ပုညဘာဂိယာ စ ဖလဘာဂိယာ စ။ ဒွေ သီလာနိ သံဝရသီလဉ္စ ပဟာနသီလဉ္စ, တတ္ထ ဘဂဝါ ဝါသနာဘာဂိယံ သုတ္တံ ပုညဘာဂိယာယ ပဋိပဒါယ ဒေသယတိ, သော သံဝရသီလေ ဌိတော တေန ဗြဟ္မစရိယေန ဗြဟ္မစာရီ ဘဝတိ, တတ္ထ ဘဂဝါ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယံ သုတ္တံ ဖလဘာဂိယာယ ပဋိပဒါယ ဒေသယတိ, သော ပဟာနသီလေ ဌိတော တေန ဗြဟ္မစရိယေန ဗြဟ္မစာရီ ဘဝတိ။

တတ္ထ ကတမံ ဝါသနာဘာဂိယံ သုတ္တံ? ဝါသနာဘာဂိယံ နာမ သုတ္တံ ဒါနကထာ သီလကထာ သဂ္ဂကထာ ကာမာနံ အာဒီနဝေါ နေက္ခမ္မေ အာနိသံသောတိ။

တတ္ထ ကတမံ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယံ သုတ္တံ? နိဗ္ဗေဓဘာဂိယံ နာမ သုတ္တံ ယာ စတုသစ္စပ္ပကာသနာ, ဝါသနာဘာဂိယေ သုတ္တေ နတ္ထိ ပဇာနနာ, နတ္ထိ မဂ္ဂေါ, နတ္ထိ ဖလံ။ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယေ သုတ္တေ အတ္ထိ ပဇာနနာ, အတ္ထိ မဂ္ဂေါ, အတ္ထိ ဖလံ။ ဣမာနိ စတ္တာရိ သုတ္တာနိ။ ဣမေသံ စတုန္နံ သုတ္တာနံ ဒေသနာယ ဖလေန သီလေန ဗြဟ္မစရိယေန သဗ္ဗတော ဝိစယေန ဟာရေန ဝိစိနိတွာ ယုတ္တိဟာရေန ယောဇယိတဗ္ဗာ ယာဝတိကာ ဉာဏဿ ဘူမိ။

၃၄. တတ္ထ ကတမေ ဓမ္မာ သာဓာရဏာ? ဒွေ ဓမ္မာ သာဓာရဏာ နာမသာဓာရဏာ ဝတ္ထုသာဓာရဏာ စ။ ယံ ဝါ ပန ကိဉ္စိ အညမ္ပိ ဧဝံ ဇာတိယံ, မိစ္ဆတ္တနိယတာနံ သတ္တာနံ အနိယတာနဉ္စ သတ္တာနံ ဒဿနပ္ပဟာတဗ္ဗာ ကိလေသာ သာဓာရဏာ, ပုထုဇ္ဇနဿ သောတာပန္နဿ စ ကာမရာဂဗျာပါဒါ သာဓာရဏာ, ပုထုဇ္ဇနဿ အနာဂါမိဿ စ ဥဒ္ဓံဘာဂိယာ သံယောဇနာ သာဓာရဏာ, ယံ ကိဉ္စိ အရိယသာဝကော လောကိယံ သမာပတ္တိံ သမာပဇ္ဇတိ, သဗ္ဗာ သာ အဝီတရာဂေဟိ [အဝိဂတရာဂေဟိ (က.)] သာဓာရဏာ, သာဓာရဏာ ဟိ ဓမ္မာ ဧဝံ အညမညံ ပရံ ပရံ သကံ သကံ ဝိသယံ နာတိဝတ္တန္တိ။ ယောပိ ဣမေဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော န သော တံ ဓမ္မံ ဥပာတိဝတ္တတီတိ။ ဣမေ ဓမ္မာ သာဓာရဏာ။

တတ္ထ ကတမေ ဓမ္မာ အသာဓာရဏာ? ယာဝ ဒေသနံ ဥပာဒါယ ဂဝေသိတဗ္ဗာ သေက္ခာသေက္ခာ ဘဗ္ဗာဘဗ္ဗာတိ, အဋ္ဌမကဿ သောတာပန္နဿ စ ကာမရာဂဗျာပါဒါ သာဓာရဏာ ဓမ္မတာ အသာဓာရဏာ, အဋ္ဌမကဿ အနာဂါမိဿ စ ဥဒ္ဓမ္ဘာဂိယာ သံယောဇနာ သာဓာရဏာ ဓမ္မတာ အသာဓာရဏာ။ သဗ္ဗေသံ သေက္ခာနံ နာမံ သာဓာရဏံ ဓမ္မတာ အသာဓာရဏာ။ သဗ္ဗေသံ ပဋိပန္နကာနံ နာမံ သာဓာရဏံ ဓမ္မတာ အသာဓာရဏာ။ သဗ္ဗေသံ သေက္ခာနံ သေက္ခသီလံ သာဓာရဏံ ဓမ္မတာ အသာဓာရဏာ။ ဧဝံ ဝိသေသာနုပဿိနာ ဟီနုက္ကဋ္ဌမဇ္ဈိမံ ဥပာဒါယ ဂဝေသိတဗ္ဗံ။

ဒဿနဘူမိ နိယာမာဝက္ကန္တိယာ ပဒဋ္ဌာနံ, ဘာဝနာဘူမိ ဥတ္တရိကာနံ ဖလာနံ ပတ္တိယာ ပဒဋ္ဌာနံ, ဒုက္ခာ ပဋိပဒါ ဒန္ဓာဘိညာ သမထဿ ပဒဋ္ဌာနံ, သုခါ ပဋိပဒါ ခိပ္ပာဘိညာ ဝိပဿနာယ ပဒဋ္ဌာနံ, ဒါနမယံ ပုညကိရိယဝတ္ထု ပရ

တော ဃောသဿ သာဓာရဏံ ပဒဋ္ဌာနံ, သီလမယံ ပုညကိရိယဝတ္ထု စိန္တာမယိယာ ပညာယ သာဓာရဏံ ပဒဋ္ဌာနံ, ဘာဝနာမယံ ပုညကိရိယဝတ္ထု ဘာဝနာမယိယာ ပညာယ သာဓာရဏံ ပဒဋ္ဌာနံ။ အနမယံ ပုညကိရိယဝတ္ထု ပရတော စ ဃောသဿ သုတမယိယာ စ ပညာယ သာဓာရဏံ ပဒဋ္ဌာနံ သီလမယံ ပုညကိရိယဝတ္ထု စိန္တာမယိယာ စ ပညာယ ယောနိသော စ မနသိကာရဿ သာဓာရဏံ ပဒဋ္ဌာနံ, ဘာဝနာမယံ ပုညကိရိယဝတ္ထု ဘာဝနာမယိယာ စ ပညာယ သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ စ သာဓာရဏံ ပဒဋ္ဌာနံ။ ပတိရူပဒေသတသော ဝိဝေကဿ စ သမာဓိဿ စ သာဓာရဏံ ပဒဋ္ဌာနံ, သပ္ပုရိသူပနိဿယော တိဏ္ဏဉ္စ အဝေစ္စပ္ပသာဒာနံ သမထဿ စ သာဓာရဏံ ပဒဋ္ဌာနံ, အတ္တသမ္မာပဏိဓာနံ ဟိရိယာ စ ဝိပဿနာယ စ သာဓာရဏံ ပဒဋ္ဌာနံ, အကုသလပရိစ္စာဂေ ကုသလဝီမံသာယ စ သမာဓိန္ဒြိယဿ စ သာဓာရဏံ ပဒဋ္ဌာနံ, ဓမ္မသွာတတ္တာတ ကုသလမူလရောပနာယ စ ဖလသမာပတ္တိယာ စ သာဓာရဏံ ပဒဋ္ဌာနံ, သင်္ဃသုပ္ပဋိပန္နတာ သင်္ဃသုဋ္ဌုတာယ သာဓာရဏံ ပဒဋ္ဌာနံ, သတ္ထုသမ္ပဒာ အပ္ပသန္နာနဉ္စ ပသာဒာယ ပသန္နာနဉ္စ ဘိယျောဘာဝာယ သာဓာရဏံ ပဒဋ္ဌာနံ, အပ္ပဋိဟတပာတိမောက္ခတာ ဒုမ္မင်္ကူနဉ္စ ပုဂ္ဂလာနံ နိဂ္ဂဟာယ ပေသလာနဉ္စ ပုဂ္ဂလာနံ ဖာသုဝိဟာရာယ သာဓာရဏံ ပဒဋ္ဌာနံ။ တေနာဟ အာယသ္မာ မဟာကစ္စာယနော ''ဓမ္မဉ္စ ပဒဋ္ဌာန''န္တိ။

နိယုတ္တော ဝိဘတ္တိ ဟာရော။

၉. ပရိဝတ္တနဟာရဝိဘင်္ဂေါ

၃၅. တတ္ထ ကတမော ပရိဝတ္တနော ဟာရော? ''ကုသလာကုသလေ ဓမ္မေ''တိ။ သမ္မာဒိဋ္ဌိဿ ပုရိသပုဂ္ဂလဿ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ နိဇ္ဇိဏ္ဏာ ဘဝတိ။ ယေ စဿ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိပစ္စယာ ဥပ္ပဇ္ဇေယျုံ အနေကေ [အနေကာ (က.)] ဟပကာ အကုသလာ ဓမ္မာ, တေ စဿ နိဇ္ဇိဏ္ဏာ ဟောန္တိ။ သမ္မာဒိဋ္ဌိပစ္စယာ စဿ အနေကေ ကုသလာ ဓမ္မာ သမ္ဘဝန္တိ, တေ စဿ ဘာဝနာပာရိပူရိံ ဂစ္ဆန္တိ။ သမ္မာသင်္ကပ္ပဿ ပုရိသပုဂ္ဂလဿ မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပော နိဇ္ဇိဏ္ဏော ဘဝတိ။ ယေ စဿ မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပပစ္စယာ ဥပ္ပဇ္ဇေယျုံ အနေကေ ဟပကာ အကုသလာ ဓမ္မာ, တေ စဿ နိဇ္ဇိဏ္ဏာ ဟောန္တိ။ သမ္မာသင်္ကပ္ပပစ္စယာ စဿ အနေကေ ကုသလာ ဓမ္မာ သမ္ဘဝန္တိ။ တေ စဿ ဘာဝနာပာရိပူရိံ ဂစ္ဆန္တိ။ ဧဝံ သမ္မာဝါစဿ သမ္မာကမ္မန္တဿ သမ္မာအာဇီဝဿ သမ္မာဝါယာမဿ သမ္မာသတိဿ သမ္မာသမာဓိဿ သမ္မာဝိမုတ္တဿ သမ္မာဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနဿ ပုရိသပုဂ္ဂလဿ မိစ္ဆာဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနံ နိဇ္ဇိဏ္ဏံ ဘဝတိ။ ယေ စဿ မိစ္ဆာဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနပစ္စယာ ဥပ္ပဇ္ဇေယျုံ အနေကေ ဟပကာ အကုသလာ ဓမ္မာ, တေ စဿ နိဇ္ဇိဏ္ဏာ ဟောန္တိ။ သမ္မာဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနပစ္စယာ စဿ အနေကေ ကုသလာ ဓမ္မာ သမ္ဘဝန္တိ, တေ စဿ ဘာဝနာပာရိပူရိံ ဂစ္ဆန္တိ။

၃၆. ယဿ တ ပာဏာတိပာတာ ပဋိဝိရတဿ ပာဏာတိပာတော ပဟီနော ဟောတိ။ အဒိန္နာဒါနာ ပဋိဝိရတဿ အဒိန္နာဒါနံ ပဟီနံ ဟောတိ။ ဗြဟ္မစာရိဿ အဗြဟ္မစရိယံ ပဟီနံ ဟောတိ။ သစ္စဝါဒိဿ မုသာဝါဒော ပဟီနော ဟောတိ။ အပိသုဏဝါစဿ ပိသုဏာ ဝါစာ ပဟီနာ ဟောတိ။ သဏှဝါစဿ ဖရုသာ ဝါစာ ပဟီနာ ဟောတိ။ ကာလဝါဒိဿ သမ္ဖပ္ပလာပေါ ပဟီနော ဟောတိ။ အနဘိဇ္ဈာလုဿ [အနဘိဇ္ဈာမနဿ (က.)] အဘိဇ္ဈာ ပဟီနာ ဟောတိ။ အဗျာပန္နစိတ္တဿ ဗျာပါဒော ပဟီနော ဟောတိ။ သမ္မာဒိဋ္ဌိဿ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ပဟီနာ ဟောတိ။

ယေ စ ခော ကေစိ အရိယံ အဋ္ဌင်္ဂိကံ မဂ္ဂံ ဂရဟန္တိ, နေသံ သန္ဒိဋ္ဌိကာ သဟဓမ္မိကာ ကရယှာ တဒာနုတဒာ အာဂစ္ဆန္တိ။ သမ္မာဒိဋ္ဌိဉ္စ တေ ဘဝန္တော ဓမ္မံ ဂရဟန္တိ။ တေန ဟိ ယေ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကာ, တေသံ ဘဝန္တာနံ ပုဇ္ဇာ စ ပါသံသာ စ။ ဧဝံ သမ္မာသင်္ကပ္ပံ သမ္မာဝါစံ သမ္မာကမ္မန္တံ သမ္မာအာဇီဝံ သမ္မာဝါယာမံ သမ္မာသတိံ သမ္မာသမာဓိံ သမ္မာဝိမုတ္တိံ သမ္မာဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနဉ္စ တေ ဘဝန္တော ဓမ္မံ ဂရဟန္တိ။ တေန ဟိ ယေ မိစ္ဆာဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနာ, တေသံ ဘဝန္တာနံ ပုဇ္ဇာ စ ပါသံသာ စ။

ယေ စ ခော ကေစိ ဧဝမာဟံသု ''ဘုဉ္ဇိတဗ္ဗာ ကာမာ, ပရိဘုဉ္ဇိတဗ္ဗာ ကာမာ, အာသေဝိတဗ္ဗာ ကာမာ, နိသေဝိတဗ္ဗာ ကာမာ, ဘာဝယိတဗ္ဗာ ကာမာ, ဗဟုလီကာတဗ္ဗာ ကာမာ''တိ။ ကာမေဟိ ဝေရမဏီ တေသံ အဓမ္မော။

ယေ တ ပန ကေစိ ဧဝမာဟံသု ''အတ္တကိလမထာနုယောဂေါ ဓမ္မော''တိ။ နိယျာနိကော တေသံ ဓမ္မော အဓမ္မော။ ယေ စ ခော ကေစိ ဧဝမာဟံသု ''ဒုက္ခော ဓမ္မော''တိ။ သုခော တေသံ ဓမ္မော အဓမ္မော။ ယထာ တ ပန ဘိက္ခုနော သဗ္ဗသင်္ခါရေသု အသုဘာနုပဿိနော ဝိဟရတော သုဘသညာ ပဟီယန္တိ။ ဒုက္ခာနုပဿိနော ဝိဟရတော သုခသညာ ပဟီယ

န္တိ။ အနိစ္စာနုပဿိနော ဝိဟရတော နိစ္စသညာ ပဟီယန္တိ။ အနတ္တာနုပဿိနော ဝိဟရတော အတ္တသညာ ပဟီယန္တိ။ ယံ ယံ တ ပန ဓမ္မံ ရောစယတိ တ ဥပဂစ္ဆတိ တ, တဿ တဿ ဓမ္မဿ ယော ပဋိပက္ခော, သ္ဝဿ အနိဋ္ဌ တော အဇ္ဈုပန္နော ဘဝတိ။ တေနာဟ အာယသ္မာ မဟာကစ္စာယနော "ကုသလာကုသလဓမ္မေ"တိ။

နိယုတ္တော ပရိဝတ္တနော ဟာရော။

၁၀. ဝေဝစနဟာရဝိဘင်္ဂေါ

၃၇. တတ္ထ ကတမော ဝေဝစနော ဟာရော? "ဝေဝစနာနိ ဗဟူနီ"တိ။ ယထာ ဧကံ ဘဂဝတ ဓမ္မံ အညမညေဟိ ဝေဝ စနေဟိ နိဒ္ဒိသတိ။ ယထာဟ ဘဂဝတ –

"အာသာ စ ပိဟာ အဘိနန္ဒနာ စ၊ အနေကဓာတူသု သရာ ပတိဋ္ဌိတာ။
အညာဏမူလပ္ပဘဝတ ပဇပ္ပိတာ၊ သဗ္ဗာ မယာ ဗျန္တိကတာ သမူလိကာ"တိ။

အာသာ နာမ ဝုစ္စတိ ယာ ဘဝိဿဿ အတ္ထဿ အာသီသနာ [အာသိံသနာ (သီ.)] အဝဿံ အာဂမိဿတီတိ အာသာဿ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ပိဟာ နာမ ယာ ဝတ္တမာနဿ [ဝတ္တမာနကဿ (သီ.)] အတ္ထဿ ပတ္ထနာ, သေယျ တရံ တ ဒိသ္ဝာ "ဧဒိသော ဘဝေယျ"န္တိ ပိဟာဿ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ အတ္ထနိပ္ဖတ္တိပဋိပာလနာ အဘိနန္ဒနာ နာမ, ပိယံ တ ဉာတိံ အဘိနန္ဒတိ, ပိယံ တ ဓမ္မံ အဘိနန္ဒတိ, အပ္ပဋိကူလတော တ အဘိနန္ဒတိ။

အနေကဓာတူတိ စက္ခုဓာတု ရူပဓာတု စက္ခုဝိညာဏဓာတု, သောတဓာတု သဒ္ဒဓာတု သောတဝိညာဏဓာတု, ဃာနဓာ တု ဂန္ဓဓာတု ဃာနဝိညာဏဓာတု, ဇိဝှာဓာတု ရသဓာတု ဇိဝှာဝိညာဏဓာတု , ကာယဓာတု ဖောဋ္ဌဗ္ဗဓာတု ကာယ ဝိညာဏဓာတု, မနောဓာတု ဓမ္မဓာတု မနောဝိညာဏဓာတု။

သရာတိ ကေစိ ရူပာဓိမုတ္တာ ကေစိ သဒ္ဒာဓိမုတ္တာ ကေစိ ဂန္ဓာဓိမုတ္တာ ကေစိ ရသာဓိမုတ္တာ ကေစိ ဖောဋ္ဌဗ္ ဗာဓိမုတ္တာ ကေစိ ဓမ္မာဓိမုတ္တာ။ တတ္ထ ယာနိ ဆ ဂေဟသိတာနိ ဒေါမနဿာနိ ယာနိ စ ဆ ဂေဟသိတာနိ သောမန ဿာနိ ယာနိ စ ဆ နေက္ခမ္မသိတာနိ ဒေါမနဿာနိ ယာနိ စ ဆ နေက္ခမ္မသိတာနိ သောမနဿာနိ, ဣမာနိ စတုဝီသပ အာနိ တဏှာပက္ခော, တဏှာယ ဧတံ ဝေဝစနံ။ ယာ ဆ ဥပေက္ခာ ဂေဟသိတာ, အယံ ဒိဋ္ဌိပက္ခော။

၃၈. သာယေဝ ပတ္ထနာကာရေန ဓမ္မနန္ဒီ ဓမ္မပေမံ ဓမ္မဇ္ဈောသာနန္တိ တဏှာယ ဧတံ ဝေဝစနံ။ စိတ္တံ မနော ဝိ ညာဏန္တိ စိတ္တဿ ဧတံ ဝေဝစနံ။ မနိန္ဒြိယံ မနောဓာတု မနာယတနံ ဝိဇာနနာတိ မနဿေတံ ဝေဝစနံ။ ပညိန္ဒြိယံ ပညာဗလံ အဓိပညာ သိက္ခာ ပညာ ပညာက္ခန္ဓော ဓမ္မဝိစယသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂေါ ဉာဏံ သမ္မာဒိဋ္ဌိ တီရဏာ ဝိပဿနာ ဓမ္မေ ဉာဏံ အတ္ထေ ဉာဏံ အန္ဝယေ ဉာဏံ ခယေ ဉာဏံ အနုပ္ပာဒေ ဉာဏံ အနညာတညဿာမီတိန္ဒြိယံ အညိန္ဒြိယံ အညာ တာဝိန္ဒြိယံ စက္ခု ဝိဇ္ဇာ ဗုဒ္ဓိ ဘူရိ မေဓာ အာလောကော, ယံ ဝါ ပန ယံ ကိဉ္စိ အညံပိ ဧဝံ ဇာတိယံ, ပညာယ ဧတံ ဝေဝစနံ။ ပ ဉ္စိန္ဒြိယာနိ လောကုတ္တရာနိ, သဗ္ဗာ ပညာ။ အပိ စ အာဓိပတေယျဋ္ဌေန သဒ္ဓါ, အာရမ္ဘဋ္ဌေန ဝီရိယံ, အပိလာပနဋ္ဌေ ဋ္ဌေန သတိ, အဝိက္ခေပဋ္ဌေန သမာဓိ, ပဇာနနဋ္ဌေန ပညာ။

ယထာ စ ဗုဒ္ဓါနုဿတိယံ ဝုတ္တံ ဣတိပိ သော ဘဂဝတ အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နော သုဂတော လောကဝိဒူ အနုတ္တရော ပုရိသဒမ္မသာရထိ သတ္ထာ ဒေဝမနုဿာနံ ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝတ။ ဗလနိပ္ဖတ္တိဂတော ဝေသာရဇ္ဇ ပ္ပတ္တော အဓိဂတပ္ပဋိသမ္ဘိဒေါ စတုယောဂဝိပ္ပဟီနော အဂတိဂမနဝီတိဝတ္တော ဥဒ္ဓဋသလ္လော နိရူဠ္ဟဝဏော မ ဒ္ဒိတကဏ္ဍကော နိဗ္ဗာပိတပရိယုဋ္ဌာနော [နိဗ္ဗာဟိတ ။ (က.)] ဗန္ဓနာတီတော ဂန္ထဝိနိဝေဌနော အဇ္ဈာသယဝီတိဝတ္ တော ဘိန္နန္ဓကာရော စက္ခုမာ လောကဓမ္မသမတိက္ကန္တော အနုရောဓဝိရောဓဝိပ္ပယုတ္တော ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌေသု ဓမ္မေသု အသင်္ခေပဂတော ဗန္ဓနာတိဝတ္တော ဌပိတသင်္ဂါမော အဘိက္ကန္တတရော ဥက္ကာဓရော အာလောကကရော ပဇ္ဇောတ ကရော တမောနုဒော ရဏဉ္ဇဟော အပရိမာဏဝဏ္ဏော အပ္ပမေယျဝဏ္ဏော အသင်္ချေယျဝဏ္ဏော အာဘင်္ကရော ပဘင်္က ရော ဓမ္မောဘာသပဇ္ဇောတကရောတိ စ ဗုဒ္ဓါ ဘဂဝန္တောတိ စ ဗုဒ္ဓါနုဿတိယာ ဧတံ ဝေဝစနံ။

ယထာ စ ဓမ္မာနုဿတိယံ ဝုတ္တံ သွာက္ခာတော ဘဂဝတာ ဓမ္မော သန္ဒိဋ္ဌိကော အကာလိကော ဧဟိပဿိကော ဩပနေယျိကော [ဩပနယိကော (သီ.)] ပစ္စတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗော ဝိညူဟိ။ ယဒိဒံ မဒနိမ္မဒနော ပိပာသဝိနယော အာလယသမုဂ္ဃာတော ဝဋ္ဋုပစ္ဆေဒော သုညတော အတိဒုလ္လဘော တဏှက္ခယော ဝိရာဂေ နိရောဓော နိဗ္ဗာနံ။

"အသင်္ခတံ အနတံ [အသင်္ခတံ နန္တ။ (သီ.) ပဿ သံ. နိ. ၄.၄၀၉] အနာသဝဉ္စ၊ သစ္စဉ္စ ပာရံ နိပုဏံ သုဒုဒ္ဒသံ။
အဇဇ္ဇရံ ဓုဝံ အပလောကိတံ [အပလောကိယံ (သီ. က.)]၊ အနိဒဿနံ နိပ္ပပဉ္စ သန္တံ။

"အမတံ ပဏီတဉ္စ သိဝဉ္စ ခေမံ၊ တဏှက္ခယော အစ္ဆရိယဉ္စ အဗ္ဘုတံ။
အနီတိကံ အနီတိကဓမ္မံ [နီတိကဓမ္မမေဝ တ (သီ. က.) ပဿ သံ. နိ. ၄.၄၀၉] ၊ နိဗ္ဗာနမေတံ သုဂတေန ဒေသိတံ။

"အဇာတံ အဘူတံ အနုပဒ္ဒဝဉ္စ၊ အကတံ အသောကဉ္စ အထော ဝိသောကံ။
အနူပသဂ္ဂံနုပသဂ္ဂဓမ္မံ၊ နိဗ္ဗာနမေတံ သုဂတေန ဒေသိတံ။

"ဂမ္ဘီရဉ္စေဝ ဒုပ္ပဿံ၊ ဥတ္တရဉ္စ အနုတ္တရံ။
အသမံ အပ္ပဋိသမံ၊ ဇေဋ္ဌံ သေဋ္ဌန္တိ ဝုစ္စတိ။

"လေဏဉ္စ တာဏံ အရဏံ အနင်္ဂဏံ၊ အကာစ မေတံ ဝိမလန္တိ ဝုစ္စတိ။
ဒီပေါ သုခံ အပ္ပမာဏံ ပတိဋ္ဌာ၊ အကိဉ္စနံ အပ္ပပဉ္စန္တိ ဝုတ္တ"န္တိ။

ဓမ္မာနုဿတိယာ တေ ဝေဝစနံ။

ယထာ စ သင်္ဃာနုဿတိယံ ဝုတ္တံ သုပ္ပဋိပန္နော ဥဇုပ္ပဋိပန္နော ဉာယပ္ပဋိပန္နော သာမီစိပ္ပဋိပန္နော ယဒိဒံ စတ္တာရိ ပုရိသယုဂါနိ အဋ္ဌ ပုရိသပုဂ္ဂလာ ဧသ ဘဂဝတော သာဝကသင်္ဃော အာဟုနေယျော ပါဟုနေယျော ဒက္ခိဏေယျော အဉ္ဇလိကရဏီယော အနုတ္တရံ ပုညက္ခေတ္တံ လောကဿ, သီလသမ္ပန္နော သမာဓိသမ္ပန္နော ပညာသမ္ပန္နော ဝိမုတ္တိသမ္ပန္နော ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနသမ္ပန္နော သတ္တာနံ သာရော သတ္တာနံ မဏ္ဍော သတ္တာနံ ဥဒ္ဓါရော သတ္တာနံ ဧသိကာ [ဧသိကော (က.)] သတ္တာနံ သုရဘိပသူနံ ပုဇ္ဇော ဒေဝါနဉ္စ မနုဿာနဉ္စာတိ သင်္ဃာနုဿတိယာ တေ ဝေဝစနံ။

ယထာ စ သီလာနုဿတိယံ ဝုတ္တံ ယာနိ တာနိ သီလာနိ အခဏ္ဍာနိ အစ္ဆိဒ္ဒါနိ အသဗလာနိ အကမ္မာသာနိ အရိယာနိ အရိယကန္တာနိ ဘုဇိဿာနိ ဝိညုပ္ပသတ္ထာနိ အပရာမဋ္ဌာနိ သမာဓိသံဝတ္တနိကာနိ, အလင်္ကာရော စ သီလံ ဥတ္တမင်္ဂေပသောဘဏတာယ, နိဓာနဉ္စ သီလံ သဗ္ဗဒောဘဂ္ဂသမတိက္ကမနဋ္ဌေန , သိပ္ပဉ္စ သီလံ အက္ခဏဝေဓိတာယ, ဝေလာ စ သီလံ အနတိက္ကမနဋ္ဌေန, ဓညဉ္စ သီလံ ဒလိဒ္ဒေါပစ္ဆေဒနဋ္ဌေန [ဒဠိဒ္ဒေါ။ (သီ.)] , အာဒါသော စ သီလံ ဓမ္မဝေါလောကနတာယ, ပါသာဒေါ စ သီလံ ဝေါလောကနဋ္ဌေန, သဗ္ဗဘူမာနုပရိဝတ္တိ စ သီလံ အမတပရိယောသာနန္တိ သီလာနုဿတိယာ တေ ဝေဝစနံ။

ယထာ စ စာဂါနုဿတိယံ ဝုတ္တံ ယသ္မိံ သမယေ အရိယသာဝကော အဂါရံ အဇ္ဈာဝသတိ မုတ္တစာဂေ ပယတပါဏိ ဝေါဿဂ္ဂရတော ယာစယောဂေ ဒါနသံဝိဘာဂရတောတိ စာဂါနုဿတိယာ တေ ဝေဝစနံ။ တေနာဟ အာယသ္မာ မဟာကစ္စာယနော "ဝေဝစနာနိ ဗဟူနီ"တိ။

နိယုတ္တော ဝေဝစနော ဟာရော။

၁၁. ပညတ္တိဟာရဝိဘင်္ဂေါ

၃၉. တတ္ထ ကတမော ပညတ္တိဟာရော? "ဧကံ ဘဂဝါ ဓမ္မံ ပညတ္တီဟိ ဝိဝိဓာဟိ ဒေသေတီ"တိ။

ယာ ပကတိကထာယ ဒေသနာ။ အယံ နိက္ခေပပညတ္တိ။ ကာ စ ပကတိကထာယ ဒေသနာ, စတ္တာရိ သစ္စာနိ။ ယထာ ဘဂဝတာ အာဟ "ဣဒံ ဒုက္ခ"န္တိ အယံ ပညတ္တိ ပဥ္စန္နံ ခန္ဓာနံ ဆန္နံ ဓာတူနံ အဋ္ဌာရသန္နံ ဓာတူနံ ဒွါဒသန္နံ အာယတနာနံ ဒသန္နံ ဣန္ဒြိယာနံ နိက္ခေပပညတ္တိ။

ကဗဠီကာရေ စေ, ဘိက္ခဝေ, အာဟာရေ အတ္ထိ ရာဂေါ အတ္ထိ နန္ဒီ [နန္ဒိ (သီ.) ပဿ သံ. နိ. ၂.၆၄)] အတ္ထိ တဏှာ, ပတိဋ္ဌိတံ တတ္ထ ဝိညာဏံ ဝိရူဠှံ။ ယတ္ထ ပတိဋ္ဌိတံ ဝိညာဏံ ဝိရူဠှံ, အတ္ထိ တတ္ထ နာမရူပဿ အဝက္ကန္တိ။ ယတ္ထ အတ္ထိ နာမရူပဿ အဝက္ကန္တိ, အတ္ထိ တတ္ထ သင်္ခါရာနံ ဝုဒ္ဓိ [ဗုဒ္ဓိ (က.)]။ ယတ္ထ အတ္ထိ သင်္ခါရာနံ ဝုဒ္ဓိ, အတ္ထိ တတ္ထ အာယတိံ ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ။ ယတ္ထ အတ္ထိ အာယတိံ ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ, အတ္ထိ တတ္ထ အာယတိံ ဇာတိဇရာမရဏံ။ ယတ္ထ အတ္ထိ အာယတိံ ဇာတိဇရာမရဏံ, သသောကံ တံ, ဘိက္ခဝေ, သဒရံ သဥပာယာသန္တိ ဝဒာမိ။

ဖဿေ စေ။ပေ.။ မနောသဉ္စေတနာယ စေ, ဘိက္ခဝေ, အာဟာရေ။ ဝိညာဏေ စေ, ဘိက္ခဝေ, အာဟာရေ အတ္ထိ ရာဂေါ အတ္ထိ နန္ဒီ အတ္ထိ တဏှာ, ပတိဋ္ဌိတံ တတ္ထ ဝိညာဏံ ဝိရူဠှံ။ ယတ္ထ ပတိဋ္ဌိတံ ဝိညာဏံ ဝိရူဠှံ, အတ္ထိ တတ္ထ နာမရူပဿ အဝက္ကန္တိ။ ယတ္ထ အတ္ထိ နာမရူပဿ အဝက္ကန္တိ , အတ္ထိ တတ္ထ သင်္ခါရာနံ ဝုဒ္ဓိ။ ယတ္ထ အတ္ထိ သင်္ခါရာနံ ဝုဒ္ဓိ, အတ္ထိ တတ္ထ အာယတိံ ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ။ ယတ္ထ အတ္ထိ အာယတိံ ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ, အတ္ထိ တတ္ထ အာယတိံ ဇာတိဇရာမရဏံ။ ယတ္ထ အတ္ထိ အာယတိံ ဇာတိဇရာမရဏံ, သသောကံ တံ, ဘိက္ခဝေ, သဒရံ သဥပာယာသန္တိ ဝဒာမိ။ အယံ ပဘဝပညတ္တိ ဒုက္ခဿ စ သမုဒယဿ စ။

ကဗဠီကာရေ စေ, ဘိက္ခဝေ [ပဿ သံ. နိ. ၂.၆၄] , အာဟာရေ နတ္ထိ ရာဂေါ နတ္ထိ နန္ဒီ နတ္ထိ တဏှာ, အပ္ပတိဋ္ဌိတံ တတ္ထ ဝိညာဏံ အဝိရူဠှံ။ ယတ္ထ အပ္ပတိဋ္ဌိတံ ဝိညာဏံ အဝိရူဠှံ, နတ္ထိ တတ္ထ နာမရူပဿ အဝက္ကန္တိ။ ယတ္ထ နတ္ထိ နာမရူပဿ အဝက္ကန္တိ, နတ္ထိ တတ္ထ သင်္ခါရာနံ ဝုဒ္ဓိ။ ယတ္ထ နတ္ထိ သင်္ခါရာနံ ဝုဒ္ဓိ, နတ္ထိ တတ္ထ အာယတိံ ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ။ ယတ္ထ နတ္ထိ အာယတိံ ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ, နတ္ထိ တတ္ထ အာယတိံ ဇာတိဇရာမရဏံ။ ယတ္ထ နတ္ထိ အာယတိံ ဇာတိဇရာမရဏံ, အသောကံ တံ, ဘိက္ခဝေ, အဒရံ အနုပာယာသန္တိ ဝဒာမိ။

ဖဿေ စေ။ပေ.။ မနောသဉ္စေတနာယ စေ, ဘိက္ခဝေ, အာဟာရေ။ ဝိညာဏေ စေ, ဘိက္ခဝေ, အာဟာရေ နတ္ထိ ရာဂေါ နတ္ထိ နန္ဒီ နတ္ထိ တဏှာ, အပ္ပတိဋ္ဌိတံ တတ္ထ ဝိညာဏံ အဝိရူဠှံ။ ယတ္ထ အပ္ပတိဋ္ဌိတံ ဝိညာဏံ အဝိရူဠှံ, နတ္ထိ တတ္ထ နာမရူပဿ အဝက္ကန္တိ။ ယတ္ထ နတ္ထိ နာမရူပဿ အဝက္ကန္တိ, နတ္ထိ တတ္ထ သင်္ခါရာနံ ဝုဒ္ဓိ။ ယတ္ထ နတ္ထိ သင်္ခါရာနံ ဝုဒ္ဓိ, နတ္ထိ တတ္ထ အာယတိံ ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ။ ယတ္ထ နတ္ထိ အာယတိံ ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ, နတ္ထိ တတ္ထ အာယတိံ ဇာတိဇရာမရဏံ။ ယတ္ထ နတ္ထိ အာယတိံ ဇာတိဇရာမရဏံ, အသောကံ တံ, ဘိက္ခဝေ, အဒရံ အနုပာယာသန္တိ ဝဒာမိ။

အယံ ပရိညာပညတ္တိ ဒုက္ခဿ, ပဟာနပညတ္တိ သမုဒယဿ, ဘာဝနာပညတ္တိ မဂ္ဂဿ, သစ္ဆိကိရိယာပညတ္တိ နိရောဓဿ။

၄၀. သမာဓိံ, ဘိက္ခဝေ, ဘာဝေထ။ အပ္ပမတ္တော နိပကော သတော, သမာဟိတော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ။ ကိဉ္စ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ? "စက္ခု [စက္ခုံ (က.) ပဿ သံ. နိ. ၄.၉၉] အနိစ္စ"န္တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ။ "ရူပါ အနိစ္စာ"တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ "စက္ခုဝိညာဏံ အနိစ္စ"န္တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ။ "စက္ခုသမ္ဖဿော အနိစ္စော"တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ။ ယမ္ပိဒံ [ယမ္ပိဒံ (သီ. က.)] စက္ခုသမ္ဖဿပစ္စယာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဝေဒယိတံ သုခံ ဝာ ဒုက္ခံ ဝာ အဒုက္ခမသုခံ ဝာ, တမ္ပိ အနိစ္စန္တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ။

သောတံ ။ပေ.။ ဃာနံ။ပေ.။ ဇိဝှာ။ပေ.။ ကာယော။ပေ.။ "မနော အနိစ္စော"တိ [အနိစ္စ"န္တိ (သံ. နိ. ၄.၁၀၀)] ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ။ "ဓမ္မာ အနိစ္စာ"တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ။ "မနောဝိညာဏံ အနိစ္စ"န္တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ။ "မနောသမ္ဖဿော အနိစ္စော"တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ။ ယမ္ပိဒံ မနောသမ္ဖဿပစ္စယာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဝေဒယိတံ သုခံ ဝာ ဒုက္ခံ ဝာ အဒုက္ခမသုခံ ဝာ, တမ္ပိ အနိစ္စန္တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ။

အယံ ဘာဝနာပညတ္တိ မဂ္ဂသ္သ, ပရိညာပညတ္တိ ဒုက္ခသ္သ, ပဟာနပညတ္တိ သမုဒယသ္သ, သစ္ဆိကိရိယာပညတ္တိ နိရောဓသ္သ။

ရူပံ , ရာဓ, ဝိကိရထ ဝိဓမထ ဝိဒ္ဓံသေထ ဝိကီဠနိယံ [ဝိကီဠနိကံ (သီ. က.) ပဿ သံ. နိ. ၃.၁၆၉] ကရောထ, ပညာယ တဏှာက္ခယာယ ပဋိပဇ္ဇထ။ တဏှာက္ခယာ ဒုက္ခက္ခယော, ဒုက္ခက္ခယာ နိဗ္ဗာနံ။ ဝေဒနံ။ပေ.။။ သညံ။ပေ.။ သင်္ခာရေ ဝိညာဏံ ဝိကိရထ ဝိဓမထ ဝိဒ္ဓံသေထ ဝိကီဠနိယံ ကရောထ, ပညာယ တဏှာက္ခယာယ ပဋိပဇ္ဇထ။ တဏှာက္ခယာ ဒုက္ခက္ခယော, ဒုက္ခက္ခယာ နိဗ္ဗာနံ။

အယံ နိရောဓပညတ္တိ နိရောဓသ္သ, နိဗ္ဗိဒာပညတ္တိ အဿာဒသ္သ, ပရိညာပညတ္တိ ဒုက္ခသ္သ, ပဟာနပညတ္တိ သမုဒယသ္သ, ဘာဝနာပညတ္တိ မဂ္ဂသ္သ, သစ္ဆိကိရိယာပညတ္တိ နိရောဓသ္သ။

''သော ဣဒံ ဒုက္ခ''န္တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ, ''အယံ ဒုက္ခသမုဒယော''တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ, ''အယံ ဒုက္ခနိရောဓော''တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ ''အယံ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ''တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ။

အယံ ပဋိဝေဓပညတ္တိ သစ္စာနံ, နိက္ခေပပညတ္တိ ဒဿနဘူမိယာ, ဘာဝနာပညတ္တိ မဂ္ဂသ္သ, သစ္ဆိကိရိယာပညတ္တိ သောတာပတ္တိဖလသ္သ။ ''သော ဣမေ အာသဝါ''တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ, ''အယံ အာသဝသမုဒယော''တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ, ''အယံ အာသဝနိရောဓော''တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ။ ''အယံ အာသဝနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ''တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ။ ''ဣမေ အာသဝါ အသေသံ နိရုဇ္ဈန္တီ''တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ။

အယံ ဥပ္ပာဒပညတ္တိ ခယေ ဉာဏသ္သ, ဩကာသပညတ္တိ အနုပ္ပာဒေ ဉာဏသ္သ, ဘာဝနာပညတ္တိ မဂ္ဂသ္သ, ပရိညာပညတ္တိ ဒုက္ခသ္သ, ပဟာနပညတ္တိ သမုဒယသ္သ, အာရမ္ဘပညတ္တိ ဝီရိယိန္ဒြိယသ္သ, အာသာဋိကပညတ္တိ အာသာဋိကာနံ, နိက္ခေပပညတ္တိ ဘာဝနာဘူမိယာ, အဘိနိဃာတပညတ္တိ ပာပကာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ။

၄၁. ဣဒံ ''ဒုက္ခ''န္တိ မေ, ဘိက္ခဝေ, ပုဗ္ဗေ အနနုဿုတေသု ဓမ္မေသု စက္ခုံ ဥဒပါဒိ, ဉာဏံ ဥဒပါဒိ, ပညာ ဥဒပါဒိ, ဝိဇ္ဇာ ဥဒပါဒိ, အာလောကော ဥဒပါဒိ။ အယံ ''ဒုက္ခသမုဒယော''တိ မေ, ဘိက္ခဝေ။ပေ.။ အယံ ''ဒုက္ခနိရောဓော''တိ မေ, ဘိက္ခဝေ။ပေ.။။ အယံ ''ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ''တိ မေ, ဘိက္ခဝေ, ပုဗ္ဗေ အနနုဿုတေသု ဓမ္မေသု စက္ခုံ ဥဒပါဒိ, ဉာဏံ ဥဒပါဒိ, ပညာ ဥဒပါဒိ, ဝိဇ္ဇာ ဥဒပါဒိ, အာလောကော ဥဒပါဒိ။

အယံ ဒေသနာပညတ္တိ သစ္စာနံ, နိက္ခေပပညတ္တိ သုတမယိယာ ပညာယ သစ္ဆိကိရိယာပညတ္တိ အနညာတညဿာမီတိန္ဒြိယသ္သ, ပဝတ္တနာပညတ္တိ ဓမ္မစက္ကသ္သ။

''တံ ခော ပနိဒံ ဒုက္ခံ ပရိညေယျ''န္တိ မေ, ဘိက္ခဝေ, ပုဗ္ဗေ အနနုဿုတေသု ဓမ္မေသု စက္ခုံ ဥဒပါဒိ, ဉာဏံ ဥဒပါဒိ, ပညာ ဥဒပါဒိ, ဝိဇ္ဇာ ဥဒပါဒိ, အာလောကော ဥဒပါဒိ။ ''သော ခော ပနာယံ ဒုက္ခသမုဒယော ပဟာတဗ္ဗော''တိ မေ, ဘိက္ခဝေ။ပေ.။ ''သော ခော ပနာယံ ဒုက္ခနိရောဓော သစ္ဆိကာတဗ္ဗော''တိ မေ, ဘိက္ခဝေ။ပေ.။ ''သာ ခော ပနာယံ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ ဘာဝေတဗ္ဗာ''တိ မေ, ဘိက္ခဝေ ပုဗ္ဗေ အနနုဿုတေသု ဓမ္မေသု စက္ခုံ ဥဒပါဒိ, ဉာဏံ ဥဒပါဒိ, ပညာ ဥဒပါဒိ, ဝိဇ္ဇာ ဥဒပါဒိ, အာလောကော ဥဒပါဒိ။

အယံ ဘာဝနာပညတ္တိ မဂ္ဂသ္သ, နိက္ခေပပညတ္တိ စိန္တာမယိယာ ပညာယ, သစ္ဆိကိရိယာပညတ္တိ အညိန္ဒြိယသ္သ။

''တံ ခော ပနိဒံ ဒုက္ခံ ပရိညာတ''န္တိ မေ, ဘိက္ခဝေ, ပုဗ္ဗေ အနနုဿုတေသု ဓမ္မေသု စက္ခုံ ဥဒပါဒိ, ဉာဏံ ဥဒပါဒိ, ပညာ ဥဒပါဒိ, ဝိဇ္ဇာ ဥဒပါဒိ, အာလောကော ဥဒပါဒိ။ ''သော ခော ပနာယံ ဒုက္ခသမုဒယော ပဟီနော''တိ မေ, ဘိက္ခဝေ။ပေ.။ ''သော ခော ပနာယံ ဒုက္ခနိရောဓော သစ္ဆိကတော''တိ မေ, ဘိက္ခဝေ။ပေ.။ ''သာ ခော ပနာယံ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ ဘာဝိတာ''တိ မေ, ဘိက္ခဝေ ပုဗ္ဗေ အနနုဿုတေသု ဓမ္မေသု စက္ခုံ ဥဒပါဒိ, ဉာဏံ ဥဒပါဒိ, ပညာ ဥဒပါဒိ, ဝိဇ္ဇာ ဥ

ဒဟာဒိ, အာလောကော ဥဒပါဒိ။ အယံ ဘာဝနာပညတ္တိ မဂ္ဂသ္သ, နိက္ခေပပညတ္တိ ဘာဝနာမယိယာ ပညာယ, သစ္ဆိကိရိယာပညတ္တိ အညာတာဝိနော ဣန္ဒြိယသ္သ, ပဝတ္တနာပညတ္တိ ဓမ္မစက္ကသ္သ။

"တုလမတုလဉ္စ သမ္ဘဝံ၊ ဘဝသင်္ခါရမဝသ္သဇိ မုနိ။
အဇ္ဈတ္တရတော သမာဟိတော၊ အဘိန္ဒိ [အဘိအာ (သီ. က.) ပဿ ဒီ. နိ. ၂.၁၆၉] ကဝစမိဝတ္တသမ္ဘဝ"န္တိ။

"တုလ"န္တိ သင်္ခါရဓာတု။ "အတုလ"န္တိ နိဗ္ဗာနဓာတု, "တုလမတုလဉ္စ သမ္ဘဝ"န္တိ အဘိညာပညတ္တိ သဗ္ဗဓမ္မာနံ။ နိက္ခေပပညတ္တိ ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါယ။ "ဘဝသင်္ခါရမဝသ္သဇိ မုနီ"တိ ပရိစ္စာဂပညတ္တိ သမုဒယသ္သ။ ပရိညာပညတ္တိ ဒုက္ခသ္သ။ "အဇ္ဈတ္တရတော သမာဟိတော"တိ ဘာဝနာပညတ္တိ ကာယဂတာယ သတိယာ။ ဌိတိပညတ္တိ စိတ္တေကဂ္ဂတာယ။ "အဘိန္ဒိ ကဝစမိဝတ္တသမ္ဘဝ"န္တိ အဘိနိဗ္ဗိဒါပညတ္တိ စိတ္တသ္သ, ဥပာဒါနပညတ္တိ သဗ္ဗညုတာယ, ပဒါလနာပညတ္တိ အဝိဇ္ဇဏ္ဍကောသာနံ။ တေနာဟ ဘဂဝါ "တုလမတုလဉ္စ သမ္ဘဝ"န္တိ။

ယော ဒုက္ခမဒ္ဒက္ခိ ယတောနိဒါနံ၊ ကာမေသု သော ဇန္တု ကထံ နမေယျ။
ကာမာ ဟိ လောကေ သင်္ဂေါတိ ဉတွာ၊ တေသံ သတီမာ ဝိနယာယ သိက္ခေတိ။

"ယော ဒုက္ခ"န္တိ ဝေဝစနပညတ္တိ စ ဒုက္ခသ္သ ပရိညာပညတ္တိ စ။ **"ယတောနိဒါန"**န္တိ ပဘဝပညတ္တိ စ သမုဒယသ္သ ပဟာနပညတ္တိ စ။ **"အဒ္ဒက္ခိ"** တိ ဝေဝစနပညတ္တိ စ ဉာဏစက္ခုသ္သ ပဋိဝေဓပညတ္တိ စ။ **"ကာမေသု သော ဇန္တု ကထံ နမေယျာ"**တိ ဝေဝစနပညတ္တိ စ ကာမတဏှာယ အဘိနိဝေသပညတ္တိ စ။ **"ကာမာ ဟိ လောကေ သင်္ဂေါတိ ဉတွာ"**တိ ပစ္စတ္ထိကတော ဒဿနပညတ္တိ ကာမာနံ။ ကာမာ ဟိ အင်္ဂါရကာသူပမာ မံသပေသူပမာ ပါဝကကပ္ပါ ပပါတဥရဂေါပမာ စ။ **"တေသံ သတီမာ"**တိ အပစယပညတ္တိ ပဟာနာယ, နိက္ခေပပညတ္တိ ကာယဂတာယ သတိယာ, ဘာဝနာပညတ္တိ မဂ္ဂသ္သ။ **"ဝိနယာယ သိက္ခေ"** တိ ပဋိဝေဓပညတ္တိ ရာဂဝိနယသ္သ ဒောသဝိနယသ္သ မောဟဝိနယသ္သ။ **"ဇန္တု"** တိ ဝေဝစနပညတ္တိ ယောဂိသ္သ။ ယဒါ ဟိ ယောဂီ ကာမာ သင်္ဂေါတိ ပဇာနာတိ။ သော ကာမာနံ အနုပ္ပါဒါယ ကုသလေ ဓမ္မေ ဥပ္ပါဒယတိ, သော အနုပ္ပန္နာနံ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ဥပ္ပါဒါယ တယမတိ။ အယံ တယာမပညတ္တိ အပ္ပတ္တသ္သ ပတ္တိယာ။ နိက္ခေပပညတ္တိ ဝိရိယမတ္တိကာယ အသန္တုဋ္ဌိယာ။ တတ္ထ သော ဥပ္ပန္နာနံ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ဌိတိယာ တယမတီတိ အယံ အပ္ပမာဒပညတ္တိ ဘာဝနာယ, နိက္ခေပပညတ္တိ ဝီရိယိန္ဒြိယသ္သ, အာရက္ခပညတ္တိ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ, ဌိတိပညတ္တိ အဓိစိတ္တသိက္ခာယ။ တေနာဟ ဘဂဝါ "ယော ဒုက္ခမဒ္ဒက္ခိ ယတောနိဒါန"န္တိ။

"မောဟသမ္ဗန္ဓနော လောကော၊ ဘဗ္ဗရူပေါဝ ဒိဿတိ။
ဥပဓိဗန္ဓနော [ဥပဓိသမ္ဗန္ဓနော (သီ.) ပဿ ဥဒါ. ၇၀] ဗာလော၊ တမသာ ပရိဝါရိတော။
အဿိရီ ဝိယ [သဿတောရိဝ (ဥဒါ. ၇၀)] ခါယတိ၊ ပဿတော နတ္ထိ ကိဉ္စန"န္တိ။

"မောဟသမ္ဗန္ဓနော လောကော"တိ ဒေသနာပညတ္တိ ဝိပလ္လာသာနံ။ **"ဘဗ္ဗရူပေါဝ ဒိဿတီ"** တိ ဝိပရီတပညတ္တိ လောကဿ။ "ဥပဓိဗန္ဓနော ဗာလော"တိ ပဘဝပညတ္တိ ပာပကာနံ ဣစ္ဆာဝစရာနံ, ကိစ္စပညတ္တိ ပရိယုဋ္ဌာနာနံ။ ဗလဝပညတ္တိ ကိလေသာနံ။ ဝိရူဟနာပညတ္တိ သင်္ခါရာနံ။ **"တမသာ ပရိဝါရိတော"**တိ ဒေသနာပညတ္တိ အဝိဇ္ဇန္ဓကာရသ္သ ဝေဝစနပညတ္တိ စ။ "အဿိရီ ဝိယ ခါယတီ"တိ ဒဿနပညတ္တိ ဒိဗ္ဗစက္ခုသ္သ, နိက္ခေပပညတ္တိ ပညာစက္ခုသ္သ။ **"ပဿတော နတ္ထိ ကိဉ္စန"** န္တိ ပဋိဝေဓပညတ္တိ သတ္တာနံ, ရာဂေါ ကိဉ္စနံ ဒေါသော ကိဉ္စနံ မောဟော ကိဉ္စနံ။ တေနာဟ ဘဂဝါ "မောဟသမ္ဗန္ဓနော လောကော"တိ။

"အတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ, အဇာတံ အဘူတံ အကတံ အသင်္ခတံ, နော စေတံ, ဘိက္ခဝေ, အဘဝိဿ အဇာတံ အဘူတံ အကတံ အသင်္ခတံ။ နယိဓ [န ယိဒ (သီ. က.) ပဿ ဥဒါ. ၇၃] ဇာတဿ ဘူတဿ ကတဿ သင်္ခတဿ နိဿရဏံ ပညာယေထ။ ယသ္မာ စ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, အတ္ထိ အဇာတံ အဘူတံ အကတံ အသင်္ခတံ, တသ္မာ ဇာတဿ ဘူတဿ ကတဿ သင်္ခတဿ နိဿရဏံ ပညာယတီ"တိ။

“နော စေတံ, ဘိက္ခဝေ, အဘဝိဿ အဇာတံ အဘူတံ အကတံ အသင်္ခတ”န္တိ ဒေသနာပညတ္တိ နိဗ္ဗာနဿ ဝေဝစနပညတ္တိ စ။ “နယိဓ ဇာတဿ ဘူတဿ ကတဿ သင်္ခတဿ နိဿရဏံ ပညာယေထာ”တိ ဝေဝစနပညတ္တိ သင်္ခတဿ ဥပနယနပညတ္တိ စ။ “ယသ္မာ စ ခော, ဘိက္ခဝေ, အတ္ထိ အဇာတံ အဘူတံ အကတံ အသင်္ခတ”န္တိ ဝေဝစနပညတ္တိ နိဗ္ဗာနဿ ဇောတနာပညတ္တိ စ။ “တသ္မာ ဇာတဿ ဘူတဿ ကတဿ သင်္ခတဿ နိဿရဏံ ပညာယတီ”တိ အယံ ဝေဝစနပညတ္တိ နိဗ္ဗာနဿ, နိယျာနိကပညတ္တိ မဂ္ဂဿ, နိဿရဏပညတ္တိ သံသာရတော။ တေနာဟ ဘဂဝတ “နော စေတံ, ဘိက္ခဝေ, အဘဝိဿာ”တိ။ တေနာဟ အာယသ္မာ မဟာကစ္စာယနော “ဧကံ ဘဂဝတ ဓမ္မံ, ပညတ္တီဟိ ဝိဝိဓာဟိ ဒေသေတီ”တိ။

နိယုတ္တော ပညတ္တိ ဟာရော။

၁၂. ဩတရဏဟာရဝိဘင်္ဂေါ

၄၂. တတ္ထ ကတမော ဩတရဏော ဟာရော? “ယော စ ပဋိစ္စုပ္ပာဒေါ”တိ။

“ဥဒ္ဓံ အဓော သဗ္ဗဓိ ဝိပ္ပမုတ္တော၊ အယံ အဟသ္မီတိ [အယမဟမသ္မီတိ (သီ.) ပဿ ဥဒာ. ၆၁] အနာနုပဿီ။
ဧဝံ ဝိမုတ္တော ဥဒတာရိ ဩဃံ၊ အတိဏ္ဏပုဗ္ဗံ အပုနဗ္ဘဝါယာ”တိ။

“ဥဒ္ဓ”န္တိ ရူပဓာတု စ အရူပဓာတု စ။ “အဓော”တိ ကာမဓာတု။ “သဗ္ဗဓိ ဝိပ္ပမုတ္တော”တိ တေဓာတုကေ အယံ အသေက္ခာဝိမုတ္တိ။ တာနိယေဝ အသေက္ခာနိ ပဉ္စိန္ဒြိယာနိ, အယံ ဣန္ဒြိယေဟိ ဩတရဏာ။

တာနိယေဝ အသေက္ခာနိ ပဉ္စိန္ဒြိယာနိ ဝိဇ္ဇာ, ဝိဇ္ဇုပ္ပာဒာ အဝိဇ္ဇာနိရောဓော, အဝိဇ္ဇာနိရောဓာ သင်္ခါရနိရောဓော, သင်္ခါရနိရောဓာ ဝိညာဏနိရောဓော, ဝိညာဏနိရောဓာ နာမရူပနိရောဓော, နာမရူပနိရောဓာ သဠာယတနနိရောဓော, သဠာယတနနိရောဓာ ဖဿနိရောဓော, ဖဿနိရောဓာ ဝေဒနာနိရောဓော, ဝေဒနာနိရောဓာ တဏှာနိရောဓော, တဏှာနိရောဓာ ဥပါဒာနနိရောဓော, ဥပါဒာနနိရောဓာ ဘဝနိရောဓော, ဘဝနိရောဓာ ဇာတိနိရောဓော, ဇာတိနိရောဓာ ဇရာမရဏံ သောကပရိဒေဝဒုက္ခဒောမနဿုပါယာသာ နိရုဇ္ဈန္တိ။ ဧဝမေတဿ ကေဝလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ နိရောဓော ဟောတိ။
အယံ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒေဟိ ဩတရဏာ။

တာနိယေဝ အသေက္ခာနိ ပဉ္စိန္ဒြိယာနိ တီဟိ ခန္ဓေဟိ သင်္ဂဟိတာနိ – သီလက္ခန္ဓေန သမာဓိက္ခန္ဓေန ပညာက္ခန္ဓေန, အယံ ခန္ဓေဟိ ဩတရဏာ။

တာနိယေဝ အသေက္ခာနိ ပဉ္စိန္ဒြိယာနိ သင်္ခါရပရိယာပန္နာနိ ယေ သင်္ခါရာ အနာသဝါ, နော စ ဘဝင်္ဂါ, တေ သင်္ခါရာ ဓမ္မဓာတုသင်္ဂဟိတာ။ အယံ ဓာတူဟိ ဩတရဏာ။

သာ ဓမ္မဓာတု ဓမ္မာယတနပရိယာပန္နာ, ယံ အာယတနံ အနာသဝံ, နော စ ဘဝင်္ဂံ။ အယံ အာယတနေဟိ ဩတရဏာ။

“အယံ အဟသ္မီတိ အနာနုပဿီ”တိ အယံ သက္ကာယဒိဋ္ဌိယာ သမုဂ္ဃာတော, သာ သေက္ခာဝိမုတ္တိ, တာနိယေဝ သေက္ခာနိ ပဉ္စိန္ဒြိယာနိ။ အယံ ဣန္ဒြိယေဟိ ဩတရဏာ။

တာနိယေဝ သေက္ခာနိ ပဉ္စိန္ဒြိယာနိ ဝိဇ္ဇာ, ဝိဇ္ဇုပ္ပာဒာ အဝိဇ္ဇာနိရောဓော, အဝိဇ္ဇာနိရောဓာ သင်္ခါရနိရောဓော, ဧဝံ သဗ္ဗော ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒေါ။ အယံ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒေဟိ ဩတရဏာ။

သာယေဝ ဝိဇ္ဇာ ပညာက္ခန္ဓော။ အယံ ခန္ဓေဟိ ဩတရဏာ။

သာယေဝ ဝိဇ္ဇာ သင်္ခါရပရိယာပန္နာ, ယေ သင်္ခါရာ အနာသဝါ, နော စ ဘဝင်္ဂါ, တေ သင်္ခါရာ ဓမ္မဓာတုသင်္ဂဟိတာ, အယံ ဓာတူဟိ ဩတရဏာ။

သာ ဓမ္မဓာတု ဓမ္မာယတနပရိယာပန္နာ, ယံ အာယတနံ အနာသဝံ, နော စ ဘဝင်္ဂံ, အယံ အာယတနေဟိ ဩတရဏာ။

သေက္ခာယ စ ဝိမုတ္တိယာ အသေက္ခာယ စ ဝိမုတ္တိယာ ဝိမုတ္တော ဥဒတာရိ ဩဃံ အတိဏ္ဏပုဗ္ဗံ အပုနဗ္ဘဝါယ။ တေနာဟ ဘဂဝါ “ဥဒ္ဓံ အဓော”တိ။

၄၃. “နိဿိတဿ [ပဿ ဥဒာ. ၇၄] စလိတံ, အနိဿိတဿ စလိတံ နတ္ထိ, စလိတေ အသတိ ပဿဒ္ဓိ, ပဿဒ္ဓိယာ သတိ နတိ န ဟောတိ, နတိယာ အသတိ အာဂတိဂတိ န ဟောတိ, အာဂတိဂတိယာ အသတိ စုတူပပါတော န ဟောတိ, စုတူပပါတေ အသတိ နေဝိဓ န ဟုရံ န ဥဘယမန္တရေန ဧသေဝန္တော ဒုက္ခဿာ”တိ။

“နိဿိတဿ စလိတ”န္တိ နိဿယော နာမ ဒုဝိဓော တဏှာနိဿယော စ ဒိဋ္ဌိနိဿယော စ။ တတ္ထ ယာ ရတ္တဿ စေတနာ, အယံ တဏှာနိဿယော; ယာ မူဠှဿ စေတနာ, အယံ ဒိဋ္ဌိနိဿယော။ စေတနာ ပန သင်္ခါရာ, သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏံ, ဝိညာဏပစ္စယာ နာမရူပံ, ဧဝံ သဗ္ဗော ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒော။ အယံ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒေဟိ ဩတရဏာ။

တတ္ထ ယာ ရတ္တဿ ဝေဒနာ, အယံ သုခါ ဝေဒနာ။ ယာ သမ္မူဠှဿ ဝေဒနာ, အယံ အဒုက္ခမသုခါ ဝေဒနာ, ဣမာ ဒွေ ဝေဒနာ ဝေဒနာက္ခန္ဓော။ အယံ ခန္ဓေဟိ ဩတရဏာ။

တတ္ထ သုခါ ဝေဒနာ ဒွေ ဣန္ဒြိယာနိ သုခိန္ဒြိယံ သောမနဿိန္ဒြိယဉ္စ, အဒုက္ခမသုခါ ဝေဒနာ ဥပေက္ခိန္ဒြိယံ။ အယံ ဣန္ဒြိယေဟိ ဩတရဏာ။

တာနိယေဝ ဣန္ဒြိယာနိ သင်္ခါရပရိယာပန္နာနိ, ယေ သင်္ခါရာ သာသဝါ ဘဝင်္ဂါ, တေ သင်္ခါရာ ဓမ္မဓာတုသင်္ဂဟိတာ။ အယံ ဓာတူဟိ ဩတရဏာ။

သာ ဓမ္မဓာတု ဓမ္မာယတနပရိယာပန္နာ, ယံ အာယတနံ သာသဝံ ဘဝင်္ဂံ, အယံ အာယတနေဟိ ဩတရဏာ။

“အနိဿိတဿ စလိတံ နတ္ထီ”တိ သမထဝသေန ဝါ တဏှာယ အနိဿိတော ဝိပဿနာဝသေန ဝါ ဒိဋ္ဌိယာ အနိဿိတော။ ယာ ဝိပဿနာ အယံ ဝိဇ္ဇာ, ဝိဇ္ဇုပ္ပာဒါ အဝိဇ္ဇာနိရောဓော, အဝိဇ္ဇာနိရောဓာ သင်္ခါရနိရောဓော, သင်္ခါရနိရောဓာ ဝိညာဏနိရောဓော, ဧဝံ သဗ္ဗော ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒော။ အယံ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒေဟိ ဩတရဏာ။

သာယေဝ ဝိပဿနာ ပညာက္ခန္ဓော။ အယံ ခန္ဓေဟိ ဩတရဏာ။

သာယေဝ ဝိပဿနာ ဒွေ ဣန္ဒြိယာနိ – ဝီရိယိန္ဒြိယဉ္စ ပညိန္ဒြိယဉ္စ။ အယံ ဣန္ဒြိယေဟိ ဩတရဏာ။

သာယေဝ ဝိပဿနာ သင်္ခါရပရိယာပန္နာ, ယေ သင်္ခါရာ အနာသဝါ, နော စ ဘဝင်္ဂါ, တေ သင်္ခါရာ ဓမ္မဓာတုသင်္ဂဟိတာ။ အယံ ဓာတူဟိ ဩတရဏာ။

သာ ဓမ္မဓာတု ဓမ္မာယတနပရိယာပန္နာ, ယံ အာယတနံ အနာသဝံ, နော စ ဘဝင်္ဂံ။ အယံ အာယတနေဟိ ဩတရဏာ။

“ပဿဒ္ဓိယာ သတီ”တိ ဒုဝိဓာ ပဿဒ္ဓိ ကာယိကာ စ စေတသိကာ စ။ ယံ ကာယိကံ သုခံ, အယံ ကာယပဿဒ္ဓိ။ ယံ စေတသိကံ သုခံ, အယံ စေတသိကာ ပဿဒ္ဓိ။ ပဿဒ္ဓကာယော သုခံ ဝေဒိယတိ [ဝေဒယတိ (က.)], သုခိနော စိတ္တံ သမာဓိယတိ, သမာဟိတော ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ, ယထာဘူတံ ပဇာနန္တော နိဗ္ဗိန္ဒတိ, နိဗ္ဗိန္ဒန္တော ဝိရဇ္ဇတိ, ဝိရာဂါ ဝိမုစ္စတိ, ဝိမုတ္တသ္မိံ “ဝိမုတ္တ”မိတိ [ဝိမုတ္တမှီတိ (သီ. က.)] ဉာဏံ ဟောတိ, “ခီဏာ ဇာတိ, ဝုသိတံ ဗြဟ္မစရိယံ, ကတံ ကရဏီယံ, နာပရံ ဣတ္ထတ္တာယာ”တိ ပဇာနာတိ။ သော န နမတိ ရူပေသု, န သဒ္ဒေသု, န ဂန္ဓေသု, န ရသေသု, န ဖောဋ္ဌဗ္ဗေသု, န ဓမ္မေသု ခယာ ရာဂဿ ခယာ ဒောသဿ ခယာ မောဟဿ ယေန ရူပေန တထာဂတံ တိဋ္ဌန္တံ စရန္တံ ပညာပယမာနော ပညာပေယျ, တဿ ရူပဿ ခယာ ဝိရာဂါ နိရောဓာ စာဂါ ပဋိနိဿဂ္ဂါ ရူပသင်္ခယေ ဝိမုတ္တော, တထာဂတော အတ္ထီတိပိ န ဥပေတိ, နတ္ထီတိပိ န ဥပေတိ, အတ္ထိ နတ္ထီတိပိ န ဥပေတိ, နေဝတ္ထိ နော

နတ္ထီတိပိ န ဥပေတိ။ အထ ခော ဂမ္ဘီရော အပ္ပမေယျော အသင်္ချေယျော နိဗ္ဗုတောတိယေဝ သင်္ခံ ဂစ္ဆတိ ခယာ ရာဂဿ, ခယာ ဒောသဿ, ခယာ မောဟဿ။

ယာယ ဝေဒနာယ။ပေ.။ ယာယ သညာယ။ ယေဟိ သင်္ခါရေဟိ။ ယေန ဝိညာဏေန တထာဂတံ   တိဋ္ဌန္တံ စရန္တံ ပညာပယမာနော ပညာပေယျ, တဿ ဝိညာဏဿ ခယာ ဝိရာဂါ နိရောဓာ စာဂါ ပဋိနိဿဂ္ဂါ ဝိညာဏသင်္ခယေ ဝိမုတ္တော, တထာဂတော အတ္ထီတိပိ န ဥပေတိ, နတ္ထီတိပိ န ဥပေတိ, အတ္ထိ နတ္ထီတိပိ န ဥပေတိ, နေဝတ္ထိ နော နတ္ထီတိပိ န ဥပေတိ။ အထ ခော ဂမ္ဘီရော အပ္ပမေယျော အသင်္ချေယျော နိဗ္ဗုတောတိယေဝ သင်္ခံ ဂစ္ဆတိ ခယာ ရာဂဿ, ခယာ ဒောသဿ, ခယာ မောဟဿ။ ''အာဂတီ''တိ ဣဓာဂတိ။ ''ဂတီ''တိ ပေစ္စဘဝေါ။ အာဂတိဂတီပိ န ဘဝန္တိ, ''နေဝိဓာ''တိ ဆသု အဇ္ဈတ္တိကေသု အာယတနေသု။ ''န ဟုရ''န္တိ ဆသု ဗာဟိရေသု အာယတနေသု။ ''န ဥဘယမန္တရေနာ''တိ ဖဿသမုဒိတေသု ဓမ္မေသု အတ္တာနံ န ပဿတိ။ ''ဧသေဝန္တော ဒုက္ခဿာ''တိ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒော။ သော ဒုဝိဓော လောကိယော စ လောကုတ္တရော စ။ တတ္ထ လောကိယော အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ, ယာဝ ဇရာမရဏာ။ လောကုတ္တရော သီလဝတော အဝိပ္ပဋိသာရော ဇာယတိ, ယာဝ နာပရံ ဣတ္ထတ္တာယာတိ ပဇာနာတိ။ တေနာဟ ဘဂဝါ ''နိဿိတဿ စလိတံ အနိဿိတဿ စလိတံ နတ္ထိ။ပေ.။ ဧသေဝန္တော ဒုက္ခဿာ''တိ။

၄၄. ယေ ကေစိ သောကာ ပရိဒေဝိတာ ဝါ, ဒုက္ခာ [ဒုက္ခံ (သီ. က.) ပဿ ဥဒာ. ၇၈] စ လောကသ္မိမနေကရူပါ။

ပိယံ ပဋိစ္စပ္ပဘဝန္တိ ဧတေ၊ ပိယေ အသန္တေ န ဘဝန္တိ ဧတေ။

တသ္မာ   ဟိ တေ သုခိနော ဝီတသောကာ၊ ယေသံ ပိယံ နတ္ထိ ကုဟိဉ္စိ လောကေ။
တသ္မာ အသောကံ ဝိရဇံ ပတ္ထယာနော၊ ပိယံ န ကယိရာထ ကုဟိဉ္စိ လောကေ''တိ။

''ယေ ကေစိ သောကာ ပရိဒေဝိတာ ဝါ, ဒုက္ခာ စ လောကသ္မိမနေကရူပါ ပိယံ ပဋိစ္စပ္ပဘဝန္တိ ဧတေ''တိ – အယံ ဒုက္ခာ ဝေဒနာ။ ''ပိယေ အသန္တေ န ဘဝန္တိ ဧတေ''တိ – အယံ သုခါ ဝေဒနာ။ ဝေဒနာ ဝေဒနာက္ခန္ဓော။ အယံ ခန္ဓေ ဟိ ဩတရဏာ။

ဝေဒနာပစ္စယာ တဏှာ, တဏှာပစ္စယာ ဥပါဒါနံ, ဥပါဒါနပစ္စယာ ဘဝေါ, ဘဝပစ္စယာ ဇာတိ, ဇာတိပစ္စယာ ဇရာမရဏံ, ဧဝံ သဗ္ဗံ။ အယံ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒေဟိ ဩတရဏာ။

တတ္ထ သုခါ ဝေဒနာ ဒွေ ဣန္ဒြိယာနိ – သုခိန္ဒြိယံ သောမနဿိန္ဒြိယဉ္စ။ ဒုက္ခာ ဝေဒနာ ဒွေ ဣန္ဒြိယာနိ – ဒုက္ခိန္ဒြိယံ ဒောမနဿိန္ဒြိယဉ္စ။ အယံ ဣန္ဒြိယေဟိ ဩတရဏာ။

တာနိယေဝ ဣန္ဒြိယာနိ သင်္ခါရပရိယာပန္နာနိ, ယေ သင်္ခါရာ သာသဝါ ဘဝင်္ဂါ, တေ သင်္ခါရာ ဓမ္မဓာတုသင်္ဂဟိတာ။ အယံ ဓာတူဟိ ဩတရဏာ။

သာ ဓမ္မဓာတု ဓမ္မာယတနပရိယာပန္နာ, ယံ အာယတနံ သာသဝံ ဘဝင်္ဂံ။ အယံ အာယတနေဟိ ဩတရဏာ။

တသ္မာ ဟိ တေ သုခိနော ဝီတသောကာ၊ ယေသံ ပိယံ နတ္ထိ ကုဟိဉ္စိ လောကေ။
တသ္မာ အသောကံ ဝိရဇံ ပတ္ထယာနော၊ ပိယံ န ကယိရာထ ကုဟိဉ္စိ လောကေတိ။

ဣဒံ တဏှာပဟာနံ။ တဏှာနိရောဓာ ဥပါဒါနနိရောဓော, ဥပါဒါနနိရောဓာ ဘဝနိရောဓော, ဧဝံ သဗ္ဗံ။ အယံ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒေဟိ ဩတရဏာ။

တံယေဝ တဏှာပဟာနံ သမထော။ သော သမထော ဒွေ ဣန္ဒြိယာနိ သတိန္ဒြိယံ သမာဓိန္ဒြိယဉ္စ။ အယံ ဣန္ဒြိယေဟိ ဩတရဏာ။

သောယေဝ သမထော သမာဓိက္ခန္ဓော။ အယံ ခန္ဓေဟိ ဩတရဏာ။

သောယေဝ သမထော သင်္ခါရပရိယာပန္နော, ယေ သင်္ခါရာ အနာသဝာ, နော စ ဘဝင်္ဂာ, တေ သင်္ခါရာ ဓမ္မဓာတု သင်္ဂဟိတာ။ အယံ ဓာတူဟိ သြတရဏာ။

သာ ဓမ္မဓာတု ဓမ္မာယတနပရိယာပန္နာ, ယံ အာယတနံ အနာသဝံ, နော စ ဘဝင်္ဂံ။ အယံ အာယတနေဟိ သြတရဏာ။ တေနာဟ ဘဂဝါ "ယေ ကေစိ သောကာ"တိ။

ကာမံ ကာမယမာနဿ၊ တဿ စေ တံ သမိဇ္ဈတိ။
အဒ္ဓာ ပီတိမနော ဟောတိ၊ လဒ္ဓာ မစ္စော ယဒိစ္ဆတိ။

တဿ စေ ကာမယာနဿ၊ ဆန္ဒဇာတဿ ဇန္တုနော။
တေ ကာမာ ပရိဟာယန္တိ၊ သလ္လဝိဒ္ဓောဝ ရုပ္ပတိ။

ယော ကာမေ ပရိဝဇ္ဇေတိ၊ သပ္ပဿေဝ [သံဗုဒ္ဓေ (က.) ပဿ သု. နိ. ၇၇၄] ပဒါ သိရော။
သောမံ ဝိသတ္တိကံ လောကေ၊ သတော သမတိဝတ္တတီတိ။

တတ္ထ ယာ ပီတိမနတာ, အယံ အနုနယော။ ယဒါဟ သလ္လဝိဒ္ဓောဝ ရုပ္ပတီတိ, ဣဒံ ပဋိဃံ။ အနုနယံ ပဋိဃဉ္စ ပန တဏှာပက္ခော, တဏှာယ စ ပန ဒသရူပီနိ အာယတနာနိ ပဒဋ္ဌာနံ။ အယံ အာယတနေဟိ သြတရဏာ။

တာနိယေဝ ဒသ ရူပီနိ ရူပကာယော နာမသမ္ပယုတ္တော, တဒုဘယံ နာမရူပံ, နာမရူပပစ္စယာ သဠာယတနံ, သဠာယတနပစ္စယာ ဖဿော, ဖဿပစ္စယာ ဝေဒနာ, ဝေဒနာပစ္စယာ တဏှာ, ဧဝံ သဗ္ဗံ။ အယံ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒေဟိ သြတရဏာ။

တဒေဝ နာမရူပံ ပဉ္စက္ခန္ဓော။ အယံ ခန္ဓေဟိ သြတရဏာ။
တဒေဝ နာမရူပံ အဋ္ဌာရသ ဓာတုယော။ အယံ ဓာတူဟိ သြတရဏာ။

တတ္ထ ယော ရူပကာယော ဣမာနိ ပဉ္စ ရူပီနိ ဣန္ဒြိယာနိ, ယော နာမကာယော ဣမာနိ ပဉ္စ အရူပီနိ ဣန္ဒြိယာနိ, ဣမာနိ ဒသ ဣန္ဒြိယာနိ။ အယံ ဣန္ဒြိယေဟိ သြတရဏာ။

တတ္ထ ယဒါဟ –

"ယော ကာမေ ပရိဝဇ္ဇေတိ၊ သပ္ပဿေဝ ပဒါ သိရော။
သောမံ ဝိသတ္တိကံ လောကေ၊ သတော သမတိဝတ္တတီ"တိ။

အယံ သဉပါဒိသေသာ နိဗ္ဗာနဓာတု, အယံ ဓာတူဟိ သြတရဏာ။

သာယေဝ သဉပါဒိသေသာ နိဗ္ဗာနဓာတု ဝိဇ္ဇာ, ဝိဇ္ဇုပ္ပာဒာ အဝိဇ္ဇာနိရောဓော, အဝိဇ္ဇာနိရောဓာ သင်္ခါရနိရောဓော, ဧဝံ သဗ္ဗံ။ အယံ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒေဟိ သြတရဏာ။

သာယေဝ ဝိဇ္ဇာ ပညာက္ခန္ဓော။ အယံ ခန္ဓေဟိ သြတရဏာ။

သာယေဝ ဝိဇ္ဇာ ဒွေ ဣန္ဒြိယာနိ – ဝီရိယိန္ဒြိယံ ပညိန္ဒြိယဉ္စ။ အယံ ဣန္ဒြိယေဟိ သြတရဏာ။

သာယေဝ ဝိဇ္ဇာ သင်္ခါရပရိယာပန္နာ, ယေ သင်္ခါရာ အနာသဝာ, နော စ ဘဝင်္ဂါ, တေ သင်္ခါရာ ဓမ္မဓာတုသင်္ဂဟိတာ။ အယံ ဓာတူဟိ သြတရဏာ။

သာ ဓမ္မဓာတု ဓမ္မာယတနပရိယာပန္နာ, ယံ အာယတနံ အနာသဝံ, နော စ ဘဝင်္ဂ။ အယံ အာယတနေဟိ ဩတရဏာ။ တေနာဟ ဘဂဝါ "ကာမံ ကာမယမာနဿာ"တိ။

ဧတ္တာဝတာ ပဋိစ္စ ဣန္ဒြိယခန္ဓဓာတုအာယတနာနိ သမောသရဏောတရဏာနိ ဘဝန္တိ။ ဧဝံ ပဋိစ္စ ဣန္ဒြိယခန္ဓဓာတုအာယတနာနိ ဩတာရေတဗ္ဗာနိ။ တေနာဟ အာယသ္မာ မဟာကစ္စာယနော "ယော စ ပဋိစ္စုပ္ပာဒော"တိ။

နိယုတ္တော ဩတရဏော ဟာရော။

၁၃. သောဓနဟာရဝိဘင်္ဂော

၄၅. တတ္ထ ကတမော သောဓနော ဟာရော? "ဝိဿဇ္ဇိတမှိ ပဉှေ"တိဂါထာ။ ယထာ အာယသ္မာ အဇိတော ပါရာယနေ ဘဂဝန္တံ ပဉှံ ပုစ္ဆတိ –

"ကေနဿု နိဝုတော လောကော၊ ကေနဿု နပ္ပကာသတိ။
ကိဿာဘိလေပနံ ဗြူသိ၊ ကိံသု တဿ မဟဗ္ဘယ"န္တိ။

"အဝိဇ္ဇာယ နိဝုတော လောကော၊ [အဇိတာတိ ဘဂဝါ]
ဝိဝိစ္ဆာ ပမာဒါ နပ္ပကာသတိ။
ဇပ္ပာဘိလေပနံ ဗြူမိ၊ ဒုက္ခမဿ မဟဗ္ဘယ"န္တိ။

"ကေနဿု နိဝုတော လောကော"တိ ပဉှေ "အဝိဇ္ဇာယ နိဝုတော လောကော"တိ ဘဂဝါ ပဒံ သောဓေတိ, နော စ အာရမ္ဘံ။ "ကေနဿု နပ္ပကာသတီ"တိ ပဉှေ "ဝိဝိစ္ဆာ ပမာဒါ နပ္ပကာသတီ"တိ ဘဂဝါ ပဒံ သောဓေတိ, နော စ အာရမ္ဘံ။ "ကိဿာဘိလေပနံ ဗြူသီ"တိ ပဉှေ "ဇပ္ပာဘိလေပနံ ဗြူမီ"တိ ဘဂဝါ ပဒံ သောဓေတိ, နော စ အာရမ္ဘံ။ "ကိံသု တဿ မဟဗ္ဘယ"န္တိ ပဉှေ "ဒုက္ခမဿ မဟဗ္ဘယ"န္တိ သုဒ္ဓော အာရမ္ဘော။ တေနာဟ ဘဂဝါ "အဝိဇ္ဇာယ နိဝုတော လောကော"တိ။

"သဝန္တိ သဗ္ဗဓိ သောတာ၊ [ဣစ္စာယသ္မာ အဇိတော]
သောတာနံ ကိံ နိဝါရဏံ။
သောတာနံ သံဝရံ ဗြူဟိ၊ ကေန သောတာ ပိဓီယရေ"တိ။

"ယာနိ သောတာနိ လောကသ္မိံ၊ [အဇိတာတိ ဘဂဝါ]
သတိ တေသံ နိဝါရဏံ။
သောတာနံ သံဝရံ ဗြူမိ၊ ပညာယေတေ ပိဓီယရေ"တိ။

"သဝန္တိ သဗ္ဗဓိ သောတာ, သောတာနံ ကိံ နိဝါရဏ"န္တိ ပဉှေ "ယာနိ သောတာနိ လောကသ္မိံ, သတိ တေသံ နိဝါရဏ"န္တိ ဘဂဝါ ပဒံ သောဓေတိ, နော စ အာရမ္ဘံ။ "သောတာနံ သံဝရံ ဗြူဟိ, ကေန သောတာ ပိဓီယရေ"တိ ပဉှေ "သောတာနံ သံဝရံ ဗြူမိ, ပညာယေတေ ပိဓီယရေ"တိ သုဒ္ဓော အာရမ္ဘော။ တေနာဟ ဘဂဝါ "ယာနိ သောတာနိ လောကသ္မိ"န္တိ။

"ပညာ စေဝ သတိ စ၊ [ဣစ္စာယသ္မာ အဇိတော]
နာမရူပဉ္စ [နာမံ ရူပဉ္စ (က.) ပဿ သု. နိ. ၁၀၄၂] မာရိသ။
ဧတံ မေ ပုဋ္ဌော ပဗြူဟိ၊ ကတ္ထေတံ ဥပရုဇ္ဈတီ"တိ။

ပဉှေ –

"ယမေတံ ပဉှံ အပုစ္ဆိ၊ အဇိတ တံ ဝဒါမိ တေ။

ယတ္ထ နာမဉ္စ ရူပဉ္စ၊ အသေသံ ဥပရုဇ္ဈတိ။
ဝိညာဏဿ နိရောဓေန၊ ဧတ္ထေတံ ဥပရုဇ္ဈတီ”တိ။

သုဒ္ဓော အာရမ္မဏော။ တေနာဟ ဘဂဝါ “ယမေတံ ပဉှံ အပုစ္ဆီ”တိ။ ယတ္ထ ဧဝံ သုဒ္ဓော အာရမ္မဏော, သော ပဉှော ဝိသဇ္ဇိတော ဘဝတိ။ ယတ္ထ ပန အာရမ္မဏော အသုဒ္ဓော, န တာဝ သော ပဉှော ဝိသဇ္ဇိတော ဘဝတိ။ တေနာဟ အာယသ္မာ မဟာကစ္စာယနော “ဝိသဇ္ဇိတမှိ ပဉှေ”တိ။

နိယုတ္တော သောဓနော ဟာရော။

၁၄. အဓိဋ္ဌာနဟာရဝိဘင်္ဂေါ

၄၆. တတ္ထ ကတမော အဓိဋ္ဌာနော ဟာရော? “ဧကတ္တတာယ ဓမ္မာ, ယေပိ စ ဝေမတ္တတာယ နိဒ္ဒိဋ္ဌာ”တိ။

ယေ တတ္ထ နိဒ္ဒိဋ္ဌာ, တထာ တေ ဓာရယိတဗ္ဗာ။

“ဒုက္ခ”န္တိ ဧကတ္တတာ။ တတ္ထ ကတမံ ဒုက္ခံ? ဇာတိ ဒုက္ခာ, ဇရာ ဒုက္ခာ, ဗျာဓိ ဒုက္ခော, မရဏံ ဒုက္ခံ, အပ္ပိယေဟိ သမ္ပယောဂေါ ဒုက္ခော, ပိယေဟိ ဝိပ္ပယောဂေါ ဒုက္ခော, ယမ္ပိစ္ဆံ န လဘတိ တမ္ပိ ဒုက္ခံ, သံခိတ္တေန ပဉ္စုပါဒါနက္ခန္ဓာ ဒုက္ခာ, ရူပံ ဒုက္ခာ, ဝေဒနာ ဒုက္ခာ, သညာ ဒုက္ခာ, သင်္ခါရာ ဒုက္ခာ, ဝိညာဏံ ဒုက္ခံ။ အယံ ဝေမတ္တတာ။

“ဒုက္ခသမုဒယော”တိ ဧကတ္တတာ။ တတ္ထ ကတမော ဒုက္ခသမုဒယော? ယာယံ တဏှာ ပေါနောဘဝိကာ [ပေါနောဗ္ဘဝိကာ (က.)] နန္ဒီရာဂသဟဂတာ တတြတတြာဘိနန္ဒိနီ။ သေယျထိဒံ, ကာမတဏှာ ဘဝတဏှာ ဝိဘဝတဏှာ။ အယံ ဝေမတ္တတာ။

“ဒုက္ခနိရောဓော”တိ ဧကတ္တတာ။ တတ္ထ ကတမော ဒုက္ခနိရောဓော? ယော တဿာယေဝ တဏှာယ အသေသဝိရာဂနိရောဓော စာဂေါ ပဋိနိဿဂ္ဂေါ မုတ္တိ အနာလယော။ အယံ ဝေမတ္တတာ။

“ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ”တိ ဧကတ္တတာ။ တတ္ထ ကတမာ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ? အယမေဝ အရိယော အဋ္ဌင်္ဂိကော မဂ္ဂေါ။ သေယျထိဒံ, သမ္မာဒိဋ္ဌိ သမ္မာသင်္ကပ္ပော သမ္မာဝါစာ သမ္မာကမ္မန္တော သမ္မာအာဇီဝေါ သမ္မာဝါယာမော သမ္မာသတိ သမ္မာသမာဓိ။ အယံ ဝေမတ္တတာ။

“မဂ္ဂေါ”တိ ဧကတ္တတာ။ တတ္ထ ကတမော မဂ္ဂေါ? နိရယဂါမိ မဂ္ဂေါ တိရစ္ဆာနယောနိဂါမိ မဂ္ဂေါ ပေတ္တိဝိသယဂါမိ မဂ္ဂေါ အသုရယောနိယော [အသုရယောနိဂါမိယော (သီ.), အသုရယောနိဂါမိနိယော (က.)] မဂ္ဂေါ သဂ္ဂဂါမိယော မဂ္ဂေါ မနုဿဂါမိ မဂ္ဂေါ နိဗ္ဗာနဂါမိ မဂ္ဂေါ။ အယံ ဝေမတ္တတာ။

“နိရောဓော”တိ ဧကတ္တတာ။ တတ္ထ ကတမော နိရောဓော? ပဋိသင်္ခါနိရောဓော အပ္ပဋိသင်္ခါနိရောဓော အနုနယနိရောဓော ပဋိဃနိရောဓော မာနနိရောဓော မက္ခနိရောဓော ပဠာသနိရောဓော ဣဿာနိရောဓော မစ္ဆရိယနိရောဓော သဗ္ဗကိလေသနိရောဓော။ အယံ ဝေမတ္တတာ။

“ရူပ”န္တိ ဧကတ္တတာ။ တတ္ထ ကတမံ ရူပံ? စာတုမဟာဘူတိကံ [စာတုမ္မဟာဘူတိကံ (သီ.)] ရူပံ စတုန္နဉ္စ မဟာဘူတာနံ ဥပါဒါယ ရူပဿ ပညတ္တိ။ တတ္ထ ကတမာနိ စတ္တာရိ မဟာဘူတာနိ? ပထဝီဓာတု [ပဌဝီဓာတု (သီ.)] အာပောဓာတု တေဇောဓာတု ဝါယောဓာတု။

၄၇. ဒွီဟိ အာကာရေဟိ ဓာတုယော ပရိဂ္ဂဏှာတိ သင်္ခေပေန စ ဝိတ္ထာရေန စ။ ကထံ ဝိတ္ထာရေန ဓာတုယော ပရိဂ္ဂဏှာတိ? ဝီသတိယာ အာကာရေဟိ ပထဝီဓာတုံ ဝိတ္ထာရေန ပရိဂ္ဂဏှာတိ, ဒွါဒသဟိ အာကာရေဟိ အာပေါ

ဓာတုံ ဝိတ္ထာရေန ပရိဂ္ဂဏှာတိ, စတူဟိ အာကာရေဟိ တေဇောဓာတုံ ဝိတ္ထာရေန ပရိဂ္ဂဏှာတိ, ဆဟိ အာကာရေဟိ ဝါယောဓာတုံ ဝိတ္ထာရေန ပရိဂ္ဂဏှာတိ။

ကတမေဟိ ဝီသတိယာ အာကာရေဟိ ပထဝီဓာတုံ ဝိတ္ထာရေန ပရိဂ္ဂဏှာတိ? အတ္ထိ ဣမသ္မိံ ကာယေ ကေသာ လောမာ နခါ ဒန္တာ တစော, မံသံ နှာရု အဋ္ဌိ အဋ္ဌိမိဉ္ဇံ [အဋ္ဌိမိဉ္ဇာ (သီ.)] ဝက္ကံ, ဟဒယံ ယကနံ ကိလောမကံ ပိဟကံ ပပ္ဖာသံ, အန္တံ အန္တဂုဏံ ဥဒရိယံ ကရီသံ မတ္ထကေ မတ္ထလုင်္ဂန္တိ ဣမေဟိ ဝီသတိယာ အာကာရေဟိ ပထဝီဓာတုံ ဝိတ္ထာရေန ပရိဂ္ဂဏှာတိ။

ကတမေဟိ ဒွါဒသဟိ အာကာရေဟိ အာပောဓာတုံ ဝိတ္ထာရေန ပရိဂ္ဂဏှာတိ? အတ္ထိ ဣမသ္မိံ ကာယေ ပိတ္တံ သေမှံ ပုဗ္ဗော လောဟိတံ သေဒော မေဒော အဿု ဝသာ ခေဠော သိင်္ဃာဏိကာ လသိကာ မုတ္တန္တိ ဣမေဟိ ဒွါဒသဟိ အာကာရေဟိ အာပောဓာတုံ ဝိတ္ထာရေန ပရိဂ္ဂဏှာတိ။

ကတမေဟိ စတူဟိ အာကာရေဟိ တေဇောဓာတုံ ဝိတ္ထာရေန ပရိဂ္ဂဏှာတိ? ယေန စ သန္တပ္ပတိ, ယေန စ ဇီရီယတိ [ဇီရတိ (သီ.), ဇီရယတိ (က.), ပဿ မ. နိ. ၃.၃၅၁] , ယေန စ ပရိဍယှတိ, ယေန စ အသိတပီတခါယိတသာယိတံ သမ္မာ ပရိဏာမံ ဂစ္ဆတိ, ဣမေဟိ စတူဟိ အာကာရေဟိ တေဇောဓာတုံ ဝိတ္ထာရေန ပရိဂ္ဂဏှာတိ။

ကတမေဟိ ဆဟိ အာကာရေဟိ ဝါယောဓာတုံ ဝိတ္ထာရေန ပရိဂ္ဂဏှာတိ? ဥဒ္ဓင်္ဂမာ ဝါတာ, အဓောဂမာ ဝါတာ, ကုစ္ဆိသယာ ဝါတာ, ကောဋ္ဌာသယာ [ကောဋ္ဌသယာ (သီ.)] ဝါတာ, အင်္ဂမင်္ဂါနုသာရိနော ဝါတာ, အဿာသော ပဿာသော ဣတိ, ဣမေဟိ ဆဟိ အာကာရေဟိ ဝါယောဓာတုံ ဝိတ္ထာရေန ပရိဂ္ဂဏှာတိ။

ဧဝံ ဣမေဟိ ဒွါစတ္တာလီသာယ အာကာရေဟိ ဝိတ္ထာရေန ဓာတုယော သဘာဝတော ဥပလက္ခယန္တော တုလယန္တော ပရိဝီမံသန္တော ပရိယောဂာဟန္တော ပစ္စဝေက္ခန္တော န ကိဉ္စိ ဂယှူပဂံ ပဿတိ ကာယံ ဝါ ကာယပဒေသံ ဝါ, ယထာ စန္ဒနိကံ ပဝိစိနန္တော န ကိဉ္စိ ဂယှူပဂံ ပဿေယျ, ယထာ သင်္ကာရဋ္ဌာနံ ပဝိစိနန္တော န ကိဉ္စိ ဂယှူပဂံ ပဿေယျ, ယထာ ဝစ္စကုဋိံ ပဝိစိနန္တော န ကိဉ္စိ ဂယှူပဂံ ပဿေယျ, ယထာ သိဝထိကံ [သီဝထိကံ (သီ.)] ပဝိစိနန္တော န ကိဉ္စိ ဂယှူပဂံ ပဿေယျ။ ဧဝမေဝ ဣမေဟိ ဒွါစတ္တာလီသာယ အာကာရေဟိ ဧဝံ ဝိတ္ထာရေန ဓာတုယော သဘာဝတော ဥပလက္ခယန္တော တုလယန္တော ပရိဝီမံသန္တော ပရိယောဂာဟန္တော ပစ္စဝေက္ခန္တော န ကိဉ္စိ ဂယှူပဂံ ပဿတိ ကာယံ ဝါ ကာယပဒေသံ ဝါ။ တေနာဟ ဘဂဝါ ယာ စေဝ ခော ပန အဇ္ဈတ္တိကာ ပထဝီဓာတု [နေဝေသာဟံ (သီ. က.) ပဿ မ. နိ. ၃.၃၄၉] , ယာ စ ဗာဟိရာ ပထဝီဓာတု, ပထဝီဓာတုရေဝေသာ။ တံ “နေတံ မမ, နေသောဟမသ္မိ, န မေသော အတ္တာ”တိ ဧဝမေတံ ယထာဘူတံ သမ္မပ္ပညာယ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ, ဧဝမေတံ ယထာဘူတံ သမ္မပ္ပညာယ ဒိသွာ ပထဝီဓာတုယာ နိဗ္ဗိန္ဒတိ, ပထဝီဓာတုယာ စိတ္တံ ဝိရာဇေတိ။ ယာ စေဝ ခော ပန အဇ္ဈတ္တိကာ အာပောဓာတု, ယာ စ ဗာဟိရာ အာပောဓာတု။ပေ.။ ယာ စေဝ ခော ပန အဇ္ဈတ္တိကာ တေဇောဓာတု, ယာ စ ဗာဟိရာ တေဇောဓာတု။ပေ.။ ယာ စေဝ ခော ပန အဇ္ဈတ္တိကာ ဝါယောဓာတု, ယာ စ ဗာဟိရာ ဝါယောဓာတု, ဝါယောဓာတုရေဝေသာ။ တံ “နေတံ မမ, နေသောဟမသ္မိ, န မေသော အတ္တာ”တိ ဧဝမေတံ ယထာဘူတံ သမ္မပ္ပညာယ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ, ဧဝမေတံ ယထာဘူတံ သမ္မပ္ပညာယ ဒိသွာ ဝါယောဓာတုယာ နိဗ္ဗိန္ဒတိ, ဝါယောဓာတုယာ စိတ္တံ ဝိရာဇေတိ။ အယံ ဝေမတ္တတာ။

၄၈. “အဝိဇ္ဇာ”တိ ဧကတ္တတာ။ တတ္ထ ကတမာ အဝိဇ္ဇာ? ဒုက္ခေ အညာဏံ, ဒုက္ခသမုဒယေ အညာဏံ, ဒုက္ခနိရောဓေ အညာဏံ, ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနိယာ ပဋိပဒါယ အညာဏံ, ပုဗ္ဗန္တေ အညာဏံ, အပရန္တေ အညာဏံ, ပုဗ္ဗန္တာပရန္တေ အညာဏံ, ဣဒပ္ပစ္စယတာပဋိစ္စသမုပ္ပန္နေသု ဓမ္မေသု အညာဏံ, ယံ ဧဝရူပံ အညာဏံ အဒဿနံ အနဘိသမယော အနနုဗောဓော အသမ္ဗောဓော အပ္ပဋိဝေဓော အသလ္လက္ခဏာ အနုပလက္ခဏာ အပစ္စုပလက္ခဏာ အသမဝေက္ခဏံ [အသမဝေက္ခနံ (က.)] အပစ္စက္ခကမ္မံ ဒုမ္မေဇ္ဈံ ဗာလျံ အသမ္ပဇညံ မောဟော ပမောဟော သမ္မောဟော အဝိဇ္ဇာ အဝိဇ္ဇောဃော အဝိဇ္ဇာယောဂေါ အဝိဇ္ဇာနုသယော အဝိဇ္ဇာပရိယုဋ္ဌာနံ အဝိဇ္ဇာလင်္ဂီ မောဟော အကုသလမူလံ။ အယံ ဧကတ္တတာ။

“ဝိဇ္ဇာ”တိ ဧကတ္တတာ။ တတ္ထ ကတမာ ဝိဇ္ဇာ? ဒုက္ခေ ဉာဏံ, ဒုက္ခသမုဒယေ ဉာဏံ, ဒုက္ခနိရောဓေ ဉာဏံ, ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနိယာ ပဋိပဒါယ ဉာဏံ, ပုဗ္ဗန္တေ ဉာဏံ, အပရန္တေ ဉာဏံ, ပုဗ္ဗန္တာပရန္တေ ဉာဏံ, ဣဒပ္ပစ္စယတာပဋိစ္စသ

မုပပ္ပန္နေသု ဓမ္မေသု ဉာဏံ, ယာ ဝေရူပ ပညာ ပဇာနနာ ဝိစယော ပဝိစယော ဓမ္မဝိစယော သံလက္ခဏာ ဥပလက္ခဏာ ပစ္စုပလက္ခဏာ ပဏ္ဍိစ္စံ ကောသလ္လံ နေပုညံ ဝေဘဗ္ဗာ [ဝေဘဗ္ဗာ (သီ.)] စိန္တာ ဥပပရိက္ခာ ဘူရီ မေဓာ ပရိဏာယိကာ ဝိပဿနာ သမ္ပဇညံ ပတောဒေါ ပညာ ပညိန္ဒြိယံ ပညာဗလံ ပညာသတ္ထံ ပညာပါသာဒေါ ပညာအာလောကော ပညာဩဘာသော ပညာပဇ္ဇောတော ပညာရတနံ အမောဟော ဓမ္မဝိစယော သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဓမ္မဝိစယသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂေါ မဂ္ဂင်္ဂံ မဂ္ဂပရိယာပန္နံ။ အယံ ဝေမတ္တတာ။

“သမာပတ္တီ”တိ ဇေတ္တတာ။ တတ္ထ ကတမာ သမာပတ္တိ? သညာသမာပတ္တိ အသညာသမာပတ္တိ, နေဝသညာနာသညာသမာပတ္တိ။ ဝိဘူတသညာသမာပတ္တိ နိရောဓသမာပတ္တီတိ။ အယံ ဝေမတ္တတာ။

“ဈာယီ”တိ ဇေတ္တတာ။ တတ္ထ ကတမော ဈာယီ? အတ္ထိ သေက္ခော ဈာယီ, အတ္ထိ အသေက္ခော ဈာယီ, နေဝသေက္ခနာသေက္ခော ဈာယီ, အာဇာနိယော ဈာယီ, အဿခလုင်္ကော ဈာယီ, ဒိဋ္ဌုတ္တရော ဈာယီ, တဏှုတ္တရော ဈာယီ, ပညုတ္တရော ဈာယီ။ အယံ ဝေမတ္တတာ။

“သမာဓီ”တိ ဇေတ္တတာ။ တတ္ထ ကတမော သမာဓိ? သရဏော သမာဓိ, အရဏော သမာဓိ, သဝေရော သမာဓိ, အဝေရော သမာဓိ, သဗျာပဇ္ဇော [သဗျာပဇ္ဈော (သီ.)] သမာဓိ, အဗျာပဇ္ဇော သမာဓိ, သပ္ပီတိကော သမာဓိ, နိပ္ပီတိကော သမာဓိ, သာမိသော သမာဓိ, နိရာမိသော သမာဓိ, သသင်္ခါရော သမာဓိ, အသင်္ခါရော သမာဓိ, ဧကံသဘာဝိတော သမာဓိ, ဥဘယံသဘာဝိတော သမာဓိ, ဥဘယတော ဘာဝိတဘာဝနော သမာဓိ, သဝိတက္ကသဝိစာရော သမာဓိ, အဝိတက္ကဝိစာရမတ္တော သမာဓိ, အဝိတက္ကအဝိစာရော သမာဓိ, ဟာနဘာဂိယော သမာဓိ, ဋ္ဌိတိဘာဂိယော သမာဓိ, ဝိသေသဘာဂိယော သမာဓိ, နိဗ္ဗေဓဘာဂိယော သမာဓိ, လောကိယော သမာဓိ, လောကုတ္တရော သမာဓိ, မိစ္ဆာသမာဓိ, သမ္မာသမာဓိ။ အယံ ဝေမတ္တတာ။

“ပဋိပဒါ”တိ ဇေတ္တတာ။ တတ္ထ ကတမာ ပဋိပဒါ? အာကဠှပဋိပဒါ [အာဂဠှာ ပဋိပဒါ (သီ.) အဋ္ဌကထာ ဩလောကေတဗ္ဗာ], နိဇ္ဈာမပဋိပဒါ, မဇ္ဈိမပဋိပဒါ, အက္ခမာ ပဋိပဒါ, ခမာ ပဋိပဒါ, သမာ ပဋိပဒါ, ဒမာ ပဋိပဒါ, ဒုက္ခာ ပဋိပဒါ ဒန္ဓာဘိညာ, ဒုက္ခာ ပဋိပဒါ ခိပ္ပာဘိညာ, သုခာ ပဋိပဒါ ဒန္ဓာဘိညာ, သုခာ ပဋိပဒါ ခိပ္ပာဘိညာတိ။ အယံ ဝေမတ္တတာ။

“ကာယော”တိ ဇေတ္တတာ။ တတ္ထ ကတမော ကာယော? နာမကာယော ရူပကာယော စ။ တတ္ထ ကတမော ရူပကာယော? ကေသာ လောမာ နခာ ဒန္တာ တစော မံသံ နှာရု [နဟာရု (သီ.)] အဋ္ဌိ အဋ္ဌိမိဉ္ဇံ ဝက္ကံ ဟဒယံ ယကနံ ကိလောမကံ ပိဟကံ ပပ္ဖာသံ အန္တံ အန္တဂုဏံ ဥဒရိယံ ကရီသံ ပိတ္တံ သေမှံ ပုဗ္ဗော လောဟိတံ သေဒေါ မေဒေါ အဿု ဝသာ ခေဠော သိင်္ဃာဏိကာ လသိကာ မုတ္တံ မတ္ထလုင်္ဂန္တိ – အယံ ရူပကာယော။ နာမကာယော နာမ ဝေဒနာ သညာ စေတနာ စိတ္တံ ဖဿော မနသိကာရောတိ – အယံ နာမကာယောတိ။ အယံ ဝေမတ္တတာ။

ဧဝံ ယော ဓမ္မော ယဿ ဓမ္မဿ သမာနဘာဝေါ, သော ဓမ္မော တဿ ဓမ္မဿ ဇေတ္တတာယ ဧကီ ဘဝတိ။ ယေန ယေန ဝါ ပန ဝိလက္ခဏော, တေန တေန ဝေမတ္တံ ဂစ္ဆတိ။ ဧဝံ သုတ္တေ ဝါ ဝေယျာကရဏေ ဝါ ဂါထာယံ ဝါ ပုစ္ဆိတေန ဝီမံသယိတဗ္ဗံ, ကိံ ဇေတ္တတာယ ပုစ္ဆတိ, ဥဒါဟု ဝေမတ္တတာယာတိ။ ယဒိ ဇေတ္တတာယ ပုစ္ဆိတံ, ဇေတ္တတာယ ဝိသဇ္ဇယိတဗ္ဗံ။ ယဒိ ဝေမတ္တတာယ ပုစ္ဆိတံ, ဝေမတ္တတာယ ဝိသဇ္ဇယိတဗ္ဗံ။ ယဒိ သတ္တာဓိဋ္ဌာနေန ပုစ္ဆိတံ, သတ္တာဓိဋ္ဌာနေန ဝိသဇ္ဇယိတဗ္ဗံ။ ယဒိ ဓမ္မာဓိဋ္ဌာနေန ပုစ္ဆိတံ, ဓမ္မာဓိဋ္ဌာနေန ဝိသဇ္ဇယိတဗ္ဗံ။ ယထာ ယထာ ဝါ ပန ပုစ္ဆိတံ, တထာ တထာ ဝိသဇ္ဇယိတဗ္ဗံ။ တေနာဟ အာယသ္မာ မဟာကစ္စာယနော “ဇေတ္တတာယ ဓမ္မာ”တိ။

နိယုတ္တော အဓိဋ္ဌာနော ဟာရော။

၁၅. ပရိက္ခာရဟာရဝိဘင်္ဂေါ

၄၉. တတ္ထ ကတမော ပရိက္ခာရော ဟာရော? “ယေ ဓမ္မာ ယံ ဓမ္မံ ဇနယန္တီ”တိ။

ယော ဓမ္မော ယံ ဓမ္မံ ဇနယတိ, တဿ သော ပရိက္ခာရော။ ကႋလက္ခဏော ပရိက္ခာရော? ဇနကလက္ခဏော ပရိက္ခာရော။ ဒွေဝ ဓမ္မာ ဇနယန္တိ ဟေတု စ ပစ္စယော စ။ တတ္ထ ကႋလက္ခဏော ဟေတု, ကႋလက္ခဏော ပစ္စယော? အသာဓာရဏလက္ခဏော ဟေတု, သာဓာရဏလက္ခဏော ပစ္စယော။ ယထာ ကႋ ဘဝေ? ယထာ အင်္ကုရဿ နိဗ္ဗတ္တိယာ ဗီဇံ အသာဓာရဏံ, ပထဝီ အာပော စ သာဓာရဏာ။ အင်္ကုရဿ ဟိ ပထဝီ အာပော စ ပစ္စယော သဘာဝေ ဟေတု။ ယထာ တ ပန ဃဋေ ဒုဒ္ဓံ ပက္ခိတ္တံ ဒဓိ ဘဝတိ, န စတ္ထိ ဧကကာလသမဝဓာနံ ဒုဒ္ဓဿ စ ဒဓိဿ စ။ ဧဝမေဝံ နတ္ထိ ဧကကာလသမဝဓာနံ ဟေတုဿ စ ပစ္စယဿ စ။

အယဉှိ သံသာရော သဟေတု သပ္ပစ္စယော နိဗ္ဗတ္တော။ ဝုတ္တံ ဟိ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ, သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏံ, ဧဝံ သဗ္ဗော ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒေါ။ ဣတိ အဝိဇ္ဇာ အဝိဇ္ဇာယ ဟေတု အယောနိသော မနသိကာရော ပစ္စယော။ ပုရိမိကာ အဝိဇ္ဇာ ပစ္ဆိမိကာယ အဝိဇ္ဇာယ ဟေတု။ တတ္ထ ပုရိမိကာ အဝိဇ္ဇာ အဝိဇ္ဇာနုသယော ပစ္ဆိမိကာ အဝိဇ္ဇာ အဝိဇ္ဇာပရိယုဋ္ဌာနံ, ပုရိမိကော အဝိဇ္ဇာနုသယော ပစ္ဆိမိကဿ အဝိဇ္ဇာပရိယုဋ္ဌာနဿ ဟေတုဘူတော ပရိဗ္ရူဟနာယ, ဗီဇင်္ကုရော ဝိယ သမနန္တရဟေတုတာယ။ ယံ ပန ယတ္ထ ဖလံ နိဗ္ဗတ္တတိ, ဣဒမဿ ပရမ္ပရဟေတုတာယ ဟေတုဘူတံ။ ဒုဝိဓော ဟိ ဟေတု သမနန္တရဟေတု ပရမ္ပရဟေတု စ, ဧဝံ အဝိဇ္ဇာယပိ ဒုဝိဓော ဟေတု သမနန္တရဟေတု ပရမ္ပရဟေတု စ။

ယထာ တ ပန ထာလကဉ္စ ဝဋ္ဋိ စ တေလဉ္စ ပဒီပဿ ပစ္စယဘူတံ န သဘာဝဟေတု, န ဟိ သက္ကာ ထာလကဉ္စ ဝဋ္ဋိဉ္စ တေလဉ္စ အနဂ္ဂိကံ ဒီပေတုံ ပဒီပဿ ပစ္စယဘူတံ။ ပဒီပော ဝိယ သဘာဝေ ဟေတု ဟောတိ။ ဣတိ သဘာဝေ ဟေတု, ပရဘာဝေ ပစ္စယော။ အဇ္ဈတ္တိကော ဟေတု, ဗာဟိရော ပစ္စယော။ ဇနကော ဟေတု, ပရိဂ္ဂာဟကော ပစ္စယော။ အသာဓာရဏော ဟေတု, သာဓာရဏော ပစ္စယော။

အဝုပစ္ဆေဒတ္ထော သန္တတိ အတ္ထော, နိဗ္ဗတ္တိ အတ္ထော ဖလတ္ထော, ပဋိသန္ဓိ အတ္ထော ပုနဗ္ဘဝတ္ထော, ပလိဗောဓတ္ထော ပရိယုဋ္ဌာနတ္ထော, အသမုဂ္ဃာတတ္ထော အနုသယတ္ထော, အသမ္ပဋိဝေဓတ္ထော အဝိဇ္ဇတ္ထော, အပရိညာတတ္ထော ဝိညာဏဿ ဗီဇတ္ထော။ ယတ္ထ အဝုပစ္ဆေဒော တတ္ထ သန္တတိ, ယတ္ထ သန္တတိ တတ္ထ နိဗ္ဗတ္တိ , ယတ္ထ နိဗ္ဗတ္တိ တတ္ထ ဖလံ, ယတ္ထ ဖလံ တတ္ထ ပဋိသန္ဓိ, ယတ္ထ ပဋိသန္ဓိ တတ္ထ ပုနဗ္ဘဝေ, ယတ္ထ ပုနဗ္ဘဝေ တတ္ထ ပလိဗောဓော, ယတ္ထ ပလိဗောဓော တတ္ထ ပရိယုဋ္ဌာနံ, ယတ္ထ ပရိယုဋ္ဌာနံ တတ္ထ အသမုဂ္ဃာတော။ ယတ္ထ အသမုဂ္ဃာတော တတ္ထ အနုသယော, ယတ္ထ အနုသယော တတ္ထ အသမ္ပဋိဝေဓော, ယတ္ထ အသမ္ပဋိဝေဓော တတ္ထ အဝိဇ္ဇာ, ယတ္ထ အဝိဇ္ဇာ တတ္ထ သာသဝံ ဝိညာဏံ အပရိညာတံ, ယတ္ထ သာသဝံ ဝိညာဏံ အပရိညာတံ တတ္ထ ဗီဇတ္ထော။

သီလက္ခန္ဓော သမာဓိက္ခန္ဓဿ ပစ္စယော, သမာဓိက္ခန္ဓော ပညာက္ခန္ဓဿ ပစ္စယော, ပညာက္ခန္ဓော ဝိမုတ္တိက္ခန္ဓဿ ပစ္စယော, ဝိမုတ္တိက္ခန္ဓော ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနက္ခန္ဓဿ ပစ္စယော။ တိတ္ထညုတာ ပီတညုတာယ ပစ္စယော, ပီတညုတာ ပတ္တညုတာယ ပစ္စယော, ပတ္တညုတာ အတ္တညုတာယ ပစ္စယော။

ယထာ တ ပန စက္ခုဉ္စ ပဋိစ္စ ရူပေ စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ စက္ခုဝိညာဏံ။ တတ္ထ စက္ခု အာဓိပတေယ္ယပစ္စယတာယ ပစ္စယော, ရူပာ အာရမ္မဏပစ္စယတာယ ပစ္စယော။ အာလောကော သန္နိဿယတာယ ပစ္စယော, မနသိကာရော သဘာဝေ ဟေတု ။ သင်္ခါရာ ဝိညာဏဿ ပစ္စယော, သဘာဝေ ဟေတု။ ဝိညာဏံ နာမရူပဿ ပစ္စယော, သဘာဝေ ဟေတု။ နာမရူပံ သဠာယတနဿ ပစ္စယော, သဘာဝေ ဟေတု။ သဠာယတနံ ဖဿဿ ပစ္စယော, သဘာဝေ ဟေတု။ ဖဿော ဝေဒနာယ ပစ္စယော, သဘာဝေ ဟေတု။ ဝေဒနာ တဏှာယ ပစ္စယော, သဘာဝေ ဟေတု။ တဏှာ ဥပာဒါနဿ ပစ္စယော, သဘာဝေ ဟေတု။ ဥပာဒါနံ ဘဝဿ ပစ္စယော, သဘာဝေ ဟေတု။ ဘဝေ ဇာတိယာ ပစ္စယော, သဘာဝေ ဟေတု။ ဇာတိ ဇရာမရဏဿ ပစ္စယော, သဘာဝေ ဟေတု။ ဇရာမရဏံ သောကဿ ပစ္စယော, သဘာဝေ ဟေတု။ သောကော ပရိဒေဝဿ ပစ္စယော, သဘာဝေ ဟေတု။ ပရိဒေဝေ ဒုက္ခဿ ပစ္စယော, သဘာဝေ ဟေတု။ ဒုက္ခံ ဒောမနဿဿ ပစ္စယော, သဘာဝေ ဟေတု။ ဒောမနဿံ ဥပာယာသဿ ပစ္စယော, သဘာဝေ ဟေတု။ ဧဝံ ယော ကောစိ ဥပနိဿယော သဗ္ဗော သော ပရိက္ခာရော။ တေနာဟ အာယသ္မာ မဟာကစ္စာယနော ''ယေ ဓမ္မာ ယံ ဓမ္မံ ဇနယန္တိ''တိ။

၁၆. သမာရောပနဟာရဝိဘင်္ဂေါ

၅၀. တတ္ထ ကတမော သမာရောပနော ဟာရော? ‘‘ယေ ဓမ္မာ ယံမူလာ, ယေ စေကတ္ထာ ပကာသိတာ မုနိနာ’’တိ။

ဧကသ္မိံ ပဒဋ္ဌာနေ ယတ္တကာနိ ပဒဋ္ဌာနာနိ ဩတရန္တိ, သဗ္ဗာနိ တာနိ သမာရောပယိတဗ္ဗာနိ။ ယထာ အာဝဋ္ဋေ ဟာရေ ဗဟုကာနိ ပဒဋ္ဌာနာနိ ဩတရန္တီတိ။ တတ္ထ သမာရောပနာ စတုဗ္ဗိဓာ ပဒဋ္ဌာနံ, ဝေဝစနံ, ဘာဝနာ, ပဟာနမိတိ။

တတ္ထ ကတမာ ပဒဋ္ဌာနေန သမာရောပနာ?

‘‘သဗ္ဗပာပဿ အကရဏံ၊ ကုသလဿ ဥပသမ္ပဒါ။
သစိတ္တပရိယောဒပနံ၊ ဧတံ ဗုဒ္ဓါန သာသန’’န္တိ။

တဿ ကိံ ပဒဋ္ဌာနံ? တီဏိ သုစရိတာနိ – ကာယသုစရိတံ ဝစီသုစရိတံ မနောသုစရိတံ – ဣဒံ ပဒဋ္ဌာနံ; တတ္ထ ယံ ကာယိကဉ္စ ဝါစသိကဉ္စ သုစရိတံ, အယံ သီလက္ခန္ဓော။ မနောသုစရိတေ ယာ အနဘိဇ္ဈာ အဗျာပါဒော စ, အယံ သမာဓိက္ခန္ဓော။ ယာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ, အယံ ပညာက္ခန္ဓော။ ဣဒံ ပဒဋ္ဌာနံ, တတ္ထ သီလက္ခန္ဓော စ သမာဓိက္ခန္ဓော စ သမထော, ပညာက္ခန္ဓော ဝိပဿနာ။ ဣဒံ ပဒဋ္ဌာနံ, တတ္ထ သမထဿ ဖလံ ရာဂဝိရာဂာ စေတောဝိမုတ္တိ, ဝိပဿနာ ဖလံ အဝိဇ္ဇာဝိရာဂါ ပညာဝိမုတ္တိ။ ဣဒံ ပဒဋ္ဌာနံ။

ဝနံ ဝနထဿ ပဒဋ္ဌာနံ။ ကိဉ္စ ဝနံ? ကော စ ဝနထော? ဝနံ နာမ ပဉ္စ ကာမဂုဏာ, တဏှာ ဝနထော။ ဣဒံ ပဒဋ္ဌာနံ။ ဝနံ နာမ နိမိတ္တဂ္ဂါဟော ‘‘ဣတ္ထီ’’တိ ဝါ ‘‘ပုရိသော’’တိ ဝါ။ ဝနထော နာမ တေသံ တေသံ အင်္ဂပစ္စင်္ဂါနံ အနုဗျဉ္ဇနဂ္ဂါဟော ‘‘အဟော စက္ခု, အဟော သောတံ, အဟော ဃာနံ, အဟော ဇိဝှာ, အဟော ကာယော, ဣတိ။ ဣဒံ ပဒဋ္ဌာနံ။ ဝနံ နာမ ဆ အဇ္ဈတ္တိကဗာဟိရာနိ အာယတနာနိ အပရိညာတာနိ။ ယံ တဒုဘယံ ပဋိစ္စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ သံယောဇနံ, အယံ ဝနထော။ ဣဒံ ပဒဋ္ဌာနံ။ ဝနံ နာမ အနုသယော။ ဝနထော နာမ ပရိယုဋ္ဌာနံ။ ဣဒံ ပဒဋ္ဌာနံ။ တေနာဟ ဘဂဝါ ‘‘ဆေတွာ ဝနဉ္စ ဝနထဉ္စာ’’တိ။ အယံ ပဒဋ္ဌာနေန သမာရောပနာ။

၅၁. တတ္ထ ကတမာ ဝေဝစနေန သမာရောပနာ? ရာဂဝိရာဂါ စေတောဝိမုတ္တိ သေက္ခဖလံ; အဝိဇ္ဇာဝိရာဂါ ပညာဝိမုတ္တိ အသေက္ခဖလံ။ ဣဒံ ဝေဝစနံ။ ရာဂဝိရာဂါ စေတောဝိမုတ္တိ အနာဂါမိဖလံ; အဝိဇ္ဇာဝိရာဂါ ပညာဝိမုတ္တိ အဂ္ဂဖလံ အရဟတ္တံ။ ဣဒံ ဝေဝစနံ။ ရာဂဝိရာဂါ စေတောဝိမုတ္တိ ကာမဓာတုသမတိက္ကမနံ; အဝိဇ္ဇာဝိရာဂါ ပညာဝိမုတ္တိ တေဓာတုသမတိက္ကမနံ။ ဣဒံ ဝေဝစနံ။ ပညိန္ဒြိယံ, ပညာဗလံ, အဓိပညာသိက္ခာ, ပညာက္ခန္ဓော, ဓမ္မဝိစယသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂေါ, ဥပေက္ခာသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂေါ, ဉာဏံ, သမ္မာဒိဋ္ဌိ, တီရဏာ, သန္တီရဏာ, ဟိရီ, ဝိပဿနာ, ဓမ္မေ ဉာဏံ, သဗ္ဗံ, ဣဒံ ဝေဝစနံ။ အယံ ဝေဝစနေန သမာရောပနာ။

တတ္ထ ကတမာ ဘာဝနာယ သမာရောပနာ? ယထာဟ ဘဂဝါ ‘‘တသ္မာတိဟ တွံ ဘိက္ခု ကာယေ ကာယာနုပဿီ ဝိဟရာဟိ, အာတာပီ သမ္ပဇာနော သတိမာ ဝိနေယျ လောကေ အဘိဇ္ဈာဒောမနဿံ’’။ အာတာပီတိ ဝီရိယိန္ဒြိယံ။ သမ္ပဇာနောတိ ပညိန္ဒြိယံ။ သတိမာတိ သတိန္ဒြိယံ။ ဝိနေယျ လောကေ အဘိဇ္ဈာဒောမနဿန္တိ သမာဓိန္ဒြိယံ။ ဧဝံ ကာယေ ကာယာနုပဿိနော ဝိဟရတော စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာ ဘာဝနာပာရိပူရိံ ဂစ္ဆန္တိ။ ကေန ကာရဏေန? ဧကလက္ခဏတ္တာ စတုန္နံ ဣန္ဒြိယာနံ။ စတူသု သတိပဋ္ဌာနေသု ဘာဝိယမာနေသု စတ္တာရော သမ္မပ္ပဓာနာ ဘာဝနာပာရိပူရိံ ဂစ္ဆန္တိ။ စတူသု သမ္မပ္ပဓာနေသု ဘာဝိယမာနေသု စတ္တာရော ဣဒ္ဓိပါဒါ ဘာဝနာပာရိပူရိံ ဂစ္ဆန္တိ။ စတူသု ဣဒ္ဓိပါဒေသု ဘာဝိယမာနေသု ပဉ္စိန္ဒြိယာနိ ဘာဝနာပာရိပူရိံ ဂစ္ဆန္တိ။ ဧဝံ သဗ္ဗေ ။ ကေန ကာရဏေန? သဗ္ဗေ ဟိ ဗောဓင်္ဂမာ ဓမ္မာ ဗောဓိပက္ခိယာ နိယျာနိကလက္ခဏေန ဧကလက္ခဏာ, တေ ဧကလက္ခဏတ္တာ ဘာဝနာပာရိပူရိံ ဂစ္ဆန္တီတိ။ အယံ ဘာဝနာယ သမာရောပနာ။

တတ္ထ ကတမာ ပဟာနေန သမာရောပနာ? ကာယေ ကာယာနုပဿီ ဝိဟရန္တော “အသုဘေ သုဘာ”န္တိ ဝိပလ္လာသံ ပဇဟတိ, ကဗဠီကာရော စဿ အာဟာရော ပရိညံ ဂစ္ဆတိ, ကာမုပာဒါနေန စ အနုပာဒါနော ဘဝတိ, ကာမယောဂေန စ ဝိသံယုတ္တော ဘဝတိ, အဘိဇ္ဈာကာယဂန္ထေန စ ဝိပ္ပယုဇ္ဇတိ, ကာမာသဝေန စ အနာသဝေါ ဘဝတိ, ကာမောဃဉ္စ ဥတ္တိဏ္ဏော ဘဝတိ, ရာဂသလ္လေန စ ဝိသလ္လော ဘဝတိ, ရူပူပိကာ [ရူပုပိကာ (က.) ဧဝမုပရိပိ] စဿ ဝိညာဏဋ္ဌိတိ ပရိညံ ဂစ္ဆတိ, ရူပဓာတုယံ စဿ ရာဂေါ ပဟီနော ဘဝတိ, န စ ဆန္ဒာဂတိံ ဂစ္ဆတိ။

ဝေဒနာသု ဝေဒနာနုပဿီ ဝိဟရန္တော “ဒုက္ခေ သုခ”န္တိ ဝိပလ္လာသံ ပဇဟတိ, ဖဿော စဿ အာဟာရော ပရိညံ ဂစ္ဆတိ, ဘဝုပါဒါနေန စ အနုပာဒါနော ဘဝတိ, ဘဝယောဂေန စ ဝိသံယုတ္တော ဘဝတိ, ဗျာပါဒကာယဂန္ထေန စ ဝိပ္ပယုဇ္ဇတိ, ဘဝါသဝေန စ အနာသဝေါ ဘဝတိ, ဘဝေါဃဉ္စ ဥတ္တိဏ္ဏော ဘဝတိ, ဒောသသလ္လေန စ ဝိသလ္လော ဘဝတိ, ဝေဒနူပိကာ စဿ ဝိညာဏဋ္ဌိတိ ပရိညံ ဂစ္ဆတိ, ဝေဒနာဓာတုယံ စဿ ရာဂေါ ပဟီနော ဘဝတိ, န စ ဒောသာဂတိံ ဂစ္ဆတိ။

စိတ္တေ စိတ္တာနုပဿီ ဝိဟရန္တော “အနိစ္စေ နိစ္စ”န္တိ ဝိပလ္လာသံ ပဇဟတိ, ဝိညာဏံ စဿ အာဟာရော ပရိညံ ဂစ္ဆတိ, ဒိဋ္ဌုပါဒါနေန စ အနုပာဒါနော ဘဝတိ, ဒိဋ္ဌိယောဂေန စ ဝိသံယုတ္တော ဘဝတိ, သီလဗ္ဗတပရာမာသကာယဂန္ထေန စ ဝိပ္ပယုဇ္ဇတိ, ဒိဋ္ဌာသဝေန စ အနာသဝေါ ဘဝတိ, ဒိဋ္ဌောဃဉ္စ ဥတ္တိဏ္ဏော ဘဝတိ, မာနသလ္လေန စ ဝိသလ္လော ဘဝတိ, သညူပိကာ စဿ ဝိညာဏဋ္ဌိတိ ပရိညံ ဂစ္ဆတိ, သညာဓာတုယံ စဿ ရာဂေါ ပဟီနော ဘဝတိ, န စ ဘယာဂတိံ ဂစ္ဆတိ။

ဓမ္မေသု ဓမ္မာနုပဿီ ဝိဟရန္တော “အနတ္တနိ [အနတ္တနိယေ (သီ.) ပဿ အ. နိ. ၄.၄၉] အတ္တာ”တိ ဝိပလ္လာသံ ပဇဟတိ, မနောသဉ္စေတနာ စဿ အာဟာရော ပရိညံ ဂစ္ဆတိ, အတ္တဝါဒုပါဒါနေန စ အနုပာဒါနော ဘဝတိ, အဝိဇ္ဇာယောဂေန စ ဝိသံယုတ္တော ဘဝတိ, ဣဒံသစ္စာဘိနိဝေသကာယဂန္ထေန စ ဝိပ္ပယုဇ္ဇတိ, အဝိဇ္ဇာသဝေန စ အနာသဝေါ ဘဝတိ, အဝိဇ္ဇောဃဉ္စ ဥတ္တိဏ္ဏော ဘဝတိ, မောဟသလ္လေန စ ဝိသလ္လော ဘဝတိ , သင်္ခါရူပိကာ စဿ ဝိညာဏဋ္ဌိတိ ပရိညံ ဂစ္ဆတိ, သင်္ခါရဓာတုယံ စဿ ရာဂေါ ပဟီနော ဘဝတိ, န စ မောဟာဂတိံ ဂစ္ဆတိ။ အယံ ပဟာနေန သမာရောပနာ။

တေနာဟ အာယသ္မာ မဟာကစ္စာယနော –

“ယေ ဓမ္မာ ယံ မူလာ၊ ယေ စေကတ္ထာ ပကာသိတာ မုနိနာ။
တေ သမာရောပယိတဗ္ဗာ၊ ဧသ သမာရောပနော ဟာရော”တိ။

နိယုတ္တော သမာရောပနော ဟာရော။

နိဋ္ဌိတော စ ဟာရဝိဘင်္ဂေါ။

၁. ဒေသနာဟာရသမ္ပာတော

၅၂. “ရက္ခိတစိတ္တဿ သိယာ, သမ္မာသင်္ကပ္ပဂေါစရော” ဂါထာ။

သင်္ခိပိယ အင်္ဂုသေန ဟိ၊ နယေဟိ တီဟိ နိဒ္ဒိသေ သုတ္တ”န္တိ။

ဝုတ္တာ, တဿာ နိဒ္ဒေသော ကုဟိံ ဒဋ္ဌဗ္ဗော? ဟာရသမ္ပာတေ။ တတ္ထ ကတမော ဒေသနာဟာရသမ္ပာတော?

“အရက္ခိတေန စိတ္တေန [ကာယေန (ဥဒာ. ၃၂)]၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဟတေန စ။
ထိနမိဒ္ဓာဘိဘူတေန၊ ဝသံ မာရဿ ဂစ္ဆတီ”တိ။

အရက္ခိတေန စိတ္တေနာ တိ ကိံ ဒေသယတိ, ပမာဒံ တံ မစ္စုနော ပဒံ။ **မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဟတေန စာ**တိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဟတံ နာမ ဝုစ္စတိ ယဒာ "အနိစ္စေ နိစ္စ"န္တိ ပဿတိ, သော ဝိပလ္လာသော။ သော ပန ဝိပလ္လာသော ကိံလက္ခဏော? ဝိပရီတဂ္ဂါဟလက္ခဏော ဝိပလ္လာသော။ သော ကိံ ဝိပလ္လာသယတိ? တယော ဓမ္မေ သညံ စိတ္တံ ဒိဋ္ဌိမိတိ။ သော ကုဟိံ ဝိပလ္လာသယတိ? စတူသု အတ္တဘာဝဝတ္ထူသု, ရူပံ အတ္တတော သမနုပဿတိ, ရူပဝန္တံ ဝါ အတ္တာနံ, အတ္တနိ ဝါ ရူပံ, ရူပသ္မိံ ဝါ အတ္တာနံ။ ဧဝံ ဝေဒနံ။ပေ.။ သညံ။ပေ.။ သင်္ခါရေ။ပေ.။ ဝိညာဏံ အတ္တတော သမနုပဿတိ, ဝိညာဏဝန္တံ ဝါ အတ္တာနံ, အတ္တနိ ဝါ ဝိညာဏံ, ဝိညာဏသ္မိံ ဝါ အတ္တာနံ။

တတ္ထ ရူပံ ပဌမံ ဝိပလ္လာသဝတ္ထု "အသုဘေ သုဘ"န္တိ။ ဝေဒနာ ဒုတိယံ ဝိပလ္လာသဝတ္ထု "ဒုက္ခေ သုခ"န္တိ။ သညာ သင်္ခါရာ စ တတိယံ ဝိပလ္လာသဝတ္ထု "အနတ္တနိ အတ္တာ"တိ။ ဝိညာဏံ စတုတ္ထံ ဝိပလ္လာသဝတ္ထု "အနိစ္စေ နိစ္စ"န္တိ။ ဒွေ ဓမ္မာ စိတ္တဿ သံကိလေသာ – တဏှာ စ အဝိဇ္ဇာ စ။ တဏှာနိဝုတံ စိတ္တံ ဒွီဟိ ဝိပလ္လာသေဟိ ဝိပလ္လာသီယတိ "အသုဘေ သုဘ"န္တိ "ဒုက္ခေ သုခ"န္တိ။ ဒိဋ္ဌိနိဝုတံ စိတ္တံ ဒွီဟိ ဝိပလ္လာသေဟိ ဝိပလ္လာသီယတိ "အနိစ္စေ နိစ္စ"န္တိ "အနတ္တနိ အတ္တာ"တိ။

တတ္ထ ယော ဒိဋ္ဌိဝိပလ္လာသော, သော အတီတံ ရူပံ အတ္တတော သမနုပဿတိ, အတီတံ ဝေဒနံ။ပေ.။ အတီတံ သညံ, အတီတေ သင်္ခါရေ။ပေ.။ အတီတံ ဝိညာဏံ အတ္တတော သမနုပဿတိ။ တတ္ထ ယော တဏှာဝိပလ္လာသော, သော အနာဂတံ ရူပံ အဘိနန္ဒတိ, အနာဂတံ ဝေဒနံ။ပေ.။ အနာဂတံ သညံ, အနာဂတေ သင်္ခါရေ, အနာဂတံ ဝိညာဏံ အဘိနန္ဒတိ။ ဒွေ ဓမ္မာ စိတ္တဿ ဥပက္ကိလေသာ – တဏှာ စ အဝိဇ္ဇာ စ။ တာဟိ ဝိသုဇ္ဈန္တံ စိတ္တံ ဝိသုဇ္ဈတိ။ တေသံ အဝိဇ္ဇာနီဝရဏာနံ တဏှာသံယောဇနာနံ ပုဗ္ဗာ ကောဋိ န ပညာယတိ သန္ဓာဝန္တာနံ သံသရန္တာနံ သကိံ နိရယံ သကိံ တိရစ္ဆာနယောနိံ သကိံ ပေတ္တိဝိသယံ သကိံ အသုရကာယံ သကိံ ဒေဝေ သကိံ မနုဿေ။

ထိနမိဒ္ဓာဘိဘူတေနာ တိ။ ထိနံ [ထီနံ (သီ.)] နာမ ယာ စိတ္တဿ အကလ္လတာ အကမ္မနိယတာ; မိဒ္ဓံ နာမ ယံ ကာယဿ လီနတ္တံ။ **ဝသံ မာရဿ ဂစ္ဆတီ** တိ ကိလေသမာရဿ စ သတ္တမာရဿ စ ဝသံ ဂစ္ဆတိ, သော ဟိ နိဝုတော သံသာရာဘိမုခော ဟောတိ။ ဣမာနိ ဘဂဝတာ ဒွေ သစ္စာနိ ဒေသိတာနိ ဒုက္ခံ သမုဒယော စ။ တေသံ ဘဂဝတာ ပရိညာယ စ ပဟာနာယ စ ဓမ္မံ ဒေသေတိ ဒုက္ခဿ ပရိညာယ သမုဒယဿ ပဟာနာယ။ ယေန စ ပရိဇာနာတိ ယေန စ ပဇဟတိ, အယံ မဂ္ဂော။ ယံ တဏှာယ အဝိဇ္ဇာယ စ ပဟာနံ, အယံ နိရောဓော။ ဣမာနိ စတ္တာရိ သစ္စာနိ။ တေနာဟ ဘဂဝါ "အရက္ခိတေန စိတ္တေနာ"တိ။ တေနာဟာယသ္မာ မဟာကစ္စာယနော "အဿာဒါဒီနဝတာ"တိ။

နိယုတ္တော ဒေသနာ ဟာရသမ္ပာတော။

၂. ဝိစယဟာရသမ္ပာတော

၅၃. တတ္ထ ကတမော ဝိစယော ဟာရသမ္ပာတော? တတ္ထ တဏှာ ဒုဝိဓာ ကုသလာပိ အကုသလာပိ။ အကုသလာ သံသာရဂါမိနီ, ကုသလာ အပစယဂါမိနီ ပဟာနတဏှာ။ မာနောပိ ဒုဝိဓော ကုသလောပိ အကုသလောပိ။ ယံ မာနံ နိဿာယ မာနံ ပဇဟတိ, အယံ မာနော ကုသလော။ ယော ပန မာနော ဒုက္ခံ နိဗ္ဗတ္တယတိ, အယံ မာနော အကုသလော။ တတ္ထ ယံ နေက္ခမ္မသိတံ ဒေါမနဿံ ကုဒာဿုနာမာဟံ တံ အာယတနံ သစ္ဆိကတွာ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရိဿံ ယံ အရိယာ သန္တံ အာယတနံ သစ္ဆိကတွာ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရန္တီတိ တဿ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ပိဟာ, ပိဟာပစ္စယာ ဒေါမနဿံ, အယံ တဏှာ ကုသလာ ရာဂဝိရာဂါ စေတောဝိမုတ္တိ, တဒါရမ္မဏာ ကုသလာ အဝိဇ္ဇာဝိရာဂါ ပညာဝိမုတ္တိ။

တဿာ ကော ပဝိစယော? အဋ္ဌ မဂ္ဂင်္ဂါနိ သမ္မာဒိဋ္ဌိ သမ္မာသင်္ကပ္ပော သမ္မာဝါစာ သမ္မာကမ္မန္တော သမ္မာအာဇီဝေါ သမ္မာဝါယာမော သမ္မာသတိ သမ္မာသမာဓိ။ သော ကတ္ထ ဒဋ္ဌဗ္ဗော? စတုတ္ထေ ဈာနေ ပါရမိတာယ။ စတုတ္ထေ ဟိ ဈာနေ အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတံ စိတ္တံ ဘာဝယတိ ပရိသုဒ္ဓံ ပရိယောဒာတံ အနင်္ဂဏံ ဝိဂတူပက္ကိလေသံ မုဒု ကမ္မနိယံ ဌိတံ အာနေဉ္ဇပ္ပတ္တံ။ သော တတ္ထ အဋ္ဌဝိဓံ အဓိဂစ္ဆတိ ဆ အဘိညာ ဒွေ စ ဝိသေသေ, တံ စိတ္တံ ယတော ပရိသုဒ္ဓံ, တတော ပရိယောဒာတံ, ယတော ပရိယောဒာတံ , တတော အနင်္ဂဏံ, ယတော အနင်္ဂဏံ, တတော ဝိဂတူပက္ကိလေသံ, ယတော ဝိဂတူပက္ကိလေသံ, တတော မုဒု, ယတော မုဒု, တတော ကမ္မနိယံ, ယတော ကမ္မနိယံ, တတော ဌိတံ, ယ

တော ဌိတံ, တတော အာနေဠ္ဌပ္ပတ္တံ။ တတ္ထ အင္ဂဏာ စ ဥပက္ကိလေသာ စ တဒုဘယံ တဏှာပကဉ္စာ။ ယာ စ ဣဋ္ဌနာ ယာ စ စိတ္တဿ အဌိတိ, အယံ ဒိဋ္ဌိပကဉ္စာ။

စတ္တာရိ ဣန္ဒြိယာနိ ဒုက္ခိန္ဒြိယံ ဒောမနဿိန္ဒြိယံ သုခိန္ဒြိယံ သောမနဿိန္ဒြိယဥ္စ စတုတ္ထဇ္ဈာနေ နိရုဇ္ဈန္တိ, တဿ ဥပေက္ခိန္ဒြိယံ အဝသိဋ္ဌံ ဘဝတိ။ သော ဥပရိမံ သမာပတ္တိံ သန္တတော မနသိကရောတိ, တဿ ဥပရိမံ သမာပတ္တိံ သန္တတော မနသိကရောတော စတုတ္ထဇ္ဈာနေ သြဠာရိကာ သညာ သဏ္ဌဟတိ ဥက္ကဏ္ဌာ စ ပဋိဃသညာ, သော သဗ္ဗသော ရူပသညာနံ သမတိက္ကမာ ပဋိဃသညာနံ အတ္ထင်္ဂမာ နာနတ္တသညာနံ အမနသိကာရာ “အနန္တော အာကာသော”တိ အာကာသာနဉ္စာယတနသမာပတ္တိံ သစ္ဆိကတွာ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ အဘိညာဘိနီဟာရော ရူပသညာ ဝောကာရော နာနတ္တသညာ သမတိက္ကမတိ ပဋိဃသညာ စဿ အဗ္ဘတ္ထံ ဂစ္ဆတိ, ဧဝံ သမာဓိ တဿ သမာဟိတဿ သြဘာသော အန္တရဓာယတိ ဒဿနဉ္စ ရူပာနံ, သော သမာဓိ ဆဠင်္ဂသမန္နာဂတော ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗော ။ အနဘိဇ္ဈာသဟဂတံ မေ မာနသံ သဗ္ဗလောကေ, အဗျာပန္နံ မေ စိတ္တံ သဗ္ဗသတ္တေသု, အာရဒ္ဓံ မေ ဝီရိယံ ပဂ္ဂဟိတံ, ပဿဒ္ဓော မေ ကာယော အသာရဒ္ဓော, သမာဟိတံ မေ စိတ္တံ အဝိက္ခိတ္တံ, ဥပဋ္ဌိတာ မေ သတိ အသမ္မုဋ္ဌာ [အပ္ပမ္မုဋ္ဌာ (သီ.)], တတ္ထ ယဉ္စ အနဘိဇ္ဈာသဟဂတံ မာနသံ သဗ္ဗလောကေ ယဉ္စ အဗျာပန္နံ စိတ္တံ သဗ္ဗသတ္တေသု ယဉ္စ အာရဒ္ဓံ ဝီရိယံ ပဂ္ဂဟိတံ ယဉ္စ သမာဟိတံ စိတ္တံ အဝိက္ခိတ္တံ, အယံ သမထော။ ယော ပဿဒ္ဓော ကာယော အသာရဒ္ဓော, အယံ သမာဓိပရိက္ခာရော။ ယာ ဥပဋ္ဌိတာ သတိ အသမ္မုဋ္ဌာ အယံ ဝိပဿနာ။

၅၄. သော သမာဓိ ပဉ္စဝိဓေန ဝေဒိတဗ္ဗော။ အယံ သမာဓိ “ပစ္စုပ္ပန္နသုခေါ”တိ ဣတိဿ ပစ္စတ္တမေဝ ဉာဏဒဿနံ ပစ္စုပဋ္ဌိတံ ဘဝတိ, အယံ သမာဓိ “အာယတိံ သုခဝိပါကော”တိ ဣတိဿ ပစ္စတ္တမေဝ ဉာဏဒဿနံ ပစ္စုပဋ္ဌိတံ ဘဝတိ, အယံ သမာဓိ “အရိယော နိရာမိသော”တိ ဣတိဿ ပစ္စတ္တမေဝ ဉာဏဒဿနံ ပစ္စုပဋ္ဌိတံ ဘဝတိ, အယံ သမာဓိ “အကာပုရိသသေဝိတော”တိ ဣတိဿ ပစ္စတ္တမေဝ ဉာဏဒဿနံ ပစ္စုပဋ္ဌိတံ ဘဝတိ, အယံ သမာဓိ “သန္တော စေဝ ပဏီတော စ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိလဒ္ဓော စ ဧကောဒိဘာဝာဓိဂတော စ န သသင်္ခာရနိဂ္ဂယှဝါရိတဂတော [သသင်္ခာရနိဂ္ဂယှဝါရိတဝတော (သီ.), သသင်္ခာရနိဂ္ဂယှဝါရိတဝဒ္ဓော (က.)] စာ”တိ ဣတိဿ ပစ္စတ္တမေဝ ဉာဏဒဿနံ ပစ္စုပဋ္ဌိတံ ဘဝတိ။ တံ ခေါ ပနိမံ သမာဓိံ “သတော သမာပဇ္ဇာမိ သတော ဝုဋ္ဌဟာမီ”တိ ဣတိဿ ပစ္စတ္တမေဝ ဉာဏဒဿနံ ပစ္စုပဋ္ဌိတံ ဘဝတိ။ တတ္ထ ယော စ သမာဓိ ပစ္စုပ္ပန္နသုခေါ ယော စ သမာဓိ အာယတိံ သုခဝိပါကော အယံ သမထော။ ယော စ သမာဓိ အရိယော နိရာမိသော, ယော စ သမာဓိ အကာပုရိသသေဝိတော, ယော စ သမာဓိ သန္တော စေဝ ပဏီတော ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိလဒ္ဓော စ ဧကောဒိဘာဝာဓိဂတော စ န သသင်္ခာရနိဂ္ဂယှဝါရိတဂတော စ ယဉ္စာဟံ တံ ခေါ ပနိမံ သမာဓိံ သတော သမာပဇ္ဇာမိ သတော ဝုဋ္ဌဟာမီတိ, အယံ ဝိပဿနာ။

သော သမာဓိ ပဉ္စဝိဓေန ဝေဒိတဗ္ဗော ပီတိဖရဏတာ သုခဖရဏတာ စေတောဖရဏတာ အာလောကဖရဏတာ ပစ္စဝေက္ခဏာနိမိတ္တံ။ တတ္ထ ယော စ ပီတိဖရဏော ယော စ သုခဖရဏော ယော စ စေတောဖရဏော, အယံ သမထော။ ယော စ အာလောကဖရဏော ယဉ္စ ပစ္စဝေက္ခဏာနိမိတ္တံ။ အယံ ဝိပဿနာ။

၅၅. ဒသ ကသိဏာယတနာနိ ပထဝီကသိဏံ အာပေါကသိဏံ တေဇောကသိဏံ ဝါယောကသိဏံ နီလကသိဏံ ပီတကသိဏံ လောဟိတကသိဏံ သြဒါတကသိဏံ အာကာသကသိဏံ ဝိညာဏကသိဏံ။ တတ္ထ ယဉ္စ ပထဝီကသိဏံ ယဉ္စ အာပေါကသိဏံ ဧဝံ သဗ္ဗံ, ယဉ္စ သြဒါတကသိဏံ။ ဣမာနိ အဋ္ဌ ကသိဏာနိ သမထော။ ယဉ္စ အာကာသကသိဏံ ယဉ္စ ဝိညာဏကသိဏံ, အယံ ဝိပဿနာ။ ဧဝံ သဗ္ဗော အရိယော မဂ္ဂော ယေန ယေန အာကာရေန ဝုတ္တော, တေန တေန သမထဝိပဿနေန ယောဇယိတဗ္ဗော။ တေ တီဟိ ဓမ္မေဟိ သင်္ဂဟိတာ အနိစ္စတာယ ဒုက္ခတာယ အနတ္တတာယ။ သော သမထဝိပဿနံ ဘာဝယမာနော တီဏိ ဝိမောက္ခမုခါနိ ဘာဝယတိ။ တီဏိ ဝိမောက္ခမုခါနိ ဘာဝယန္တော တယော ခန္ဓေ ဘာဝယတိ။ တယော ခန္ဓေ ဘာဝယန္တော အရိယံ အဋ္ဌင်္ဂိကံ မဂ္ဂံ ဘာဝယတိ။

ရာဂစရိတော ပုဂ္ဂလော အနိမိတ္တေန ဝိမောက္ခမုခေန နိယျာတိ [နီယာတိ (သီ.)] အဓိစိတ္တသိက္ခာယ သိက္ခန္တော လောဘံ အကုသလမူလံ ပဇဟန္တော သုခဝေဒနီယံ ဖဿံ အနုပဂစ္ဆန္တော သုခံ ဝေဒနံ ပရိဇာနန္တော ရာဂမလံ ပဝါဟေန္တော ရာဂရဇံ နိဒ္ဓုနန္တော ရာဂဝိသံ ဝမေန္တော ရာဂဂ္ဂိံ နိဗ္ဗာပေန္တော ရာဂသလ္လံ ဥပ္ပာဋေန္တော ရာဂဇဋံ ဝိဇဋေန္တော။ ဒောသစရိတော ပုဂ္ဂလော အပ္ပဏိဟိတေန ဝိမောက္ခမုခေန နိယျာတိ အဓိသီလသိက္ခာယ သိက္ခန္တော

အောသံ အကုသလမူလံ ပဇဟန္တော ဒုက္ခဝေဒနိယံ ဖဿံ အနုပဂစ္ဆန္တော ဒုက္ခဝေဒနံ ပရိဇာနန္တော အောသမလံ ပတဟေန္တော အောသရဇံ နိဒ္ဓုနန္တော အောသဝိသံ ဝမေန္တော အောသဂ္ဂိံ နိဗ္ဗာပေန္တော အောသသလ္လံ ဥပ္ပာဋေန္တော အောသဇဋံ ဝိဇဋေန္တော။ မောဟစရိတော ပုဂ္ဂလော သုညတဝိမောက္ခမုခေန နိယ္យာတိ အဓိပညာသိက္ခာယ သိက္ခန္တော မောဟံ အကုသလမူလံ ပဇဟန္တော အဒုက္ခမသုခဝေဒနိယံ ဖဿံ အနုပဂစ္ဆန္တော အဒုက္ခမသုခံ ဝေဒနံ ပရိဇာနန္တော မောဟမလံ ပတဟေန္တော မောဟရဇံ နိဒ္ဓုနန္တော မောဟဝိသံ ဝမေန္တော မောဟဂ္ဂိံ နိဗ္ဗာပေန္တော မောဟသလ္လံ ဥပ္ပာဋေန္တော မောဟဇဋံ ဝိဇဋေန္တော။

တတ္ထ သုညတဝိမောက္ခမုခံ ပညာက္ခန္ဓော, အနိမိတ္တဝိမောက္ခမုခံ သမာဓိက္ခန္ဓော, အပ္ပဏိဟိတဝိမောက္ခမုခံ သီလက္ခန္ဓော။ သော တီဏိ ဝိမောက္ခမုခါနိ ဘာဝယန္တော တယော ခန္ဓေ ဘာဝယတိ, တယော ခန္ဓေ ဘာဝယန္တော အရိယံ အဋ္ဌင်္ဂိကံ မဂ္ဂံ ဘာဝယတိ။ တတ္ထ ယာ စ သမ္မာဝါစာ ယော စ သမ္မာကမ္မန္တော ယော စ သမ္မာအာဇီဝေါ, အယံ သီလက္ခန္ဓော, ယော စ သမ္မာဝါယာမော ယာ စ သမ္မာသတိ ယော စ သမ္မာသမာဓိ, အယံ သမာဓိက္ခန္ဓော, ယာ စ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ယော စ သမ္မာသင်္ကပ္ပော, အယံ ပညာက္ခန္ဓော။

တတ္ထ သီလက္ခန္ဓော စ သမာဓိက္ခန္ဓော စ သမထော, ပညာက္ခန္ဓော ဝိပဿနာ။ ယော သမထဝိပဿနံ ဘာဝေတိ, တဿ ဒွေ ဘဝင်္ဂါနိ ဘာဝနံ ဂစ္ဆန္တိ ကာယော စိတ္တဉ္စ, ဘာဝိနိရောဓကေမိနီ ပဋိပဒါ ဒွေ ပဒါနိ သီလံ သမာဓိ စ။ သော ဟောတိ ဘိက္ခု ဘာဝိတကာယော ဘာဝိတသီလော ဘာဝိတစိတ္တော ဘာဝိတပညော။ ကာယေ ဘာဝိယမာနေ ဒွေ ဓမ္မာ ဘာဝနံ ဂစ္ဆန္တိ သမ္မာကမ္မန္တော သမ္မာဝါယာမော စ, သီလေ ဘာဝိယမာနေ ဒွေ ဓမ္မာ ဘာဝနံ ဂစ္ဆန္တိ သမ္မာဝါစာ သမ္မာအာဇီဝေါ စ, စိတ္တေ ဘာဝိယမာနေ ဒွေ ဓမ္မာ ဘာဝနံ ဂစ္ဆန္တိ သမ္မာသတိ သမ္မာသမာဓိ စ, ပညာယ ဘာဝိယမာနာယ ဒွေ ဓမ္မာ ဘာဝနံ ဂစ္ဆန္တိ သမ္မာဒိဋ္ဌိ သမ္မာသင်္ကပ္ပော စ။

တတ္ထ ယော စ သမ္မာကမ္မန္တော ယော စ သမ္မာဝါယာမော သိယာ ကာယိကော သိယာ စေတသိကော, တတ္ထ ယော ကာယသင်္ဂဟော, သော ကာယေ ဘာဝိတေ ဘာဝနံ ဂစ္ဆတိ, ယော စိတ္တသင်္ဂဟော, သော စိတ္တေ ဘာဝိတေ ဘာဝနံ ဂစ္ဆတိ။ သော သမထဝိပဿနံ ဘာဝယန္တော ပဉ္စဝိဓံ အဓိဂမံ ဂစ္ဆတိ [အဓိဂစ္ဆတိ (သီ.)] ခိပ္ပာဓိဂမော စ ဟောတိ, ဝိမုတ္တာဓိဂမော စ ဟောတိ, မဟာဓိဂမော စ ဟောတိ, ဝိပုလာဓိဂမော စ ဟောတိ, အနဝသေသာဓိဂမော စ ဟောတိ။ တတ္ထ သမထေန ခိပ္ပာဓိဂမော စ မဟာဓိဂမော စ ဝိပုလာဓိဂမော စ ဟောတိ, ဝိပဿနာယ ဝိမုတ္တာဓိဂမော စ အနဝသေသာဓိဂမော စ ဟောတိ။

၅၆. တတ္ထ ယော ဒေသယတိ, သော ဒသဗလသမန္နာဂတော သတ္ထာ ဩဝါဒေန သာဝကေ န ဝိသံဝါဒယတိ။ သော တိဝိဓံ ဣဒံ ကရောထ ဣမိနာ ဥပာယေန ကရောထ ဣဒံ ဝော ကုရုမာနာနံ ဟိတာယ သုခာယ ဘဝိဿတိ, သော တထာ ဩဝဒိတော တထာနုသိဋ္ဌော တထာကရောန္တော တထာပဋိပဇ္ဇန္တော တံ ဘူမိံ န ပာပုဏိဿတီတိ နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတိ။ သော တထာ ဩဝဒိတော တထာနုသိဋ္ဌော သီလက္ခန္ဓံ အပရိပူရယန္တော တံ ဘူမိံ အနုပာပုဏိဿတီတိ နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတိ။ သော တထာ ဩဝဒိတော တထာနုသိဋ္ဌော သီလက္ခန္ဓံ ပရိပူရယန္တော တံ ဘူမိံ အနုပာပုဏိဿတီတိ ဌာနမေတံ ဝိဇ္ဇတိ။

သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ တေ သတော ဣမေ ဓမ္မာ အနဘိသမ္ဗုဒ္ဓါတိ နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတိ။ သဗ္ဗာသဝပရိက္ခီဏဿ တေ သတော ဣမေ အာသဝါ အပရိက္ခီဏာတိ နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတိ။ ယဿ တေ အတ္ထာယ ဓမ္မော ဒေသိတော, သော န နိယ္យာတိ တက္ကရဿ သမ္မာ ဒုက္ခက္ခယာယာတိ နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတိ။ သာဝကော ခေါ ပန တေ ဓမ္မာနုဓမ္မပ္ပဋိပန္နော သာမီစိပ္ပဋိပန္နော အနုဓမ္မစာရီ သော ပုဗ္ဗေန အပရံ ဥဠာရံ ဝိသေသာဓိဂမံ န သစ္ဆိကရိဿတီတိ နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတိ။

ယေ ခေါ ပန ဓမ္မာ အန္တရာယိကာ, တေ ပဋိသေဝတော နာလံ အန္တရာယာယာတိ နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတိ။ ယေ ခေါ ပန ဓမ္မာ အနိယ္យာနိကာ, တေ နိယ္យန္တိ တက္ကရဿ သမ္မာ ဒုက္ခက္ခယာယာတိ နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတိ။ ယေ ခေါ ပန ဓမ္မာ နိယ္យာနိကာ, တေ နိယ္យန္တိ တက္ကရဿ သမ္မာ ဒုက္ခက္ခယာယာတိ ဌာနမေတံ ဝိဇ္ဇတိ။ သာဝကော ခေါ ပန တေ သဉပာဒိသေသော အနုပာဒိသေသံ နိဗ္ဗာနဓာတုံ အနုပာပုဏိဿတီတိ နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတိ။

ဒိဋ္ဌိသမ္ပန္နော မာတရံ ဇီဝိတာ တေရောပေယ္ယ ဟတ္ထေဟိ တ ဟဒေဟိ တ သုဟတံ ကရေယ္ယာတိ နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတိ, ပုထုဇ္ဇနော မာတရံ ဇီဝိတာ တေရောပေယ္ယ ဟတ္ထေဟိ တ ဟဒေဟိ တ သုဟတံ ကရေယ္ယာတိ ဌာနမေတံ ဝိဇ္ဇတိ။ ဧဝံ ပိတရံ, အရဟန္တံ, ဘိက္ခုံ။ ဒိဋ္ဌိသမ္ပန္နော ပုဂ္ဂလော သင္ဃံ ဘိန္ဒေယ္ယ သင္ဃေ တ သင္ဃရာဇိံ ဇနေယ္ယာတိ နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတိ, ပုထုဇ္ဇနော သင္ဃံ ဘိန္ဒေယ္ယ သင္ဃေ တ သင္ဃရာဇိံ ဇနေယ္ယာတိ ဌာနမေတံ ဝိဇ္ဇတိ, ဒိဋ္ဌိသမ္ပန္နော တထာဂတဿ ဒုဋ္ဌစိတ္တော လောဟိတံ ဥပ္ပာဒေယ္ယ, ပရိနိဗ္ဗုတဿ တ တထာဂတဿ ဒုဋ္ဌစိတ္တော ထူပံ ဘိန္ဒေယ္ယာတိ နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတိ။ ပုထုဇ္ဇနော တထာဂတဿ ဒုဋ္ဌစိတ္တော လောဟိတံ ဥပ္ပာဒေယ္ယ, ပရိနိဗ္ဗုတဿ တ တထာဂတဿ ဒုဋ္ဌစိတ္တော ထူပံ ဘိန္ဒေယ္ယာတိ ဌာနမေတံ ဝိဇ္ဇတိ။ ဒိဋ္ဌိသမ္ပန္နော အညံ သတ္ထာရံ အပဒိသေယ္ယ အပိ ဇီဝိတဟေတူတိ နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတိ, ပုထုဇ္ဇနော အညံ သတ္ထာရံ အပဒိသေယ္ယာတိ ဌာနမေတံ ဝိဇ္ဇတိ။ ဒိဋ္ဌိသမ္ပန္နော ကုတော ဗဟိဒ္ဓါ အညံ ဒက္ခိဏေယ္ယံ ပရိယေသေယ္ယာတိ နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတိ, ပုထုဇ္ဇနော ကုတော ဗဟိဒ္ဓါ အညံ ဒက္ခိဏေယ္ယံ ပရိယေသေယ္ယာတိ ဌာနမေတံ ဝိဇ္ဇတိ, ဒိဋ္ဌိသမ္ပန္နော ကုတူဟလမင္ဂလေန သုဒ္ဓိံ ပစ္စေယ္ယာတိ နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတိ။ ပုထုဇ္ဇနော ကုတူဟလမင္ဂလေန သုဒ္ဓိံ ပစ္စေယ္ယာတိ ဌာနမေတံ ဝိဇ္ဇတိ။

၅၇. ဣတ္ထီ ရာဇာ စက္ကဝတ္တီ သိယာတိ နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတိ, ပုရိသော ရာဇာ စက္ကဝတ္တီ သိယာတိ ဌာနမေတံ ဝိဇ္ဇတိ; ဣတ္ထီ သက္ကော ဒေတနမိန္ဒော သိယာတိ နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတိ, ပုရိသော သက္ကော ဒေတနမိန္ဒော သိယာတိ ဌာနမေတံ ဝိဇ္ဇတိ; ဣတ္ထီ မာရော ဟပိမာ သိယာတိ နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတိ, ပုရိသော မာရော ဟပိမာ သိယာတိ ဌာနမေတံ ဝိဇ္ဇတိ; ဣတ္ထီ မဟာဗ္ရဟ္မာ သိယာတိ နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတိ, ပုရိသော မဟာဗ္ရဟ္မာ သိယာတိ ဌာနမေတံ ဝိဇ္ဇတိ; ဣတ္ထီ တထာဂတော အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓော သိယာတိ နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတိ, ပုရိသော တထာဂတော အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓော သိယာတိ ဌာနမေတံ ဝိဇ္ဇတိ။

ဒွေ တထာဂတာ အရဟန္တော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါ အပုဗ္ဗံ အစရိမံ ဧကိဿာ လောကဓာတုယာ ဥပ္ပဇ္ဇေယ္ယုံ တ ဓမ္မံ တ ဒေသေယ္ယုန္တိ နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတိ, ဧကောဝ တထာဂတော အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓော ဧကိဿာ လောကဓာတုယာ ဥပ္ပဇ္ဇိဿတိ တ ဓမ္မံ တ ဒေသေဿတီတိ ဌာနမေတံ ဝိဇ္ဇတိ။

တိဏ္ဏံ ဒုစ္စရိတာနံ ဣဋ္ဌော ကန္တော ပိယော မနာပော ဝိဟကော ဘဝိဿတီတိ နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတိ, တိဏ္ဏံ ဒုစ္စရိတာနံ အနိဋ္ဌော အကန္တော အပ္ပိယော အမနာပော ဝိဟကော ဘဝိဿတီတိ ဌာနမေတံ ဝိဇ္ဇတိ ။ တိဏ္ဏံ သုစရိတာနံ အနိဋ္ဌော အကန္တော အပ္ပိယော အမနာပော ဝိဟကော ဘဝိဿတီတိ နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတိ, တိဏ္ဏံ သုစရိတာနံ ဣဋ္ဌော ကန္တော ပိယော မနာပော ဝိဟကော ဘဝိဿတီတိ ဌာနမေတံ ဝိဇ္ဇတိ။

အညတရော သမဏော တ ဗ္ရာဟ္မဏော တ ကုဟကော လပကော နေမိတ္တကော ကုဟနလပနနေမိတ္တကတ္တံ ပုဗ္ဗင္ဂမံ ကတွာ ပဉ္စ နီဝရဏေ အပ္ပဟာယ စေတသော ဥပက္ကိလေသေ ပညာယ ဒုဗ္ဗလီကရဏေ စတူသု သတိပဋ္ဌာနေသု အနုပဋ္ဌိတဿတိ [အနုပဋ္ဌိတသတိ (သီ.)] ဝိဟရန္တော သတ္တ ဗောဇ္ဈင္ဂေ အဘာဝယိတွာ အနုတ္တရံ သမ္မာသမ္ဗောဓိံ အဘိသမ္ဗုဇ္ဈိဿတီတိ နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတိ, အညတရော သမဏော တ ဗ္ရာဟ္မဏော တ သဗ္ဗဒောသာပဂတော ပဉ္စ နီဝရဏေ ပဟာယ စေတသော ဥပက္ကိလေသေ ပညာယ ဒုဗ္ဗလီကရဏေ စတူသု သတိပဋ္ဌာနေသု ဥပဋ္ဌိတဿတိ ဝိဟရန္တော သတ္တ ဗောဇ္ဈင္ဂေ ဘာဝယိတွာ အနုတ္တရံ သမ္မာသမ္ဗောဓိံ အဘိသမ္ဗုဇ္ဈိဿတီတိ ဌာနမေတံ ဝိဇ္ဇတိ။ ယံ တတ္ထ ဉာဏံ ဟေတုသော ဌာနသော အနောဓိသော ဣဒံ ဝုစ္စတိ ဌာနာဋ္ဌာနဉာဏံ ပဌမံ တထာဂတဗလံ။

ဣတိ ဌာနာဋ္ဌာနဂတာ သဗ္ဗေ ခယဓမ္မာ ဝယဓမ္မာ ဝိရာဂဓမ္မာ နိရောဓဓမ္မာ ကေစိ သဂ္ဂူပက ကေစိ အဟယူပက ကေစိ နိဗ္ဗာနူပက, ဧဝံ ဘဂတ အာဟ –

၅၈. သဗ္ဗေ သတ္တာ [ပဿ သံ. နိ. ၁.၁၃၃] မရိဿန္တိ, မရဏန္တံ ဟိ ဇီဝိတံ။

ယထာကမ္မံ ဂမိဿန္တိ၊ ပုညဟပဖလူပက။
နိရယံ ဟပကမ္မန္တာ၊ ပုညကမ္မာ စ သုဂ္ဂတိံ။
အပရေ စ မဂ္ဂံ ဘာဝေတွာ၊ ပရိနိဗ္ဗန္တိနာသတတိ [ပရိနိဗ္ဗန္တိ အနာသတတိ (သီ. က.)] ။

သဗ္ဗေ သတ္တာ တိ အရိယာ စ အနရိယာ စ သက္ကာယပရိယာပန္နာ စ သက္ကာယဝီတိဝတ္တာ စ။ **မရိဿန္တိ** တိ ဒွီဟိ မရဏေဟိ ဒန္ဓမရဏေန စ အဒန္ဓမရဏေန စ, သက္ကာယပရိယာပန္နာနံ အဒန္ဓမရဏံ သက္ကာယဝီတိဝတ္တာနံ ဒန္ဓမရဏံ။ **မရဏန္တံ ဟိ ဇီဝိတ** န္တိ ခယာ အာယုဿ ဣန္ဒြိယာနံ ဥပရောဓာ ဇီဝိတပရိယန္တော မရဏပရိယန္တော။ **ယထာကမ္မံ ဂမိဿန္တီ**တိ ကမ္မဿကတာ။ **ပုညပာပဖလူပဂာ**တိ ကမ္မာနံ ဖလဒဿာဝိတာ စ အဝိပ္ပဝါသော စ။

နိရယံ ပာပကမ္မန္တာ တိ အပုညသင်္ခါရာ။ **ပုညကမ္မာ စ သုဂ္ဂတိ** န္တိ ပုညသင်္ခါရာ သုဂတိံ ဂမိဿန္တိ။ **အပရေ စ မဂ္ဂံ ဘာဝေတွာ, ပရိနိဗ္ဗန္တိနာသဝာ**တိ သဗ္ဗသင်္ခါရာနံ သမတိက္ကမနံ။ တေနာဟ ဘဂဝါ – ''သဗ္ဗေ။ပေ။ နာသဝါ''တိ။

''သဗ္ဗေ သတ္တာ မရိဿန္တိ, မရဏန္တံ ဟိ ဇီဝိတံ။ ယထာကမ္မံ ဂမိဿန္တိ, ပုညပာပဖလူပဂါ။ နိရယံ ပာပကမ္မန္တာ''တိ အာဂါဠှာ စ နိဇ္ဈာမာ စ ပဋိပဒါ။ ''အပရေ စ မဂ္ဂံ ဘာဝေတွာ, ပရိနိဗ္ဗန္တိနာသဝါ''တိ မဇ္ဈိမာ ပဋိပဒါ။ ''သဗ္ဗေ သတ္တာ မရိဿန္တိ, မရဏန္တံ ဟိ ဇီဝိတံ, ယထာကမ္မံ ဂမိဿန္တိ, ပုညပာပဖလူပဂါ, နိရယံ ပာပကမ္မန္တာ''တိ အယံ သံကိလေသော။ ဧဝံ သံသာရံ နိဗ္ဗတ္တယတိ။ ''သဗ္ဗေ သတ္တာ မရိဿန္တိ။ပေ။ နိရယံ ပာပကမ္မန္တာ''တိ ဣမေ တယော ဝဋ္ဋာ ဒုက္ခဝဋ္ဋော ကမ္မဝဋ္ဋော ကိလေသဝဋ္ဋော။ ''အပရေ စ မဂ္ဂံ ဘာဝေတွာ, ပရိနိဗ္ဗန္တိနာသဝါ''တိ တိဏ္ဏံ ဝဋ္ဋာနံ ဝိဝဋ္ဋနာ။ ''သဗ္ဗေ သတ္တာ မရိဿန္တိ။ပေ။ နိရယံ ပာပကမ္မန္တာ''တိ အာဒီနဝေါ, ''ပုညကမ္မာ စ သုဂ္ဂတိ''န္တိ အဿာဒေါ, ''အပရေ စ မဂ္ဂံ ဘာဝေတွာ, ပရိနိဗ္ဗန္တိနာသဝါ''တိ နိဿရဏံ။ ''သဗ္ဗေ သတ္တာ မရိဿန္တိ။ပေ။ နိရယံ ပာပကမ္မန္တာ''တိ ဟေတု စ ဖလဉ္စ, ပဉ္စက္ခန္ဓာ ဖလံ, တဏှာ ဟေတု, ''အပရေ စ မဂ္ဂံ ဘာဝေတွာ, ပရိနိဗ္ဗန္တိနာသဝါ''တိ မဂ္ဂေါ စ ဖလဉ္စ။ ''သဗ္ဗေ သတ္တာ မရိဿန္တိ, မရဏန္တံ ဟိ ဇီဝိတံ။ ယထာကမ္မံ ဂမိဿန္တိ, ပုညပာပဖလူပဂါ, နိရယံ ပာပကမ္မန္တာ''တိ အယံ သံကိလေသော, သော သံကိလေသော တိဝိဓော တဏှာသံကိလေသော ဒိဋ္ဌိသံကိလေသော ဒုစ္စရိတသံကိလေသောတိ။

၅၉. တတ္ထ တဏှာသံကိလေသော တီဟိ တဏှာဟိ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗော – ကာမတဏှာယ ဘဝတဏှာယ ဝိဘဝတဏှာယ။ ယေန ယေန ဝါ ပန ဝတ္ထုနာ အဇ္ဈောသိတော, တေန တေနေဝ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗော, တဿာ ဝိတ္ထာရော ဆတ္တိံသာယ တဏှာယ ဇာလိနိယာ ဝိစရိတာနိ။ တတ္ထ ဒိဋ္ဌိသံကိလေသော ဥစ္ဆေဒသဿတေန နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗော, ယေန ယေန ဝါ ပန ဝတ္ထုနာ ဒိဋ္ဌိဝသေန အဘိနိဝိသတိ, ''ဣဒမေဝ သစ္စံ မောဃမည''န္တိ တေန တေနေဝ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗော, တဿာ ဝိတ္ထာရော ဒွာသဋ္ဌိ ဒိဋ္ဌိဂတာနိ။ တတ္ထ ဒုစ္စရိတသံကိလေသော စေတနာ စေတသိကကမ္မေန နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗော, တီဟိ ဒုစ္စရိတေဟိ ကာယဒုစ္စရိတေန ဝစီဒုစ္စရိတေန မနောဒုစ္စရိတေန, တဿာ ဝိတ္ထာရော ဒသ အကုသလကမ္မပထာ။ အပရေ စ မဂ္ဂံ ဘာဝေတွာ, ပရိနိဗ္ဗန္တိနာသဝါတိ ဣဒံ ဝောဒါနံ။

တယိဒံ ဝောဒါနံ တိဝိဓံ; တဏှာသံကိလေသော သမထေန ဝိသုဇ္ဈတိ, သော သမထော သမာဓိက္ခန္ဓော, ဒိဋ္ဌိသံကိလေသော ဝိပဿနာယ ဝိသုဇ္ဈတိ, သာ ဝိပဿနာ ပညာက္ခန္ဓော, ဒုစ္စရိတသံကိလေသော သုစရိတေန ဝိသုဇ္ဈတိ, တံ သုစရိတံ သီလက္ခန္ဓော။

''သဗ္ဗေ သတ္တာ မရိဿန္တိ, မရဏန္တံ ဟိ ဇီဝိတံ, ယထာကမ္မံ ဂမိဿန္တိ, ပုညပာပဖလူပဂါ, နိရယံ ပာပကမ္မန္တာ''တိ အပုညပ္ပဋိပဒါ, ''ပုညကမ္မာ စ သုဂ္ဂတိ''န္တိ ပုညပ္ပဋိပဒါ, ''အပရေ စ မဂ္ဂံ ဘာဝေတွာ, ပရိနိဗ္ဗန္တိနာသဝါ''တိ ပုညပာပသမတိက္ကမပ္ပဋိပဒါ, တတ္ထ ယာ စ ပုညပ္ပဋိပဒါ ယာ စ အပုညပ္ပဋိပဒါ, အယံ ဧကာ ပဋိပဒါ သဗ္ဗတ္ထဂါမိနီ ဧကာ အပာယေသု, ဧကာ ဒေဝေသု, ယာ စ ပုညပာပသမတိက္ကမာ ပဋိပဒါ အယံ တတ္ထ တတ္ထ ဂါမိနီ ပဋိပဒါ။

တယော ရာသီ – မိစ္ဆတ္တနိယတော ရာသိ, သမ္မတ္တနိယတော ရာသိ, အနိယတော ရာသိ, တတ္ထ ယော စ မိစ္ဆတ္တနိယတော ရာသိ ယော စ သမ္မတ္တနိယတော ရာသိ ဧကာ ပဋိပဒါ တတ္ထ တတ္ထ ဂါမိနီ, တတ္ထ ယော အနိယတော ရာသိ, အယံ သဗ္ဗတ္ထဂါမိနီ ပဋိပဒါ။ ကေန ကာရဏေန? ပစ္စယံ လဘန္တော နိရယေ ဥပပဇ္ဇေယျ, ပစ္စယံ လဘန္တော တိရစ္ဆာနယောနီသု ဥပပဇ္ဇေယျ, ပစ္စယံ လဘန္တော ပေတ္တိဝိသယေသု ဥပပဇ္ဇေယျ, ပစ္စယံ လဘန္တော အသုရေသု ဥပပဇ္ဇေယျ, ပစ္စယံ လဘန္တော ဒေဝေသု ဥပပဇ္ဇေယျ, ပစ္စယံ လဘန္တော မနုဿေသု ဥပပဇ္

ဇေယျ, ပစ္စယံ လဘန္တော ပရိနိဗ္ဗာယေယျ, တသ္မာယံ သဗ္ဗတ္ထကမိနီ ပဋိပဒါ, ယံ တတ္ထ ဉာဏံ ဟေတုသော ဌာနသော အနောဓိသော, ဣဒံ ဝုစ္စတိ သဗ္ဗတ္ထကမိနီ ပဋိပဒါ ဉာဏံ ဒုတိယံ တထာဂတဗလံ။

ဣတိ သဗ္ဗတ္ထကမိနီ ပဋိပဒါ အနေကဓာတုလောကော, တတ္ထ တတ္ထ ကမိနီ ပဋိပဒါ နာနာဓာတုလောကော။ တတ္ထ ကတမော အနေကဓာတုလောကော? စက္ခုဓာတု ရူပဓာတု စက္ခုဝိညာဏဓာတု, သောတဓာတု သဒ္ဒဓာတု သောတဝိညာဏဓာတု, ဃာနဓာတု ဂန္ဓဓာတု ဃာနဝိညာဏဓာတု, ဇိဝှာဓာတု ရသဓာတု ဇိဝှာဝိညာဏဓာတု, ကာယဓာတု ဖောဋ္ဌဗ္ဗဓာတု ကာယဝိညာဏဓာတု, မနောဓာတု ဓမ္မဓာတု မနောဝိညာဏဓာတု, ပထဝီဓာတု, အာပောဓာတု, တေဇောဓာတု, ဝါယောဓာတု, အာကာသဓာတု, ဝိညာဏဓာတု, ကာမဓာတု, ဗျာပာဒဓာတု, ဝိဟိံသာဓာတု, နေက္ခမ္မဓာတု, အဗျာပာဒဓာတု, အဝိဟိံသာဓာတု, ဒုက္ခဓာတု, ဒောမနဿဓာတု , အဝိဇ္ဇာဓာတု, သုခဓာတု, သောမနဿဓာတု, ဥပေက္ခာဓာတု, ရူပဓာတု, အရူပဓာတု, နိရောဓဓာတု, သင်္ခါရဓာတု, နိဗ္ဗာနဓာတု, အယံ အနေကဓာတုလောကော။

တတ္ထ ကတမော နာနာဓာတုလောကော? အညာ စက္ခုဓာတု, အညာ ရူပဓာတု, အညာ စက္ခုဝိညာဏဓာတု။ ဧဝံ သဗ္ဗာ။ အညာ နိဗ္ဗာနဓာတု။ ယံ တတ္ထ ဉာဏံ ဟေတုသော ဌာနသော အနောဓိသော, ဣဒံ ဝုစ္စတိ အနေကဓာတု နာနာဓာတု ဉာဏံ တတိယံ တထာဂတဗလံ။

၆၀. ဣတိ အနေကဓာတု နာနာဓာတုကဿ လောကဿ ယံ ယဒေဝ ဓာတုံ သတ္တာ အဓိမုစ္စန္တိ, တံ တဒေဝ အဓိဋ္ဌဟန္တိ အဘိနိဝိသန္တိ, ကေစိ ရူပါဓိမုတ္တာ, ကေစိ သဒ္ဒါဓိမုတ္တာ, ကေစိ ဂန္ဓာဓိမုတ္တာ, ကေစိ ရသာဓိမုတ္တာ, ကေစိ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာဓိမုတ္တာ, ကေစိ ဓမ္မာဓိမုတ္တာ, ကေစိ ဣတ္ထာဓိမုတ္တာ, ကေစိ ပုရိသာဓိမုတ္တာ, ကေစိ စာဂါဓိမုတ္တာ, ကေစိ ဟီနာဓိမုတ္တာ , ကေစိ ပဏီတာဓိမုတ္တာ, ကေစိ ဒေဝါဓိမုတ္တာ, ကေစိ မနုဿာဓိမုတ္တာ, ကေစိ နိဗ္ဗာနာဓိမုတ္တာ။ ယံ တတ္ထ ဉာဏံ ဟေတုသော ဌာနသော အနောဓိသော, အယံ ဝေနေယျော, အယံ န ဝေနေယျော, အယံ သဂ္ဂဂါမီ, အယံ ဒုဂ္ဂတိဂါမီတိ, ဣဒံ ဝုစ္စတိ သတ္တာနံ နာနာဓိမုတ္တိကတာ ဉာဏံ စတုတ္ထံ တထာဂတဗလံ။

ဣတိ တေ ယထာဓိမုတ္တာ စ ဘဝန္တိ, တံ တံ ကမ္မသမာဒါနံ သမာဒိယန္တိ။ တေ ဆဗ္ဗိဓံ ကမ္မံ သမာဒိယန္တိ – ကေစိ လောဘဝသေန, ကေစိ ဒောသဝသေန, ကေစိ မောဟဝသေန, ကေစိ သဒ္ဓါဝသေန, ကေစိ ဝီရိယဝသေန, ကေစိ ပညာဝသေန။ တံ ဝိဘဇ္ဇမာနံ ဒုဝိဓံ – သံသာရဂါမိ စ နိဗ္ဗာနဂါမိ စ။

တတ္ထ ယံ လောဘဝသေန ဒောသဝသေန မောဟဝသေန စ ကမ္မံ ကရောတိ, ဣဒံ ကမ္မံ ကဏှံ ကဏှဝိပါကံ။ တတ္ထ ယံ သဒ္ဓါဝသေန ကမ္မံ ကရောတိ, ဣဒံ ကမ္မံ သုက္ကံ သုက္ကဝိပါကံ။ တတ္ထ ယံ လောဘဝသေန ဒောသဝသေန မောဟဝသေန သဒ္ဓါဝသေန စ ကမ္မံ ကရောတိ, ဣဒံ ကမ္မံ ကဏှသုက္ကံ ကဏှသုက္ကဝိပါကံ။ တတ္ထ ယံ ဝီရိယဝသေန ပညာဝသေန စ ကမ္မံ ကရောတိ, ဣဒံ ကမ္မံ အကဏှံ အသုက္ကံ အကဏှအသုက္ကဝိပါကံ ကမ္မုတ္တမံ ကမ္မသေဋ္ဌံ ကမ္မက္ခယာယ သံဝတ္တတိ။

စတ္တာရိ ကမ္မသမာဒါနာနိ။ အတ္ထိ ကမ္မသမာဒါနံ ပစ္စုပ္ပန္နသုခံ အာယတိံ ဒုက္ခဝိပါကံ, အတ္ထိ ကမ္မသမာဒါနံ ပစ္စုပ္ပန္နဒုက္ခံ အာယတိံ သုခဝိပါကံ, အတ္ထိ ကမ္မသမာဒါနံ ပစ္စုပ္ပန္နဒုက္ခဉ္စေဝ အာယတိံ စ ဒုက္ခဝိပါကံ, အတ္ထိ ကမ္မသမာဒါနံ ပစ္စုပ္ပန္နသုခဉ္စေဝ အာယတိံ စ သုခဝိပါကံ။ ယံ ဧဝံ ဇာတိယံ ကမ္မသမာဒါနံ, ဣမိနာ ပုဂ္ဂလေန အကုသလကမ္မသမာဒါနံ ဥပစိတံ အဝိပက္ကံ ဝိပါကာယ ပစ္စုပဋ္ဌိတံ န စ ဘဗ္ဗော အဘိနိဗ္ဗိဓာ ဂန္တုန္တိ တံ ဘဂဝါ န ဩဝဒတိ။ ယထာ ဒေဝဒတ္တံ ကောကာလိကံ သုနက္ခတ္တံ လိစ္ဆဝိပုတ္တံ, ယေ ဝါ ပနညေပိ သတ္တာ မိစ္ဆတ္တနိယတာ ဣမေသဉ္စ ပုဂ္ဂလာနံ ဥပစိတံ အကုသလံ န စ တာဝ ဟရိပူရိ ဂတံ, ပုရာ ဟရိပူရိ ဂစ္ဆတိ။ ပုရာ ဖလံ နိဗ္ဗတ္တယတိ, ပုရာ မဂ္ဂမာဝရယတိ, ပုရာ ဝေနေယျတ္တံ သမတိက္ကမတီတိ တေ ဘဂဝါ အသမတ္တော ဩဝဒတိ။ ယထာ ပုဏ္ဏဉ္စ ဂေါဝတိကံ အစေလဉ္စ ကုက္ကုရဝတိကံ။

၆၁. ဣမဿ စ ပုဂ္ဂလဿ အကုသလကမ္မသမာဒါနံ ပရိပူရမာနံ မဂ္ဂံ အာဝရယိဿတိ ပုရာ ဟရိပူရိ ဂစ္ဆတိ, ပုရာ ဖလံ နိဗ္ဗတ္တယတိ, ပုရာ မဂ္ဂမာဝရယတိ, ပုရာ ဝေနေယျတ္တံ သမတိက္ကမတီတိ တံ ဘဂဝါ အသမတ္တံ ဩဝဒတိ။ ယထာ အာယသ္မန္တံ အင်္ဂုလိမာလံ။

သဗ္ဗေသံ မုဒုမဇ္ဈာဓိမတ္တတာ။ တတ္ထ မုဒု အာနေဉ္စာဘိသင်္ခါရာ မဇ္ဈံ အဝသေသကုသလသင်္ခါရာ, အဓိမတ္တံ အကုသလသင်္ခါရာ, ယံ ဧတ္ထ ဉာဏံ ဟေတုသော ဌာနသော အနောဓိသော, ဣဒံ ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနီယံ, ဣဒံ ဥပပဇ္ဇဝေဒနီယံ, ဣဒံ အပရာပရိယဝေဒနီယံ, ဣဒံ နိရယဝေဒနီယံ, ဣဒံ တိရစ္ဆာနဝေဒနီယံ, ဣဒံ ပေတ္တိဝိသယဝေဒနီယံ, ဣဒံ အသုရဝေဒနီယံ, ဣဒံ ဒေဝဝေဒနီယံ, ဣဒံ မနုဿဝေဒနီယန္တိ, ဣဒံ ဝုစ္စတိ အတီတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နာနံ ကမ္မသမာဒာနာနံ ဟေတုသော ဌာနသော အနောဓိသော ဝိပာကဝေမတ္တတာ ဉာဏံ ပဉ္စမံ တထာဂတဗလံ။

၆၂. ဣတိ တထာ သမာဒိန္နာနံ ကမ္မာနံ သမာဒိန္နာနံ ဈာနာနံ ဝိမောက္ခာနံ သမာဓီနံ သမာပတ္တီနံ အယံ သံကိလေသော, ဣဒံ ဝေါဒါနံ, ဣဒံ ဝုဋ္ဌာနံ, ဧဝံ သံကိလိဿတိ, ဧဝံ ဝေါဒါယတိ, ဧဝံ ဝုဋ္ဌဟတီတိ ဉာဏံ အနာဝရဏံ။

တတ္ထ ကတိ ဈာနာနိ? စတ္တာရိ ဈာနာနိ။ ကတိ ဝိမောက္ခာ? ဧကာဒသ စ အဋ္ဌ စ သတ္တ စ တယော စ ဒွေ စ။ ကတိ သမာဓီ? တယော သမာဓီ – သဝိတက္ကော သဝိစာရော သမာဓိ, အဝိတက္ကော ဝိစာရမတ္တော သမာဓိ, အဝိတက္ကော အဝိစာရော သမာဓိ။ ကတိ သမာပတ္တိယော? ပဉ္စ သမာပတ္တိယော – သညာသမာပတ္တိ အသညာသမာပတ္တိ နေဝသညာနာသညာသမာပတ္တိ ဝိဘူတသညာသမာပတ္တိ [ဝိဘူတသမာပတ္တိ (သီ. က.)] နိရောဓသမာပတ္တိ။

တတ္ထ ကတမော သံကိလေသော? ပဌမဇ္ဈာနဿ ကာမရာဂဗျာပာဒာ သံကိလေသော။ ယေ စ ကုက္ကုဋ္ဋဈာယီ ဒွေ ပဌမကာ ယော ဝါ ပန ကောစိ ဟာနဘာဂိယော သမာဓိ, အယံ သံကိလေသော။ တတ္ထ ကတမံ ဝေါဒါနံ, နီဝရဏပာရိသုဒ္ဓိ, ပဌမဿ ဈာနဿ ယေ စ ကုက္ကုဋ္ဋဈာယီ ဒွေ ပစ္ဆိမကာ ယော ဝါ ပန ကောစိ ဝိသေသဘာဂိယော သမာဓိ, ဣဒံ ဝေါဒါနံ။ တတ္ထ ကတမံ ဝုဋ္ဌာနံ? ယံ သမာပတ္တိဝုဋ္ဌာနကောသလ္လံ, ဣဒံ ဝုဋ္ဌာနံ။ ယံ ဧတ္ထ ဉာဏံ ဟေတုသော ဌာနသော အနောဓိသော, ဣဒံ ဝုစ္စတိ သဗ္ဗေသံ ဈာနဝိမောက္ခသမာဓိသမာပတ္တီနံ သံကိလေသဝေါဒါနဝုဋ္ဌာနဉာဏံ ဆဋ္ဌံ တထာဂတဗလံ။

၆၃. ဣတိ တဿေဝ သမာဓိဿ တယော ဓမ္မာ ပရိဝါရာ ဣန္ဒြိယာနိ ဗလာနိ ဝီရိယမိတိ, တာနိယေဝ ဣန္ဒြိယာနိ ဝီရိယဝသေန ဗလာနိ ဘဝန္တိ, အာဓိပတေယျဋ္ဌေန ဣန္ဒြိယာနိ, အကမ္ပိယဋ္ဌေန ဗလာနိ, ဣတိ တေသံ မုဒုမဇ္ဈာဓိမတ္တတာ အယံ မုဒိန္ဒြိယော အယံ မဇ္ဈိန္ဒြိယော အယံ တိက္ခိန္ဒြိယောတိ။ တတ္ထ ဘဂဝါ တိက္ခိန္ဒြိယံ သံခိတ္တေန ဩဝါဒေန ဩဝဒတိ, မဇ္ဈိန္ဒြိယံ ဘဂဝါ သံခိတ္တဝိတ္ထာရေန ဩဝဒတိ, မုဒိန္ဒြိယံ ဘဂဝါ ဝိတ္ထာရေန ဩဝဒတိ။ တတ္ထ ဘဂဝါ တိက္ခိန္ဒြိယဿ မုဒုကံ ဓမ္မဒေသနံ ဥပဒိသတိ, မဇ္ဈိန္ဒြိယဿ ဘဂဝါ မုဒုတိက္ခဓမ္မဒေသနံ ဥပဒိသတိ, မုဒိန္ဒြိယဿ ဘဂဝါ တိက္ခံ ဓမ္မဒေသနံ ဥပဒိသတိ။ တတ္ထ ဘဂဝါ တိက္ခိန္ဒြိယဿ သမထံ ဥပဒိသတိ, မဇ္ဈိန္ဒြိယဿ ဘဂဝါ သမထဝိပဿနံ ဥပဒိသတိ, မုဒိန္ဒြိယဿ ဘဂဝါ ဝိပဿနံ ဥပဒိသတိ။ တတ္ထ ဘဂဝါ တိက္ခိန္ဒြိယဿ နိဿရဏံ ဥပဒိသတိ, မဇ္ဈိန္ဒြိယဿ ဘဂဝါ အာဒီနဝဉ္စ နိဿရဏဉ္စ ဥပဒိသတိ, မုဒိန္ဒြိယဿ ဘဂဝါ အဿာဒဉ္စ အာဒီနဝဉ္စ နိဿရဏဉ္စ ဥပဒိသတိ။ တတ္ထ ဘဂဝါ တိက္ခိန္ဒြိယဿ အဓိပညာသိက္ခာယ ပညာပယတိ, မဇ္ဈိန္ဒြိယဿ ဘဂဝါ အဓိစိတ္တသိက္ခာယ ပညာပယတိ, မုဒိန္ဒြိယဿ ဘဂဝါ အဓိသီလသိက္ခာယ ပညာပယတိ။

ယံ ဧတ္ထ ဉာဏံ ဟေတုသော ဌာနသော အနောဓိသော အယံ ဣမံ ဘူမိံ ဘာဝနဉ္စ ဂတော, ဣမာယ ဝေလာယ ဣမာယ အနုသာသနိယာ ဧဝံ ဓာတုကော စာယံ အယံ စဿ အာသယော အယဉ္စ အနုသယော ဣတိ, ဣဒံ ဝုစ္စတိ ပရသတ္တာနံ ပရပုဂ္ဂလာနံ ဣန္ဒြိယပရောပရိယတ္တဝေမတ္တတာ ဉာဏံ သတ္တမံ တထာဂတဗလံ။

ဣတိ တတ္ထ ယံ အနေကဝိဟိတံ ပုဗ္ဗေနိဝါသံ အနုဿရတိ။ သေယျထိဒံ, ဧကမ္ပိ ဇာတိံ ဒွေပိ ဇာတိယော တိဿောပိ ဇာတိယော စတဿောပိ ဇာတိယော ပဉ္စပိ ဇာတိယော ဒသပိ ဇာတိယော ဝီသမ္ပိ ဇာတိယော တိံသမ္ပိ ဇာတိယော စတ္တာရီသမ္ပိ ဇာတိယော ပညာသမ္ပိ ဇာတိယော ဇာတိသတမ္ပိ ဇာတိသဟဿမ္ပိ ဇာတိသတသဟဿမ္ပိ အနေကာနိပိ ဇာတိသတာနိ အနေကာနိပိ ဇာတိသဟဿာနိ အနေကာနိပိ ဇာတိသတသဟဿာနိ အနေကေပိ သံဝဋ္ဋကပ္ပေ အနေကေပိ ဝိဝဋ္ဋကပ္ပေ အနေကေပိ သံဝဋ္ဋဝိဝဋ္ဋကပ္ပေ။ အမုတြာသိံ ဧဝံနာမော ဧဝံဂေါတ္တော ဧဝံဝဏ္ဏော ဧဝမာဟာရော ဧဝံသုခဒုက္ခပ္ပဋိသံဝေဒီ ဧဝမာယုပရိယန္တော, သော တတော စုတော အမုတြ ဥဒပါဒိံ။ တတြာပါသိံ ဧဝံနာ

မော ဇေံကေတ္တော ဇေံဝဏ္ဏော ဇေမာဟာရော ဇေံသုခဒုက္ခပ္ပဋိသံဝေဒီ ဇေမာယုပရိယန္တော, သော တတော စုတော ဣ
ဓူပပန္နောတိ, ဣတိ သာကာရံ သဥဒ္ဒေသံ အနေကဝိဟိတံ ပုဗ္ဗေနိဝါသံ အနုဿရတိ။

၆၄. တတ္ထ သဂ္ဂူပဂေသု စ သတ္တေသု မနုဿူပဂေသု စ သတ္တေသု အပာယူပဂေသု စ သတ္တေသု ဣမဿ
ပုဂ္ဂလဿ လောဘာဒယော ဥဿန္နာ အလောဘာဒယော မန္ဒာ, ဣမဿ ပုဂ္ဂလဿ အလောဘာဒယော ဥဿန္န
နာ လောဘာဒယော မန္ဒာ, ယေ ဝါ ပန ဥဿန္နာ ယေ ဝါ ပန မန္ဒာ ဣမဿ ပုဂ္ဂလဿ ဣမာနိ ဣန္ဒြိယာနိ ဥပစိ
တာနိ ဣမဿ ပုဂ္ဂလဿ ဣမာနိ ဣန္ဒြိယာနိ အနုပစိတာနိ အမုကာယ ဝါ ကပ္ပကောဋိယံ ကပ္ပသတသဟဿေ
ဝါ ကပ္ပသဟဿေ ဝါ ကပ္ပသတေ ဝါ ကပ္ပေ ဝါ အန္တရကပ္ပေ ဝါ ဥပမုကပ္ပေ ဝါ သံဝစ္ဆရေ ဝါ ဥပမုသံဝစ္
ဆရေ ဝါ မာသေ ဝါ ပက္ခေ ဝါ ဒိဝသေ ဝါ မုဟုတ္တေ ဝါ ဣမိနာ ပမာဒေန ဝါ ပသာဒေန ဝါတိ။ တံ တံ ဘဝံ ဘဂဝါ အနု
ဿရန္တော အသေသံ ဇာနာတိ, တတ္ထ ယံ ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ ဝိသုဒ္ဓေန အတိက္ကန္တမာနုသကေန သတ္တေ ပဿတိ
စဝမာနေ ဥပပဇ္ဇမာနေ ဟီနေ ပဏီတေ သုဝဏ္ဏေ ဒုဗ္ဗဏ္ဏေ သုဂတေ ဒုဂ္ဂတေ ယထာကမ္မူပဂေ သတ္တေ ပဇာနာတိ
ဣမေ ဝတ ဘောန္တော သတ္တာ ကာယဒုစ္စရိတေန သမန္နာဂတာ ဝစီဒုစ္စရိတေန သမန္နာဂတာ မနောဒုစ္စရိတေန သမ
န္နာဂတာ အရိယာနံ ဥပဝါဒကာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကမ္မသမာဒါနာ, တေ ကာယဿ ဘေဒာ ပရံ မရဏာ အပာယံ ဒုဂ္ဂတိံ
ဝိနိပါတံ နိရယံ ဥပပန္နာ။

ဣမေ ဝါ ပန ဘောန္တော သတ္တာ ကာယသုစရိတေန သမန္နာဂတာ ဝစီသုစရိတေန သမန္နာဂတာ မနောသုစရိတေ
န သမန္နာဂတာ အရိယာနံ အနုပဝါဒကာ သမ္မာဒိဋ္ဌိကာ သမ္မာဒိဋ္ဌိကမ္မသမာဒါနာ, တေ ကာယဿ ဘေဒာ ပရံ မရဏာ သု
ဂတိံ သဂ္ဂံ လောကံ ဥပပန္နာ, တတ္ထ သဂ္ဂူပဂေသု စ သတ္တေသု မနုဿူပဂေသု စ သတ္တေသု အပာယူပဂေသု စ သ
တ္တေသု ဣမိနာ ပုဂ္ဂလေန ဇေရူပံ ကမ္မံ အမုကာယ ကပ္ပကောဋိယံ ဥပစိတံ ကပ္ပသတသဟဿေ ဝါ ကပ္ပသဟဿ
သေ ဝါ ကပ္ပသတေ ဝါ ကပ္ပေ ဝါ အန္တရကပ္ပေ ဝါ ဥပမုကပ္ပေ ဝါ သံဝစ္ဆရေ ဝါ ဥပမုသံဝစ္ဆရေ ဝါ မာသေ
ဝါ ပက္ခေ ဝါ ဒိဝသေ ဝါ မုဟုတ္တေ ဝါ ဣမိနာ ပမာဒေန ဝါ ပသာဒေန ဝါတိ။ ဣမာနိ ဘဂဝတော ဒွေ ဉာဏာနိ – ပုဗ္ဗေ
နိဝါသာနုဿတိဉာဏဉ္စ ဒိဗ္ဗစက္ခု စ အဋ္ဌမံ နဝမံ တထာဂတဗလံ။

ဣတိ တတ္ထ ယံ သဗ္ဗညုတာ ပတ္တာ ဝိဒိတာ သဗ္ဗဓမ္မာ ဝိရဇံ ဝီတမလံ ဥပ္ပန္နံ သဗ္ဗညုတဉာဏံ နိဟတော မာရော ဗော
ဓိမူလေ, ဣဒံ ဘဂဝတော ဒသမံ ဗလံ သဗ္ဗာသဝပရိက္ခယံ ဉာဏံ။ ဒသဗလသမန္နာဂတာ ဟိ ဗုဒ္ဓါ ဘဂဝန္တောတိ။

နိယုတ္တော ဝိစယော ဟာရသမ္ပာတော။

၃. ယုတ္တိဟာရသမ္ပာတော

၆၅. တတ္ထ ကတမော ယုတ္တိဟာရသမ္ပာတော?
“တသ္မာ ရက္ခိတစိတ္တဿ၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပဂောစရော။
သမ္မာဒိဋ္ဌိပုရေက္ခာရော၊ ဉတွာန ဥဒယဗ္ဗယံ။
ထိနမိဒ္ဓာဘိဘူ ဘိက္ခု၊ သဗ္ဗာ ဒုဂ္ဂတိယော ဇဟေ”တိ။

“တသ္မာ ရက္ခိတစိတ္တဿ, သမ္မာသင်္ကပ္ပဂောစရော”တိ ရက္ခိတစိတ္တဿ သမ္မာသင်္ကပ္ပဂောစရော ဘဝိ
ဿတီတိ ယုဇ္ဇတိ, သမ္မာသင်္ကပ္ပဂောစရော သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဘဝိဿတီတိ ယုဇ္ဇတိ, သမ္မာဒိဋ္ဌိပုရေက္ခာရော ဝိဟရန္
တော ဥဒယဗ္ဗယံ ပဋိဝိဇ္ဈိဿတီတိ ယုဇ္ဇတိ, ဥဒယဗ္ဗယံ ပဋိဝိဇ္ဈန္တော သဗ္ဗာ ဒုဂ္ဂတိယော ဇဟိဿတီတိ ယုဇ္ဇ
တိ။ သဗ္ဗာ ဒုဂ္ဂတိယော ဇဟန္တော သဗ္ဗာနိ ဒုဂ္ဂတိဝိနိပါတဘယာနိ သမတိက္ကမိဿတီတိ ယုဇ္ဇတီတိ။

နိယုတ္တော ယုတ္တိဟာရသမ္ပာတော။

၄. ပဒဋ္ဌာနဟာရသမ္ပာတော

၆၆. တတ္ထ ကတမော ပဒဋ္ဌာနော ဟာရသမ္ပာတော?

“တသ္မာ ရက္ခိတစိတ္တဿ, သမ္မာသင်္ကပ္ပဂေါစရော”တိ ကထာ။ “တသ္မာ ရက္ခိတစိတ္တဿာ”တိ တိဏ္ဏံ သုစရိတာနံ ပဒဋ္ဌာနံ။ “သမ္မာသင်္ကပ္ပဂေါစရော”တိ သမထဿ ပဒဋ္ဌာနံ။ “သမ္မာဒိဋ္ဌိပုရေက္ခာရော”တိ ဝိပဿနာယ ပဒဋ္ဌာနံ။ “ဉတွာန ဥဒယဗ္ဗယံ”န္တိ ဒဿနဘူမိယာ ပဒဋ္ဌာနံ။ “ထိနမိဒ္ဓာဘိဘူ ဘိက္ခူ”တိ ဝီရိယဿ ပဒဋ္ဌာနံ။ “သဗ္ဗာ ဒုဂ္ဂတိယော ဇဟေ”တိ ဘာဝနာယ ပဒဋ္ဌာနံ။

နိယုတ္တော ပဒဋ္ဌာနော ဟာရသမ္ပာတော။

၅. လက္ခဏဟာရသမ္ပာတော

၆၇. တတ္ထ ကတမော လက္ခဏော ဟာရသမ္ပာတော?

“တသ္မာ ရက္ခိတစိတ္တဿ, သမ္မာသင်္ကပ္ပဂေါစရော”တိ ကထာ။ “တသ္မာ ရက္ခိတစိတ္တဿ, သမ္မာသင်္ကပ္ပဂေါစရော”တိ ဣဒံ သတိန္ဒြိယံ, သတိန္ဒြိယေ ဂဟိတေ ဂဟိတာနိ ဘဝန္တိ ပဉ္စိန္ဒြိယာနိ။ “သမ္မာဒိဋ္ဌိပုရေက္ခာရော”တိ သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ ဂဟိတာယ ဂဟိတော ဘဝတိ အရိယော အဋ္ဌင်္ဂိကော မဂ္ဂေါ။ တံ ကိဿ ဟေတု? သမ္မာဒိဋ္ဌိတော ဟိ သမ္မာသင်္ကပ္ပော ပဘဝတိ, သမ္မာသင်္ကပ္ပတော သမ္မာဝါစာ ပဘဝတိ, သမ္မာဝါစာတော သမ္မာကမ္မန္တော ပဘဝတိ, သမ္မာကမ္မန္တတော သမ္မာအာဇီဝေါ ပဘဝတိ, သမ္မာအာဇီဝတော သမ္မာဝါယာမော ပဘဝတိ, သမ္မာဝါယာမတော သမ္မာသတိ ပဘဝတိ, သမ္မာသတိတော သမ္မာသမာဓိ ပဘဝတိ, သမ္မာသမာဓိတော သမ္မာဝိမုတ္တိ ပဘဝတိ, သမ္မာဝိမုတ္တိတော သမ္မာဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနံ ပဘဝတိ။

နိယုတ္တော လက္ခဏော ဟာရသမ္ပာတော။

၆. စတုဗျူဟဟာရသမ္ပာတော

၆၈. တတ္ထ ကတမော စတုဗျူဟော ဟာရသမ္ပာတော။

“တသ္မာ ရက္ခိတစိတ္တဿ, သမ္မာသင်္ကပ္ပဂေါစရော”တိ ကထာ။ “တသ္မာ ရက္ခိတစိတ္တဿာ”တိ ရက္ခိတံ ပရိပါလီယတီတိ ဧသာ နိရုတ္တိ။ ဣဓ ဘဂဝတော ကော အဓိပ္ပာယော? ယေ ဒုဂ္ဂတီဟိ ပရိမုစ္စိတုကာမာ ဘဝိဿန္တိ, တေ ဓမ္မစာရိနော ဘဝိဿန္တီတိ အယံ ဧတ္ထ ဘဂဝတော အဓိပ္ပာယော။ ကောကာလိကော ဟိ သာရိပုတ္တမောဂ္ဂလ္လာနေသု ထေရေသု စိတ္တံ ပဒေါသယိတွာ မဟာပဒုမနိရယေ ဥပပန္နော။ ဘဂဝတာ စ သတိအာရက္ခေန စေတသာ သမန္နာဂတော, သုတ္တမှိ ဝုတ္တံ “သတိယာ စိတ္တံ ရက္ခိတဗ္ဗ”န္တိ။

နိယုတ္တော စတုဗျူဟော ဟာရသမ္ပာတော။

၇. အာဝဋ္ဋဟာရသမ္ပာတော

၆၉. တတ္ထ ကတမော အာဝဋ္ဋော ဟာရသမ္ပာတော?

“တသ္မာ ရက္ခိတစိတ္တဿ, သမ္မာသင်္ကပ္ပဂေါစရော”တိ ကထာ။ “တသ္မာ ရက္ခိတစိတ္တဿ, သမ္မာသင်္ကပ္ပဂေါစရော”တိ သမထော [အယံ သမထော (သီ. က.)]။ “သမ္မာဒိဋ္ဌိပုရေက္ခာရော”တိ ဝိပဿနာ။ “ဉတွာန ဥဒယဗ္ဗယံ”န္တိ ဒုက္ခပရိညာ။ “ထိနမိဒ္ဓာဘိဘူ ဘိက္ခူ”တိ သမုဒယပဟာနံ။ “သဗ္ဗာ ဒုဂ္ဂတိယော ဇဟေ”တိ နိရောဓော [အယံ နိရောဓော (သီ. က.)]။ ဣမာနိ စတ္တာရိ သစ္စာနိ။

နိယုတ္တော အာဝဋ္ဋော ဟာရသမ္ပာတော။

၈. ဝိဘတ္တိဟာရသမ္ပာတော

၇၀. တတ္ထ ကတမော ဝိဘတ္တိဟာရသမ္ပာတော?

“တသ္မာ ရက္ခိတစိတ္တဿ, သမ္မာသင်္ကပ္ပဂေါစရော”တိ ကထာ။ ကုသလပက္ခော ကုသလပက္ခေန နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗော။ အကုသလပက္ခော အကုသလပက္ခေန နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗော။

နိယုတ္တော ဝိဘတ္တိဟာရသမ္ပာတော။

၉. ပရိဝတ္တနဟာရသမ္ပာတော

၇၁. တတ္ထ ကတမော ပရိဝတ္တနော ဟာရသမ္ပာတော?

“တသ္မာ ရက္ခိတစိတ္တဿ, သမ္မာသင်္ကပ္ပဂေါစရော”တိ ကထာ။ သမထဝိပဿနာယ ဘာဝိတာယ နိရောဓော ဖလံ, ပရိညာတံ ဒုက္ခံ, သမုဒယော ပဟီနော, မဂ္ဂေါ ဘာဝိတော ပဋိပက္ခေန။

နိယုတ္တော ပရိဝတ္တနော ဟာရသမ္ပာတော။

၁၀. ဝေဝစနဟာရသမ္ပာတော

၇၂. တတ္ထ ကတမော ဝေဝစနော ဟာရသမ္ပာတော?

“တသ္မာ ရက္ခိတစိတ္တဿ, သမ္မာသင်္ကပ္ပဂေါစရော”တိ ကထာ။ “တသ္မာ ရက္ခိတစိတ္တဿာ”တိ စိတ္တံ မနော ဝိညာဏံ မနိန္ဒြိယံ မနာယတနံ ဝိဇာနနာ ဝိဇာနိတတ္တံ, ဣဒံ ဝေဝစနံ။ “သမ္မာသင်္ကပ္ပဂေါစရော”တိ နေက္ခမ္မသင်္ကပ္ပော အဗျာပါဒသင်္ကပ္ပော အဝိဟိံသာသင်္ကပ္ပော, ဣဒံ ဝေဝစနံ။ “သမ္မာဒိဋ္ဌိပုရေက္ခာရော”တိ သမ္မာဒိဋ္ဌိ နာမ ပညာသတ္ထံ ပညာခဂ္ဂေါ ပညာရတနံ ပညာပဇ္ဇောတော ပညာပတောဒေါ ပညာပာသာဒော, ဣဒံ ဝေဝစနံ။

နိယုတ္တော ဝေဝစနော ဟာရသမ္ပာတော။

၁၁. ပညတ္တိဟာရသမ္ပာတော

၇၃. တတ္ထ ကတမော ပညတ္တိဟာရသမ္ပာတော?

“တသ္မာ ရက္ခိတစိတ္တဿ, သမ္မာသင်္ကပ္ပဂေါစရော”တိ ကထာ။ “တသ္မာ ရက္ခိတစိတ္တဿာ”တိ ပဒဋ္ဌာနပညတ္တိ သတိယာ။ “သမ္မာသင်္ကပ္ပဂေါစရော”တိ ဘာဝနာပညတ္တိ သမထဿ။ “သမ္မာဒိဋ္ဌိပုရေက္ခာရော, ဉတွာန ဥဒယဗ္ဗယ”န္တိ ဒဿနဘူမိယာ နိက္ခေပပညတ္တိ။ “ထိနမိဒ္ဓာဘိဘူ ဘိက္ခူ”တိ သမုဒယဿ အနဝသေသပ္ပဟာနပညတ္တိ, “သဗ္ဗာ ဒုဂ္ဂတိယော ဇဟေ”တိ ဘာဝနာပညတ္တိ မဂ္ဂဿ။

နိယုတ္တော ပညတ္တိဟာရသမ္ပာတော။

၁၂. ဩတရဏဟာရသမ္ပာတော

၇၄. တတ္ထ ကတမော ဩတရဏော ဟာရသမ္ပာတော?

“တသ္မာ ရက္ခိတစိတ္တဿ, သမ္မာသင်္ကပ္ပဂေါစရော”တိ ကထာ။ “တသ္မာ ရက္ခိတစိတ္တဿ, သမ္မာသင်္ကပ္ပဂေါစရော” ။ “သမ္မာဒိဋ္ဌိပုရေက္ခာရော”တိ သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ ဂဟိတာယ ဂဟိတာနိ ဘဝန္တိ ပဉ္စိန္ဒြိယာနိ, အယံ ဣန္ဒြိယေဟိ ဩတရဏာ။

တာနိယေဝ ဣန္ဒြိယာနိ ဝိဇ္ဇာ, ဝိဇ္ဇုပ္ပာဒါ အဝိဇ္ဇာနိရောဓော, အဝိဇ္ဇာနိရောဓာ သင်္ခါရနိရောဓော, သင်္ခါရနိရောဓာ ဝိညာဏနိရောဓော, ဧဝံ သဗ္ဗံ, အယံ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒေန ဩတရဏာ။

တာနိယေဝ ပဉ္စိန္ဒြိယာနိ တီဟိ ခန္ဓေဟိ သင်္ဂဟိတာနိ – သီလက္ခန္ဓေန သမာဓိက္ခန္ဓေန ပညာက္ခန္ဓေန။ အယံ ခန္ဓေဟိ ဩတရဏာ။

တာနိ ယေဝ ပဉ္စိန္ဒြိယာနိ သင်္ခါရပရိယာပန္နာနိ။ ယေ သင်္ခါရာ အနာသဝါ နော စ ဘဝင်္ဂါ, တေ သင်္ခါရာ ဓမ္မဓာတုသင်္ဂဟိတာ, အယံ ဓာတူဟိ ဩတရဏာ။

သာ ဓမ္မဓာတု ဓမ္မာယတနပရိယာပန္နာ, ယံ အာယတနံ အနာသဝံ နော စ ဘဝင်္ဂံ, အယံ အာယတနေဟိ ဩတရဏာ။

နိယုတ္တော ဩတရဏော ဟာရသမ္ပာတော။

၁၃. သောဓနဟာရသမ္ပာတော

၇၅. တတ္ထ ကတမော သောဓနော ဟာရသမ္ပာတော?

“တသ္မာ ရက္ခိတစိတ္တဿ, သမ္မာသင်္ကပ္ပဂေါစရော”တိ ဂါထာ။ ယတ္ထ အာရမ္ဘော သုဒ္ဓော, သော ပဉှော ဝိဿဇ္ဇိတော ဘဝတိ။ ယတ္ထ ပန အာရမ္ဘော န သုဒ္ဓော, န တာဝ သော ပဉှော ဝိဿဇ္ဇိတော ဘဝတိ။

နိယုတ္တော သောဓနော ဟာရသမ္ပာတော။

၁၄. အဓိဋ္ဌာနဟာရသမ္ပာတော

၇၆. တတ္ထ ကတမော အဓိဋ္ဌာနော ဟာရသမ္ပာတော?

တသ္မာ ရက္ခိတစိတ္တဿ, သမ္မာသင်္ကပ္ပဂေါစရောတိ ဂါထာ။ တသ္မာ ရက္ခိတစိတ္တဿာတိ ဧကတ္တတာ။ စိတ္တံ မနော ဝိညာဏံ, အယံ ဝေမတ္တတာ။ သမ္မာသင်္ကပ္ပဂေါစရောတိ ဧကတ္တတာ။ နေက္ခမ္မသင်္ကပ္ပော အဗျာပါဒသင်္ကပ္ပော အဝိဟိံသာသင်္ကပ္ပော အယံ ဝေမတ္တတာ။ သမ္မာဒိဋ္ဌိပုရေက္ခာရောတိ ဧကတ္တတာ။ သမ္မာဒိဋ္ဌိ နာမ ယံ ဒုက္ခေ ဉာဏံ ဒုက္ခသမုဒယေ ဉာဏံ ဒုက္ခနိရောဓေ ဉာဏံ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနိယာ ပဋိပဒါယ ဉာဏံ မဂ္ဂေ ဉာဏံ ဟေတုမှိ ဉာဏံ ဟေတုသမုပ္ပန္နေသု ဓမ္မေသု ဉာဏံ ပစ္စယေ ဉာဏံ ပစ္စယသမုပ္ပန္နေသု ဓမ္မေသု ဉာဏံ, ယံ တတ္ထ တတ္ထ ယထာဘူတံ ဉာဏဒဿနံ အဘိသမယော သမ္ပဋိဝေဓော သစ္စာဂမနံ, အယံ ဝေမတ္တတာ။ ဉတွာန ဥဒယဗ္ဗယန္တိ ဧကတ္တတာ, ဥဒယေန အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ, သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏံ, ဧဝံ သဗ္ဗံ သမုဒယော ဘဝတိ။ ဝယေန အဝိဇ္ဇာနိရောဓာ သင်္ခါရနိရောဓော, ဧဝံ သဗ္ဗံ နိရောဓော ဟောတိ, အယံ ဝေမတ္တတာ။ ထိနမိဒ္ဓာဘိဘူ ဘိက္ခူတိ ဧကတ္တတာ, ထိနံ နာမ ယာ စိတ္တဿ အကလ္လတာ အကမ္မနိယတာ, မိဒ္ဓံ နာမ ယံ ကာယဿ လီနတ္တံ, အယံ ဝေမတ္တတာ။ သဗ္ဗာ ဒုဂ္ဂတိယော ဇဟေတိ ဧကတ္တတာ, ဒေဝမနုဿေ ဝါ ဥပနိဓာယ အပါယာ ဒုဂ္ဂတိ, နိဗ္ဗာနံ ဝါ ဥပနိဓာယ သဗ္ဗာ ဥပပတ္တိယော ဒုဂ္ဂတိ, အယံ ဝေမတ္တတာ။

နိယုတ္တော အဓိဋ္ဌာနော ဟာရသမ္ပာတော။

၁၅. ပရိက္ခာရဟာရသမ္ပာတော

၇၇. တတ္ထ ကတမော ပရိက္ခာရော ဟာရသမ္ပာတော?

“တသ္မာ ရက္ခိတစိတ္တဿ, သမ္မာသင်္ကပ္ပဂေါစရော”တိ ဂါထာ။ အယံ သမထဝိပဿနာယ ပရိက္ခာရော။

နိယုတ္တော ပရိက္ခာရော ဟာရသမ္ပာတော။

၁၆. သမာရောပနဟာရသမ္ပာတော

၇၈. တတ္ထ ကတမော သမာရောပနော ဟာရသမ္ပာတော?

“တသ္မာ ရက္ခိတစိတ္တဿ၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပဂေါစရော။
သမ္မာဒိဋ္ဌိပုရေက္ခာရော၊ ဉတွာန ဥဒယဗ္ဗယံ။
ထိနမိဒ္ဓာဘိဘူ ဘိက္ခု၊ သဗ္ဗာ ဒုဂ္ဂတိယော ဇဟေ”တိ။

တသ္မာ ရက္ခိတစိတ္တဿာတိ တိဏ္ဏံ သုစရိတာနံ ပဒဋ္ဌာနံ, စိတ္တေ ရက္ခိတေ တံ ရက္ခိတံ ဘဝတိ ကာယက မ္မံ ဝစီကမ္မံ မနောကမ္မံ။ သမ္မာဒိဋ္ဌိပုရေက္ခာရောတိ သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ ဘာဝိတာယ ဘာဝိတော ဘဝတိ အရိယော အဋ္ဌင်္ဂိကော မဂ္ဂေါ။ ကေန ကာရဏေန? သမ္မာဒိဋ္ဌိတော ဟိ သမ္မာသင်္ကပ္ပော ပဘဝတိ, သမ္မာသင်္ကပ္ပတော သမ္မာဝါစာ ပ ဘဝတိ, သမ္မာဝါစာတော သမ္မာကမ္မန္တော ပဘဝတိ, သမ္မာကမ္မန္တတော သမ္မာအာဇီဝေါ ပဘဝတိ, သမ္မာအာဇီဝတော သမ္မာဝါယာမော ပဘဝတိ, သမ္မာဝါယာမတော သမ္မာသတိ ပဘဝတိ, သမ္မာသတိတော သမ္မာသမာဓိ ပဘဝတိ, သမ္မာ သမာဓိတော သမ္မာဝိမုတ္တိ ပဘဝတိ, သမ္မာဝိမုတ္တိတော သမ္မာဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနံ ပဘဝတိ။ အယံ အနုပာဒိသေသော ပုဂ္ဂ လော အနုပာဒိသေသာ စ နိဗ္ဗာနဓာတု။

နိယုတ္တော သမာရောပနော ဟာရသမ္ပာတော။

တေနာဟ အာယသ္မာ မဟာကစ္စာယနော –

“သောဠသ ဟာရာ ပဌမံ၊ ဒိသလောစနတော ဒိသာ ဝိလောကေတွာ။
သင်္ခိပိယ အင်္ကုသေန ဟိ၊ နယေဟိ တီဟိ နိဒ္ဒိသေ သုတ္တ”န္တိ။

နိယုတ္တော ဟာရသမ္ပာတော။

နယသမုဋ္ဌာနံ

၇၉. တတ္ထ ကတမံ နယသမုဋ္ဌာနံ? ပုဗ္ဗာ ကောဋိ န ပညာယတိ အဝိဇ္ဇာယ စ ဘဝတဏှာယ စ, တတ္ထ အဝိဇ္ဇာနီဝရဏံ တဏှာသံယောဇနံ။ အဝိဇ္ဇာနီဝရဏာ သတ္တာ အဝိဇ္ဇာသံယုတ္တာ [အဝိဇ္ဇာယ သံယုတ္တာ (သီ. က.)] အဝိဇ္ဇာပက္ခေန ဝိစရန္တိ, တေ ဝုစ္စန္တိ ဒိဋ္ဌိစရိတာတိ။ တဏှာသံယောဇနာ သတ္တာ တဏှာသံယုတ္တာ တဏှာပက္ခေန ဝိစရန္တိ, တေ ဝုစ္စန္တိ တဏှာစရိတာတိ။ ဒိဋ္ဌိစရိတာ ဣတော ဗဟိဒ္ဓာ ပဗ္ဗဇိတာ အတ္တကိလမထာနုယောဂမနုယုတ္တာ ဝိဟရန္တိ။ တဏှာစရိတာ ဣတော ဗဟိဒ္ဓာ ပဗ္ဗဇိတာ ကာမေသု ကာမသုခလ္လိကာနုယောဂမနုယုတ္တာ ဝိဟရန္တိ။

တတ္ထ ကိံကာရဏံ ယံ ဒိဋ္ဌိစရိတာ ဣတော ဗဟိဒ္ဓာ ပဗ္ဗဇိတာ အတ္တကိလမထာနုယောဂမနုယုတ္တာ ဝိဟရန္တိ, တဏှာစရိတာ ဣတော ဗဟိဒ္ဓာ ပဗ္ဗဇိတာ ကာမေသု ကာမသုခလ္လိကာနုယောဂမနုယုတ္တာ ဝိဟရန္တိ? ဣတော ဗဟိဒ္ဓာ နတ္ထိ သစ္စဝဝတ္ထာနံ, ကုတော စတုသစ္စပ္ပကာသနာ ဝါ သမထဝိပဿနာကောသလ္လံ ဝါ ဥပသမသုခပ္ပတ္တိ ဝါ! တေ ဥပသမသုခဿ အနဘိညာ ဝိပရီတစေတာ ဧဝမာဟံသု “နတ္ထိ သုခေန သုခံ, ဒုက္ခေန နာမ သုခံ အဓိဂန္တဗ္ဗ”န္တိ။ ယော ကာမေ ပဋိသေဝတိ, သော လောကံ ဝဍ္ဎယတိ, ယော လောကံ ဝဍ္ဎယတိ, သော ဗဟုံ ပုညံ ပသဝတီတိ တေ ဧဝံသညီ ဧဝံဒိဋ္ဌီ ဒုက္ခေန သုခံ ပတ္ထယမာနာ ကာမေသု ပုညသညီ အတ္တကိလမထာနုယောဂမနုယုတ္တာ စ ဝိဟရန္တိ ကာမသုခလ္လိကာနုယောဂမနုယုတ္တာ စ, တေ တဒဘိညာ သန္တာ ရောဂမေဝ ဝဍ္ဎယန္တိ, ဂဏ္ဍမေဝ ဝဍ္ဎယန္တိ, သလ္လမေဝ ဝဍ္ဎယန္တိ, တေ ရောဂာဘိတုန္နာ ဂဏ္ဍပဋိပီဠိတာ သလ္လာနုဝိဒ္ဓာ နိရယတိရစ္ဆာနယောနိပေတာသုရေသု ဥမ္မုဇ္ဇနိမုဇ္ဇာနိ ကရောန္တာ ဥဂ္ဃာတနိဂ္ဃာတံ ပစ္စနုဘောန္တာ ရောဂဂဏ္ဍသလ္လဘေသဇ္ဇံ န ဝိန္ဒန္တိ။ တတ္ထ အတ္တကိလမထာနုယောဂေါ ကာမသုခလ္လိကာနုယောဂေါ စ သံကိလေသော, သမထဝိပဿနာ ဝောဒါနံ။ အတ္တကိလမထာနုယောဂေါ ကာမသုခလ္လိကာနုယောဂေါ စ ရောဂေါ, သမထဝိပဿနာ ရောဂနိဂ္ဃာတကဘေသဇ္ဇံ။ အတ္တကိလမထာနုယောဂေါ ကာမသုခလ္လိကာနုယောဂေါ စ ဂဏ္ဍော, သမထဝိပဿနာ ဂဏ္ဍနိဂ္ဃာတကဘေသဇ္ဇံ ။ အတ္တကိလမထာနုယောဂေါ ကာမသုခလ္လိကာနုယောဂေါ စ သလ္လော, သမထဝိပဿနာ သလ္လုဒ္ဓရဏဘေသဇ္ဇံ။

တတ္ထ သံကိလေသော ဒုက္ခံ, တဒဘိသင်္ဂေါ တဏှာ သမုဒယော, တဏှာနိရောဓော ဒုက္ခနိရောဓော, သမထဝိပဿနာ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ, ဣမာနိ စတ္တာရိ သစ္စာနိ။ ဒုက္ခံ ပရိညေယျံ, သမုဒယော ပဟာတဗ္ဗော, မဂ္ဂေါ ဘာဝေတဗ္ဗော, နိရောဓော သစ္ဆိကာတဗ္ဗော။

၈၀. တတ္ထ ဒိဋ္ဌိစရိတာ ရူပံ အတ္တတော ဥပဂစ္ဆန္တိ။ ဝေဒနံ။ပေ.။ သညံ။ပေ.။ သင်္ခါရေ။ပေ.။ ဝိညာဏံ အတ္တတော ဥပဂစ္ဆန္တိ။ တဏှာစရိတာ ရူပဝန္တံ အတ္တာနံ ဥပဂစ္ဆန္တိ။ အတ္တနိ ဝါ ရူပံ, ရူပသ္မိံ ဝါ အတ္တာနံ, ဝေဒနာဝန္တံ။ပေ.။ သညာဝန္တံ။ပေ.။ သင်္ခါရဝန္တံ။ပေ.။ ဝိညာဏဝန္တံ အတ္တာနံ ဥပဂစ္ဆန္တိ, အတ္တနိ ဝါ ဝိညာဏံ, ဝိညာဏသ္မိံ ဝါ အတ္တာနံ, အယံ ဝုစ္စတိ ဝီသတိဝတ္ထုကာ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ။

တဿာ ပဋိပက္ခော လောကုတ္တရာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ, အန္ဝါယိကာ သမ္မာသင်္ကပ္ပော သမ္မာဝါစာ သမ္မာကမ္မန္တော သမ္မာအာဇီဝော သမ္မာဝါယာမော သမ္မာသတိ သမ္မာသမာဓိ, အယံ အရိယော အဋ္ဌင်္ဂိကော မဂ္ဂေါ။ တေ တယော ခန္ဓာ သီလက္ခန္ဓော သမာဓိက္ခန္ဓော ပညာက္ခန္ဓော။ သီလက္ခန္ဓော သမာဓိက္ခန္ဓော စ သမထော, ပညာက္ခန္ဓော ဝိပဿနာ။ တတ္ထ သက္ကာယော ဒုက္ခံ, သက္ကာယသမုဒယော ဒုက္ခသမုဒယော, သက္ကာယနိရောဓော ဒုက္ခနိရောဓော, အရိယော အဋ္ဌင်္ဂိကော မဂ္ဂေါ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ, ဣမာနိ စတ္တာရိ သစ္စာနိ။ ဒုက္ခံ ပရိညေယျံ, သမုဒယော ပဟာတဗ္ဗော, မဂ္ဂေါ ဘာဝေတဗ္ဗော, နိရောဓော သစ္ဆိကာတဗ္ဗော။

တတ္ထ ယေ ရူပံ အတ္တတော ဥပဂစ္ဆန္တိ။ ဝေဒနံ။ပေ.။ သညံ။ပေ.။ သင်္ခါရေ။ပေ.။ ဝိညာဏံ အတ္တတော ဥပဂစ္ဆန္တိ။ ဣမေ ဝုစ္စန္တိ “ဥစ္ဆေဒဝါဒိနော”တိ။ ယေ ရူပဝန္တံ အတ္တာနံ ဥပဂစ္ဆန္တိ။ အတ္တနိ ဝါ ရူပံ, ရူပသ္မိံ ဝါ အတ္တာနံ။ ယေ ဝေဒနာဝန္တံ။ပေ.။ ယေ သညာဝန္တံ။ပေ.။ ယေ သင်္ခါရဝန္တံ။ပေ.။ ယေ ဝိညာဏဝန္တံ အတ္တာနံ ဥပဂစ္ဆန္တိ, အတ္တနိ ဝါ ဝိညာဏံ, ဝိညာဏသ္မိံ ဝါ အတ္တာနံ။ ဣမေ ဝုစ္စန္တိ “သဿတဝါဒိနော”တိ, တတ္ထ ဥစ္ဆေဒသဿတဝါဒါ ဥဘော အန္တာ, အယံ သံသာရပဝတ္တိ။ တဿ ပဋိပက္ခော မဇ္ဈိမာ ပဋိပဒါ အရိယော အဋ္ဌင်္ဂိကော မဂ္ဂေါ, အယံ သံသာရနိဝတ္တိ။ တတ္ထ ပဝတ္တိ ဒုက္ခံ, တဒဘိသင်္ဂေါ တဏှာ သမုဒယော, တဏှာနိရောဓော ဒုက္ခနိရောဓော,

အရိယော အဋ္ဌင်္ဂိကော မဂ္ဂော ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒာ, ဣမာနိ စတ္တာရိ သစ္စာနိ။ ဒုက္ခံ ပရိညေယျံ, သမုဒယော ပဟာတဗ္ဗော, မဂ္ဂော ဘာဝေတဗ္ဗော, နိရောဓော သစ္ဆိကာတဗ္ဗော။

တတ္ထ ဥဒ္ဒေသသုတ္တံ သမာသတော ဝီသတိဝတ္ထုကာ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ, ဝိတ္ထာရတော ဒွာသဋ္ဌိ ဒိဋ္ဌိဂတာနိ, တေသံ ပဋိပက္ခော တေစတ္တာလီသံ ဗောဓိပက္ခိယာ ဓမ္မာ အဋ္ဌ ဝိမောက္ခာ ဒသ ကသိဏာယတနာနိ။ ဒွာသဋ္ဌိ ဒိဋ္ဌိဂတာနိ မောဟဇာလံ အနာဒိအနိဓနပ္ပဝတ္တံ။ တေစတ္တာလီသံ [တေတာလီသံ (သီ.)] ဗောဓိပက္ခိယာ ဓမ္မာ ဉာဏဝဇိရံ မောဟဇာလပ္ပဒာလနံ။ တတ္ထ မောဟော အဝိဇ္ဇာ, ဇာလံ ဘဝတဏှာ, တေန ဝုစ္စတိ “ပုဗ္ဗာ ကောဋိ န ပညာယတိ အဝိဇ္ဇာယ စ ဘဝတဏှာယ စာ”တိ။

၈၁. တတ္ထ ဒိဋ္ဌိစရိတော အသ္မိံ သာသနေ ပဗ္ဗဇိတော သလ္လေခာနုသန္တတဝုတ္တိ ဘဝတိ သလ္လေခေ တိဗ္ဗဂါရဝေါ။ တဏှာစရိတော အသ္မိံ သာသနေ ပဗ္ဗဇိတော သိက္ခာနုသန္တတဝုတ္တိ ဘဝတိ သိက္ခာယ တိဗ္ဗဂါရဝေါ။ ဒိဋ္ဌိစရိတော သမ္မတ္တနိယာမံ ဩက္ကမန္တော ဓမ္မာနုသာရီ ဘဝတိ။ တဏှာစရိတော သမ္မတ္တနိယာမံ ဩက္ကမန္တော သဒ္ဓါနုသာရီ ဘဝတိ, ဒိဋ္ဌိစရိတော သုခာယ ပဋိပဒာယ ဒန္ဓာဘိညာယ ခိပ္ပာဘိညာယ စ နိယျာတိ။ တဏှာစရိတော ဒုက္ခာယ ပဋိပဒာယ ဒန္ဓာဘိညာယ ခိပ္ပာဘိညာယ စ နိယျာတိ။

တတ္ထ ကိံကာရဏံ, ယံ တဏှာစရိတော ဒုက္ခာယ ပဋိပဒာယ ဒန္ဓာဘိညာယ ခိပ္ပာဘိညာယ စ နိယျာတိ, တဿ ဟိ ကာမာ အပရိစ္စတ္တာ ဘဝန္တိ, သော ကာမေဟိ ဝိဝေစိယမာနော ဒုက္ခေန ပဋိနိဿရတိ ဒန္ဓဉ္စ ဓမ္မံ အာဇာနာတိ? ယော ပနာယံ ဒိဋ္ဌိစရိတော အယံ အာဒိတောယေဝ ကာမေဟိ အနတ္ထိကော ဘဝတိ။ သော တတော ဝိဝေစိယမာနော ခိပ္ပဉ္စ ပဋိနိဿရတိ, ခိပ္ပဉ္စ ဓမ္မံ အာဇာနာတိ။ ဒုက္ခာပိ ပဋိပဒါ ဒုဝိဓာ ဒန္ဓာဘိညာ စ ခိပ္ပာဘိညာ စ။ သုခာပိ ပဋိပဒါ ဒုဝိဓာ ဒန္ဓာဘိညာ စ ခိပ္ပာဘိညာ စ။ သတ္တာပိ ဒုဝိဓာ မုဒိန္ဒြိယာပိ တိက္ခိန္ဒြိယာပိ။ ယေ မုဒိန္ဒြိယာ, တေ ဒန္ဓဉ္စ ပဋိနိဿရန္တိ ဒန္ဓဉ္စ ဓမ္မံ အာဇာနန္တိ။ ယေ တိက္ခိန္ဒြိယာ, တေ ခိပ္ပဉ္စ ပဋိနိဿရန္တိ, ခိပ္ပဉ္စ ဓမ္မံ အာဇာနန္တိ, ဣမာ စတဿော ပဋိပဒါ။ ယေ ဟိ ကေစိ နိယျိံသု ဝါ နိယျန္တိ ဝါ နိယျိဿန္တိ ဝါ, တေ ဣမာဟိ ဧဝ စတူဟိ ပဋိပဒါဟိ။ ဧဝံ အရိယာ စတုက္ကမဂ္ဂံ ပညာပေန္တိ အဗုဓဇနသေဝိတာယ ဗာလကန္တာယ ရတ္တဝတသိနိယာ နန္ဒိယာ ဘဝတဏှာယ အဝဋ္ဋနတ္ထံ [အာဝဋ္ဋနတ္ထံ (သီ. က.)] ။ အယံ ဝုစ္စတိ နန္ဒိယာဝဋ္ဋဿ နယဿ ဘူမီတိ, တေနာဟ “တဏှဉ္စ အဝိဇ္ဇမ္ပိ စ သမထေနာ”တိ။

၈၂. ဝေယျာကရဏေသု ဟိ ယေ ကုသလာကုသလာတိ တေ ဒုဝိဓာ ဥပပရိက္ခိတဗ္ဗာ – လောကဝဋ္ဋာနုသာရီ စ လောကဝိဝဋ္ဋာနုသာရီ စ။ ဝဋ္ဋံ နာမ သံသာရော။ ဝိဝဋ္ဋံ နိဗ္ဗာနံ။ ကမ္မကိလေသာ ဟေတု သံသာရဿ။ တတ္ထ ကမ္မံ စေတနာ စေတသိကဉ္စ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗံ။ တံ ကထံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ? ဥပစယေန သဗ္ဗေပိ ကိလေသာ စတူဟိ ဝိပလ္လာသေဟိ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗာ။ တေ ကတ္ထ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ? ဒသ ဝတ္ထုကေ ကိလေသပုဉ္ဇေ။ ကတမာနိ ဒသ ဝတ္ထူနိ? စတ္တာရော အာဟာရာ, စတ္တာရော ဝိပလ္လာသာ, စတ္တာရိ ဥပါဒါနာနိ, စတ္တာရော ယောဂါ, စတ္တာရော ဂန္ထာ, စတ္တာရော အာသဝါ, စတ္တာရော ဩဃာ, စတ္တာရော သလ္လာ, စတဿော ဝိညာဏဋ္ဌိတိယော စတ္တာရိ အဂတိဂမနာနိ။ ပဌမေ အာဟာရေ ပဌမော ဝိပလ္လာသော, ဒုတိယေ အာဟာရေ ဒုတိယော ဝိပလ္လာသော, တတိယေ အာဟာရေ တတိယော ဝိပလ္လာသော, စတုတ္ထေ အာဟာရေ စတုတ္ထော ဝိပလ္လာသော။ ပဌမေ ဝိပလ္လာသေ ပဌမံ ဥပါဒါနံ။ ဒုတိယေ ဝိပလ္လာသေ ဒုတိယံ ဥပါဒါနံ, တတိယေ ဝိပလ္လာသေ တတိယံ ဥပါဒါနံ, စတုတ္ထေ ဝိပလ္လာသေ စတုတ္ထံ ဥပါဒါနံ။ ပဌမေ ဥပါဒါနေ ပဌမော ယောဂေါ, ဒုတိယေ ဥပါဒါနေ ဒုတိယော ယောဂေါ, တတိယေ ဥပါဒါနေ တတိယော ယောဂေါ, စတုတ္ထေ ဥပါဒါနေ စတုတ္ထော ယောဂေါ။ ပဌမေ ယောဂေ ပဌမော ဂန္ထော, ဒုတိယေ ယောဂေ ဒုတိယော ဂန္ထော, တတိယေ ယောဂေ တတိယော ဂန္ထော, စတုတ္ထေ ယောဂေ စတုတ္ထော ဂန္ထော, ပဌမေ ဂန္ထေ ပဌမော အာသဝေါ, ဒုတိယေ ဂန္ထေ ဒုတိယော အာသဝေါ, တတိယေ ဂန္ထေ တတိယော အာသဝေါ, စတုတ္ထေ ဂန္ထေ စတုတ္ထော အာသဝေါ။ ပဌမေ အာသဝေ ပဌမော ဩဃော, ဒုတိယေ အာသဝေ ဒုတိယော ဩဃော, တတိယေ အာသဝေ တတိယော ဩဃော, စတုတ္ထေ အာသဝေ စတုတ္ထော ဩဃော။ ပဌမေ ဩဃေ ပဌမော သလ္လော, ဒုတိယေ ဩဃေ ဒုတိယော သလ္လော, တတိယေ ဩဃေ တတိယော သလ္လော, စတုတ္ထေ ဩဃေ စတုတ္ထော သလ္လော။ ပဌမေ သလ္လေ ပဌမာ ဝိညာဏဋ္ဌိတိ, ဒုတိယေ သလ္လေ ဒုတိယာ ဝိညာဏဋ္ဌိတိ, တတိယေ သလ္လေ တတိယာ ဝိညာဏဋ္ဌိတိ, စတုတ္ထေ သလ္လေ စတုတ္ထီ [စတုတ္ထာ (သီ.)] ဝိညာဏဋ္ဌိတိ, ပဌမာယံ ဝိညာဏဋ္ဌိတိယံ ပဌမံ အဂတိဂမနံ။ ဒုတိယာယံ ဝိညာဏဋ္ဌိတိယံ ဒုတိယံ အဂတိဂမနံ။ တ

တိယာယံ ဝိညာဏဋ္ဌိတိယံ တတိယံ အဂတိဂမနံ, စတုတ္ထိယံ [စတုတ္ထာယံ (သီ.)] ဝိညာဏဋ္ဌိတိယံ စတုတ္ထံ အဂတိဂမနံ။

၈၃. တတ္ထ ယော စ ကဗဠီကာရော အာဟာရော ဖဿော အာဟာရော, ဣမေ တဏှာစရိတဿ ပုဂ္ဂလဿ ဥပက္ကိလေသာ။ ယော စ မနောသဉ္စေတနာဟာရော ယော စ ဝိညာဏာဟာရော, ဣမေ ဒိဋ္ဌိစရိတဿ ပုဂ္ဂလဿ ဥပက္ကိလေသာ။ တတ္ထ ယော စ ''အသုဘေ သုဘ''န္တိ ဝိပလ္လာသော, ယော စ ''ဒုက္ခေ သုခ''န္တိ ဝိပလ္လာသော, ဣမေ တဏှာစရိတဿ ပုဂ္ဂလဿ ဥပက္ကိလေသာ။ ယော စ ''အနိစ္စေ နိစ္စ''န္တိ ဝိပလ္လာသော, ယော စ ''အနတ္တနိ အတ္တာ''တိ ဝိပလ္လာသော, ဣမေ ဒိဋ္ဌိစရိတဿ ပုဂ္ဂလဿ ဥပက္ကိလေသာ။ တတ္ထ ယဉ္စ ကာမုပါဒါနံ ယဉ္စ ဘဝုပါဒါနံ, ဣမေ တဏှာစရိတဿ ပုဂ္ဂလဿ ဥပက္ကိလေသာ။ ယဉ္စ ဒိဋ္ဌုပါဒါနံ ယဉ္စ အတ္တဝါဒုပါဒါနံ, ဣမေ ဒိဋ္ဌိစရိတဿ ပုဂ္ဂလဿ ဥပက္ကိလေသာ။ တတ္ထ ယော စ ကာမယောဂေါ, ယော စ ဘဝယောဂေါ, ဣမေ တဏှာစရိတဿ ပုဂ္ဂလဿ ဥပက္ကိလေသာ။ ယော စ ဒိဋ္ဌိယောဂေါ, ယော စ အဝိဇ္ဇာယောဂေါ, ဣမေ ဒိဋ္ဌိစရိတဿ ပုဂ္ဂလဿ ဥပက္ကိလေသာ။ တတ္ထ ယော စ အဘိဇ္ဈာကာယဂန္ထော, ယော စ ဗျာပါဒော ကာယဂန္ထော, ဣမေ တဏှာစရိတဿ ပုဂ္ဂလဿ ဥပက္ကိလေသာ။ ယော စ ပရာမာသကာယဂန္ထော, ယော စ ဣဒံသစ္စာဘိနိဝေသကာယဂန္ထော, ဣမေ ဒိဋ္ဌိစရိတဿ ပုဂ္ဂလဿ ဥပက္ကိလေသာ။ တတ္ထ ယော စ ကာမာသဝေါ, ယော စ ဘဝါသဝေါ, ဣမေ တဏှာစရိတဿ ပုဂ္ဂလဿ ဥပက္ကိလေသာ။ ယော စ ဒိဋ္ဌာသဝေါ, ယော စ အဝိဇ္ဇာသဝေါ, ဣမေ ဒိဋ္ဌိစရိတဿ ပုဂ္ဂလဿ ဥပက္ကိလေသာ။ တတ္ထ ယော စ ကာမောဃော, ယော စ ဘဝေါဃော, ဣမေ တဏှာစရိတဿ ပုဂ္ဂလဿ ဥပက္ကိလေသာ။ ယော စ ဒိဋ္ဌောဃော, ယော စ အဝိဇ္ဇောဃော, ဣမေ ဒိဋ္ဌိစရိတဿ ပုဂ္ဂလဿ ဥပက္ကိလေသာ။ တတ္ထ ယော စ ရာဂသလ္လော, ယော စ ဒောသသလ္လော, ဣမေ တဏှာစရိတဿ ပုဂ္ဂလဿ ဥပက္ကိလေသာ။ ယော စ မာနသလ္လော, ယော စ မောဟသလ္လော, ဣမေ ဒိဋ္ဌိစရိတဿ ပုဂ္ဂလဿ ဥပက္ကိလေသာ။ တတ္ထ ယာ စ ရူပူပဂါ ဝိညာဏဋ္ဌိတိ, ယာ စ ဝေဒနူပဂါ ဝိညာဏဋ္ဌိတိ, ဣမေ တဏှာစရိတဿ ပုဂ္ဂလဿ ဥပက္ကိလေသာ။ ယာ စ သညူပဂါ ဝိညာဏဋ္ဌိတိ, ယာ စ သင်္ခါရူပဂါ ဝိညာဏဋ္ဌိတိ, ဣမေ ဒိဋ္ဌိစရိတဿ ပုဂ္ဂလဿ ဥပက္ကိလေသာ။ တတ္ထ ယဉ္စ ဆန္ဒာ အဂတိဂမနံ ယဉ္စ ဒောသာ အဂတိဂမနံ, ဣမေ တဏှာစရိတဿ ပုဂ္ဂလဿ ဥပက္ကိလေသာ။ ယဉ္စ ဘယာ အဂတိဂမနံ, ယဉ္စ မောဟာ အဂတိဂမနံ, ဣမေ ဒိဋ္ဌိစရိတဿ ပုဂ္ဂလဿ ဥပက္ကိလေသာ။

၈၄. တတ္ထ ကဗဠီကာရေ အာဟာရေ ''အသုဘေ သုဘ''န္တိ ဝိပလ္လာသော, ဖဿေ အာဟာရေ ''ဒုက္ခေ သုခ''န္တိ ဝိပလ္လာသော, ဝိညာဏေ အာဟာရေ ''အနိစ္စေ နိစ္စ''န္တိ ဝိပလ္လာသော, မနောသဉ္စေတနာယ အာဟာရေ ''အနတ္တနိ အတ္တာ''တိ ဝိပလ္လာသော။ ပဌမေ ဝိပလ္လာသေ ဌိတော ကာမေ ဥပါဒိယတိ , ဣဒံ ဝုစ္စတိ ကာမုပါဒါနံ; ဒုတိယေ ဝိပလ္လာသေ ဌိတော အနာဂတံ ဘဝံ ဥပါဒိယတိ , ဣဒံ ဝုစ္စတိ ဘဝုပါဒါနံ; တတိယေ ဝိပလ္လာသေ ဌိတော သံသာရာဘိနန္ဒိနိံ ဒိဋ္ဌိံ ဥပါဒိယတိ, ဣဒံ ဝုစ္စတိ ဒိဋ္ဌုပါဒါနံ; စတုတ္ထေ ဝိပလ္လာသေ ဌိတော အတ္တာနံ ကပ္ပိယံ ဥပါဒိယတိ, ဣဒံ ဝုစ္စတိ အတ္တဝါဒုပါဒါနံ။

ကာမုပါဒါနေန ကာမေဟိ သံယုဇ္ဇတိ, အယံ ဝုစ္စတိ ကာမယောဂေါ; ဘဝုပါဒါနေန ဘဝေဟိ သံယုဇ္ဇတိ, အယံ ဝုစ္စတိ ဘဝယောဂေါ; ဒိဋ္ဌုပါဒါနေန ပါပိကာယ ဒိဋ္ဌိယာ သံယုဇ္ဇတိ, အယံ ဝုစ္စတိ ဒိဋ္ဌိယောဂေါ; အတ္တဝါဒုပါဒါနေန အဝိဇ္ဇာယ သံယုဇ္ဇတိ, အယံ ဝုစ္စတိ အဝိဇ္ဇာယောဂေါ။

ပဌမေ ယောဂေ ဌိတော အဘိဇ္ဈာယ ကာယံ ဂန္ထတိ, အယံ ဝုစ္စတိ အဘိဇ္ဈာကာယဂန္ထော; ဒုတိယေ ယောဂေ ဌိတော ဗျာပါဒေန ကာယံ ဂန္ထတိ, အယံ ဝုစ္စတိ ဗျာပါဒကာယဂန္ထော; တတိယေ ယောဂေ ဌိတော ပရာမာသေန ကာယံ ဂန္ထတိ, အယံ ဝုစ္စတိ ပရာမာသကာယဂန္ထော; စတုတ္ထေ ယောဂေ ဌိတော ဣဒံသစ္စာဘိနိဝေသေန ကာယံ ဂန္ထတိ, အယံ ဝုစ္စတိ ဣဒံသစ္စာဘိနိဝေသကာယဂန္ထော။

တဿ ဧဝံဂန္ထိတာ ကိလေသာ အာသဝန္တိ။ ကုတော စ ဝုစ္စတိ အာသဝန္တီတိ? အနုသယတော ဝါ ပရိယုဋ္ဌာနတော ဝါ။ တတ္ထ အဘိဇ္ဈာကာယဂန္ထေန ကာမာသဝေါ, ဗျာပါဒကာယဂန္ထေန ဘဝါသဝေါ, ပရာမာသကာယဂန္ထေန ဒိဋ္ဌာသဝေါ, ဣဒံသစ္စာဘိနိဝေသကာယဂန္ထေန အဝိဇ္ဇာသဝေါ။

တဿ ဣမေ စတ္တာရော အာသတ ဝေပုလ္လံ ဂတာ ဩဃာ ဘဝန္တိ။ ဣတိ အာသဝဝေပုလ္လာ ဩဃဝေပုလ္လံ။ တတ္ထ ကာမာသဝေန ကာမောဃော, ဘဝါသဝေန ဘဝေါဃော, ဒိဋ္ဌာသဝေန ဒိဋ္ဌောဃော, အဝိဇ္ဇာသဝေန အဝိဇ္ဇော ဃော။

တဿ ဣမေ စတ္တာရော ဩဃာ အနုသယသဟဂတာ အဇ္ဈာသယံ အနုပဝိဋ္ဌာ ဟဒယံ အာဟစ္စ တိဋ္ဌန္တိ, တေန ဝုစ္စန္တိ သလ္လာဣတိ။ တတ္ထ ကာမောဃေန ရာဂသလ္လော, ဘဝေါဃေန ဒောသသလ္လော, ဒိဋ္ဌောဃေန မာန သလ္လော, အဝိဇ္ဇောဃေန မောဟသလ္လော။

တဿ ဣမေဟိ စတူဟိ သလ္လေဟိ ပရိယာဒိန္န [ပရိယာဒိဏ္ဏံ (က.)] ဝိညာဏံ စတူသု ဓမ္မေသု သဏ္ဌဟတိ ရူပေ ဝေဒနာယ သညာယ သင်္ခါရေသု။ တတ္ထ ရာဂသလ္လေန နန္ဒူပသေစနေန ဝိညာဏေန ရူပူပဂါ ဝိညာဏဋ္ဌိတိ, ဒေါ သသလ္လေန နန္ဒူပသေစနေန ဝိညာဏေန ဝေဒနူပဂါ ဝိညာဏဋ္ဌိတိ, မာနသလ္လေန နန္ဒူပသေစနေန ဝိညာဏေန သညူပ ဂါ ဝိညာဏဋ္ဌိတိ, မောဟသလ္လေန နန္ဒူပသေစနေန ဝိညာဏေန သင်္ခါရူပဂါ ဝိညာဏဋ္ဌိတိ။

တဿ ဣမာဟိ စတူဟိ ဝိညာဏဋ္ဌိတီဟိ ဥပတ္ထဒ္ဓံ ဝိညာဏံ စတူဟိ ဓမ္မေဟိ အဂတိံ ဂစ္ဆတိ ဆန္ဒာ ဒေါသာ ဘယာ မောဟာ။ တတ္ထ ရာဂေန ဆန္ဒာဂတိံ ဂစ္ဆတိ, ဒေါသေန ဒေါသာဂတိံ ဂစ္ဆတိ, ဘယေန ဘယာဂတိံ ဂစ္ဆတိ, မောဟေန မောဟာဂတိံ ဂစ္ဆတိ။ ဣတိ ခေါ တဉ္စ ကမ္မံ ဣမေ စ ကိလေသာ, ဧသ ဟေတု သံသာရဿ, ဧဝံ သဗ္ဗေ ကိလေသာ စတူဟိ ဝိပလ္လာသေဟိ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗာ။

၈၅. တတ္ထ ဣမာ စတဿော ဒိသာ ကဗဠီကာရော အာဟာရော ''အသုဘေ သုဘ''န္တိ ဝိပလ္လာသော, ကာမုပါဒါနံ, ကာမယောဂေါ, အဘိဇ္ဈာကာယဂန္ထော, ကာမာသဝေါ, ကာမောဃော, ရာဂသလ္လော, ရူပူပဂါ ဝိညာဏဋ္ဌိတိ, ဆန္ဒာ အဂတိဂမနန္တိ ပဌမာ ဒိသာ။

ဖဿော အာဟာရော, ''ဒုက္ခေ သုခ''န္တိ ဝိပလ္လာသော, ဘဝုပါဒါနံ, ဘဝယောဂေါ, ဗျာပါဒကာယဂန္ထော, ဘဝါသဝေါ, ဘဝေါဃော, ဒေါသသလ္လော, ဝေဒနူပဂါ ဝိညာဏဋ္ဌိတိ, ဒေါသာ အဂတိဂမနန္တိ ဒုတိယာ ဒိသာ။

ဝိညာဏာဟာရော ''အနိစ္စေ နိစ္စ''န္တိ ဝိပလ္လာသော, ဒိဋ္ဌုပါဒါနံ, ဒိဋ္ဌိယောဂေါ ပရာမာသကာယဂန္ထော, ဒိဋ္ဌာ သဝေါ, ဒိဋ္ဌောဃော, မာနသလ္လော, သညူပဂါ ဝိညာဏဋ္ဌိတိ, ဘယာ အဂတိဂမနန္တိ တတိယာ ဒိသာ။

မနောသဉ္စေတနာဟာရော ''အနတ္တနိ အတ္တာ''တိ ဝိပလ္လာသော, အတ္တဝါဒုပါဒါနံ, အဝိဇ္ဇာယောဂေါ, ဣဒံသစ္စာ ဘိနိဝေသကာယဂန္ထော, အဝိဇ္ဇာသဝေါ, အဝိဇ္ဇောဃော, မောဟသလ္လော, သင်္ခါရူပဂါ ဝိညာဏဋ္ဌိတိ, မောဟာ အဂတိဂမနန္တိ စတုတ္ထီ ဒိသာ။

တတ္ထ ယော စ ကဗဠီကာရော အာဟာရော ယော စ ''အသုဘေ သုဘ''န္တိ ဝိပလ္လာသော, ကာမုပါဒါနံ, ကာမ ယောဂေါ, အဘိဇ္ဈာကာယဂန္ထော, ကာမာသဝေါ , ကာမောဃော, ရာဂသလ္လော, ရူပူပဂါ ဝိညာဏဋ္ဌိတိ ဆန္ဒာ အဂတိ ဂမနန္တိ, ဣမေသံ ဒသန္နံ သုတ္တာနံ ဧကော အတ္ထော, ဗျဉ္ဇနမေဝ နာနံ။ ဣမေ ရာဂစရိတဿ ပုဂ္ဂလဿ ဥပက္ ကိလေသာ။

တတ္ထ ယော စ ဖဿော အာဟာရော ယော စ ''ဒုက္ခေ သုခ''န္တိ ဝိပလ္လာသော, ဘဝုပါဒါနံ, ဘဝယောဂေါ , ဗျ ယာပါဒကာယဂန္ထော, ဘဝါသဝေါ, ဘဝေါဃော, ဒေါသသလ္လော, ဝေဒနူပဂါ ဝိညာဏဋ္ဌိတိ, ဒေါသာ အဂတိဂမနန္တိ ဣမေသံ ဒသန္နံ သုတ္တာနံ ဧကော အတ္ထော ဗျဉ္ဇနမေဝ နာနံ, ဣမေ ဒေါသစရိတဿ ပုဂ္ဂလဿ ဥပက္ ကိလေသာ။

တတ္ထ ယော စ ဝိညာဏာဟာရော ယော စ ''အနိစ္စေ နိစ္စ''န္တိ ဝိပလ္လာသော, ဒိဋ္ဌုပါဒါနံ, ဒိဋ္ဌိယောဂေါ, ပရာမာ သကာယဂန္ထော, ဒိဋ္ဌာသဝေါ, ဒိဋ္ဌောဃော, မာနသလ္လော, သညူပဂါ ဝိညာဏဋ္ဌိတိ, ဘယာ အဂတိဂမနန္တိ ဣမေသံ ဒသန္နံ သုတ္တာနံ ဧကော အတ္ထော, ဗျဉ္ဇနမေဝ နာနံ။ ဣမေ ဒိဋ္ဌိစရိတဿ မန္ဒဿ ဥပက္ကိလေသာ။

တတ္ထ ယော စ မနောသဉ္စေတနာဟာရော ယော စ ‘‘အနတ္တနိ အတ္တာ’’တိ ဝိပလ္လာသော, အတ္တတဒုပာဒာနံ, အဝိဇ္ဇာယောဂေ, ဣဒံသစ္စာဘိနိဝေသကာယဂန္ထော, အဝိဇ္ဇာသဝေ, အဝိဇ္ဇောဃော, မောဟသလ္လော, သင်္ခါရူပကာ ဝိညာဏဋ္ဌိတိ, မောဟာ အဂတိဂမနန္တိ, ဣမေသံ ဒသန္နံ သုတ္တာနံ ဧကော အတ္ထော, ဗျဉ္ဇနမေဝ နာနံ။ ဣမေ ဒိဋ္ဌိစရိတဿ ဥဒတ္တဿ [ဥဒတ္တဿ (သီ. က.)] ဥပက္ကိလေသာ။

တတ္ထ ယော စ ကဗဠီကာရော အာဟာရော ယော စ ဖဿော အာဟာရော, ဣမေ အပ္ပဏိဟိတေန ဝိမောက္ခမုခေန ပရိညံ ဂစ္ဆန္တိ, ဝိညာဏာဟာရော သုညတာယ, မနောသဉ္စေတနာဟာရော အနိမိတ္တေန, တတ္ထ ယော စ ‘‘အသုဘေ သုဘ’’န္တိ ဝိပလ္လာသော, ယော စ ‘‘ဒုက္ခေ သုခ’’န္တိ ဝိပလ္လာသော, ဣမေ အပ္ပဏိဟိတေန ဝိမောက္ခမုခေန ပဟာနံ အဗ္ဘတ္ထံ ဂစ္ဆန္တိ။ ‘‘အနိစ္စေ နိစ္စ’’န္တိ ဝိပလ္လာသော သုညတာယ, ‘‘အနတ္တနိ အတ္တာ’’တိ ဝိပလ္လာသော အနိမိတ္တေန။ တတ္ထ ကာမုပာဒာနဉ္စ ဘဝုပာဒာနဉ္စ အပ္ပဏိဟိတေန ဝိမောက္ခမုခေန ပဟာနံ ဂစ္ဆန္တိ။ ဒိဋ္ဌုပာဒာနံ သုညတာယ, အတ္တတဒုပာဒာနံ အနိမိတ္တေန။ တတ္ထ ကာမယောဂေ စ ဘဝယောဂေ စ အပ္ပဏိဟိတေန ဝိမောက္ခမုခေန ပဟာနံ ဂစ္ဆန္တိ, ဒိဋ္ဌိယောဂေ သုညတာယ, အဝိဇ္ဇာယောဂေ အနိမိတ္တေန။ တတ္ထ အဘိဇ္ဈာကာယဂန္ထော စ ဗျာပါဒကာယဂန္ထော စ အပ္ပဏိဟိတေန ဝိမောက္ခမုခေန ပဟာနံ ဂစ္ဆန္တိ, ပရာမာသကာယဂန္ထော သုညတာယ, ဣဒံသစ္စာဘိနိဝေသကာယဂန္ထော အနိမိတ္တေန။

တတ္ထ ကာမာသဝေ စ ဘဝာသဝေ စ အပ္ပဏိဟိတေန ဝိမောက္ခမုခေန ပဟာနံ ဂစ္ဆန္တိ, ဒိဋ္ဌာသဝေ သုညတာယ, အဝိဇ္ဇာသဝေ အနိမိတ္တေန။ တတ္ထ ကာမောဃော စ ဘဝေါဃော စ အပ္ပဏိဟိတေန ဝိမောက္ခမုခေန ပဟာနံ ဂစ္ဆန္တိ, ဒိဋ္ဌောဃော သုညတာယ, အဝိဇ္ဇောဃော အနိမိတ္တေန။ တတ္ထ ရာဂသလ္လော စ ဒောသသလ္လော စ အပ္ပဏိဟိတေန ဝိမောက္ခမုခေန ပဟာနံ ဂစ္ဆန္တိ, မာနသလ္လော သုညတာယ, မောဟသလ္လော အနိမိတ္တေန။ တတ္ထ ရူပူပကာ စ ဝိညာဏဋ္ဌိတိ ဝေဒနူပကာ စ ဝိညာဏဋ္ဌိတိ အပ္ပဏိဟိတေန ဝိမောက္ခမုခေန ပရိညံ ဂစ္ဆန္တိ, သညူပကာ သုညတာယ, သင်္ခါရူပကာ အနိမိတ္တေန။

တတ္ထ ဆန္ဒာ စ အဂတိဂမနံ ဒောသာ စ အဂတိဂမနံ အပ္ပဏိဟိတေန ဝိမောက္ခမုခေန ပဟာနံ ဂစ္ဆန္တိ, ဘယာ အဂတိဂမနံ သုညတာယ, မောဟာ အဂတိဂမနံ အနိမိတ္တေန ဝိမောက္ခမုခေန ပဟာနံ ဂစ္ဆန္တိ။ ဣတိ သဗ္ဗေ လောကဝဋ္ဋာနုသာရိနော ဓမ္မာ နိယ္ယန္တိ။ တေ လောကာ တီဟိ ဝိမောက္ခမုခေဟိ။

၈၆. တတ္ရိဒံ နိယ္យာနံ –

စတဿော ပဋိပဒါ, စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာ, စတ္တာရိ ဈာနာနိ, စတ္တာရော ဝိဟာရာ, စတ္တာရော သမ္မပ္ပဓာနာ, စတ္တာရော အစ္ဆရိယာ အဗ္ဘုတာ ဓမ္မာ, စတ္တာရိ အဓိဋ္ဌာနာနိ, စတဿော သမာဓိဘာဝနာ, စတ္တာရော သုခဘာဂိယာ ဓမ္မာ, စတဿော အပ္ပမာဏာ။

ပဌမာ ပဋိပဒါ ပဌမံ သတိပဋ္ဌာနံ, ဒုတိယာ ပဋိပဒါ ဒုတိယံ သတိပဋ္ဌာနံ, တတိယာ ပဋိပဒါ တတိယံ သတိပဋ္ဌာနံ, စတုတ္ထီ ပဋိပဒါ စတုတ္ထံ သတိပဋ္ဌာနံ။ ပဌမံ သတိပဋ္ဌာနံ ပဌမံ ဈာနံ, ဒုတိယံ သတိပဋ္ဌာနံ ဒုတိယံ ဈာနံ, တတိယံ သတိပဋ္ဌာနံ တတိယံ ဈာနံ။ စတုတ္ထံ သတိပဋ္ဌာနံ စတုတ္ထံ ဈာနံ။ ပဌမံ ဈာနံ ပဌမော ဝိဟာရော, ဒုတိယံ ဈာနံ ဒုတိယော ဝိဟာရော, တတိယံ ဈာနံ တတိယော ဝိဟာရော, စတုတ္ထံ ဈာနံ စတုတ္ထော ဝိဟာရော။ ပဌမော ဝိဟာရော ပဌမံ သမ္မပ္ပဓာနံ, ဒုတိယော ဝိဟာရော ဒုတိယံ သမ္မပ္ပဓာနံ, တတိယော ဝိဟာရော တတိယံ သမ္မပ္ပဓာနံ, စတုတ္ထော ဝိဟာရော စတုတ္ထံ သမ္မပ္ပဓာနံ။ ပဌမံ သမ္မပ္ပဓာနံ ပဌမော အစ္ဆရိယော အဗ္ဘုတော ဓမ္မော, ဒုတိယံ ဒုတိယော, တတိယံ တတိယော, စတုတ္ထံ သမ္မပ္ပဓာနံ စတုတ္ထော အစ္ဆရိယော အဗ္ဘုတော ဓမ္မော။ ပဌမော အစ္ဆရိယော အဗ္ဘုတော ဓမ္မော ပဌမံ အဓိဋ္ဌာနံ, ဒုတိယော အစ္ဆရိယော အဗ္ဘုတော ဓမ္မော ဒုတိယံ အဓိဋ္ဌာနံ, တတိယော အစ္ဆရိယော အဗ္ဘုတော ဓမ္မော တတိယံ အဓိဋ္ဌာနံ, စတုတ္ထော အစ္ဆရိယော အဗ္ဘုတော ဓမ္မော စတုတ္ထံ အဓိဋ္ဌာနံ။ ပဌမံ အဓိဋ္ဌာနံ ပဌမာ သမာဓိဘာဝနာ, ဒုတိယံ အဓိဋ္ဌာနံ ဒုတိယာ သမာဓိဘာဝနာ, တတိယံ အဓိဋ္ဌာနံ တတိယာ သမာဓိဘာဝနာ, စတုတ္ထံ အဓိဋ္ဌာနံ စတုတ္ထီ သမာဓိဘာဝနာ။ ပဌမာ သမာဓိဘာဝနာ ပဌမော သုခဘာဂိယော ဓမ္မော, ဒုတိယာ သမာဓိဘာဝနာ ဒုတိယော သုခဘာဂိယော ဓမ္မော, တတိယာ သမာဓိဘာဝနာ တတိယော သုခဘာဂိယော ဓမ္မော, စတုတ္ထီ သမာဓိဘာဝနာ စတုတ္

ထော သုခဘာဂိယော ဓမ္မော။ ပဌမော သုခဘာဂိယော ဓမ္မော ပဌမံ အပ္ပမာဏံ, ဒုတိယော သုခဘာဂိယော ဓမ္မော ဒုတိယံ အပ္ပမာဏံ, တတိယော သုခဘာဂိယော ဓမ္မော တတိယံ အပ္ပမာဏံ, စတုတ္ထော သုခဘာဂိယော ဓမ္မော စတုတ္ထံ အပ္ပမာဏံ။ ပဌမာ ပဋိပဒါ ဘာဝိတာ ဗဟုလီကတာ [ဗဟုလိကတာ (က.)] ပဌမံ သတိပဋ္ဌာနံ ပရိပူရေတိ, ဒုတိယာ ပဋိပဒါ ဘာဝိတာ ဗဟုလီကတာ ဒုတိယံ သတိပဋ္ဌာနံ ပရိပူရေတိ, တတိယာ ပဋိပဒါ ဘာဝိတာ ဗဟုလီကတာ တတိယံ သတိပဋ္ဌာနံ ပရိပူရေတိ, စတုတ္ထီ ပဋိပဒါ ဘာဝိတာ ဗဟုလီကတာ စတုတ္ထံ သတိပဋ္ဌာနံ ပရိပူရေတိ။ ပဌမော သတိပဋ္ဌာနော ဘာဝိတော ဗဟုလီကတော ပဌမံ ဈာနံ ပရိပူရေတိ, ဒုတိယော သတိပဋ္ဌာနော ဘာဝိတော ဗဟုလီကတော ဒုတိယံ ဈာနံ ပရိပူရေတိ, တတိယော သတိပဋ္ဌာနော ဘာဝိတော ဗဟုလီကတော တတိယံ ဈာနံ ပရိပူရေတိ, စတုတ္ထော သတိပဋ္ဌာနော ဘာဝိတော ဗဟုလီကတော စတုတ္ထံ ဈာနံ ပရိပူရေတိ။

ပဌမံ ဈာနံ ဘာဝိတံ ဗဟုလီကတံ ပဌမံ ဝိဟာရံ ပရိပူရေတိ, ဒုတိယံ ဈာနံ ဘာဝိတံ ဗဟုလီကတံ ဒုတိယံ ဝိဟာရံ ပရိပူရေတိ, တတိယံ ဈာနံ ဘာဝိတံ ဗဟုလီကတံ တတိယံ ဝိဟာရံ ပရိပူရေတိ, စတုတ္ထံ ဈာနံ ဘာဝိတံ ဗဟုလီကတံ စတုတ္ထံ ဝိဟာရံ ပရိပူရေတိ။ ပဌမော ဝိဟာရော ဘာဝိတော ဗဟုလီကတော အနုပ္ပန္နာနံ ပာပကာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ အနုပ္ပာဒံ ပရိပူရေတိ, ဒုတိယော ဝိဟာရော ဘာဝိတော ဗဟုလီကတော ဥပ္ပန္နာနံ ပာပကာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ပဟာနံ ပရိပူရေတိ, တတိယော ဝိဟာရော ဘာဝိတော ဗဟုလီကတော အနုပ္ပန္နာနံ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ဥပ္ပာဒံ ပရိပူရေတိ, စတုတ္ထော ဝိဟာရော ဘာဝိတော ဗဟုလီကတော ဥပ္ပန္နာနံ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ဌိတိံ အသမ္မောသံ ဘိယျောဘာဝံ ပရိပူရေတိ။ ပဌမံ သမ္မပ္ပဓာနံ ဘာဝိတံ ဗဟုလီကတံ မာနပ္ပဟာနံ ပရိပူရေတိ, ဒုတိယံ သမ္မပ္ပဓာနံ ဘာဝိတံ ဗဟုလီကတံ အာလယသမုဂ္ဃာတံ ပရိပူရေတိ, တတိယံ သမ္မပ္ပဓာနံ ဘာဝိတံ ဗဟုလီကတံ အဝိဇ္ဇာပဟာနံ ပရိပူရေတိ, စတုတ္ထံ သမ္မပ္ပဓာနံ ဘာဝိတံ ဗဟုလီကတံ ဘဝူပသမံ ပရိပူရေတိ။ မာနပ္ပဟာနံ ဘာဝိတံ ဗဟုလီကတံ သစ္စာဓိဋ္ဌာနံ ပရိပူရေတိ, အာလယသမုဂ္ဃာတော ဘာဝိတော ဗဟုလီကတော စာဂါဓိဋ္ဌာနံ ပရိပူရေတိ, အဝိဇ္ဇာပဟာနံ ဘာဝိတံ ဗဟုလီကတံ ပညာဓိဋ္ဌာနံ ပရိပူရေတိ, ဘဝူပသမော ဘာဝိတော ဗဟုလီကတော ဥပသမာဓိဋ္ဌာနံ ပရိပူရေတိ။ သစ္စာဓိဋ္ဌာနံ ဘာဝိတံ ဗဟုလီကတံ ဆန္ဒသမာဓိံ ပရိပူရေတိ, စာဂါဓိဋ္ဌာနံ ဘာဝိတံ ဗဟုလီကတံ ဝီရိယသမာဓိံ ပရိပူရေတိ, ပညာဓိဋ္ဌာနံ ဘာဝိတံ ဗဟုလီကတံ စိတ္တသမာဓိံ ပရိပူရေတိ, ဥပသမာဓိဋ္ဌာနံ ဘာဝိတံ ဗဟုလီကတံ ဝီမံသာသမာဓိံ ပရိပူရေတိ။ ဆန္ဒသမာဓိ ဘာဝိတော ဗဟုလီကတော ဣန္ဒြိယသံဝရံ ပရိပူရေတိ, ဝီရိယသမာဓိ ဘာဝိတော ဗဟုလီကတော တပံ ပရိပူရေတိ, စိတ္တသမာဓိ ဘာဝိတော ဗဟုလီကတော ဗုဒ္ဓိံ ပရိပူရေတိ, ဝီမံသာသမာဓိ ဘာဝိတော ဗဟုလီကတော သဗ္ဗူပဓိပဋိနိဿဂ္ဂံ ပရိပူရေတိ။ ဣန္ဒြိယသံဝရော ဘာဝိတော ဗဟုလီကတော မေတ္တံ ပရိပူရေတိ, တပော ဘာဝိတော ဗဟုလီကတော ကရုဏံ ပရိပူရေတိ, ဗုဒ္ဓိ ဘာဝိတာ ဗဟုလီကတာ မုဒိတံ ပရိပူရေတိ, သဗ္ဗူပဓိပဋိနိဿဂ္ဂော ဘာဝိတော ဗဟုလီကတော ဥပေက္ခံ ပရိပူရေတိ။

၈၇. တတ္ထ ဣမာ စတဿော ဒိသာ ပဌမာ ပဋိပဒါ ပဌမော သတိပဋ္ဌာနော ပဌမံ ဈာနံ ပဌမော ဝိဟာရော ပဌမော သမ္မပ္ပဓာနော ပဌမော အစ္ဆရိယော အဗ္ဘုတော ဓမ္မော သစ္စာဓိဋ္ဌာနံ ဆန္ဒသမာဓိ ဣန္ဒြိယသံဝရော မေတ္တာ ဣတိ ပဌမာ ဒိသာ။

ဒုတိယာ ပဋိပဒါ ဒုတိယော သတိပဋ္ဌာနော ဒုတိယော ဝိဟာရော ဒုတိယော သမ္မပ္ပဓာနော ဒုတိယော အစ္ဆရိယော အဗ္ဘုတော ဓမ္မော ဘာဂါဓိဋ္ဌာနံ ဝီရိယသမာဓိ တပော ကရုဏာ ဣတိ ဒုတိယာ ဒိသာ။

တတိယာ ပဋိပဒါ တတိယော သတိပဋ္ဌာနော တတိယံ ဈာနံ တတိယော ဝိဟာရော တတိယော သမ္မပ္ပဓာနော တတိယော အစ္ဆရိယော အဗ္ဘုတော ဓမ္မော ပညာဓိဋ္ဌာနံ စိတ္တသမာဓိ ဗုဒ္ဓိ မုဒိတာ ဣတိ တတိယာ ဒိသာ။

စတုတ္ထီ ပဋိပဒါ စတုတ္ထော သတိပဋ္ဌာနော စတုတ္ထံ ဈာနံ စတုတ္ထော ဝိဟာရော စတုတ္ထော သမ္မပ္ပဓာနော စတုတ္ထော အစ္ဆရိယော အဗ္ဘုတော ဓမ္မော ဥပသမာဓိဋ္ဌာနံ ဝီမံသာသမာဓိ သဗ္ဗူပဓိပဋိနိဿဂ္ဂော ဥပေက္ခာ ဣတိ စတုတ္ထီ ဒိသာ။

တတ္ထ ပဌမာ ပဋိပဒါ ပဌမော သတိပဋ္ဌာနော ပဌမံ ဈာနံ ပဌမော ဝိဟာရော ပဌမော သမ္မပ္ပဓာနော ပဌမော အစ္ဆရိယော အဗ္ဘုတော ဓမ္မော သစ္စာဓိဋ္ဌာနံ ဆန္ဒသမာဓိ ဣန္ဒြိယသံဝရော, မေတ္တာ ဣတိ ဣမေသံ ဒသန္နံ သုတ္တာနံ ဧကော အတ္ထော, ဗျဉ္ဇနမေဝ နာနံ။ ဣဒံ ရာဂစရိတဿ ပုဂ္ဂလဿ ဘေသဇ္ဇံ။

ဒုတိယာ ပဋိပဒာ ဒုတိယော သတိပဋ္ဌာနော ဒုတိယံ ဈာနံ ဒုတိယော ဝိဟာရော ဒုတိယော သမ္မပ္ပဓာနော ဒုတိယော အစ္ဆရိယော အဗ္ဘုတော ဓမ္မော စာကဓိဋ္ဌာနံ ဝီရိယသမာဓိ တပေ ကရုဏာ ဣတိ ဣမေသံ ဒသန္နံ သုတ္တာနံ ဧကော အတ္ထော, ဗျဉ္ဇနမေဝ နာနံ။ ဣဒံ အေသစရိတဿ ပုဂ္ဂလဿ ဘေသဇ္ဇံ။

တတိယာ ပဋိပဒာ တတိယော သတိပဋ္ဌာနော တတိယံ ဈာနံ တတိယော ဝိဟာရော တတိယော သမ္မပ္ပဓာနော တတိယော အစ္ဆရိယော အဗ္ဘုတော ဓမ္မော ပညာဓိဋ္ဌာနံ စိတ္တသမာဓိ ဗုဒ္ဓိ မုဒိတာ ဣတိ ဣမေသံ ဒသန္နံ သုတ္တာနံ ဧကော အတ္ထော, ဗျဉ္ဇနမေဝ နာနံ။ ဣဒံ ဒိဋ္ဌိစရိတဿ မန္ဒဿ ဘေသဇ္ဇံ။

စတုတ္ထီ ပဋိပဒာ စတုတ္ထော သတိပဋ္ဌာနော စတုတ္ထံ ဈာနံ စတုတ္ထော ဝိဟာရော စတုတ္ထော သမ္မပ္ပဓာနော စတုတ္ထော အစ္ဆရိယော အဗ္ဘုတော ဓမ္မော ဥပသမာဓိဋ္ဌာနံ ဝီမံသာသမာဓိ သဗ္ဗူပဓိပဋိနိဿဂ္ဂေ ဥပေက္ခာ ဣတိ ဣမေသံ ဒသန္နံ သုတ္တာနံ ဧကော အတ္ထော, ဗျဉ္ဇနမေဝ နာနံ။ ဣဒံ ဒိဋ္ဌိစရိတဿ ဥဒတ္တဿ ဘေသဇ္ဇံ။

တတ္ထ ဒုက္ခာ စ ပဋိပဒာ ဒန္ဓာဘိညာ ဒုက္ခာ စ ပဋိပဒာ ခိပ္ပာဘိညာ အပ္ပဏိဟိတံ ဝိမောက္ခမုခံ, သုခာ ပဋိပဒာ ဒန္ဓာဘိညာ သုညတံ ဝိမောက္ခမုခံ, သုခာ ပဋိပဒာ ခိပ္ပာဘိညာ အနိမိတ္တံ ဝိမောက္ခမုခံ။

တတ္ထ ကာယေ ကာယာနုပဿိတာ သတိပဋ္ဌာနဉ္စ ဝေဒနာသု ဝေဒနာနုပဿိတာ သတိပဋ္ဌာနဉ္စ အပ္ပဏိဟိတံ ဝိမောက္ခမုခံ, စိတ္တေ စိတ္တာနုပဿိတာ သုညတံ ဝိမောက္ခမုခံ။ ဓမ္မေသု ဓမ္မာနုပဿိတာ အနိမိတ္တံ ဝိမောက္ခမုခံ။

တတ္ထ ပဌမဉ္စ ဈာနံ ဒုတိယဉ္စ ဈာနံ အပ္ပဏိဟိတံ ဝိမောက္ခမုခံ, တတိယံ ဈာနံ သုညတံ ဝိမောက္ခမုခံ, စတုတ္ထံ ဈာနံ အနိမိတ္တံ ဝိမောက္ခမုခံ။

တတ္ထ ပဌမော စ ဝိဟာရော ဒုတိယော စ ဝိဟာရော အပ္ပဏိဟိတံ ဝိမောက္ခမုခံ, တတိယော ဝိဟာရော သုညတံ ဝိမောက္ခမုခံ, စတုတ္ထော ဝိဟာရော အနိမိတ္တံ ဝိမောက္ခမုခံ။

ယတ္ထ ပဌမဉ္စ သမ္မပ္ပဓာနံ ဒုတိယဉ္စ သမ္မပ္ပဓာနံ အပ္ပဏိဟိတံ ဝိမောက္ခမုခံ, တတိယံ သမ္မပ္ပဓာနံ သုညတံ ဝိမောက္ခမုခံ, စတုတ္ထံ သမ္မပ္ပဓာနံ အနိမိတ္တံ ဝိမောက္ခမုခံ။

တတ္ထ မာနပ္ပဟာနဉ္စ အာလယသမုဂ္ဃာတော စ အပ္ပဏိဟိတံ ဝိမောက္ခမုခံ, အဝိဇ္ဇာပဟာနံ သုညတံ ဝိမောက္ခမုခံ, ဘဝူပသမော အနိမိတ္တံ ဝိမောက္ခမုခံ။

တတ္ထ သစ္စာဓိဋ္ဌာနဉ္စ စာကဓိဋ္ဌာနဉ္စ အပ္ပဏိဟိတံ ဝိမောက္ခမုခံ, ပညာဓိဋ္ဌာနံ သုညတံ ဝိမောက္ခမုခံ, ဥပသမာဓိဋ္ဌာနံ အနိမိတ္တံ ဝိမောက္ခမုခံ။

တတ္ထ ဆန္ဒသမာဓိ စ ဝီရိယသမာဓိ စ အပ္ပဏိဟိတံ ဝိမောက္ခမုခံ, စိတ္တသမာဓိ သုညတံ ဝိမောက္ခမုခံ, ဝီမံသာသမာဓိ အနိမိတ္တံ ဝိမောက္ခမုခံ။

တတ္ထ ဣန္ဒြိယသံဝရော စ တပေ စ အပ္ပဏိဟိတံ ဝိမောက္ခမုခံ, ဗုဒ္ဓိ သုညတံ ဝိမောက္ခမုခံ သဗ္ဗူပဓိပဋိနိဿဂ္ဂေ အနိမိတ္တံ ဝိမောက္ခမုခံ။

တတ္ထ မေတ္တာ စ ကရုဏာ စ အပ္ပဏိဟိတံ ဝိမောက္ခမုခံ, မုဒိတာ သုညတံ ဝိမောက္ခမုခံ ဥပေက္ခာ အနိမိတ္တံ ဝိမောက္ခမုခံ။

တေသံ ဝိက္ကီဠိတံ။ စတ္တာရော အာဟာရာ တေသံ ပဋိပက္ခော စတဿော ပဋိပဒာ။ပေ.။ စတ္တာရော ဝိပလ္လာသာ တေသံ ပဋိပက္ခော စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာ။ စတ္တာရိ ဥပာဒါနာနိ တေသံ ပဋိပက္ခော စတ္တာရိ ဈာနာနိ။ စတ္တာရော ယောဂါ တေသံ ပဋိပက္ခော စတ္တာရော ဝိဟာရာ။ စတ္တာရော ဂန္ထာ တေသံ ပဋိပက္ခော စတ္တာရော သမ္မ

ပဓာနာ။ စတ္တာရော အာသတ တေသံ ပဋိပက္ခော စတ္တာရော အစ္ဆရိယာ အဗ္ဘုတာ ဓမ္မာ။ စတ္တာရော ဩဃာ တေသံ ပဋိပက္ခော စတ္တာရိ အဓိဋ္ဌာနာနိ။ စတ္တာရော သလ္လာ တေသံ ပဋိပက္ခော စတဿော သမာဓိဘာဝနာ။ စတဿော ဝိညာဏဋ္ဌိတိယော တာသံ ပဋိပက္ခော စတ္တာရော သုခဘာဂိယာ ဓမ္မာ။ စတ္တာရိ အဂတိဂမနာနိ တေသံ ပဋိပက္ခော စတဿော အပ္ပမာဏာ။

သီဟာ ဗုဒ္ဓါ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ သာဝကာ စ ဟတရာဂဒေါသမောဟာ, တေသံ ဝိက္ကီဠိတံ ဘာဝနာ သစ္ဆိကိရိယာ ဗျန္တီကိရိယာ စ။ ဝိက္ကီဠိတံ ဣန္ဒြိယာဓိဋ္ဌာနံ ဝိက္ကီဠိတံ ဝိပရိယာသာနဓိဋ္ဌာနဉ္စ။ ဣန္ဒြိယာနိ သဒ္ဓမ္မဂေါစရော ဝိပရိယာသာ ကိလေသဂေါစရော။ အယံ ဝုစ္စတိ သီဟဝိက္ကီဠိတဿ စ နယဿ ဒိသာလောစနဿ စ နယဿ ဘူမီတိ။ တေနာဟ "ယော နေတိ ဝိပလ္လာသေဟိ သံကိလေသေ"တိ။ ဝေယျာကရဏေသု ဟိ ယေ "ကုသလာကုသလာ"တိ စ။

တတ္ထ ယေ ဒုက္ခာယ ပဋိပဒာယ ဒန္ဓာဘိညာယ ခိပ္ပာဘိညာယ စ နိယျန္တိ, ဣမေ ဒွေ ပုဂ္ဂလာ; ယေ သုခါယ ပဋိပဒာယ ဒန္ဓာဘိညာယ ခိပ္ပာဘိညာယ စ နိယျန္တိ, ဣမေ ဒွေ ပုဂ္ဂလာ။ တေသံ စတုန္နံ ပုဂ္ဂလာနံ အယံ သံကိလေသော, စတ္တာရော အာဟာရာ, စတ္တာရော ဝိပလ္လာသာ, စတ္တာရိ ဥပာဒာနာနိ, စတ္တာရော ယောဂါ, စတ္တာရော ဂန္ထာ, စတ္တာရော အာသဝါ, စတ္တာရော ဩဃာ, စတ္တာရော သလ္လာ, စတဿော ဝိညာဏဋ္ဌိတိယော, စတ္တာရိ အဂတိဂမနာနီတိ။ တေသံ စတုန္နံ ပုဂ္ဂလာနံ ဣဒံ ဝေါဒါနံ, စတဿော ပဋိပဒါ, စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာ, စတ္တာရိ ဈာနာနိ, စတ္တာရော ဝိဟာရာ, စတ္တာရော သမ္မပ္ပဓာနာ, စတ္တာရော အစ္ဆရိယာ အဗ္ဘုတာ ဓမ္မာ, စတ္တာရိ အဓိဋ္ဌာနာနိ, စတဿော သမာဓိဘာဝနာ, စတ္တာရော သုခဘာဂိယာ ဓမ္မာ, စတဿော အပ္ပမာဏာ ဣတိ။

၈၈. တတ္ထ ယေ ဒုက္ခာယ ပဋိပဒာယ ဒန္ဓာဘိညာယ ခိပ္ပာဘိညာယ စ နိယျန္တိ ဣမေ ဒွေ ပုဂ္ဂလာ။ ယေ သုခါယ ပဋိပဒာယ ဒန္ဓာဘိညာယ ခိပ္ပာဘိညာယ စ နိယျန္တိ, ဣမေ ဒွေ ပုဂ္ဂလာ။ တတ္ထ ယော သုခါယ ပဋိပဒာယ ခိပ္ပာဘိညာယ နိယျာတိ, အယံ ဥဂ္ဃဋိတညူ။ ယော သာဓာရဏာယ, အယံ ဝိပဉ္စိတညူ။ ယော ဒုက္ခာယ ပဋိပဒာယ ဒန္ဓာဘိညာယ နိယျာတိ, အယံ နေယျော။

တတ္ထ ဘဂဝါ ဥဂ္ဃဋိတညုဿ ပုဂ္ဂလဿ သမထံ ဥပဒိသတိ, နေယျဿ ဝိပဿနံ, သမထဝိပဿနံ ဝိပဉ္စိတညုဿ။ တတ္ထ ဘဂဝါ ဥဂ္ဃဋိတညုဿ ပုဂ္ဂလဿ မုဒုကံ ဓမ္မဒေသနံ ဥပဒိသတိ, တိက္ခံ နေယျဿ, မုဒုတိက္ခံ ဝိပဉ္စိတညုဿ, တတ္ထ ဘဂဝါ ဥဂ္ဃဋိတညုဿ ပုဂ္ဂလဿ သံခိတ္တေန ဓမ္မံ ဒေသယတိ, သံခိတ္တဝိတ္ထာရေန ဝိပဉ္စိတညုဿ, ဝိတ္ထာရေန နေယျဿ။ တတ္ထ ဘဂဝါ ဥဂ္ဃဋိတညုဿ ပုဂ္ဂလဿ နိဿရဏံ ဥပဒိသတိ, ဝိပဉ္စိတညုဿ အာဒီနဝဉ္စ နိဿရဏဉ္စ ဥပဒိသတိ, နေယျဿ အဿာဒဉ္စ အာဒီနဝဉ္စ နိဿရဏဉ္စ ဥပဒိသတိ။ တတ္ထ ဘဂဝါ ဥဂ္ဃဋိတညုဿ အဓိပညာသိက္ခံ ပညာပယတိ, အဓိစိတ္တံ ဝိပဉ္စိတညုဿ, အဓိသီလံ နေယျဿ။

တတ္ထ ယေ ဒုက္ခာယ ပဋိပဒာယ ဒန္ဓာဘိညာယ ခိပ္ပာဘိညာယ စ နိယျန္တိ, ဣမေ ဒွေ ပုဂ္ဂလာ။ ယေ သုခါယ ပဋိပဒာယ ဒန္ဓာဘိညာယ ခိပ္ပာဘိညာယ စ နိယျန္တိ။ ဣမေ ဒွေ ပုဂ္ဂလာ။ ဣတိ ခေါ စတ္တာရိ ဟုတွာ တီဏိ ဘဝန္တိ ဥဂ္ဃဋိတညူ ဝိပဉ္စိတညူ နေယျောတိ။

တေသံ တိဏ္ဏံ ပုဂ္ဂလာနံ အယံ သံကိလေသော, တီဏိ အကုသလမူလာနိ လောဘော အကုသလမူလံ ဒေါသော အကုသလမူလံ မောဟော အကုသလမူလံ , တီဏိ ဒုစ္စရိတာနိ – ကာယဒုစ္စရိတံ ဝစီဒုစ္စရိတံ မနောဒုစ္စရိတံ; တယော အကုသလဝိတက္ကာ – ကာမဝိတက္ကော ဗျာပါဒဝိတက္ကော ဝိဟိံသာဝိတက္ကော; တိဿော အကုသလသညာ – ကာမသညာ ဗျာပါဒသညာ ဝိဟိံသာသညာ; တိဿော ဝိပရီတသညာ – နိစ္စသညာ သုခသညာ အတ္တသညာ; တိဿော ဝေဒနာ – သုခါ ဝေဒနာ ဒုက္ခာ ဝေဒနာ အဒုက္ခမသုခါ ဝေဒနာ; တိဿော ဒုက္ခတာ – ဒုက္ခဒုက္ခတာ သင်္ခါရဒုက္ခတာ ဝိပရိဏာမဒုက္ခတာ; တယော အဂ္ဂီ – ရာဂဂ္ဂိ ဒေါသဂ္ဂိ မောဟဂ္ဂိ; တယော သလ္လာ – ရာဂသလ္လော ဒေါသသလ္လော မောဟသလ္လော; တိဿော ဇဋာ – ရာဂဇဋာ ဒေါသဇဋာ မောဟဇဋာ; တိဿော အကုသလူပပရိက္ခာ – အကုသလံ ကာယကမ္မံ အကုသလံ ဝစီကမ္မံ အကုသလံ မနောကမ္မံ။ တိဿော ဝိပတ္တိယော – သီလဝိပတ္တိ ဒိဋ္ဌိဝိပတ္တိ အာစာရဝိပတ္တီတိ။ တေသံ တိဏ္ဏံ ပုဂ္ဂလာနံ ဣဒံ ဝေါဒါနံ။ တီဏိ ကုသလမူလာနိ – အလောဘော ကုသလမူလံ အဒေါ

သော ကုသလမူလံ အမောဟော ကုသလမူလံ။ တီဏိ သုစရိတာနိ – ကာယသုစရိတံ ဝစီသုစရိတံ မနောသုစရိတံ။ တယော ကုသလဝိတက္ကာ – နေက္ခမ္မဝိတက္ကော အဗ္ယာပါဒဝိတက္ကော အဝိဟိံသာဝိတက္ကော။ တယော သမာဓီ – သဝိတက္ကော သဝိစာရော သမာဓိ အဝိတက္ကော ဝိစာရမတ္တော သမာဓိ အဝိတက္ကော အဝိစာရော သမာဓိ။ တိဿော ကုသလသညာ – နေက္ခမ္မသညာ အဗ္ယာပါဒသညာ အဝိဟိံသာသညာ။ တိဿော အဝိပရီတသညာ – အနိစ္စသညာ ဒုက္ခသညာ အနတ္တသညာ။ တိဿော ကုသလူပပရိက္ခာ – ကုသလံ ကာယကမ္မံ ကုသလံ ဝစီကမ္မံ ကုသလံ မနောကမ္မံ။ တီဏိ သောစေယျာနိ – ကာယသောစေယျံ ဝစီသောစေယျံ မနောသောစေယျံ; တိဿော သမ္ပတ္တိယော – သီလသမ္ပတ္တိ သမာဓိသမ္ပတ္တိ ပညာသမ္ပတ္တိ။ တိဿော သိက္ခာ – အဓိသီလသိက္ခာ အဓိစိတ္တသိက္ခာ အဓိပညာသိက္ခာ; တယော ခန္ဓာ – သီလက္ခန္ဓော သမာဓိက္ခန္ဓော ပညာက္ခန္ဓော။ တီဏိ ဝိမောက္ခမုခါနိ – သုညတံ အနိမိတ္တံ အပ္ပဏိဟိတန္တိ။

ဣတိ ခော စတ္တာရိ ဟုတွာ တီဏိ ဘဝန္တိ, တီဏိ ဟုတွာ ဒွေ ဘဝန္တိ တဏှာစရိတော စ ဒိဋ္ဌိစရိတော စ။

တေသံ ဒွိန္နံ ပုဂ္ဂလာနံ အယံ သံကိလေသော, တဏှာ စ အဝိဇ္ဇာ စ အဟိရိကဉ္စ အနောတ္တပ္ပဉ္စ အဿတိ စ အသမ္ပဇညဉ္စ အယောနိသော မနသိကာရော စ ကောသဇ္ဇဉ္စ ဒောဝစဿဉ္စ အဟံကာရော စ မမံကာရော စ အဿဒ္ဓါ စ ပမာဒော စ အသဒ္ဓမ္မဿဝနဉ္စ အသံဝရော စ အဘိဇ္ဈာ စ ဗ္ယာပါဒော စ နီဝရဏဉ္စ သံယောဇနဉ္စ ကောဓော စ ဥပနာဟော စ မက္ခော စ ပလာသော စ ဣဿာ စ မစ္ဆေရဉ္စ မာယာ စ သာဌေယျဉ္စ သဿတဒိဋ္ဌိ စ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ စာတိ။

တေသံ ဒွိန္နံ ပုဂ္ဂလာနံ ဣဒံ ဝေါဒါနံ, သမထော စ ဝိပဿနာ စ ဟိရီ စ ဩတ္တပ္ပဉ္စ သတိ စ သမ္ပဇညဉ္စ ယောနိသော မနသိကာရော စ ဝီရိယာရမ္ဘော စ သောဝစဿဉ္စ ဓမ္မေ ဉာဏဉ္စ အန္ဝယေ ဉာဏဉ္စ ခယေ ဉာဏဉ္စ အနုပ္ပါဒေ ဉာဏဉ္စ သဒ္ဓါ စ အပ္ပမာဒော စ သဒ္ဓမ္မဿဝနဉ္စ သံဝရော စ အနဘိဇ္ဈာ စ အဗ္ယာပါဒော စ ရာဂဝိရာဂါ စ စေတောဝိမုတ္တိ အဝိဇ္ဇာဝိရာဂါ စ ပညာဝိမုတ္တိ အဘိသမယော စ အပ္ပိစ္ဆတာ စ သန္တုဋ္ဌိ စ အက္ကောဓော စ အနုပနာဟော စ အမက္ခော စ အပလာသော စ ဣဿာပဟာနဉ္စ မစ္ဆရိယပ္ပဟာနဉ္စ ဝိဇ္ဇာ စ ဝိမုတ္တိ စ သင်္ခတာရမ္မဏော စ ဝိမောက္ခော အသင်္ခတာရမ္မဏော စ ဝိမောက္ခော သဥပါဒိသေသာ စ နိဗ္ဗာနဓာတု အနုပါဒိသေသာ စ နိဗ္ဗာနဓာတူတိ။

အယံ ဝုစ္စတိ တိပုက္ခလဿ စ နယဿ အင်္ကုသဿ စ နယဿ ဘူမီတိ။ တေနာဟ ‘‘ယော အကုသလေ သမူလေဟိ နေတီ’’တိ ‘‘ဩလောကေတွာ ဒိသလောစနေနာ’’တိ စ။

နိယုတ္တံ နယသမုဋ္ဌာနံ။

သာသနပဋ္ဌာနံ

၈၉. တတ္ထ အဋ္ဌာရသ မူလပဒါ ကုဟိံ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ? သာသနပဋ္ဌာနေ။ တတ္ထ ကတမံ သာသနပဋ္ဌာနံ? သံကိလေသဘာဂိယံ သုတ္တံ, ဝာသနာဘာဂိယံ သုတ္တံ, နိဗ္ဗေဓဘာဂိယံ သုတ္တံ, အသေက္ခဘာဂိယံ သုတ္တံ, သံကိလေသဘာဂိယဉ္စ ဝာသနာဘာဂိယဉ္စ သုတ္တံ, သံကိလေသဘာဂိယဉ္စ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယဉ္စ သုတ္တံ, သံကိလေသဘာဂိယဉ္စ အသေက္ခဘာဂိယဉ္စ သုတ္တံ, သံကိလေသဘာဂိယဉ္စ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယဉ္စ အသေက္ခဘာဂိယဉ္စ သုတ္တံ, သံကိလေသဘာဂိယဉ္စ ဝာသနာဘာဂိယဉ္စ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယဉ္စ သုတ္တံ, ဝာသနာဘာဂိယဉ္စ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယဉ္စ သုတ္တံ, တဏှာသံကိလေသဘာဂိယံ သုတ္တံ, ဒိဋ္ဌိသံကိလေသဘာဂိယံ သုတ္တံ, ဒုစ္စရိတသံကိလေသဘာဂိယံ သုတ္တံ, တဏှာဝေါဒါနဘာဂိယံ သုတ္တံ, ဒိဋ္ဌိဝေါဒါနဘာဂိယံ သုတ္တံ, ဒုစ္စရိတဝေါဒါနဘာဂိယံ သုတ္တံ။

တတ္ထ သံကိလေသော တိဝိဓော – တဏှာသံကိလေသော ဒိဋ္ဌိသံကိလေသော ဒုစ္စရိတသံကိလေသော။ တတ္ထ တဏှာသံကိလေသော သမထေန ဝိသုဇ္ဈတိ, သော သမထော သမာဓိက္ခန္ဓော။ ဒိဋ္ဌိသံကိလေသော ဝိပဿနာယ ဝိသုဇ္ဈတိ, သာ ဝိပဿနာ ပညာက္ခန္ဓော။ ဒုစ္စရိတသံကိလေသော သုစရိတေန ဝိသုဇ္ဈတိ, တံ သုစရိတံ သီလက္ခန္ဓော။ တဿ သီလေ ပတိဋ္ဌိတဿ ယဒိ အာသတ္တိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဘဝေသု, ဧဝံ သာယံ သမထဝိပဿနာ ဘာဝနာမယံ ပုညကိရိယဝတ္ထု ဘဝတိ တတြူပပတ္တိယာ သံဝတ္တတိ။ ဣမာနိ စတ္တာရိ သုတ္တာနိ, သာဓာရဏာနိ ကတာနိ အဋ္ဌ ဘဝန္တိ, တာနိယေဝ အဋ္ဌ သုတ္တာနိ သာဓာရဏာနိ ကတာနိ သောဠသ ဘဝန္တိ။

ဣမေဟိ သောဠသဟိ သုတ္တေဟိ ဘိန္နေဟိ နဝဝိဓံ သုတ္တံ ဘိန္နံ ဘဝတိ။ ဂါထာယ ဂါထာ အနုမိနိတဗ္ဗာ, ဝေယျာကရဏေန ဝေယျာကရဏံ အနုမိနိတဗ္ဗံ။ သုတ္တေန သုတ္တံ အနုမိနိတဗ္ဗံ။

၉၀. တတ္ထ ကတမံ သံကိလေသဘာဂိယံ သုတ္တံ?

“ကာမန္ဓာ ဇာလသဉ္ဆန္နာ, တဏှာဆဒနဆာဒိတာ။
ပမတ္တဗန္ဓနာ [ပမတ္တဗန္ဓုနာ (ဥဒါ. ၇၄)] ဗဒ္ဓါ, မစ္ဆာဝ ကုမိနာမုခေ။
ဇရာမရဏမန္ဝေန္တိ, ဝစ္ဆော ခီရပကောဝ [ခီရူပကောဝ (က.) ပဿ ဥဒါ. ၆၄] မာတရ”န္တိ။

ဣဒံ သံကိလေသဘာဂိယံ သုတ္တံ။

စတ္တာရိမာနိ , ဘိက္ခဝေ, အဂတိဂမနာနိ။ ကတမာနိ စတ္တာရိ? ဆန္ဒာဂတိံ [ဆန္ဒာ အဂတိံ (သီ. က.) ပဿ အ. နိ. ၄.၁၇] ဂစ္ဆတိ, ဒေါသာဂတိံ ဂစ္ဆတိ, မောဟာဂတိံ ဂစ္ဆတိ, ဘယာဂတိံ ဂစ္ဆတိ။ ဣမာနိ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရိ အဂတိဂမနာနိ။ ဣဒမဝေါစ ဘဂဝါ, ဣဒံ ဝတွာန သုဂတော, အထာပရံ ဧတဒဝေါစ သတ္ထာ –

“ဆန္ဒာ ဒေါသာ ဘယာ မောဟာ, ယော ဓမ္မံ အတိဝတ္တတိ။
နိဟီယတိ တဿ ယသော, ကာဠပက္ခေဝ စန္ဒိမာ”တိ။

ဣဒံ သံကိလေသဘာဂိယံ သုတ္တံ။

“မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ ဓမ္မာ, မနောသေဋ္ဌာ မနောမယာ။
မနသာ စေ ပဒုဋ္ဌေန, ဘာသတိ ဝါ ကရောတိ ဝါ။
တတော နံ ဒုက္ခမန္ဝေတိ, စက္ကံဝ ဝဟတော ပဒ”န္တိ။

ဣဒံ သံကိလေသဘာဂိယံ သုတ္တံ။

“မိဒ္ဓီ [ပဿ ခု. ပ. ၃၂၅] ယဒါ ဟောတိ မဟဂ္ဃသော စ, နိဒ္ဒာယိတာ သမ္ပရိဝတ္တသာယီ။
မဟာဝရာဟောဝ နိဝါပပုဋ္ဌော, ပုနပ္ပုနံ ဂဗ္ဘမုပေတိ မန္ဒော”တိ။

ကြဒံ သံကိလေသဘာဂိယံ သုတ္တံ။

“အယသာဝ မလံ သမုဋ္ဌိတံ၊ တတုဋ္ဌာယ [တဒုဋ္ဌာယ (သီ.) ပဿ ဓ. ပ. ၂၄ဝ] တမေဝ ခါဒတိ။
ဧဝံ အတိဓောနစာရိနံ၊ သာနိ [တာနိ (သီ.) ပဿ ဓ. ပ. ၂၄ဝ] ကမ္မာနိ နယန္တိ ဒုဂ္ဂတိ”န္တိ။

ကြဒံ သံကိလေသဘာဂိယံ သုတ္တံ။

“စောရော ယထာ သန္ဓိမုခေ ဂဟီတော၊ သကမ္မုနာ ဟညတိ ဗဇ္ဈတေ စ။
ဧဝံ အယံ ပေစ္စ ပဇာ ပရတ္ထ၊ သကမ္မုနာ ဟညတိ ဗဇ္ဈတေ စာ”တိ။

ကြဒံ သံကိလေသဘာဂိယံ သုတ္တံ။

“သုခကာမာနိ ဘူတာနိ၊ ယော ဒဏ္ဍေန ဝိဟိံသတိ။
အတ္တနော သုခမေသာနော၊ ပေစ္စ သော န လဘတေ [လဘေ (က.) ပဿ ဓ. ပ. ၁၃၁] သုခ”န္တိ။

ကြဒံ သံကိလေသဘာဂိယံ သုတ္တံ။

“ဂုန္နံ စေ တရမာနာနံ၊ ဇိမ္ဟံ ဂစ္ဆတိ ပုင်္ဂဝေါ။
သဗ္ဗာ တာ ဇိမ္ဟံ ဂစ္ဆန္တိ၊ နေတ္တေ ဇိမ္ဟံ ဂတေ [ဇိမ္ဟဂတေ (သီ. က.) ပဿ အ. နိ. ၄.၇ဝ] သတိ။

“ဧဝမေဝ မနုဿေသု၊ ယော ဟောတိ သေဋ္ဌသမ္မတော။
သော စေ အဓမ္မံ စရတိ၊ ပဂေဝ ဣတရာ ပဇာ။
သဗ္ဗံ ရဋ္ဌံ ဒုက္ခံ သေတိ၊ ရာဇာ စေ ဟောတိ အဓမ္မိကော”တိ။
ကြဒံ သံကိလေသဘာဂိယံ သုတ္တံ။

“သုကိစ္ဆရူပာဝတိမေ မနုဿာ၊ ကရောန္တိ ပါပံ ဥပဓီသု ရတ္တာ။
ဂစ္ဆန္တိ တေ ဗဟုဇနသန္နိတံသံ၊ နိရယံ အဝီစိံ ကဋုကံ ဘယာနက”န္တိ။

ကြဒံ သံကိလေသဘာဂိယံ သုတ္တံ။

“ဖလံ ဝေ [ပဿ အ. နိ. ၄.၆၈] ကဒလိံ ဟန္တိ၊ ဖလံ ဝေဠုံ ဖလံ နဠံ။
သက္ကာရော ကာပုရိသံ ဟန္တိ၊ ဂဗ္ဘော အဿတရိံ ယထာ”တိ။

ကြဒံ သံကိလေသဘာဂိယံ သုတ္တံ။

“ကောဓမက္ခဂရု ဘိက္ခု၊ လာဘသက္ကာရကာရဏာ [လာဘသက္ကာရကာရဏာ (သီ. က.) ပဿ အ. နိ. ၄.၄၃]။
သုခေတ္တေ ပူတိဗီဇံဝ၊ သဒ္ဓမ္မေ န ဝိရူဟတီ”တိ။

ကြဒံ သံကိလေသဘာဂိယံ သုတ္တံ။

၉၁. “ကြဓာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စံ ပုဂ္ဂလံ ပဒုဋ္ဌစိတ္တံ ဧဝံ စေတသာ စေတော ပရိစ္စ ပဇာနာမိ, (ယထာ ခော အယံ ပုဂ္ဂလော ဣရိယတိ, ယဉ္စ ပဋိပဒံ ပဋိပန္နော, ယဉ္စ မဂ္ဂံ သမာရူဠှော) [( ) နတ္ထိ အ. နိ. ၁.၄၃-၄၄; ဣတိဝု. ၂ဝ]။ ဣမမှိ စာယံ သမယေ ကာလံ ကရေယျ, ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော, ဧဝံ နိရယေ။ တံ ကိဿ ဟေတု? စိတ္တံ ဟိဿ, ဘိက္ခဝေ, ပဒုဋ္ဌံ [ပဒေါသိတံ (သီ. က.) အ. နိ. ၁.၄၃; ဣတိဝု. ၂ဝ ပဿိတဗ္ဗံ] , စေတောပဒေါသဟေတု [စိတ္တပဒေါ

သဟေတု (သီ. က.)] ခော ပန, ဘိက္ခဝေ, ဧဝမိဓေကစ္စေ သတ္တာ ကာယဿ ဘေဒာ ပရံ မရဏာ အပါယံ ဒုဂ္ဂတိံ ဝိနိ
ပာတံ နိရယံ ဥပပဇ္ဇန္တီ''တိ။ ဧတမတ္ထံ ဘဂဝါ အဝေါစ, တတ္ထေတံ ဣတိ ဝုစ္စတိ –

''ပဒုဋ္ဌစိတ္တံ ဉတွာန, ဧကစ္စံ ဣဓ ပုဂ္ဂလံ။
ဧတမတ္ထဉ္စ ဗျာကာသိ, ဗုဒ္ဓော [သတ္ထာ (သီ. က.)] ဘိက္ခူန သန္တိကေ။

ဣမမှိ စာယံ သမယေ, ကာလံ ကယိရာထ ပုဂ္ဂလော။
နိရယံ ဥပပဇ္ဇေယျ, စိတ္တံ ဟိဿ ပဒူသိတံ။
စေတောပဒောသဟေတု ဟိ, သတ္တာ ဂစ္ဆန္တိ ဒုဂ္ဂတိံ။

ယထာဘတံ နိက္ခိပေယျ, ဧဝမေဝ တထာဝိဓော။
ကာယဿ ဘေဒါ ဒုပ္ပညော, နိရယံ သောပပဇ္ဇတီ''တိ။

အယမ္ပိ အတ္ထော ဝုတ္တော ဘဂဝတာ ဣတိ မေ သုတန္တိ။

ဣတိ ကမ္မသဘာဂိယံ သုတ္တံ။

''သစေ ဘာယထ ဒုက္ခဿ, သစေ ဝေါ ဒုက္ခမပ္ပိယံ။
မာကတ္ထ ပါပကံ ကမ္မံ, အာဝိ [အာဝီ (သီ.) ပဿ ဥဒါ. ၄၄] ဝါ ယဒိ ဝါ ရဟော။

''သစေ စ ပါပကံ ကမ္မံ, ကရိဿထ ကရောထ ဝါ။
န ဝေါ ဒုက္ခာ ပမုတျတ္ထိ, ဥပေစ္စပိ ပလာယတ''န္တိ။

ဣတိ ကမ္မသဘာဂိယံ သုတ္တံ။

''အဓမ္မေန ဓနံ လဒ္ဓါ, မုသာဝါဒေန စူဘယံ။
မမေတိ ဗာလာ မညန္တိ, တံ ကထံ နု ဘဝိဿတိ။

''အန္တရာယာ သု ဘဝိဿန္တိ, သမ္ဘတဿ ဝိနဿတိ။
မတာ သဂ္ဂံ နု ဂစ္ဆန္တိ, နနု ဝေါ္တာဝတာ ဟတာ''တိ။

ဣတိ ကမ္မသဘာဂိယံ သုတ္တံ။

''ကထံ ခဏတိ အတ္တာနံ, ကထံ မိတ္တေဟိ ဇီရတိ။
ကထံ ဝိဝဋ္ဋတေ ဓမ္မာ, ကထံ သဂ္ဂံ န ဂစ္ဆတိ။

''လောဘာ ခဏတိ အတ္တာနံ, လုဒ္ဓေါ မိတ္တေဟိ ဇီရတိ။
လောဘာ ဝိဝဋ္ဋတေ ဓမ္မာ, လောဘာ သဂ္ဂံ န ဂစ္ဆတီ''တိ။

ဣတိ ကမ္မသဘာဂိယံ သုတ္တံ။

''စရန္တိ ဗာလာ ဒုမ္မေဓာ, အမိတ္တေနေဝ အတ္တနာ။
ကရောန္တာ ပါပကံ ကမ္မံ, ယံ ဟောတိ ကဋုကပ္ဖလံ [ကဋုကံ ဖလံ (က.) ပဿ ဓ. ပ. ၆၆] ။

''န တံ ကမ္မံ ကတံ သာဓု, ယံ ကတွာ အနုတပ္ပတိ။
ယဿ အဿုမုခေါ ရောဒံ, ဝိပါကံ ပဋိသေဝတီ''တိ။

ကြဒံ သံကိလေသဘာဂိယံ သုတ္တံ။

“ဒုက္ခရံ ဒုတ္တိတိက္ခဉ္စ၊ အဗ္ယတ္တေန စ [အဝိယတ္တေန (သီ. က.) ပဿ သံ. နိ. ၁.၁၇] သာမညံ။
ဗဟူ ဟိ တတ္ထ သမ္ဗာဓာ၊ ယတ္ထ ဗာလော ဝိသီဒတိ။

“ယော ဟိ အတ္ထဉ္စ ဓမ္မဉ္စ၊ ဘာသမာနေ တထာဂတေ။
မနံ ပဒေါသယေ ဗာလော၊ မောဃံ ခော တဿ ဇီဝိတံ။

“တေဉ္စာဟံ အရဟာမိ၊ ဒုက္ခဉ္စ ကြတော စ ဟပိယတရံ ဘန္တေ။
ယော အပ္ပမေယျေသု တထာဂတေသု၊ စိတ္တံ ပဒေါသေမိ အဝီတရာဂေ”တိ။

ကြဒံ သံကိလေသဘာဂိယံ သုတ္တံ။

“အပ္ပမေယျံ ပမိနန္တော၊ ကောဓ ဝိဒွါ ဝိကပ္ပယေ။
အပ္ပမေယျံ ပမာယိနံ [ပမာယန္တံ (သီ. က.) ပဿ သံ. နိ. ၁.၁၇၉] ၊ နိဝုတံ တံ မညေ အကိဿဝ”န္တိ။

ကြဒံ သံကိလေသဘာဂိယံ သုတ္တံ။

“ပုရိသဿ ဟိ ဇာတဿ၊ ကုဌာရီ [ကုဓာရီ (က.) ပဿ သံ. နိ. ၁.၁၈၀] ဇာယတေ မုခေ။
ယာယ ဆိန္ဒတိ အတ္တာနံ၊ ဗာလော ဒုဗ္ဘာသိတံ ဘဏံ။

“န ဟိ သတ္ထံ သုနိသိတံ၊ ဝိသံ ဟလာဟလံ ကြဝ။
ဧဝံ ဝိရဒ္ဓံ ပာတေတိ၊ တစာ ဒုဗ္ဘာသိတာ ယထာ”တိ။

ကြဒံ သံကိလေသဘာဂိယံ သုတ္တံ။

၉၄. ယော နိန္ဒိယံ ပသံသတိ, တံ တ နိန္ဒတိ ယော ပသံသိယော။

ဝိစိနာတိ မုခေန သော ကလိံ၊ ကလိနာ တေန သုခံ န ဝိန္ဒတိ။

“အပ္ပမတ္တော အယံ ကလိ၊ ယော အက္ခေသု ဓနပရာဇယော။
သဗ္ဗဿာပိ သဟာပိ အတ္တနာ၊ အယမေဝ မဟန္တတရော [မဟတ္တရော (က.) ပဿ အ. နိ. ၄.၃; သံ. နိ. ၁.၁၈၀] ကလိ။
ယော သုဂတေသု မနံ ပဒေါသယေ။

“သတံ သဟဿာနံ နိရဗ္ဗုဒါနံ၊ ဆတ္တိံသတီ ပဉ္စ စ အဗ္ဗုဒါနိ။
ယမရိယဂရဟီ နိရယံ ဥပေတိ၊ တစံ မနဉ္စ ပဏိဓာယ ပာပက”န္တိ။

ကြဒံ သံကိလေသဘာဂိယံ သုတ္တံ။

“ယော လောဘဂုဏေ အနုယုတ္တော၊ သော ဝစသာ [ဝစသာ စ (က.) ပဿ သု. နိ. ၆၆၈] ပရိဘာသတိ အညေ။
အဿဒ္ဓော ကဒရိယော [အနရိယော (သီ. က.)] အဝဒညူ၊ မစ္ဆရိ ပေသုဏိယံ အနုယုတ္တော။

“မုခဒုဂ္ဂ ဝိဘူတ အနရိယ၊ ဘူနဟု ပာပက ဒုက္ကဋကာရိ။
ပုရိသန္တ ကလီ အဝဇာတပုတ္တ [အဝဇာတကပုတ္တ (သီ. က.) ပဿ သု. နိ. ၆၆၉] ၊ မာ ဗဟုဘာဏိဓ နေရယိကောသိ။

“ရဇောကိရသီ အဟိတာယ၊ သန္တေ ဂရဟသိ ကိဗ္ဗိသကာရိ။
ဗဟူနိ ဒုစ္စရိတာနိ စရိတ္ဝာ၊ ဂစ္ဆသိ ခော ပပတံ စိရရတ္တ”န္တိ။

ဣဒံ သံကိလေသဘာဂိယံ သုတ္တံ။

တတ္ထ ကတမံ တသနာဘာဂိယံ သုတ္တံ?

“မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ ဓမ္မာ၊ မနောသေဋ္ဌာ မနောမယာ။
မနသာ စေ ပသန္နေန၊ ဘာသတိ ဝာ ကရောတိ ဝာ။
တတော နံ သုခမန္ဝေတိ၊ ဆာယာဝ အနပာယိနီ”တိ [အနုပာယိနီတိ (က.) ပဿ ဓ. ပ. ၂] ။

ဣဒံ တသနာဘာဂိယံ သုတ္တံ။

၉၃. မဟာနာမော သက္ကော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေစ – “ဣဒံ, ဘန္တေ, ကပိလဝတ္ထု ဣဒ္ဓဉ္စေဝ ဖီတဉ္စ ဗာဟုဇည္ [ဗဟုဇန် (သီ. က.) ပဿ သံ. နိ. ၅.၁၀၁၈] အာကိဏ္ဏမနုဿံ သမ္ဗာဓဗျူဟံ, သော ခော အဟံ, ဘန္တေ, ဘဂဝန္တံ ဝါ ပယိရုပာသိတ္ဝာ မနောဘာဝနီယေ ဝါ ဘိက္ခူ သာယန္ဟသမယံ ကပိလဝတ္ထုံ ပဝိသန္တော ဘန္တေနပိ ဟတ္ထိနာ သမာဂစ္ဆာမိ, ဘန္တေနပိ အဿေန သမာဂစ္ဆာမိ, ဘန္တေနပိ ရထေန သမာဂစ္ဆာမိ, ဘန္တေနပိ သကဋေန သမာဂစ္ဆာမိ, ဘန္တေနပိ ပုရိသေန သမာဂစ္ဆာမိ, တဿ မယှံ, ဘန္တေ, တသ္မိံ သမယေ မုဿတေဝ ဘဂဝန္တံ အာရဗ္ဘ သတိ, မုဿတိ ဓမ္မံ အာရဗ္ဘ သတိ, မုဿတိ သင်္ဃံ အာရဗ္ဘ သတိ။ တဿ မယှံ, ဘန္တေ, ဧဝံ ဟောတိ ‘ဣမမှိ စာဟံ သာယန္ဟသမယေ ကာလံ ကရေယျံ, ကာ မယှံ [မမဿ (သီ. က.) ပဿ သံ. နိ. ၅.၁၀၁၈] ဂတိ, ကော အဘိသမ္ပရာယော’”တိ။

“မာ ဘာယိ, မဟာနာမ, မာ ဘာယိ, မဟာနာမ, အပာပကံ တေ မရဏံ ဘဝိဿတိ, အပာပိကာ [အပာပိကာ တေ (သီ.)] ကာလင်္ကိရိယာ။ စတူဟိ ခော, မဟာနာမ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော အရိယသာဝကော နိဗ္ဗာနနိန္နော ဟောတိ နိဗ္ဗာနပေါဏော နိဗ္ဗာနပဗ္ဘာရော။ ကတမေဟိ စတူဟိ? ဣဓ, မဟာနာမ, အရိယသာဝကော ဗုဒ္ဓေ အဝေစ္စပ္ပသာဒေန သမန္နာဂတော ဟောတိ, ‘ဣတိပိ သော ဘဂဝါ အရဟံ။ပေ။ ဗုဒ္ဓော ဘဂဝါ’တိ။ ဓမ္မေ။ပေ။ သင်္ဃေ။ပေ။ အရိယကန္တေဟိ သီလေဟိ သမန္နာဂတော ဟောတိ အခဏ္ဍေဟိ။ပေ။ သမာဓိသံဝတ္တနိကေဟိ။ သေယျထာပိ, မဟာနာမ, ရုက္ခော ပာစီနနိန္နော ပာစီနပေါဏော ပာစီနပဗ္ဘာရော, သော မူလစ္ဆိန္နော [မူလေဟိ ဆိန္နော (သီ. က.)] ကတမေန ပပတေယျာ”တိ? “ယေန, ဘန္တေ, နိန္နော ယေန ပေါဏော ယေန ပဗ္ဘာရော”တိ။ “ဧဝမေဝ ခော, မဟာနာမ, ဣမေဟိ စတူဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော အရိယသာဝကော နိဗ္ဗာနနိန္နော ဟောတိ နိဗ္ဗာနပေါဏော နိဗ္ဗာနပဗ္ဘာရော။ မာ ဘာယိ, မဟာနာမ, မာ ဘာယိ, မဟာနာမ, အပာပကံ တေ မရဏံ ဘဝိဿတိ, အပာပိကာ ကာလင်္ကိရိယာ”တိ။

ဣဒံ တသနာဘာဂိယံ သုတ္တံ။

“သုခကာမာနိ ဘူတာနိ၊ ယော ဒဏ္ဍေန န ဟိံသတိ။
အတ္တနော သုခမေသာနော၊ ပေစ္စ သော လဘတေ သုခ”န္တိ။

ဣဒံ တသနာဘာဂိယံ သုတ္တံ။

“ဂုန္နဉ္စေ တရမာနာနံ၊ ဥဇုံ ဂစ္ဆတိ ပုင်္ဂဝေါ။
သဗ္ဗာ တာ ဥဇုံ ဂစ္ဆန္တိ၊ နေတ္တေ ဥဇုံ ဂတေ သတိ။

“ဧဝမေဝ မနုဿေသု၊ ယော ဟောတိ သေဋ္ဌသမ္မတော။
သော သစေ [သော စေဝ (သီ.) ပဿ (သီ.) ပဿ အ. နိ. ၄.၇၀] ဓမ္မံ စရတိ၊ ပဂေဝ ဣတရာ ပဇာ။
သဗ္ဗံ ရဋ္ဌံ သုခံ သေတိ၊ ရာဇာ စေ ဟောတိ ဓမ္မိကော”တိ။

၉၄. ဘဂဝတ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ ဇေတဝနေ အနာထပိဏ္ဍိကဿ အာရာမေ။ တေန ခော ပန သမယေန သမ္ဗဟု လာ ဘိက္ခူ ဘဂဝတော စီဝရကမ္မံ ကရောန္တိ “နိဋ္ဌိတစီဝရော ဘဂဝါ တေမာသစ္စယေန စာရိကံ ပက္ကမိဿတီ”တိ။ တေန ခော ပန သမယေန ဣသိဒတ္တပုရာဏာ ထပတယော သာကေတေ [သာဓုကေ (သံ. နိ. ၅.၁၀၀၂)] ပဋိဝသန္တိ ကေန စိ ဒေဝ ကရဏီယေန။ အဿောသုံ ခော ဣသိဒတ္တပုရာဏာ ထပတယော “သမ္ဗဟုလာ ကိရ ဘိက္ခူ ဘဂဝတော စီဝရ ကမ္မံ ကရောန္တိ၊ နိဋ္ဌိတစီဝရော ဘဂဝါ တေမာသစ္စယေန စာရိကံ ပက္ကမိဿတီ”တိ။

အထ ခော ဣသိဒတ္တပုရာဏာ ထပတယော မဂ္ဂေ ပုရိသံ ဌပေသုံ “ယဒာ တွံ အမ္ဘော ပုရိသ ပဿေယျာသိ ဘဂဝန္တံ အာဂစ္ဆန္တံ အရဟန္တံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓံ, အထ အမှာကံ အာရောစေယျာသီ”တိ။ ဒွီဟတီဟံ ဌိတော ခော သော ပုရိသော အဒ္ဒသ ဘဂဝန္တံ ဒူရတောဝ အာဂစ္ဆန္တံ, ဒိသွာန ယေန ဣသိဒတ္တပုရာဏာ ထပတယော တေနုပသ င်္ကမိ, ဥပသင်္ကမိတွာ ဣသိဒတ္တပုရာဏေ ထပတယော ဧတဒဝေါစ “အယံ သော ဘန္တေ [အယံ ဘန္တေ (သီ. က.) ပဿ သံ. နိ. ၅.၁၀၀၂] ဘဂဝါ အာဂစ္ဆတိ အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ, ယဿဒါနိ ကာလံ မညထာ”တိ။

အထ ခော ဣသိဒတ္တပုရာဏာ ထပတယော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိံသု, ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါ ဒေတွာ ဘဂဝန္တံ ပိဋ္ဌိတော ပိဋ္ဌိတော အနုဗန္ဓိံသု။ အထ ခော ဘဂဝါ မဂ္ဂါ ဩက္ကမ္မ ယေန အညတရံ ရုက္ခမူလံ တေနု ပသင်္ကမိ, ဥပသင်္ကမိတွာ ပညတ္တေ အာသနေ နိသီဒိ။ ဣသိဒတ္တပုရာဏာ ထပတယော ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိံသု, ဧကမန္တံ နိသိန္နာ ခော ဣသိဒတ္တပုရာဏာ ထပတယော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစုံ –

“ယဒာ မယံ ဘန္တေ ဘဂဝန္တံ သုဏောမ ‘သာဝတ္ထိယာ ကောသလေသု စာရိကံ ပက္ကမိဿတီ’တိ, ဟောတိ နော တသ္မိံ သမယေ အနတ္တမနတာ ဟောတိ ဒောမနဿံ ‘ဒူရေ နော ဘဂဝါ ဘဝိဿတီ’တိ။ ယဒာ ပန မယံ ဘန္တေ ဘ ဂဝန္တံ သုဏောမ ‘သာဝတ္ထိယာ ကောသလေသု စာရိကံ ပက္ကန္တော’တိ, ဟောတိ နော တသ္မိံ သမယေ အနတ္တမနတာ ဟောတိ ဒောမနဿံ ‘ဒူရေ နော ဘဂဝါ’တိ။ပေ.။။

“ယဒာ ပန မယံ ဘန္တေ ဘဂဝန္တံ သုဏောမ ‘ကာသီသု မဂဓေသု [ကာသီဟိ မာဂဓေ (သံ. နိ. ၅.၁၀၀၂)] စာရိကံ ပ က္ကမိဿတီ’တိ, ဟောတိ နော တသ္မိံ သမယေ အနတ္တမနတာ ဟောတိ ဒောမနဿံ ‘ဒူရေ နော ဘဂဝါ ဘဝိဿတီ’တိ ။ ယဒာ ပန မယံ ဘန္တေ ဘဂဝန္တံ သုဏောမ ‘ကာသီသု မဂဓေသု စာရိကံ ပက္ကန္တော’တိ, အနပ္ပကာ နော တသ္မိံ သမယေ အနတ္တမနတာ ဟောတိ အနပ္ပကံ ဒောမနဿံ ‘ဒူရေ နော ဘဂဝါ’တိ။

“ယဒာ ပန မယံ ဘန္တေ ဘဂဝန္တံ သုဏောမ ‘မဂဓေသု ကာသီသု စာရိကံ ပက္ကမိဿတီ’တိ, ဟောတိ နော တသ္မိံ သမယေ အတ္တမနတာ ဟောတိ သောမနဿံ ‘အာသန္နေ နော ဘဂဝါ ဘဝိဿတီ’တိ။ ယဒာ ပန မယံ ဘန္တေ ဘဂဝန္တံ သုဏောမ ‘မဂဓေသု ကာသီသု စာရိကံ ပက္ကန္တော’တိ, ဟောတိ နော တသ္မိံ သမယေ အတ္တမနတာ ဟောတိ သောမန ဿံ ‘အာသန္နေ နော ဘဂဝါ’တိ။ပေ.။။

“ယဒာ ပန မယံ ဘန္တေ ဘဂဝန္တံ သုဏောမ ‘ကောသလေသု သာဝတ္ထိံ [သာဝတ္ထိယံ (သီ. က.)] စာရိကံ ပက္က မိဿတီ’တိ။ ဟောတိ နော တသ္မိံ သမယေ အတ္တမနတာ ဟောတိ သောမနဿံ ‘အာသန္နေ နော ဘဂဝါ ဘဝိဿ တီ’တိ။

“ယဒာ ပန မယံ ဘန္တေ ဘဂဝန္တံ သုဏောမ ‘သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ ဇေတဝနေ အနာထပိဏ္ဍိကဿ အာရာ မေ’တိ ဟောတိ အနပ္ပကာ နော တသ္မိံ သမယေ အတ္တမနတာ, ဟောတိ အနပ္ပကံ သောမနဿံ ‘အာသန္နေ နော ဘဂ ဝါ’”တိ။

“တသ္မာတိဟ, ထပတယော, သမ္ဗာဓော ဃရာဝါသော ရဇာပထော, အဗ္ဘောကာသော ပဗ္ဗဇ္ဇာ, အလဉ္စ ပန ဝေါ, ထပတယော, အပ္ပမာဒာယာ”တိ။ “အတ္ထိ ခော နော, ဘန္တေ, ဧတမှာ သမ္ဗာဓာ အညော သမ္ဗာဓော သမ္ဗာဓ

တရော စေဝ သမ္မာသေင္ဒာတတရော စာ”တိ? “ကတမော ပန တေ, ထပတယော, တေမ္ဟာ သမ္မာဓာ အညော သမ္မာဓော သမ္မာဓတရော စေဝ သမ္မာသေင္ဒာတတရော စာ”တိ?

“ဣဓ မယံ, ဘန္တေ, ယဒာ ရာဇာ ပသေနဒိ ကောသလော ဥယျာနဘူမိံ နိယျာတုကာမော [ဂန္တုကာမော (သီ. က.) ပဿ သံ. နိ. ၅.၁၀၀၂] ဟောတိ, ယေ တေ ရညော ပသေနဒိဿ ကောသလဿ နာဂ ဩပဝယ္ဟာ, တေ ကပ္ပေတွာ ယာ တာ ရညော ပသေနဒိဿ ကောသလဿ ပဇာပတိယော ပိယာ မနာပာ, တာ [တာသံ (သီ. က.)] ဧကံ ပုရတော ဧကံ ပစ္ဆတော နိသီဒာပေမ, တာသံ ခော ပန, ဘန္တေ, ဘဂိနီနံ ဧဝရူပေါ ဂန္ဓော ဟောတိ။ သေယ္ယထာပိ နာမ ဂန္ဓကရဏ္ဍကဿ တာဝဒေဝ ဝိဝရိယမာနဿ, ယထာ တံ ရာဇကညာနံ [ရာဇာရဟေန (သီ. က.)] ဂန္ဓေန ဝိဘူသိတာနံ။ တာသံ ခော ပန, ဘန္တေ, ဘဂိနီနံ ဧဝရူပေါ ကာယသမ္ဖဿော ဟောတိ, သေယ္ယထာပိ နာမ တူလပိစုနော ဝါ ကပ္ပာသပိစုနော ဝါ, ယထာ တံ ရာဇကညာနံ သုခေဓိတာနံ။ တသ္မိံ ခော ပန, ဘန္တေ, သမယေ နာဂေပိ ရက္ခိတဗ္ဗော ဟောတိ။ တာပိ ဘဂိနိယော ရက္ခိတဗ္ဗာ ဟောတိ။ အတ္တာပိ ရက္ခိတဗ္ဗာ ဟောတိ။ န ခော ပန မယံ, ဘန္တေ, အဘိဇာနာမ တာသု ဘဂိနီသု ပာပကံ စိတ္တံ ဥပ္ပာဒေတ္ဝာ, အယံ ခော နော, ဘန္တေ, တေမ္ဟာ သမ္မာဓာ အညော သမ္မာဓော သမ္မာဓတရော စေဝ သမ္မာသေင္ဒာတတရော စာ”တိ။

“တသ္မာတိဟ, ထပတယော, သမ္မာဓော ဃရာဝါသော ရဇာပထော, အဗ္ဘောကာသော ပဗ္ဗဇ္ဇာ။ အလဥ္စ ပန တေ, ထပတယော, အပ္ပမာဒါယ။ စတူဟိ ခော ထပတယော, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော အရိယသာဝကော သောတာပန္နော ဟောတိ အဝိနိပါတဓမ္မော နိယတော သမ္ဗောဓိပရာယဏော။

“ကတမေဟိ စတူဟိ? ဣဓ, ထပတယော, သုတဝါ အရိယသာဝကော ဗုဒ္ဓေ အဝေစ္စပ္ပသာဒေန သမန္နာဂတော ဟောတိ ဣတိပိ သော ဘဂဝါ အရဟံ။ပေ.။ ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါတိ, ဓမ္မေ။ပေ.။ သင်္ဃေ။ပေ.။ ဝိဂတမလမစ္ဆေရေန စေတသာ အဂါရံ အဇ္ဈာဝသတိ, မုတ္တစာဂေါ ပယတပါဏိ ဝေါဿဂ္ဂရတော ယာစယောဂေါ ဒါနသံဝိဘာဂရတော အပ္ပဋိဝိဘတ္တံ။ ဣမေဟိ ခော, ထပတယော, စတူဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော အရိယသာဝကော သောတာပန္နော ဟောတိ အဝိနိပါတဓမ္မော နိယတော သမ္ဗောဓိပရာယဏော။

“တုမှေ ခော, ထပတယော, ဗုဒ္ဓေ အဝေစ္စပ္ပသာဒေန သမန္နာဂတာ ဣတိပိ သော ဘဂဝါ အရဟံ။ပေ.။ ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါတိ, ဓမ္မေ။ပေ.။ သင်္ဃေ။ပေ.။ ယံ ခော ပန ကိဥ္စိ ကုလေ ဒေယျဓမ္မံ, သဗ္ဗံ တံ အပ္ပဋိဝိဘတ္တံ သီလဝန္တေဟိ ကလျာဏဓမ္မေဟိ, တံ ကိံ မညထ, ထပတယော, ကတိဝိဓာ တေ ကောသလေသု မနုဿာ ယေ တုမှာကံ သမသမာ ယဒိဒံ ဒါနသံဝိဘာဂေဟီ”တိ? “လာဘာ နော, ဘန္တေ, သုလဒ္ဓံ နော, ဘန္တေ, ယေသံ နော ဘဂဝါ ဧဝံ ပဇာနာတီ”တိ။

ဣဒံ တသနာဘာဂိယံ သုတ္တံ။

၉၅. “ရုက္ခပုပ္ဖံ စဇိတ္ဝာန [ယဇိတ္ဝာန (က.) ပဿ ထေရဂ. ၉၆], သဟဿံ ကပ္ပကောဋိယော။

ဒေဝေ စေဝ မနုဿေ စ၊ သေသေန ပရိနိဗ္ဗုတော”တိ။

ဣဒံ တသနာဘာဂိယံ သုတ္တံ။

“အဿတ္ထေ ဟရိတောဘာသေ၊ သံဝိရူဠ္ဟမှိ ပါဒပေ။
ဧကံ ဗုဒ္ဓဂတံ [ဗုဒ္ဓကတံ (က.) ပဿ ထေရဂ. ၂၁၇] သညံ၊ အလဘိံတ္ထံ [အလဘိံဟံ (သီ. က.)] ပတိဿတော။

“အဇ္ဇ တိံသံ တတော ကပ္ပာ၊ နာဘိဇာနာမိ ဒုဂ္ဂတိံ။
တိဿော ဝိဇ္ဇာ သစ္ဆိကတာ၊ တဿာ သညာယ ဝါသနာ”တိ။

ဣဒံ တသနာဘာဂိယံ သုတ္တံ။

“ပိဏ္ဍာယ ကောသလံ ပုရံ၊ ပါဝိသိ အဂ္ဂပုဂ္ဂလော။
အနုကမ္ပကော ပုရေဘတ္တံ၊ တဏှာဟာနိဃာတကော မုနိ။

“ပုရိသဿ ဝဋံသကော ဟတ္ထော၊ သဗ္ဗပုပ္ဖေဟိလင္ကတော။
သော အဒ္ဒသာသိ သမ္ဗုဒ္ဓံ၊ ဘိက္ခုသင္ဃပုရက္ခတံ။

“ပဝိသန္တံ ရာဇမဂ္ဂေန၊ ဒေဝမာနုသပူဇိတံ။
ဟဋ္ဌော စိတ္တံ ပသာဒေတွာ၊ သမ္ဗုဒ္ဓမုပသင္ကမိ။

“သော တံ ဝဋံသကံ သုရဘိံ၊ ဝဏ္ဏဝန္တံ မနောရမံ။
သမ္ဗုဒ္ဓဿုပနာမေသိ၊ ပသန္နော သေဟိ ပါဏိဘိ။

“တတော အဂ္ဂိသိခါ ဝဏ္ဏာ၊ ဗုဒ္ဓဿ လပနန္တရာ။
သဟဿရံသီ ဝိဇ္ဇုရိဝ၊ ဩက္ကာ နိက္ခမိ အာနနာ။

“ပဒက္ခိဏံ ကရိတွာန၊ သီသေ အာဒိစ္စဗန္ဓုနော။
တိက္ခတ္တုံ ပရိဝဋ္ဋေတွာ၊ မုဒ္ဓန္တရဓာယထ။

“ဣဒံ ဒိသွာ အစ္ဆရိယံ၊ အဗ္ဘုတံ လောမဟံသနံ။
ဧကံသံ စီဝရံ ကတွာ၊ အာနန္ဒော ဧတဒဗ္ရဝိ။

“‘ကော ဟေတု သိတကမ္မဿ၊ ဗျာကရောဟိ မဟာမုနေ။
ဓမ္မာလောကော ဘဝိဿတိ၊ ကင္ခံ ဝိတရ နော မုနေ။

“‘ယဿ တံ သဗ္ဗဓမ္မေသု၊ သဒါ ဉာဏံ ပဝတ္တတိ။
ကင္ခိံ ဝေမတိကံ ထေရံ၊ အာနန္ဒံ ဧတဒဗ္ရဝိ။

“‘ယော သော အာနန္ဒ ပုရိသော၊ မယိ စိတ္တံ ပသာဒယိ။
စတုရာသီတိကပ္ပါနိ၊ ဒုဂ္ဂတိံ န ဂမိဿတိ။

“‘ဒေဝေသု ဒေဝသောဘဂ္ဂံ၊ ဒိဗ္ဗံ ရဇ္ဇံ ပသာသိယ။
မနုဇေသု မနုဇိန္ဒော၊ ရာဇာ ရဋ္ဌေ ဘဝိဿတိ။

“‘သော စရိမံ ပဗ္ဗဇိတွာ၊ သစ္ဆိကတွာန [သစ္ဆိကတွာ စ (က.)] ဓမ္မတံ။
ပစ္စေကဗုဒ္ဓော ဓုတရာဂေါ၊ ဝဋံသကော နာမ ဘဝိဿတိ။

“‘နတ္ထိ စိတ္တေ [ပဿ ဝိ. ဝ. ၈၀၄] ပသန္နမှိ၊ အပ္ပကာ နာမ ဒက္ခိဏာ။
တထာဂတေ ဝါ သမ္ဗုဒ္ဓေ၊ အထ ဝါ တဿ သာဝကေ။

“‘ဧဝံ အစိန္တိယာ [ပဿ အပ. ထေရ ၁.၁.၈၂] ဗုဒ္ဓါ၊ ဗုဒ္ဓဓမ္မာ အစိန္တိယာ။
အစိန္တိယေ ပသန္နာနံ၊ ဝိပါကော ဟောတိ အစိန္တိယော’’’တိ။

ဣဒံ တသနာဘာဂိယံ သုတ္တံ။

၉၆. “ဣဓာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စံ ပုဂ္ဂလံ ပသန္နစိတ္တံ ဧဝံ စေတသာ စေတော ပရိစ္စ ပဇာနာမိ “(ယထာ ခေါ အယံ ပုဂ္ဂလော ဣရိယတိ, ယဉ္စ ပဋိပဒံ ပဋိပန္နော, ယဉ္စ မဂ္ဂံ သမာရူဠှော) [( ) နတ္ထိ အ. နိ. ၁.၄၃-၄၄; ဣတိဝု. ၂၁]။ ဣမမှိ စာယံ သမယေ ကာလံ ကရေယျ, ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ သဂ္ဂေ။ တံ ကိဿ ဟေတု? စိတ္တံ ဟိဿ

သ, ဘိက္ခဝေ, ပသန္နံ, စေတောပသာဒဟေတု [စိတ္တပ္ပသာဒဟေတု (သီ. က.)] ခော ပန ဝေမိကေစ္စေ သတ္တာ ကာယဿ ဘေဒာ ပရံ မရဏာ သုဂတိံ သဂ္ဂံ လောကံ ဥပပဇ္ဇန္တီ”တိ။ ဧတမတ္ထံ ဘဂဝါ အဝောစ, တတ္ထေတံ ဣတိ ဝုစ္စတိ –

“ပသန္နစိတ္တံ ဉတွာန, ဧကစ္စံ ဣဓ ပုဂ္ဂလံ။
ဧတမတ္ထဉ္စ ဗျာကာသိ, ဗုဒ္ဓေါ [သတ္ထာ (သီ. က.) ပဿ ဣတိဝု. ၂၁] ဘိက္ခူန သန္တိကေ။

“ဣမမှိ စာယံ သမယေ, ကာလံ ကယိရာထ ပုဂ္ဂလော။
သဂ္ဂမှိ ဥပပဇ္ဇေယျ, စိတ္တံ ဟိဿ ပသာဒိတံ။

“စေတောပသာဒဟေတု ဟိ, သတ္တာ ဂစ္ဆန္တိ သုဂ္ဂတိံ။
ယထာဘတံ နိက္ခိပေယျ, ဧဝမေဝံ တထာဝိဓော။
ကာယဿ ဘေဒါ သပ္ပညော, သဂ္ဂံ သော ဥပပဇ္ဇတီ”တိ။

“အယမ္ပိ အတ္ထော ဝုတ္တော ဘဂဝတာ ဣတိ မေ သုတ”န္တိ။

ဣဒံ တသနာဘာဂိယံ သုတ္တံ။

“သုဝဏ္ဏစ္ဆဒနံ နာဝံ, နာရိ အာရုယှ တိဋ္ဌသိ။
ဩဂါဟသိ [ဩဂါဟသေ (သီ. က.) ပဿ ဝိ. ဝ. ၅၃] ပေါက္ခရဏိံ, ပဒ္မံ ဆိန္ဒသိ ပာဏိနာ။

“ကေန တေ တာဒိသော ဝဏ္ဏော, အာနုဘာဝေါ ဇုတိ စ တေ။
ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ စ တေ ဘောဂါ, ယေ ကေစိ မနသိစ္ဆိတာ။

“ပုစ္ဆိတာ ဒေဝတေ သံသ, ကိဿ ကမ္မဿိဒံ ဖလံ။
သာ ဒေဝတာ အတ္တမနာ, ဒေဝရာဇေန ပုစ္ဆိတာ။

“ပဉှံ ပုဋ္ဌာ ဝိယာကာသိ, သက္ကဿ ဣတိ မေ သုတံ။
အဒ္ဒါနံ ပဋိပန္နာဟံ, ဒိသွာ ထူပံ မနောရမံ။

“တတ္ထ စိတ္တံ ပသာဒေသိံ, ကဿပဿ ယသဿိနော။
ပဒ္မပုပ္ဖေဟိ ပူဇေသိံ, ပသန္နာ သေဟိ ပာဏိဘိ။
ကမ္မဿ ဖလံ ဝိပါကော, ဧတာဒိသံ ကတပုညာ လဘန္တီ”တိ။

ဣဒံ တသနာဘာဂိယံ သုတ္တံ။

“အနုကထာ သီလကထာ သဂ္ဂကထာ ပုညကထာ ပုညဝိပါကကထာ”တိ။
ဣဒံ တသနာဘာဂိယံ သုတ္တံ။

“အပိစာပိ ပံသုထူပေသု ဥဒ္ဒိဿကတေသု ဒသဗလရောနံ တတ္ထပိ ကာရံ ကတွာ သဂ္ဂေသု နရာ ပမောဒန္တိ”တိ။

ဣဒံ တသနာဘာဂိယံ သုတ္တံ။

၉၇. “နေဒဝပုတ္တသရီရဝဏ္ဏာ, သဗ္ဗေ သုဘဂသဏ္ဌိတိ။

ဥဒကေန ပံသုံ တေမေတွာ, ထူပံ ဝဍ္ဎေထ ကဿပံ။

“အယံ သုဂတ္တေ သုဂတသ္သ ထူပေါ၊ မဟေသိနော ဒသဗလဓမ္မဓာရိနော။
တသ္မိံ [ယသ္မိံ (သီ.)] ကြမေ ဒေဝမနုဇာ ပသန္နာ၊ ကာရံ ကရောန္တာ ဇရာမရဏာ ပမုစ္စရေ”တိ။

ကြဒံ တသနာဘာဂိယံ သုတ္တံ။

“ဥဋ္ဌာရံ ဝတ တံ အာသိ၊ ယာဟံ ထူပံ မဟေသိနော။
ဥပ္ပလာနိ စ စတ္တာရိ၊ မာလဉ္စ အဘိရောပယိံ။

“အဇ္ဇ တိံသံ တတော ကပ္ပာ၊ နာဘိဇာနာမိ ဒုဂ္ဂတိံ။
ဝိနိပါတံ န ဂစ္ဆာမိ၊ ထူပံ ပူဇေတွ ဝ [ပူဇေတွတ (က.)] သတ္ထုနော”တိ။

ကြဒံ တသနာဘာဂိယံ သုတ္တံ။

“ဗာတ္တိံသလက္ခဏဓရဿ၊ ဝိဇိတဝိဇယဿ လောကနာထဿ။
သတသဟဿံ ကပ္ပေ၊ မုဒိတော ထူပံ အပူဇေသိ။

“ယံ မယာ ပသုတံ ပုညံ၊ တေန စ ပုညေန ဒေဝ သောဘဂ္ဂံ။
ရဇ္ဇာနိ စ ကာရိတာနိ၊ အနာဂန္တုန ဝိနိပါတံ။

“ယံ စက္ခု အဒန္တဒမကဿ၊ သာသနေ ပဏိဟိတံ တထာ။
စိတ္တံ တံ မေ သဗ္ဗံ၊ လဒ္ဓံ ဝိမုတ္တစိတ္တမှဟိ ဝိဓူတလတော”တိ။

ကြဒံ တသနာဘာဂိယံ သုတ္တံ။

၉၈. “သာမာကပတ္ထောဒနမတ္တမေဝ ဟိ, ပစ္စေကဗုဒ္ဓမှဟိ အဒာသိ ဒက္ခိဏံ။

ဝိမုတ္တစိတ္တေ အခိလေ အနာသဝေ၊ အရဏဝိဟာရိမှဟိ အသင်္ဂမာနသေ။

“တသ္မိဉ္စ [ဩကပ္ပယိ] ဓမ္မမုတ္တမံ၊ တသ္မိဉ္စ ဓမ္မေ ပဏိဓေသိံ မာနသံ။
ဇေ ဝိဟာရီဟိ မေ သင်္ဂမော သိယာ၊ ဘဝေ ကုအာသုပိ စ မာ အပေက္ခတာ။

“တဿေဝ ကမ္မဿ ဝိပါကတော အဟံ၊ သဟဿက္ခတ္တုံ ကုရုသူပပဇ္ဇထ [ကုရူသူပပဇ္ဇထ (သီ.)] ။
ဒီဃာယုကေသု အမမေသု ပါဏိသု၊ ဝိသေသကာမီသု အဟီနကာမိသု။

“တဿေဝ ကမ္မဿ ဝိပါကတော အဟံ၊ သဟဿက္ခတ္တုံ တိဒသောပပဇ္ဇထ။
ဝိစိတ္ရမာလာဘရဏာနုလေပိသု၊ ဝိသိဋ္ဌကာယူပဂတော ယသဿိသု။

“တဿေဝ ကမ္မဿ ဝိပါကတော အဟံ၊ ဝိမုတ္တစိတ္တော အခိလော အနာသဝေါ။
ကြမေဟိ မေ အန္တိမဒေဟဓာရိဘိ၊ သမာဂမော အာသိဟိ တာဟိ တာသိဟိ။

“ပစ္စက္ခံ ခွ ဝိမံ အဝစ တထာဂတော ဇိနော၊ သမိဇ္ဈတေ သီလဝတော ယဒိစ္ဆတိ။
ယထာ ယထာ မေ မနသာ ဝိစိန္တိတံ၊ တထာ သမိဒ္ဓံ အယမန္တိမော ဘဝေါ”တိ။

ကြဒံ တသနာဘာဂိယံ သုတ္တံ။

“ကေတိံသမှဟိ ကပ္ပမှဟိ ဇိနော အနေဇော၊ အနန္တဒဿီ ဘဂဝါ သိခီတိ။
တဿာပိ ရာဇာ ဘာတာ သိခိဒ္ဓေ [သိခဏ္ဍီ (သီ.)] ၊ ဗုဒ္ဓေ စ ဓမ္မေ စ အဘိပ္ပသန္နော။

“ပရိနိဗ္ဗုတေ လောကဝိနာယကမှိ, ထူပံ သကာသိ ဝိပုလံ မဟန္တံ။
သမန္တတော ကဝုတိကံ မဟေသိနော၊ ဒေဝတိဒေဝဿ နရုတ္တမဿ။

“တသ္မိံ မနုဿော ဗလိမာဘိဟာရိ၊ ပဂ္ဂယှ ဇာတိသုမနံ ပဟဋ္ဌော။
တတေန ပုပ္ဖံ ပတိတဿ ဇော၊ တာဟံ ဂဟေတွာန တဿေဝ အဒါသိ။

“သော မံ အတေစာဘိပသန္နစိတ္တော၊ တုယှဟမေဝ ဇော ပုပ္ဖံ ဒဒါမိ။
တာဟံ ဂဟေတွာ အဘိရောပယေသိံ၊ ပုနပ္ပုနံ ဗုဒ္ဓမနုဿရန္တော။

“အဇ္ဇ တိံသံ တတော ကပ္ပာ၊ နာဘိဇာနာမိ ဒုဂ္ဂတိံ။
ဝိနိပါတဥ္စ န ဂစ္ဆာမိ၊ ထူပပူဇာယိဒံ ဖလ”န္တိ။

ဣဒံ တသနာဘာဂိယံ သုတ္တံ။

“ကပိလံ နာမ နဂရံ၊ သုဝိဘတ္တံ မဟာပထံ။
အာကိဏ္ဏမိဒ္ဓံ ဖီတဥ္စ၊ ဗြဟ္မဒတ္တဿ ရာဇိနော။

“ကုမ္မာသံ ဝိက္ကိဏိံ တတ္ထ၊ ပဉ္စာလာနံ ပုရုတ္တမေ။
သောဟံ အဒ္ဒသိံ သမ္ဗုဒ္ဓံ၊ ဥပရိဋ္ဌံ ယသဿိနံ။

“ဟဋ္ဌော စိတ္တံ ပသာဒေတွာ၊ နိမန္တေသိံ နရုတ္တမံ။
အရိဋ္ဌံ ခုဝဘတ္တေန၊ ယံ မေ ဂေဟမှိ ဝိဇ္ဇထ။

“တတော စ ကတ္တိကော ပုဏ္ဏော [ကတ္တိကာ ပုဏ္ဏာ (က.)] ၊ ပုဏ္ဏမာသီ ဥပဋ္ဌိတာ။
နဝံ ဒုဿယုဂံ ဂယှ၊ အရိဋ္ဌဿောပနာမယိံ။

“ပသန္နစိတ္တံ ဉတွာန၊ ပဋိဂ္ဂဏှိ နရုတ္တမော။
အနုကမ္ပကော ကာရုဏိကော၊ တဏှာနိဃာတကော မုနိ။

“တာဟံ ကမ္မံ ကရိတွာန၊ ကလျာဏံ ဗုဒ္ဓဝဏ္ဏိတံ။
ဒေဝေ စေဝ မနုဿေ စ၊ သန္ဓာဝိတွာ တတော စုတော။

“ဗာရာဏသိယံ နဂရေ၊ သေဋ္ဌိဿ ဧကပုတ္တကော။
အဍ္ဍေ ကုလသ္မိံ ဥပ္ပန္နော၊ ပါဏေဟိ စ ပိယတရော။

“တတော စ ဝိညုတံ ပတ္တော၊ ဒေဝပုတ္တေန စောဒိတော။
ပါသာဒါ သြရုဟိတွာန၊ သမ္ဗုဒ္ဓမုပသင်္ကမိံ။

“သော မေ ဓမ္မမဒေသယိ၊ အနုကမ္ပာယ ဂောတမော။
ဒုက္ခံ ဒုက္ခသမုပ္ပါဒံ၊ ဒုက္ခဿ စ အတိက္ကမံ။

“အရိယံ အဋ္ဌင်္ဂိကံ မဂ္ဂံ၊ ဒုက္ခူပသမဂါမိနံ။
စတ္တာရိ အရိယသစ္စာနိ၊ မုနိ ဓမ္မမဒေသယိ။

“တဿာဟံ ဝစနံ သုတွာ၊ ဝိဟရိံ သာသနေ ရတော။
သမထံ ပဋိဝိဇ္ဈာဟံ၊ ရတ္တိန္ဒိဝမတန္ဒိတော။

“အဇ္ဈတ္တဉ္စ ဗဟိဒ္ဓါ စ၊ ယေ မေ ဝိဇ္ဇိသု [ဝိစ္ဆိုံသု (သီ.)] အာသဝါ။
သဗ္ဗေ အာသုံ သမုစ္ဆိန္နာ၊ န စ ဥပ္ပဇ္ဇရေ ပုန။

“ပရိယန္တကတံ ဒုက္ခံ၊ စရိမောယံ သမုဿယော။
ဇာတိမရဏသံသာရော၊ နတ္ထိဒါနိ ပုနဗ္ဘဝေ”တိ။

ဣဒံ တသနာဘာဂိယံ သုတ္တံ။

၉၉. တတ္ထ ကတမံ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယံ သုတ္တံ?

“ဥဒ္ဓံ အဓော သဗ္ဗဓိ ဝိပ္ပမုတ္တော၊ အယံ အဟသ္မီတိ [အယမဟမသ္မီတိ (သီ.) ပဿ ဥဒါ. ၆၁] အနာနုပဿီ။
ဧဝံ ဝိမုတ္တော ဥဒတာရိ ဩဃံ၊ အတိဏ္ဏပုဗ္ဗံ အပုနဗ္ဘဝါယာ”တိ။

ဣဒံ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယံ သုတ္တံ။

“သီလဝတော , အာနန္ဒ, န စေတနာ [စေတနာယ (အ. နိ. ၁၁.၂)] ကရဏီယာ ‘ကိန္တိ မေ အဝိပ္ပဋိသာရော ဇာယေယျာ’တိ။ ဓမ္မတာ ဧသာ, အာနန္ဒ, ယံ သီလဝတော အဝိပ္ပဋိသာရော ဇာယေယျ။ အဝိပ္ပဋိသာရိနာ, အာနန္ဒ, န စေတနာ ကရဏီယာ ‘ကိန္တိ မေ ပါမောဇ္ဇံ ဇာယေယျာ’တိ။ ဓမ္မတာ ဧသာ, အာနန္ဒ, ယံ အဝိပ္ပဋိသာရိနော ပါမောဇ္ဇံ ဇာယေယျ။ ပမုဒိတေန, အာနန္ဒ, န စေတနာ ကရဏီယာ ‘ကိန္တိ မေ ပီတိ ဇာယေယျာ’တိ။ ဓမ္မတာ ဧသာ, အာနန္ဒ, ယံ ပမုဒိတဿ ပီတိ ဇာယေယျ။ ပီတိမနဿ, အာနန္ဒ, န စေတနာ ကရဏီယာ ‘ကိန္တိ မေ ကာယော ပဿမ္ဘေယျာ’တိ။ ဓမ္မတာ ဧသာ, အာနန္ဒ, ယံ ပီတိမနဿ ကာယော ပဿမ္ဘေယျ။ ပဿဒ္ဓကာယဿ အာနန္ဒ, န စေတနာ ကရဏီယာ ‘ကိန္တာဟံ သုခံ ဝေဒိယေယျ’န္တိ။ ဓမ္မတာ ဧသာ, အာနန္ဒ, ယံ ပဿဒ္ဓကာယော သုခံ ဝေဒိယေယျ။ သုခိနော အာနန္ဒ, န စေတနာ ကရဏီယာ ‘ကိန္တိ မေ သမာဓိ ဇာယေယျာ’တိ။ ဓမ္မတာ ဧသာ, အာနန္ဒ, ယံ သုခိနော သမာဓိ ဇာယေယျ။ သမာဟိတဿ အာနန္ဒ, န စေတနာ ကရဏီယာ ‘ကိန္တာဟံ ယထာဘူတံ ပဇာနေယျ’န္တိ။ ဓမ္မတာ ဧသာ, အာနန္ဒ, ယံ သမာဟိတော ယထာဘူတံ ပဇာနေယျ။ ယထာဘူတံ ပဇာနတော , အာနန္ဒ, န စေတနာ ကရဏီယာ ‘ကိန္တိ မေ နိဗ္ဗိဒါ ဇာယေယျာ’တိ။ ဓမ္မတာ ဧသာ, အာနန္ဒ, ယံ ယထာဘူတံ ပဇာနန္တော နိဗ္ဗိန္ဒေယျ။ နိဗ္ဗိန္ဒန္တေန, အာနန္ဒ, န စေတနာ ကရဏီယာ ‘ကိန္တိ မေ ဝိရာဂေါ ဇာယေယျာ’တိ။ ဓမ္မတာ ဧသာ, အာနန္ဒ, ယံ နိဗ္ဗိန္ဒန္တော ဝိရဇ္ဇေယျ။ ဝိရဇ္ဇန္တေန အာနန္ဒ န စေတနာ ကရဏီယာ ‘ကိန္တိ မေ ဝိမုတ္တိ ဇာယေယျာ’တိ။ ဓမ္မတာ ဧသာ, အာနန္ဒ, ယံ ဝိရဇ္ဇန္တော ဝိမုစ္စေယျ။ ဝိမုတ္တေန, အာနန္ဒ, န စေတနာ ကရဏီယာ ‘ကိန္တိ မေ ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနံ ဥပ္ပဇ္ဇေယျာ’တိ။ ဓမ္မတာ ဧသာ, အာနန္ဒ, ယံ ဝိမုတ္တဿ ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနံ ဥပ္ပဇ္ဇေယျာ”တိ။

ဣဒံ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယံ သုတ္တံ။

“ယဒါ ဟဝေ ပာတုဘဝန္တိ ဓမ္မာ, အာတာပိနော ဈာယတော ဗြာဟ္မဏဿ။

အထဿ ကင်္ခါ ဝပယန္တိ သဗ္ဗာ၊ ယတော ပဇာနာတိ သဟေတုဓမ္မ”န္တိ။

ဣဒံ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယံ သုတ္တံ။

“ယဒါ ဟဝေ ပာတုဘဝန္တိ ဓမ္မာ၊ အာတာပိနော ဈာယတော ဗြာဟ္မဏဿ။
အထဿ ကင်္ခါ ဝပယန္တိ သဗ္ဗာ၊ ယတော ခယံ ပစ္စယာနံ အဝေဒီ”တိ။

ဣဒံ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယံ သုတ္တံ။

“ကိံနု [ပဿ သံ. နိ. ၂.၂၄၃] ကုဇ္ဈသိ မာ ကုဇ္ဈိ၊ အက္ကောဓော တိဿ တေ ဝရံ။

ကောဓမာနမက္ခဝိနယတ္ထံ ဟိ၊ တိဿ ဗြဟ္မစရိယံ ဝုဿတီ''တိ။

က္လဒံ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယံ သုတ္တံ။

''ကအာဟံ နန္ဒ္ဒ ပဿေယျံ၊ အာရညံ [အရညံ (က.) ပဿ သံ. နိ. ၂.၂၄၂] ပံသုကူလိကံ။
အညာတုဉ္ဆေန ယာပေန္တံ၊ ကာမေသု အနပေက္ခိန''န္တိ။

က္လဒံ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယံ သုတ္တံ။

''ကိံသု ဆေတွာ သုခံ သေတိ၊ ကိံသု ဆေတွာ န သောစတိ။
ကိဿဿု [ကိဿဿ (သီ. က.) ပဿ သံ. နိ. ၁.၁၈၇] ဧကဓမ္မဿ၊ ဝဓံ ရောစေသိ ဂောတမာတိ။

''ကောဓံ ဆေတွာ သုခံ သေတိ၊ ကောဓံ ဆေတွာ န သောစတိ။
ကောဓဿ ဝိသမူလဿ၊ မဓုရဂ္ဂဿ ဗြာဟ္မဏ။
ဝဓံ အရိယာ ပသံသန္တိ၊ တံ ဟိ ဆေတွာ န သောစတီ''တိ။

က္လဒံ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယံ သုတ္တံ။

''ကိံသု ဟနေ ဥပ္ပတိတံ၊ ကိံသု ဇာတံ ဝိနောဒယေ။
ကိဥ္စဿု ပဇဟေ ဓီရော၊ ကိဿာဘိသမယော သုခော။

''ကောဓံ ဟနေ ဥပ္ပတိတံ၊ ရာဂံ ဇာတံ ဝိနောဒယေ။
အဝိဇ္ဇံ ပဇဟေ ဓီရော၊ သစ္စာဘိသမယော သုခော''တိ။

က္လဒံ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယံ သုတ္တံ။

၆၁. တတ္ထ ကတမံ အသေက္ခဘာဂိယံ သုတ္တံ။

''သတ္တိယာ ဝိယ ဩမဋ္ဌော, ဍယှမာနောဝ [ဒယှမာနေဝ (က.) သံ. နိ. ၁.၂၁; ထေရဂ. ၃၉ ပဿိတဗ္ဗံ] မတ္ထကေ။
ကာမရာဂပ္ပဟာနာယ၊ သတော ဘိက္ခု ပရိဗ္ဗဇေ။

''သတ္တိယာ ဝိယ ဩမဋ္ဌော၊ ဍယှမာနောဝ မတ္ထကေ။
သက္ကာယဒိဋ္ဌိပ္ပဟာနာယ၊ သတော ဘိက္ခု ပရိဗ္ဗဇေ''တိ။

က္လဒံ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယံ သုတ္တံ။

''သဗ္ဗေ ခယန္တာ နိစယာ၊ ပတနန္တာ သမုဿယာ။
သဗ္ဗေသံ မရဏမာဂမ္မ၊ သဗ္ဗေသံ ဇီဝိတမဒ္ဓုဝံ။
ဧတံ ဘယံ မရဏေ [မရဏံ (က.) ပဿ သံ. နိ. ၁.၁၀၀] ပေက္ခမာနော၊ ပုညာနိ ကယိရာထ သုခါဝဟာနိ။

''သဗ္ဗေ ခယန္တာ နိစယာ၊ ပတနန္တာ သမုဿယာ။
သဗ္ဗေသံ မရဏမာဂမ္မ၊ သဗ္ဗေသံ ဇီဝိတမဒ္ဓုဝံ။
ဧတံ ဘယံ မရဏေ ပေက္ခမာနော၊ လောကာမိသံ ပဇဟေ သန္တိပေက္ခော''တိ။

က္လဒံ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယံ သုတ္တံ။

''သုခံ သယန္တိ မုနယော၊ န တေ သောစန္တိ မာဝိဓ။

ယေသံ ဈာနရတံ စိတ္တံ၊ ပဏ္ဍိတာ သုသမာဟိတာ။
အာရဒ္ဓဝီရိယော ပဟိတတ္တော၊ ဩဃံ တရတိ ဒုတ္တရံ။

“ဝိရတော ကာမသညာယ၊ သဗ္ဗသံယောဇနာတိဂော [သဗ္ဗသံယောဇနာတိကေ (သီ.) ပဿ သံ. နိ. ၁.၉၆] ။
နန္ဒီဘဝပရိက္ခီဏော [နန္ဒီရာဂပရိက္ခီဏော (က.) သံ. နိ. ၁.၉၆] ၊ သော ဂမ္ဘီရေ န သီဒတီ”တိ။

က္လာဒံ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယံ သုတ္တံ။

“သဒ္ဒဟာနော အရဟတံ၊ ဓမ္မံ နိဗ္ဗာနပတ္တိယာ။
သုဿူသံ လဘတေ ပညံ၊ အပ္ပမတ္တော ဝိစက္ခဏော။

ပတိရူပကာရီ ဓုရဝါ၊ ဥဋ္ဌာတာ ဝိန္ဒတေ ဓနံ။
သစ္စေန ကိတ္တိံ ပပ္ပောတိ၊ ဒဒံ မိတ္တာနိ ဂန္ထတိ။
အသ္မာ လောကာ ပရံ လောကံ၊ ဧဝံ [သဝေ (သီ.) ပဿ သံ. နိ. ၁.၂၄၆] ပေစ္စ န သောစတီ”တိ။

က္လာဒံ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယံ သုတ္တံ။

“သဗ္ဗဂန္ထပဟီနဿ၊ ဝိပ္ပမုတ္တဿ တေ သတော။
သမဏဿ န တံ သာဓု၊ ယဒညမနုသာသသီ”တိ။

“ယေန ကေနစိ ဝဏ္ဏေန၊ သံဝါသော သက္က ဇာယတိ။
န တံ အရဟတိ သပ္ပညော၊ မနသာ အနုကမ္ပိတုံ [အနနုကမ္ပိတံ (သီ. က.) ပဿ သံ. နိ. ၁.၂၃၆] ။

“မနသာ စေ ပသန္နေန၊ ယဒညမနုသာသတိ။
န တေန ဟောတိ သံယုတ္တော၊ ယာနုကမ္ပာ အနုဒ္ဒယာ”တိ။

က္လာဒံ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယံ သုတ္တံ။

၁၅၂. “ရာဂေါ စ ဒေါသော စ ကုတောနိဒါနာ, အရတီ ရတီ [အရတိ ရတိ (က.) သံ. နိ. ၁.၂၃၇; သု. နိ. ၂၇၃ ပဿိတဗ္ဗံ]
လောမဟံသော ကုတောဇာ။

ကုတော သမုဋ္ဌာယ မနောဝိတက္ကာ၊ ကုမာရကာ ဓင်္ကမိဝေါဿဇန္တိ။

“ရာဂေါ စ ဒေါသော စ ဣတောနိဒါနာ၊ အရတီ ရတီ လောမဟံသော ဣတောဇာ။
ဣတော သမုဋ္ဌာယ မနောဝိတက္ကာ၊ ကုမာရကာ ဓင်္ကမိဝေါဿဇန္တိ။

“သ္နေဟဇာ အတ္တသမ္ဘူတာ၊ နိဂြောဓဿေဝ ခန္ဓဇာ။
ပုထူ ဝိသတ္တာ ကာမေသု၊ မာလုဝါဝ ဝိတတာ ဝနေ။

“ယေ နံ ပဇာနန္တိ ယတောနိဒါနံ၊ တေ နံ ဝိနောဒေန္တိ သုဏောဟိ ယက္ခ။
တေ ဒုတ္တရံ ဩဃမိမံ တရန္တိ၊ အတိဏ္ဏပုဗ္ဗံ အပုနဗ္ဘဝါယာ”တိ။

က္လာဒံ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယံ သုတ္တံ။

“ဒုက္ကရံ ဘဂဝါ သုဒုက္ကရံ ဘဂဝါ”တိ။

“ဒုက္ကရံ ဝါပိ ကရောန္တိ၊ [ကာမဒါတိ ဘဂဝါ]

သေက္ခာ သီလသမာဟိတာ။
ဌိတတ္တာ အနကရိယုပေတဿ၊ တုဋ္ဌိ ဟောတိ သုခာဝဟာ”တိ။

“ဒုလ္လဘာ [ဒုလ္လဘံ (သီ. က.) ပဿ သံ. နိ. ၁.၈၇] ဘဂဝ ယဒိဒံ တုဋ္ဌီ”တိ။
“ဒုလ္လဘံ တပိ လဘန္တိ၊ [ကာမဒာတိ ဘဂဝ]
စိတ္တဝူပသမေ ရတာ။
ယေသံ ဒိဝါ စ ရတ္တော စ၊ ဘာဝနာယ ရတော မနော”တိ။

“ဒုသ္သမာဒဟံ ဘဂဝ ယဒိဒံ စိတ္တ”န္တိ။
“ဒုသ္သမာဒဟံ တပိ သမာဒဟန္တိ၊ [ကာမဒာတိ ဘဂဝ]
ဣန္ဒြိယူပသမေ ရတာ။
တေ ဆေတွာ မစ္စုနော ဇာလံ၊ အရိယာ ဂစ္ဆန္တိ ကာမဒာ”တိ။

“ဒုဂ္ဂမော ဘဂဝ ဝိသမော မဂ္ဂော”တိ။
“ဒုဂ္ဂမေ ဝိသမေ တပိ၊ အရိယာ ဂစ္ဆန္တိ ကာမဒ [ကာမဒာ (က.) ပဿ သံ. နိ. ၁.၈၇] ။
အနရိယာ ဝိသမေ မဂ္ဂေ၊ ပပတန္တိ အဝံသိရာ။
အရိယာနံ သမော မဂ္ဂော၊ အရိယာ ဟိ ဝိသမေ သမာ”တိ။

ဣဒံ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယံ သုတ္တံ။

၁၅၃. “ဒုဒ္ဒဒံ ဟိ [ပဿ သံ. နိ. ၁.၁၀၁] တံ ဇေတဝနံ, ဣသိသင်္ဃနိသေဝိတံ။

အာဝုတ္ထံ ဓမ္မရာဇေန၊ ပီတိသဉ္ဇနနံ မမ။

“ကမ္မံ ဝိဇ္ဇာ စ ဓမ္မော စ၊ သီလံ ဇီဝိတမုတ္တမံ။
ဧတေန မစ္စာ သုဇ္ဈန္တိ၊ န ဂောတ္တေန ဓနေန ဝါ။

“တသ္မာ ဟိ ပဏ္ဍိတော ပေါသော၊ သမ္ပဿံ အတ္ထမတ္တနော။
ယောနိသော ဝိစိနေ ဓမ္မံ၊ ဧဝံ တတ္ထ ဝိသုဇ္ဈတိ။

“သာရိပုတ္တောဝ ပညာယ၊ သီလေန ဥပသမေန စ။
ယောပိ ပါရင်္ဂတော ဘိက္ခု၊ ဧတာဝပရမော သိယာ”တိ။

ဣဒံ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယံ သုတ္တံ။

“အတီတံ နာန္ဝာဂမေယျ၊ နပ္ပဋိကင်္ခေ အနာဂတံ။
ယဒတီတံ ပဟီနံ [ပဟီဏံ (သီ.) ပဿ မ. နိ. ၃.၂၇၂] တံ၊ အပ္ပတ္တဉ္စ အနာဂတံ။

“ပစ္စုပ္ပန္နဉ္စ ယော ဓမ္မံ၊ တတ္ထ တတ္ထ ဝိပဿတိ။
အသံဟီရံ အသံကုပ္ပံ၊ တံ ဝိဒ္ွာ မနုဗြူဟယေ။

“အဇ္ဇေဝ ကိစ္စမာတပ္ပံ [ကိစ္စံ အာတပ္ပံ (သီ.)] ၊ ကော ဇညာ မရဏံ သုဝေ။
န ဟိ နော သင်္ဂရံ တေန၊ မဟာသေနေန မစ္စုနာ။

“ဧဝံ ဝိဟာရိံ အာတာပိံ၊ အဟောရတ္တမတန္ဒိတံ။
တံ ဝေ “ဘဒ္ဒေကရတ္တော”တိ၊ သန္တော အာစိက္ခတေ မုနီ”တိ။

ဣဒံ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယံ သုတ္တံ။

“စတ္တာရိမာနိ , ဘိက္ခဝေ, သစ္ဆိကာတဗ္ဗာနိ။ ကတမာနိ စတ္တာရိ? အတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မာ စက္ခုနာ ပညာယ စ သစ္ဆိကာတဗ္ဗာ, အတ္ထိ ဓမ္မာ သတိယာ ပညာယ စ သစ္ဆိကာတဗ္ဗာ, အတ္ထိ ဓမ္မာ ကာယေန ပညာယ စ သစ္ဆိကာတဗ္ဗာ, အတ္ထိ ဓမ္မာ ပညာယ ဝေဒိတဗ္ဗာ, ပညာယ စ သစ္ဆိကာတဗ္ဗာ။

“ကတမေ စ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မာ စက္ခုနာ ပညာယ စ သစ္ဆိကာတဗ္ဗာ? ဒိဗ္ဗစက္ခု သုဝိသုဒ္ဓံ အတိက္ကန္တမာနုသကံ စက္ခုနာ ပညာယ စ သစ္ဆိကာတဗ္ဗံ။

“ကတမေ စ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မာ သတိယာ ပညာယ စ သစ္ဆိကာတဗ္ဗာ? ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ သတိယာ ပညာယ စ သစ္ဆိကာတဗ္ဗာ။

“ကတမေ စ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မာ ကာယေန ပညာယ စ သစ္ဆိကာတဗ္ဗာ? ဣဒ္ဓိဝိဓာ နိရောဓာ ကာယေန ပညာယ စ သစ္ဆိကာတဗ္ဗာ။

“ကတမေ စ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မာ ပညာယ ဝေဒိတဗ္ဗာ, ပညာယ သစ္ဆိကာတဗ္ဗာ? အာသဝါနံ ခယေ ဉာဏံ ပညာယ ဝေဒိတဗ္ဗံ, ပညာယ စ သစ္ဆိကာတဗ္ဗ”န္တိ။

ဣဒံ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယံ သုတ္တံ။

၁၀၄. တတ္ထ ကတမံ အသေက္ခဘာဂိယံ သုတ္တံ?

“ယဿ သေလူပမံ စိတ္တံ၊ ဌိတံ နာနုပကမ္ပတိ။
ဝိရတ္တံ ရဇနီယေသု၊ ကောပနေယျေ န ကုပ္ပတိ။
ယဿေဝံ ဘာဝိတံ စိတ္တံ၊ ကုတော နံ [တံ (ဥအ. ၃၄)] ဒုက္ခမေဿတီ”တိ။

ဣဒံ အသေက္ခဘာဂိယံ သုတ္တံ။

အာယသ္မတော စ သာရိပုတ္တဿ စာရိကာဒသမံ ဝေယျာကရဏံ ကာတဗ္ဗန္တိ။

ဣဒံ အသေက္ခဘာဂိယံ သုတ္တံ။

“ယော ဗြာဟ္မဏော ဗာဟိတပာပဓမ္မော၊ နိဟုံဟုင္ကော [နိဟုဟုင္ကော (သီ.) ပဿ ဥအ. ၄] နိက္ကသာဝေါ ယတတ္တော။
ဝေဒန္တဂူ ဝုသိတဗြဟ္မစရိယော၊ ဓမ္မေန သော ဗြဟ္မဝါဒံ ဝဒေယျ။
ယဿုဿဒါ နတ္ထိ ကုဟိဉ္စိ လောကေ”တိ။

ဣဒံ အသေက္ခဘာဂိယံ သုတ္တံ။

“ဗာဟိတွာ ပာပကေ ဓမ္မေ၊ ယေ စရန္တိ သဒါ သတာ။
ခီဏသံယောဇနာ ဗုဒ္ဓါ၊ တေ ဝေ လောကသ္မိ [လောကသ္မိံ (သီ. က.) ပဿ ဥအ. ၅] ဗြာဟ္မဏာ”တိ။

ဣဒံ အသေက္ခဘာဂိယံ သုတ္တံ။

“ယတ္ထ အာပေါ စ ပထဝီ၊ တေဇော ဝါယော န ဂါဓတိ။
န တတ္ထ သုက္ကာ ဇောတန္တိ၊ အာဒိစ္စော နပ္ပကာသတိ။

န တတ္ထ စန္ဒိမာ ဘာတိ၊ တမော တတ္ထ န ဝိဇ္ဇတိ။

“ယဒာ စ အတ္တနာဝေဒိ [ဝေဒီ (သီ.) ပဿ ဥဒာ. ၁၀] ၊ မုနိ မောနေန ဗြာဟ္မဏော။
အထ ရူပါ အရူပါ စ၊ သုခဒုက္ခာ ပမုစ္စတီ”တိ။

ဣဒံ အသောကဗ္ဘာဂိယံ သုတ္တံ။

“ယဒာ သကေသု [ပဿ ဥဒာ. ၇] ဓမ္မေသု၊ ပါရဂူ ဟောတိ ဗြာဟ္မဏော။
အထ ဧတံ ပိသာစဉ္စ၊ ပက္ကုလဉ္စာတိဝတ္တတီ”တိ။

ဣဒံ အသောကဗ္ဘာဂိယံ သုတ္တံ။

“နာဘိနန္ဒတိ အာယန္တိံ [အာယန္တိံ နာဘိနန္ဒတိ (ဥဒာ. ၈)] ၊ ပက္ကမန္တိံ န သောစတိ။
သင်္ဂါ သင်္ဂါမဇိံ မုတ္တံ၊ တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏ”န္တိ။

ဣဒံ အသောကဗ္ဘာဂိယံ သုတ္တံ။

“န ဥဒကေန သုစီ [သုစိ (သီ. က.) ပဿ ဥဒာ. ၉] ဟောတိ၊ ဗဟွေတ္ထ နှာယတီ [နှာယတိ (သီ.)] ဇနော။
ယမှိ သစ္စဉ္စ ဓမ္မော စ၊ သော သုစီ သော စ ဗြာဟ္မဏော”တိ။

ဣဒံ အသောကဗ္ဘာဂိယံ သုတ္တံ။

“ယဒါ ဟဝေ ပါတုဘဝန္တိ ဓမ္မာ၊ အာတာပိနော ဈာယတော ဗြာဟ္မဏဿ။
ဝိဓူပယံ တိဋ္ဌတိ မာရသေနံ၊ သူရိယောဝ ဩဘာသယမန္တလိက္ခ”န္တိ။

ဣဒံ အသောကဗ္ဘာဂိယံ သုတ္တံ။

“သန္ဒိဋ္ဌိကံ ပဿထ ဣဒ္ဓိယမာနံ၊ တေဝိဇ္ဇပတ္တံ အပဟာနဓမ္မံ။
သဗ္ဗာနိ ယောကာနိ ဥပါတိဝတ္တော၊ အကိဉ္စနော ဣရိယတိ ပံသုကူလိကော။

“တံ ဒေဝတာ သမ္ဗဟုလာ ဥဠာရာ၊ ဗြဟ္မဝိမာနံ ဥပသင်္ကမိတွာ။
အာဇာနိယံ ဇာတိဗလံ နိသေဓံ၊ နိဓ နမဿန္တိ ပသန္နစိတ္တာ။

“နမော တေ ပုရိသာဇည၊ နမော တေ ပုရိသုတ္တမ။
ယဿ တေ နာဘိဇာနာမ၊ ကိံ တွံ နိဿာယ ဈာယသီ”တိ။

ဣဒံ အသောကဗ္ဘာဂိယံ သုတ္တံ။

“သဟာယာ ဝတိမေ ဘိက္ခူ၊ စိရရတ္တံ သမေတိကာ။
သမေတိ နေသံ သဒ္ဓမ္မော၊ ဓမ္မေ ဗုဒ္ဓပ္ပဝေဒိတေ”။

“သုဝိနီတာ ကပ္ပိနေန၊ ဓမ္မေ အရိယပ္ပဝေဒိတေ။
ဓာရေန္တိ အန္တိမံ ဒေဟံ၊ ဇေတွာ မာရံ သဝါဟိနိ”န္တိ [သဝါဟန”န္တိ (က.) ပဿ သံ. နိ. ၂.၂၄၆] ။

ဣဒံ အသောကဗ္ဘာဂိယံ သုတ္တံ။

“နယိဒံ သိထိလမာရဗ္ဘ၊ နယိဒံ အပ္ပေန ထာမသာ။

နိဗ္ဗာနံ အဓိဂန္တုံ၊ သဗ္ဗဒုက္ခပ္ပမောစနံ [သဗ္ဗဂန္ထပမောစနံ (က.) ပဿ သံ. နိ. ၂.၂၃၈] ။

“အယဉ္စ ဒဟာရော ဘိက္ခု၊ အယမုတ္တမပုရိသော။
ဓာရေတိ အန္တိမံ ဒေဟံ၊ ဇေတွာ မာရံ သဝါဟိနိ”န္တိ။

ဣဒံ အသေက္ခဘာဂိယံ သုတ္တံ။

“ဒုဗ္ဗဏ္ဏကော လူခစီဝရော၊ မောဃရာဇာ သဒာ သတော။
ခီဏာသဝေ ဝိသံယုတ္တော၊ ကတကိစ္စော အနာသဝေ။

“တေဝိဇ္ဇော ဣဒ္ဓိပ္ပတ္တော စ၊ စေတောပရိယကောဝိဒေ [စေတောပရိယာယကောဝိဒေ (သီ.)]။
ဓာရေတိ အန္တိမံ ဒေဟံ၊ ဇေတွာ မာရံ သဝါဟိနိ”န္တိ။

ဣဒံ အသေက္ခဘာဂိယံ သုတ္တံ။

၁၀၅. “တထာဂတော, ဘိက္ခဝေ, အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ရူပဿ နိဗ္ဗိဒါ ဝိရာဂါ နိရောဓာ အနုပါဒါ ဝိမုတ္တော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါတိ ဝုစ္စတိ။ ဘိက္ခုပိ, ဘိက္ခဝေ, ပညာဝိမုတ္တော ရူပဿ နိဗ္ဗိဒါ ဝိရာဂါ နိရောဓာ အနုပါဒါ ဝိမုတ္တော ပညာဝိမုတ္တောတိ ဝုစ္စတိ။

“တထာဂတော, ဘိက္ခဝေ, အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ဝေဒနာယ။ပေ.။ သညာယ။ပေ.။ သင်္ခါရာနံ။ပေ.။ ဝိညာဏဿ နိဗ္ဗိဒါ ဝိရာဂါ နိရောဓာ အနုပါဒါ ဝိမုတ္တော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါတိ ဝုစ္စတိ။ ဘိက္ခုပိ, ဘိက္ခဝေ, ပညာဝိမုတ္တော ဝိညာဏဿ နိဗ္ဗိဒါ ဝိရာဂါ နိရောဓာ အနုပါဒါ ဝိမုတ္တော ပညာဝိမုတ္တောတိ ဝုစ္စတိ။

“တတြ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ကော ဝိသေသော ကော အဓိပ္ပယာသော [အဓိပ္ပါယော (က.) ပဿ သံ. နိ. ၃.၅၈] ကိံ နာနာကရဏံ တထာဂတဿ အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ ပညာဝိမုတ္တေန ဘိက္ခုနာတိ? ဘဂဝံမူလကာ နော, ဘန္တေ, ဓမ္မာ။ပေ.။

“တထာဂတော, ဘိက္ခဝေ, အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ အနုပ္ပန္နဿ မဂ္ဂဿ ဥပ္ပါဒေတာ, အသဉ္ဇာတဿ မဂ္ဂဿ သဉ္ဇနေတာ, အနက္ခာတဿ မဂ္ဂဿ အက္ခာတာ , မဂ္ဂညူ မဂ္ဂဝိဒူ မဂ္ဂကောဝိဒေ, မဂ္ဂါနုဂါ စ, ဘိက္ခဝေ, ဧတရဟိ သာဝကာ ဝိဟရန္တိ ပစ္ဆာသမန္နာဂတာ။ အယံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဝိသေသော, အယံ အဓိပ္ပယာသော, ဣဒံ နာနာကရဏံ တထာဂတဿ အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ ပညာဝိမုတ္တေန ဘိက္ခုနာ”တိ။

ဣဒံ အသေက္ခဘာဂိယံ သုတ္တံ။

၁၀၆. တတ္ထ ကတမံ သံကိလေသဘာဂိယဉ္စ တသနာဘာဂိယဉ္စ သုတ္တံ?

“ဆန္နမတိဝဿတိ [ပဿ ဥဒါ. ၄၅] ၊ ဝိဝဋံ နာတိဝဿတိ။
တသ္မာ ဆန္နံ ဝိဝရေထ၊ ဧဝံ တံ နာတိဝဿတီ”တိ။

“ဆန္နမတိဝဿတီ”တိ သံကိလေသော, “ဝိဝဋံ နာတိဝဿတီ”တိ တသနာ, “တသ္မာ ဆန္နံ ဝိဝရေထ, ဧဝံ တံ နာတိဝဿတီ”တိ အယံ သံကိလေသော စ တသနာ စ။ ဣဒံ သံကိလေသဘာဂိယဉ္စ တသနာဘာဂိယဉ္စ သုတ္တံ။

“စတ္တာရောမေ, မဟာရာဇ [ဘိက္ခဝေ (အ. နိ. ၄.၈၅)] , ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။ ကတမေ စတ္တာရော? တမော တမပရာယဏော တမော ဇောတိပရာယဏော ဇောတိ တမပရာယဏော ဇောတိ ဇောတိပရာယဏော”တိ။ တတ္ထ ယော စ ပုဂ္ဂလော ဇောတိ တမပရာယဏော ယော စ ပုဂ္ဂလော တမော တမပရာယဏော, ဣမေ ဒွေ

ပုဂ္ဂလာ သံကိလေသဘာဂိယာ, ယော စ ပုဂ္ဂလော တမော ဇောတိပရာယဏော ယော စ ပုဂ္ဂလော ဇောတိ ဇောတိပရာယဏော, ဣမေ ဒွေ ပုဂ္ဂလာ တသနာဘာဂိယာ။ ဣဒံ သံကိလေသဘာဂိယဉ္စ တသနာဘာဂိယဉ္စ သုတ္တံ။

တတ္ထ ကတမံ သံကိလေသဘာဂိယဉ္စ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယဉ္စ သုတ္တံ?

"န တံ ဒဠှံ ဗန္ဓနမာဟု ဓီရာ၊ ယဒာယသံ အာရုဇပဗ္ဗဇဉ္စ [အာရုဇံ ပဗ္ဗဇဉ္စ (သံ. နိ. ၁.၁၂၁)] ။
သာရတ္တရတ္တာ မဏိကုဏ္ဍလေသု၊ ပုတ္တေသု ဒါရေသု စ ယာ အပေက္ခာ"တိ။
အယံ သံကိလေသော။

"ဧတံ ဒဠှံ ဗန္ဓနမာဟု ဓီရာ၊ ဩဟာရိနံ သိထိလံ ဒုပ္ပမုဉ္စံ။
ဧတမ္ပိ ဆေတွာန ပရိဗ္ဗဇန္တိ၊ အနပေက္ခိနော ကာမသုခံ ပဟာယာ"တိ။

အယံ နိဗ္ဗေဓော ။ ဣဒံ သံကိလေသဘာဂိယဉ္စ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယဉ္စ သုတ္တံ။

၁၀၇. "ယဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, စေတေတိ, ယဉ္စ ပကပ္ပေတိ, ယဉ္စ အနုသေတိ။ အာရမ္မဏမေတံ ဟောတိ ဝိညာဏဿ ဌိတိယာ, အာရမ္မဏေ သတိ ပတိဋ္ဌာ ဝိညာဏဿ ဟောတိ, တသ္မိံ ပတိဋ္ဌိတေ ဝိညာဏေ ဝိရူဠှေ အာယတိံ [အာယတိ (သီ. က.) ပဿ သံ. နိ. ၂.၃၈] ပုနဗ္ဘဝာဘိနိဗ္ဗတ္တိ ဟောတိ, အာယတိံ ပုနဗ္ဘဝာဘိနိဗ္ဗတ္တိယာ သတိ အာယတိံ [အာယတိ (သီ. က.) ပဿ သံ. နိ. ၂.၃၈] ဇာတိဇရာမရဏံ သောကပရိဒေဝဒုက္ခဒောမနဿုပါယာသာ သမ္ဘဝန္တိ, ဧဝမေတဿ ကေဝလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ သမုဒယော ဟောတိ။

"နော စေ, ဘိက္ခဝေ, စေတေတိ, နော စေ ပကပ္ပေတိ, အထ စေ အနုသေတိ။ အာရမ္မဏမေတံ ဟောတိ ဝိညာဏဿ ဌိတိယာ, အာရမ္မဏေ သတိ ပတိဋ္ဌာ ဝိညာဏဿ [တဿ ဝိညာဏဿ (သီ. က.) ပဿ သံ. နိ. ၂.၃၈] ဟောတိ, တသ္မိံ ပတိဋ္ဌိတေ ဝိညာဏေ ဝိရူဠှေ အာယတိံ ပုနဗ္ဘဝာဘိနိဗ္ဗတ္တိ ဟောတိ, အာယတိံ ပုနဗ္ဘဝာဘိနိဗ္ဗတ္တိယာ သတိ အာယတိံ ဇာတိဇရာမရဏံ သောကပရိဒေဝဒုက္ခဒောမနဿုပါယာသာ သမ္ဘဝန္တိ, ဧဝမေတဿ ကေဝလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ သမုဒယော ဟောတီ"တိ။ အယံ သံကိလေသော။

"ယတော စ ခော, ဘိက္ခဝေ, နော စေဝ [စ (သီ. က.)] စေတေတိ, နော စ ပကပ္ပေတိ, နော စ အနုသေတိ။ အာရမ္မဏမေတံ န ဟောတိ ဝိညာဏဿ ဌိတိယာ, အာရမ္မဏေ အသတိ ပတိဋ္ဌာ ဝိညာဏဿ န ဟောတိ, တသ္မိံ အပ္ပတိဋ္ဌိတေ ဝိညာဏေ အဝိရူဠှေ အာယတိံ ပုနဗ္ဘဝာဘိနိဗ္ဗတ္တိ န ဟောတိ, အာယတိံ ပုနဗ္ဘဝာဘိနိဗ္ဗတ္တိယာ အသတိ အာယတိံ ဇာတိဇရာမရဏံ သောကပရိဒေဝဒုက္ခဒောမနဿုပါယာသာ နိရုဇ္ဈန္တိ။ ဧဝမေတဿ ကေဝလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ နိရောဓော ဟောတီ"တိ, အယံ နိဗ္ဗေဓော။ ဣဒံ သံကိလေသဘာဂိယဉ္စ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယဉ္စ သုတ္တံ။

၁၀၈. တတ္ထ ကတမံ သံကိလေသဘာဂိယဉ္စ အသေက္ခဘာဂိယဉ္စ သုတ္တံ?

"'သမုဒ္ဒော သမုဒ္ဒော'တိ ခော, ဘိက္ခဝေ, အဿုတဝါ ပုထုဇ္ဇနော ဘာသတိ, နေသော, ဘိက္ခဝေ, အရိယဿ ဝိနယေ သမုဒ္ဒော, မဟာ ဧသော ဘိက္ခဝေ, ဥဒကရာသိ မဟာဥဒကဏ္ဏဝေါ။ စက္ခု, ဘိက္ခဝေ, ပုရိသဿ သမုဒ္ဒော, တဿ ရူပမယော ဝေဂေါ။ အယံ သံကိလေသော။

"ယော တံ ရူပမယံ ဝေဂံ သဟတိ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, အတရိ [အတာရိ (သီ. က.) ပဿ သံ. နိ. ၄.၂၂၈] စက္ခု သမုဒ္ဒံ သဥမိံ သာဝဋ္ဋံ သဂဟံ [သဂဟံ (သံ. နိ. ၄.၂၂၈)] သရက္ခသံ တိဏ္ဏော ပါရင်္ဂတော ထလေ တိဋ္ဌတိ ဗြာဟ္မဏော"တိ။ အယံ အသေက္ခော။

"'သောတံ, ဘိက္ခဝေ။ပေ။ ဃာနံ။ပေ။ ဇိဝှာ။ပေ။ ကာယော။ပေ။ မနော, ဘိက္ခဝေ, ပုရိသဿ သမုဒ္ဒော တဿ ဓမ္မမယော ဝေဂေါတိ။ အယံ သံကိလေသော။

“ယော တံ ဓမ္မမယံ ဝေဂံ သဟတိ, အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, အတရိ မနောသမုဒ္ဒံ သဦမိံ သာဝဋ္ဋံ သဂဟံ သရက္ခသံ တိဏ္ဏော ပါရင်္ဂတော ထလေ တိဋ္ဌတိ ဗြာဟ္မဏော”တိ။ အယံ အသေက္ခော။ ဣဒမဝေါစ ဘဂဝါ, ဣဒံ ဝတွာန သုဂတော, အထာပရံ ဧတဒဝေါစ သတ္ထာ –

“ယော ဣမံ သမုဒ္ဒံ သဂဟံ သရက္ခသံ၊
သဦမိံ သာဝဋ္ဋံ သဘယံ ဒုတ္တရံ အစ္စတရိ။
သ ဝေဒန္တဂူ ဝုသိတဗြဟ္မစရိယော၊ လောကန္တဂူ ပါရဂတောတိ ဝုစ္စတီ”တိ။

အယံ အသေက္ခော။ ဣဒံ သံကိလေသဘာဂိယဉ္စ အသေက္ခဘာဂိယဉ္စ သုတ္တံ။

“ဆယိမေ, ဘိက္ခဝေ, ဗဠိသာ လောကသ္မိံ အနယာယ သတ္တာနံ ဗျာဗာဓာယ [ဝဓာယ (သံ. နိ. ၄.၂၃၀)] ပါဏီနံ။ ကတမေ ဆ? သန္တိ, ဘိက္ခဝေ, စက္ခုဝိညေယျာ ရူပါ ဣဋ္ဌာ ကန္တာ မနာပါ ပိယရူပါ ကာမူပသံဟိတာ ရဇနီယာ, တဉ္စေ ဘိက္ခု အဘိနန္ဒတိ အဘိဝဒတိ အဇ္ဈောသာယ တိဋ္ဌတိ, အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဂိလိတဗဠိသော [ဂိလဗဠိသော (သီ. က.) ပဿ သံ. နိ. ၄.၂၃၀] မာရဿ အနယံ အာပန္နော, ဗျသနံ အာပန္နော, ယထာကာမံ ကရဏီယော ပါပိမတော။

“သန္တိ, ဘိက္ခဝေ, သောတဝိညေယျာ သဒ္ဒါ။ပေ.။ ဃာနဝိညေယျာ ဂန္ဓာ။ပေ.။ ဇိဝှာဝိညေယျာ ရသာ။ပေ.။ ကာယဝိညေယျာ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာ။ပေ.။ မနောဝိညေယျာ ဓမ္မာ ဣဋ္ဌာ ကန္တာ မနာပါ ပိယရူပါ ကာမူပသံဟိတာ ရဇနီယာ, တဉ္စေ ဘိက္ခု အဘိနန္ဒတိ အဘိဝဒတိ အဇ္ဈောသာယ တိဋ္ဌတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဂိလိတဗဠိသော မာရဿ အနယံ အာပန္နော, ဗျသနံ အာပန္နော, ယထာကာမံ ကရဏီယော [ယထာကာမကရဏီယော (သီ.) သံ. နိ. ၄.၂၃၀] ပါပိမတော”တိ။ အယံ သံကိလေသော။

“သန္တိ စ, ဘိက္ခဝေ, စက္ခုဝိညေယျာ ရူပါ ဣဋ္ဌာ ကန္တာ မနာပါ ပိယရူပါ ကာမူပသံဟိတာ ရဇနီယာ, တဉ္စေ ဘိက္ခု နာဘိနန္ဒတိ နာဘိဝဒတိ နာဇ္ဈောသာယ တိဋ္ဌတိ, အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု န ဂိလိတဗဠိသော မာရဿ, အဘေဒိ ဗဠိသံ, ပရိဘေဒိ ဗဠိသံ, န အနယံ အာပန္နော, န ဗျသနံ အာပန္နော, န ယထာကာမံ ကရဏီယော ပါပိမတော။

“သန္တိ စ, ဘိက္ခဝေ, သောတဝိညေယျာ သဒ္ဒါ။ပေ.။ မနောဝိညေယျာ ဓမ္မာ ဣဋ္ဌာ ကန္တာ မနာပါ ပိယရူပါ ကာမူပသံဟိတာ ရဇနီယာ, တဉ္စေ ဘိက္ခု နာဘိနန္ဒတိ နာဘိဝဒတိ, နာဇ္ဈောသာယ တိဋ္ဌတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု န ဂိလိတဗဠိသော မာရဿ, အဘေဒိ ဗဠိသံ, ပရိဘေဒိ ဗဠိသံ, န အနယံ အာပန္နော, န ဗျသနံ အာပန္နော, န ယထာကာမံ ကရဏီယော ပါပိမတော”တိ။ အယံ အသေက္ခော။ ဣဒံ သံကိလေသဘာဂိယဉ္စ အသေက္ခဘာဂိယဉ္စ သုတ္တံ။

၁၀၉. တတ္ထ ကတမံ သံကိလေသဘာဂိယဉ္စ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယဉ္စ အသေက္ခဘာဂိယဉ္စ သုတ္တံ?

“အယံ လောကော သန္တာပဇာတော၊ ဖဿပရေတော ရောဂံ ဝဒတိ အတ္တတော [အတ္တနော (သီ. က.) ပဿ ဥဒါ. ၃၀]။
ယေန ယေန ဟိ မညတိ [မညန္တိ (သီ. က.)] ၊ တတော တံ ဟောတိ အညထာ။

“အညထာဘာဝီ ဘဝသတ္တော လောကော၊ ဘဝပရေတော ဘဝမေဝါဘိနန္ဒတိ။
ယဒဘိနန္ဒတိ တံ ဘယံ။
ယဿ ဘာယတိ တံ ဒုက္ခ”န္တိ။ အယံ သံကိလေသော။

“ဘဝဝိပ္ပဟာနာယ ခော ပနိဒံ ဗြဟ္မစရိယံ ဝုဿတီ”တိ။ အယံ နိဗ္ဗေဓော။

“ယေ ဟိ ကေစိ သမဏာ တ ဗြာဟ္မဏာ တ ဘဝေန ဘဝဿ ဝိပ္ပမောက္ခမာဟံသု, သဗ္ဗေ တေ ‘အဝိပ္ပမုတ္တာ ဘဝသ္မာ’တိ ဝဒာမိ။ ယေ တ ပန ကေစိ သမဏာ တ ဗြာဟ္မဏာ တ ဝိဘဝေန ဘဝဿ နိဿရဏမာဟံသု, သဗ္ဗေ တေ ‘အနိဿဋ္ဌာ ဘဝသ္မာ’တိ ဝဒာမိ။ ဥပဓိံ [ဥပဓိ (သီ. က.) ပဿ ဥဒာ. ၃၀] ဟိ ပဋိစ္စ ဒုက္ခမိဒံ သမ္ဘောတီ”တိ။ အယံ သံကိလေသော။

“သဗ္ဗုပာဒာနက္ခယာ နတ္ထိ ဒုက္ခဿ သမ္ဘဝေါ”တိ။ အယံ နိဗ္ဗေဓော။

“လောကမိမံ ပဿ, ပုထူ အဝိဇ္ဇာယ ပရေတာ ဘူတာ ဘူတရတာ, ဘဝါ အပရိမုတ္တာ, ယေ ဟိ ကေစိ ဘဝါ သဗ္ဗဓိ သဗ္ဗတ္ထတာယ, သဗ္ဗေ တေ ဘဝါ အနိစ္စာ ဒုက္ခာ ဝိပရိဏာမဓမ္မာ”တိ။ အယံ သံကိလေသော။

“ဧဝမေတံ ယထာဘူတံ၊ သမ္မပ္ပညာယ ပဿတော။
ဘဝတဏှာ ပဟီယတိ၊ ဝိဘဝံ နာဘိနန္ဒတိ။
သဗ္ဗသော တဏှာနံ ခယာ၊ အသေသဝိရာဂနိရောဓော နိဗ္ဗာန”န္တိ။
အယံ နိဗ္ဗေဓော။

“တဿ နိဗ္ဗုတဿ ဘိက္ခုနော၊ အနုပာဒာ ပုနဗ္ဘဝေါ န ဟောတိ။
အဘိဘူတော မာရော ဝိဇိတသင်္ဂါမော၊ ဥပစ္စဂါ သဗ္ဗဘဝါနိ တာဒီ”တိ။

အယံ အသေက္ခော။ ဣဒံ သံကိလေသဘာဂိယဉ္စ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယဉ္စ အသေက္ခဘာဂိယဉ္စ သုတ္တံ။

“စတ္တာရောမေ, ဘိက္ခဝေ [ပဿ အ. နိ. ၄.၅] , ပုဂ္ဂလာ။ ကတမေ စတ္တာရော? အနုသောတဂါမီ ပဋိသောတဂါမီ ဌိတတ္တော တိဏ္ဏော ပါရင်္ဂတော ထလေ တိဋ္ဌတိ ဗြာဟ္မဏော”တိ။ တတ္ထ ယွာယံ ပုဂ္ဂလော အနုသောတဂါမီ, အယံ ပုဂ္ဂလော သံကိလေသဘာဂိယော။ တတ္ထ ယွာယံ ပုဂ္ဂလော ပဋိသောတဂါမီ ယော စ ဌိတတ္တော, ဣမေ ဒွေ ပုဂ္ဂလာ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယာ။ တတ္ထ ယွာယံ ပုဂ္ဂလော တိဏ္ဏော ပါရင်္ဂတော ထလေ တိဋ္ဌတိ ဗြာဟ္မဏော, အယံ အသေက္ခော။ ဣဒံ သံကိလေသဘာဂိယဉ္စ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယဉ္စ အသေက္ခဘာဂိယဉ္စ သုတ္တံ။

၁၁၀. တတ္ထ ကတမံ သံကိလေသဘာဂိယဉ္စ တဏှာသနာဘာဂိယဉ္စ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယဉ္စ သုတ္တံ?

ဆဠာဘိဇာတိကော အတ္ထိ ပုဂ္ဂလော ကဏှော ကဏှာဘိဇာတိကော ကဏှံ ဓမ္မံ အဘိဇာယတိ, အတ္ထိ ပုဂ္ဂလော ကဏှော ကဏှာဘိဇာတိကော သုက္ကံ ဓမ္မံ အဘိဇာယတိ, အတ္ထိ ပုဂ္ဂလော ကဏှော ကဏှာဘိဇာတိကော အကဏှံ အသုက္ကံ အကဏှအသုက္ကဝိပါကံ အစ္စန္တနိဋ္ဌံ [အန္တနိဋ္ဌံ (သီ.)] နိဗ္ဗာနံ အာရာဓေတိ, အတ္ထိ ပုဂ္ဂလော သုက္ကော သုက္ကာဘိဇာတိကော ကဏှံ ဓမ္မံ အဘိဇာယတိ, အတ္ထိ ပုဂ္ဂလော သုက္ကော သုက္ကာဘိဇာတိကော သုက္ကံ ဓမ္မံ အဘိဇာယတိ, အတ္ထိ ပုဂ္ဂလော သုက္ကော သုက္ကာဘိဇာတိကော အကဏှံ အသုက္ကံ အကဏှအသုက္ကဝိပါကံ အစ္စန္တနိဋ္ဌံ နိဗ္ဗာနံ အာရာဓေတိ။

တတ္ထ ယော စ ပုဂ္ဂလော ကဏှော ကဏှာဘိဇာတိကော ကဏှံ ဓမ္မံ အဘိဇာယတိ, ယော စ ပုဂ္ဂလော သုက္ကော သုက္ကာဘိဇာတိကော ကဏှံ ဓမ္မံ အဘိဇာယတိ, ဣမေ ဒွေ ပုဂ္ဂလာ သံကိလေသဘာဂိယာ။

တတ္ထ ယော စ ပုဂ္ဂလော ကဏှော ကဏှာဘိဇာတိကော သုက္ကံ ဓမ္မံ အဘိဇာယတိ, ယော စ ပုဂ္ဂလော သုက္ကော သုက္ကာဘိဇာတိကော သုက္ကံ ဓမ္မံ အဘိဇာယတိ, ဣမေ ဒွေ ပုဂ္ဂလာ တဏှာသနာဘာဂိယာ။

တတ္ထ ယော စ ပုဂ္ဂလော ကဏှော ကဏှာဘိဇာတိကော အကဏှံ အသုက္ကံ အကဏှအသုက္ကဝိပါကံ အစ္စန္တနိဋ္ဌံ နိဗ္ဗာနံ အာရာဓေတိ, ယော စ ပုဂ္ဂလော သုက္ကော သုက္ကာဘိဇာတိကော အကဏှံ အသုက္ကံ အကဏှအသုက္ကဝိပါကံ အစ္စန္တနိဋ္ဌံ နိဗ္ဗာနံ အာရာဓေတိ, ဣမေ ဒွေ ပုဂ္ဂလာ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယာ, ဣဒံ သံကိလေသဘာဂိယဉ္စ တဏှာသနာဘာဂိယဉ္စ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယဉ္စ သုတ္တံ။

“စတ္တာရိမာနိ, ဘိက္ခဝေ [ပဋ္ဌ အ. နိ. ၄.၂၃၂-၂၃၃] , ကမ္မာနိ။ ကတမာနိ စတ္တာရိ? အတ္ထိ ကမ္မံ ကဏှံ ကဏှဝိပါကံ, အတ္ထိ ကမ္မံ သုက္ကံ သုက္ကဝိပါကံ, အတ္ထိ ကမ္မံ ကဏှသုက္ကံ ကဏှသုက္ကဝိပါကံ, အတ္ထိ ကမ္မံ အကဏှံ အသုက္ကံ အကဏှအသုက္ကဝိပါကံ ကမ္မုတ္တမံ ကမ္မသေဋ္ဌံ ကမ္မက္ခယာယ သံဝတ္တတိ”။

တတ္ထ ယဉ္စ ကမ္မံ ကဏှံ ကဏှဝိပါကံ, ယဉ္စ ကမ္မံ ကဏှသုက္ကံ ကဏှသုက္ကဝိပါကံ, အယံ သံကိလေသော။ ယဉ္စ ကမ္မံ သုက္ကံ သုက္ကဝိပါကံ, အယံ တသနာ။ ယဉ္စ ကမ္မံ အကဏှံ အသုက္ကံ အကဏှအသုက္ကဝိပါကံ ကမ္မုတ္တမံ ကမ္မသေဋ္ဌံ ကမ္မက္ခယာယ သံဝတ္တတိ, အယံ နိဗ္ဗေဓော။ ဣဒံ သံကိလေသဘာဂိယဉ္စ တသနာဘာဂိယဉ္စ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယဉ္စ သုတ္တံ။

၁၁၁. တတ္ထ ကတမံ တသနာဘာဂိယဉ္စ, နိဗ္ဗေဓဘာဂိယဉ္စ သုတ္တံ?

“လဒ္ဓါန မာနုသတ္တံ ဒွေဝ၊ ကိစ္စံ အကိစ္စမေဝ စ။
သုကိစ္စံ စေဝ ပုညာနိ၊ သံယောဇနဝိပ္ပဟာနံ တ”တိ။

“သုကိစ္စံ စေဝ ပုညာနီ”တိ တသနာ။ “သံယောဇနဝိပ္ပဟာနံ တ”တိ နိဗ္ဗေဓော။

“ပုညာနိ ကရိတွာတန၊ သဂ္ဂါ သဂ္ဂံ ဝဇန္တိ ကတပုညာ။
သံယောဇနပ္ပဟာနာ၊ ဇရာမရဏာ ဝိပ္ပမုစ္စန္တီ”တိ။

“ပုညာနိ ကရိတွာတန, သဂ္ဂါ သဂ္ဂံ ဝဇန္တိ ကတပုညာ”တိ တသနာ။ “သံယောဇနပ္ပဟာနာ ဇရာမရဏာ ဝိပ္ပမုစ္စန္တီ”တိ နိဗ္ဗေဓော။ ဣဒံ တသနာဘာဂိယဉ္စ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယဉ္စ သုတ္တံ။

“ဒွေဝမာနိ, ဘိက္ခဝေ, ပဓာနာနိ [ပဋ္ဌ အ. နိ. ၂.၂] ။ ကတမာနိ ဒွေ? ယော စ အဂာရသ္မာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇိတေသု စီဝရပိဏ္ဍပါတသေနာသနဂိလာနပစ္စယဘေသဇ္ဇပရိက္ခာရံ ပရိစ္စဇတိ, ယော စ အဂာရသ္မာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇိတေသု သဗ္ဗူပဓိပဋိနိဿဂ္ဂေ တဏှက္ခယော ဝိရာဂေ နိရောဓေ နိဗ္ဗာန”န္တိ။ တတ္ထ ယော အဂာရသ္မာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇိတေသု စီဝရပိဏ္ဍပါတသေနာသနဂိလာနပစ္စယဘေသဇ္ဇပရိက္ခာရံ ပရိစ္စဇတိ, အယံ တသနာ။

ယော အဂာရသ္မာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇိတေသု သဗ္ဗူပဓိပဋိနိဿဂ္ဂေ တဏှက္ခယော ဝိရာဂေ နိရောဓေ နိဗ္ဗာနံ, အယံ နိဗ္ဗေဓော။ ဣဒံ တသနာဘာဂိယဉ္စ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယဉ္စ သုတ္တံ။

တတ္ထ တဏှာသံကိလေသဘာဂိယံ သုတ္တံ တဏှာပက္ခေနေဝ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗံ တီဟိ တဏှာဟိ – ကာမတဏှာယ ဘဝတဏှာယ ဝိဘဝတဏှာယ။ ယေန ယေန တ ပန ဝတ္ထုနာ အဇ္ဈောသိတာ, တေန တေနေဝ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗံ, တဿာ ဝိတ္ထာရော ဆတ္တိံသတဏှာဇာလိနိယာဝိစရိတာနိ။

တတ္ထ ဒိဋ္ဌိသံကိလေသဘာဂိယံ သုတ္တံ ဒိဋ္ဌိပက္ခေနေဝ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗံ ဥစ္ဆေဒသဿတေန, ယေန ယေန တ ပန ဝတ္ထုနာ ဒိဋ္ဌိဝသေန အဘိနိဝိသတိ “ဣဒမေဝ သစ္စံ မောဃမည”န္တိ, တေန တေနေဝ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗံ, တဿာ ဝိတ္ထာရော ဒွာသဋ္ဌိဒိဋ္ဌိဂတာနိ။

တတ္ထ ဒုစ္စရိတသံကိလေသဘာဂိယံ သုတ္တံ စေတနာယ စေတသိကကမ္မေန နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗံ တီဟိ ဒုစ္စရိတေဟိ – ကာယဒုစ္စရိတေန ဝစီဒုစ္စရိတေန မနောဒုစ္စရိတေန, တဿ ဝိတ္ထာရော ဒသအကုသလကမ္မပထာ။

တတ္ထ တဏှာဟာတေအနဘာဂိယံ သုတ္တံ သမထေန နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗံ, ဒိဋ္ဌိတေအနဘာဂိယံ သုတ္တံ ဝိပဿနာ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗံ, ဒုစ္စရိတတေအနဘာဂိယံ သုတ္တံ သုစရိတေန နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗံ။ တီဏိ အကုသလမူလာနိ။ တံ ကိဿ ဟေတု? သံသာရဿ နိဗ္ဗတ္တိယာ။ တထာ နိဗ္ဗတ္တေ သံသာရေ ကာယဒုစ္စရိတံ ကာယသုစရိတံ ဝစီဒုစ္စရိတံ ဝစီသုစရိတံ မနောဒုစ္စရိတံ မနောသုစရိတံ ဣမိနာ အသုဘေန ကမ္မဝိပါကေန ဣဒံ ဖလလက္ခဏံ နိဗ္ဗတ္တတီတိ။ ဣဒံ သံကိလေသဘာဂိယံ သုတ္တံ။

ဣမိနာ သုဘေန ကမ္မဝိပာကေန ဣဒံ မဟာပုရိသလက္ခဏံ နိဗ္ဗတ္တတီတိ။ ဣဒံ တသနာဘာဂိယံ သုတ္တံ။

တတ္ထ သံကိလေသဘာဂိယံ သုတ္တံ စတူဟိ ကိလေသဘူမီဟိ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗံ – အနုသယဘူမိယာ ပရိယုဋ္ဌာနဘူမိယာ သံယောဇနဘူမိယာ ဥပာဒာနဘူမိယာ။ သာနုသယဿ ပရိယုဋ္ဌာနံ ဇာယတိ, ပရိယုဋ္ဌိတော သံယုဇ္ဇတိ, သံယုဇ္ဇန္တော ဥပာဒိယတိ, ဥပာဒာနပစ္စယာ ဘဝေ, ဘဝပစ္စယာ ဇာတိ, ဇာတိပစ္စယာ ဇရာမရဏံ သောကပရိဒေဝဒုက္ခဒောမနဿုပာယာသာ သမ္ဘဝန္တိ, ဧဝမေတဿ ကေဝလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ သမုဒယော ဟောတိ။ ဣမာဟိ စတူဟိ ကိလေသဘူမီဟိ သဗ္ဗေ ကိလေသာ သင်္ဂဟံ သမောသရဏံ ဂစ္ဆန္တိ, ဣဒံ သံကိလေသဘာဂိယံ သုတ္တံ။

တသနာဘာဂိယံ သုတ္တံ တီဟိ သုစရိတေဟိ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗံ, နိဗ္ဗေဓဘာဂိယံ သုတ္တံ စတူဟိ သစ္စေဟိ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗံ, အသေက္ခဘာဂိယံ သုတ္တံ တီဟိ ဓမ္မေဟိ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗံ – ဗုဒ္ဓဓမ္မေဟိ ပစ္စေကဗုဒ္ဓဓမ္မေဟိ သာဝကဘူမိယာ။ ဈာယိဝိသယေ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗန္တိ။

၁၁၂. တတ္ထ ကတမေ အဋ္ဌာရသ မူလပဒာ? လောကိယံ လောကုတ္တရံ လောကိယဉ္စ လောကုတ္တရဉ္စ, သတ္တာဓိဋ္ဌာနံ ဓမ္မာဓိဋ္ဌာနံ သတ္တာဓိဋ္ဌာနဉ္စ ဓမ္မာဓိဋ္ဌာနဉ္စ, ဉာဏံ ဉေယျံ ဉာဏဉ္စ ဉေယျဉ္စ, ဒဿနံ ဘာဝနာ ဒဿနဉ္စ ဘာဝနာ စ, သကဝစနံ ပရဝစနံ သကဝစနဉ္စ ပရဝစနဉ္စ, ဝိသဇ္ဇနီယံ အဝိသဇ္ဇနီယံ ဝိသဇ္ဇနီယဉ္စ အဝိသဇ္ဇနီယဉ္စ, ကမ္မံ ဝိပာကော ကမ္မဉ္စ ဝိပာကော စ, ကုသလံ အကုသလံ ကုသလဉ္စ အကုသလဉ္စ, အနုညာတံ ပဋိက္ခိတ္တံ အနုညာတဉ္စ ပဋိက္ခိတ္တဉ္စ, ထဝေ စာတိ။

တတ္ထ ကတမံ လောကိယံ?

"န ဟိ ပာပံ ကတံ ကမ္မံ၊ သဇ္ဇုခီရံဝ မုစ္စတိ။
ဍဟန္တံ [ဒဟန္တံ (သီ. က.) ပဿ ဓ. ပ. ၇၁] ဗာလမန္ဝေတိ၊ ဘသ္မစ္ဆန္နောဝ [ဘသ္မာဆန္နောဝ (က.)] ပါဝကောတိ။

ဣဒံ လောကိယံ။

"စတ္တာရိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, အဂတိဂမနာနိ သဗ္ဗံ။ပေ.။ နိဟီယတေ တဿ ယသော ကာဠပက္ခေဝ စန္ဒိမာ"တိ။ ဣဒံ လောကိယံ။

"အဋ္ဌိမေ, ဘိက္ခဝေ, လောကဓမ္မာ [ပဿ အ. နိ. ၈.၆] ။ ကတမေ အဋ္ဌ? လာဘော အလာဘော, ယသော အယသော, နိန္ဒာ ပသံသာ, သုခံ ဒုက္ခံ။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, အဋ္ဌ လောကဓမ္မာ"တိ။ ဣဒံ လောကိယံ။

တတ္ထ ကတမံ လောကုတ္တရံ?

"ယဿိန္ဒြိယာနိ သမထင်္ဂတာနိ [သမထံ ဂတာနိ (သီ.) ပဿ ဓ. ပ. ၉၄] ။ အဿာ ယထာ သာရထိနာ သုဒန္တာ။
ပဟီနမာနဿ အနာသဝဿ၊ ဒေဝာပိ တဿ ပိဟယန္တိ တာဒိနော"တိ။

ဣဒံ လောကုတ္တရံ။

"ပဉ္စိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, ဣန္ဒြိယာနိ လောကုတ္တရာနိ။ ကတမာနိ ပဉ္စ? သဒ္ဓိန္ဒြိယံ ဝီရိယိန္ဒြိယံ သတိန္ဒြိယံ သမာဓိန္ဒြိယံ ပညိန္ဒြိယံ။ ဣမာနိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စိန္ဒြိယာနိ လောကုတ္တရာနီ"တိ။ ဣဒံ လောကုတ္တရံ။

တတ္ထ ကတမံ လောကိယဉ္စ လောကုတ္တရဉ္စ?

“လဒ္ဓါန မာနုသတ္တံ ဒေ့ဝ, ကိစ္စံ အကိစ္စမေဝ စာ”တိ ဒေ့ဝ ကထာ။ ယံ ဣဓ ကြာ “သုကိစ္စံ စေဝ ပုညာနီ”တိ စ “ပုညာနိ ကရိတ္ဝာန, သဂ္ဂ သဂ္ဂံ ဝဇန္တိ ကတပုညာ”တိ စ။ ဣဒံ လောကိယံ။

ယံ ဣဓ ကြာ “သံယောဇနဝိပ္ပဟာနံ တ”တိ စ “သံယောဇနပ္ပဟာနာ, ဇရာမရဏာ ဝိပ္ပမုစ္စန္တီ”တိ စ, ဣဒံ လောကုတ္တရံ။ ဣဒံ လောကိယဉ္စ လောကုတ္တရဉ္စ။

“ဝိညာဏေ စေ, ဘိက္ခဝေ, အာဟာရေ သတိ နာမရူပဿ အဝက္ကန္တိ ဟောတိ, နာမရူပဿ အဝက္ကန္တိယာ သတိ ပုနဗ္ဘဝေ ဟောတိ, ပုနဗ္ဘဝေ သတိ ဇာတိ ဟောတိ, ဇာတိယာ သတိ ဇရာမရဏံ သောကပရိဒေဝဒုက္ခဒေါမနဿုပါယာသာ သမ္ဘဝန္တိ။ ဧဝမေတဿ ကေဝလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ သမုဒယော ဟောတိ။ သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ [ပဿ သံ. နိ. ၂.၅၅] , မဟာရုက္ခော, တဿ ယာနိ စေဝ မူလာနိ အဓောဂမာနိ ယာနိ စ တိရိယံ ဂမာနိ, သဗ္ဗာနိ တာနိ ဥဒ္ဓံ ဩဇံ အဘိဟရန္တိ။ ဧဝံ ဟိ သော, ဘိက္ခဝေ, မဟာရုက္ခော တဒာဟာရော တဒုပါဒါနော စိရံ ဒီဃမဒ္ဓါနံ တိဋ္ဌေယ့ ယ။ ဧဝမေဝ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဝိညာဏေ အာဟာရေ သတိ နာမရူပဿ အဝက္ကန္တိ ဟောတိ သဗ္ဗံ။ပေ.။ ဧဝမေတဿ ကေဝလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ သမုဒယော ဟောတီ”တိ။ ဣဒံ လောကိယံ။

“ဝိညာဏေ စေ, ဘိက္ခဝေ, အာဟာရေ အသတိ နာမရူပဿ အဝက္ကန္တိ န ဟောတိ, နာမရူပဿ အဝက္ကန္တိယာ အသတိ ပုနဗ္ဘဝေ န ဟောတိ, ပုနဗ္ဘဝေ အသတိ ဇာတိ န ဟောတိ, ဇာတိယာ အသတိ ဇရာမရဏံ သောကပရိဒေဝဒုက္ခဒေါမနဿုပါယာသာ နိရုဇ္ဈန္တိ။ ဧဝမေတဿ ကေဝလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ နိရောဓော ဟောတိ။ သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, မဟာရုက္ခော အထ ပုရိသော အာဂစ္ဆေယျ ကုဒ္ဒာလပိဋကံ [ကုဒါလပိဋကံ (က.)] အာဒါယ, သော တံ ရုက္ခံ မူလေ ဆိန္ဒေယျ, မူလေ [မူလံ (သံ. နိ. ၂.၅၅)] ဆေတွာ ပလိခဏေယျ, ပလိခဏိတွာ မူလာနိ ဥဒ္ဓရေယျ အန္တမသော ဥသီရနာဠိမတ္တာနိပိ။ သော တံ ရုက္ခံ ခဏ္ဍာခဏ္ဍိကံ ဆိန္ဒေယျ, ခဏ္ဍာခဏ္ဍိကံ ဆိန္ဒိတွာ [ဆိတွာ (သီ. က.)] ဖာလေယျ, ဖာလေတွာ သကလိကံ သကလိကံ ကရေယျ, သကလိကံ သကလိကံ ကရိတွာ တတာတပေ ဝိသောသေယျ, တတာတပေ ဝိသောသေတွာ အဂ္ဂိနာ ဍဟေယျ, အဂ္ဂိနာ ဍဟေတွာ မသိံ ကရေယျ, မသိံ ကရိတွာ မဟာဝါတေ ဝါ ဩဖုနေယျ, နဒိယာ ဝါ သီဃသောတာယ ပဝါဟေယျ, ဧဝံ ဟိ သော, ဘိက္ခဝေ, မဟာရုက္ခော ဥစ္ဆိန္နမူလော အဿ တာလာဝတ္ထုကတော အနဘာဝံကတော [အနဘာဝံဂတော (သီ.)] အာယတိံ အနုပ္ပါဒဓမ္မော။ ဧဝမေဝ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဝိညာဏေ အာဟာရေ အသတိ နာမရူပဿ အဝက္ကန္တိ န ဟောတိ, နာမရူပဿ အဝက္ကန္တိယာ အသတိ သဗ္ဗံ။ပေ.။ ဧဝမေတဿ ကေဝလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ နိရောဓော ဟောတီ”တိ။ ဣဒံ လောကုတ္တရံ။ ဣဒံ လောကိယဉ္စ လောကုတ္တရဉ္စ။

၁၁၃. တတ္ထ ကတမံ သတ္တာဓိဋ္ဌာနံ?

“သဗ္ဗာ ဒိသာ အနုပရိဂမ္မ စေတသာ၊ နေဝဇ္ဈဂါ ပိယတရမတ္တနာ ကွစိ။
ဧဝံ ပိယော ပုထု အတ္တာ ပရေသံ၊ တသ္မာ န ဟိံသေ ပရမတ္တကာမော”တိ [ပရံ အတ္တကာမောတိ (သီ.) သံ. နိ. ၁.၁၁၉; ဥဒါ. ၄၁ ပဿိတဗ္ဗံ]။

ဣဒံ သတ္တာဓိဋ္ဌာနံ။

“ယေ ကေစိ ဘူတာ ဘဝိဿန္တိ ယေ ဝါပိ [စ (သီ. က.) ပဿ ဥဒါ. ၄၂] ၊ သဗ္ဗေ ဂမိဿန္တိ ပဟာယ ဒေဟံ။
တံ သဗ္ဗဇာနိံ ကုသလော ဝိဒိတွာ၊ အာတာပိယော [အာတာပီ သော (သီ. က.) ပဿ ဥဒါ. ၄၂] ဗြဟ္မစရိယံ စရေယျာ”တိ။

ဣဒံ သတ္တာဓိဋ္ဌာနံ။

“သတ္တဟိ, ဘိက္ခဝေ, အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတံ ကလျာဏမိတ္တံ အပိ ဝိဝေစိယမာနေန ပဏာမိယမာနေန ဂလေ ပိ သနမဇ္ဇမာနေန [ဂလေပိ ပမဇ္ဇမာနေန (သီ.)] ယာဝဇီဝံ န ဝိဇဟိတဗ္ဗံ။ ကတမေဟိ သတ္တဟိ? ပိယော စ ဟောတိ မနာပော

စ ဂရု စ ဘာဝနီယော စ ဝတ္တာ စ ဝစနက္ခမော စ ဂမ္ဘီရဉ္စ ကထံ ကတ္တာ ဟောတိ, နော စ အဋ္ဌာနေ [န စ အဋ္ဌာနေ (သီ. က.) ပဿ အ. နိ. ၇.၃၇] နိယောဇေတိ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, သတ္တဟိ။ပေ.။ န ဝိဇဟိတဗ္ဗံ။ ဣဒမဝေါစ ဘဂဝါ, ဣဒံ ဝတွာန သုဂတော။ အထာပရံ ဧတဒဝေါစ သတ္ထာ –

"ပိယော ဂရု ဘာဝနီယော၊ ဝတ္တာ စ ဝစနက္ခမော။
ဂမ္ဘီရဉ္စ ကထံ ကတ္တာ၊ န စဋ္ဌာနေ နိယောဇကော။
တံ မိတ္တံ မိတ္တကာမေန၊ ယာဝဇီဝမ္ပိ သေဝိယ"န္တိ။

ဣဒံ သတ္တာဓိဋ္ဌာနံ။

တတ္ထ ကတမံ ဓမ္မာဓိဋ္ဌာနံ?

"ယဉ္စ ကာမသုခံ လောကေ၊ ယဉ္စိဒံ ဒိဝိယံ သုခံ။
တဏှက္ခယသုခဿေတေ [တဏှက္ခယာ သုခဿေတေ (သီ.) ပဿ ဥဒါ. ၁၂] ၊ ကလံ နာဂ္ဃန္တိ သောဠသိ"န္တိ။

ဣဒံ ဓမ္မာဓိဋ္ဌာနံ။

"သုသုခံ [ပဿ ထေရဂါ. ၂၂၇] ဝတ နိဗ္ဗာနံ၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဒေသိတံ။
အသောကံ ဝိရဇံ ခေမံ၊ ယတ္ထ ဒုက္ခံ နိရုဇ္ဈတီ"တိ။

ဣဒံ ဓမ္မာဓိဋ္ဌာနံ။

တတ္ထ ကတမံ သတ္တာဓိဋ္ဌာနဉ္စ ဓမ္မာဓိဋ္ဌာနဉ္စ

"မာတရံ ပိတရံ ဟန္တွာ၊ ရာဇာနော ဒွေ စ ခတ္တိယေ။
ရဋ္ဌံ သာနုစရံ ဟန္တွာ"တိ ဣဒံ ဓမ္မာဓိဋ္ဌာနံ။

"အနီဃော ယာတိ ဗြာဟ္မဏော"တိ။ ဣဒံ သတ္တာဓိဋ္ဌာနံ။
ဣဒံ သတ္တာဓိဋ္ဌာနဉ္စ ဓမ္မာဓိဋ္ဌာနဉ္စ။

"စတ္တာရောမေ, ဘိက္ခဝေ, ဣဒ္ဓိပါဒါ [ပဿ ဣဒ္ဓိပါဒသံယုတ္တေ] ။ ကတမေ စတ္တာရော? ဆန္ဒသမာဓိပဓာနသင်္ခါရသမန္နာဂတော ဣဒ္ဓိပါဒေါ, ဝီရိယ။ပေ.။ စိတ္တ။ ဝီမံသာသမာဓိပဓာနသင်္ခါရသမန္နာဂတော ဣဒ္ဓိပါဒေါ"တိ။ ဣဒံ ဓမ္မာဓိဋ္ဌာနံ။

သော ကာယေပိ စိတ္တံ သမောဒဟတိ, စိတ္တေပိ ကာယံ သမောဒဟတိ, ကာယေ သုခသညဉ္စ လဟုသညဉ္စ ဩက္ကမိတွာ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ ဣဒံ သတ္တာဓိဋ္ဌာနံ, ဣဒံ သတ္တာဓိဋ္ဌာနဉ္စ ဓမ္မာဓိဋ္ဌာနဉ္စ။

၁၁၄. တတ္ထ ကတမံ ဉာဏံ?

"ယံ တံ လောကုတ္တရံ ဉာဏံ၊ သဗ္ဗညူ ယေန ဝုစ္စတိ။
န တဿ ပရိဟာနတ္ထိ၊ သဗ္ဗကာလေ ပဝတ္တတီ"တိ။

ဣဒံ ဉာဏံ။

"ပညာ ဟိ သေဋ္ဌာ လောကသ္မိံ၊ ယာယံ နိဗ္ဗာနဂါမိနီ [နိဗ္ဗေဓဂါမိနီ (ဣတိဝု. ၄၁)] ။

ယာယ သမ္မာ ပဇာနာတိ၊ ဇာတိမရဏာသဥ္စယ”န္တိ။

ဣဒံ ဉာဏံ။

တတ္ထ ကတမံ ဥေယ္ယံ?

“ကိတ္တယိဿာမိ   တေ [တေ (သီ. က.) ပဿ သု. နိ. ၁၀၇၂]   သန္တိံ [ဓောတကာတိ ဘဂဝါ]
ဒိဋ္ဌေ ဓမ္မေ အနီတိဟံ။
ယံ ဝိဒိတွာ သတော စရံ၊ တရေ လောကေ ဝိသတ္တိကံ။

“တဉ္စာဟံ   အဘိနန္ဒာမိ၊ မဟေသိ သန္တိမုတ္တမံ။
ယံ ဝိဒိတွာ သတော စရံ၊ တရေ လောကေ ဝိသတ္တိကံ။

“ယံ ကိဉ္စိ သမ္ပဇာနာသိ၊ [ဓောတကာတိ ဘဂဝါ]
ဥဒ္ဓံ အဓော တိရိယဉ္စာပိ မဇ္ဈေ။
ဧတံ ဝိဒိတွာ သင်္ဂောတိ လောကေ၊
ဘဝါဘဝါယ မာကာသိ တဏှ”န္တိ။

ဣဒံ ဉေယ္ယံ။

“စတုန္နံ, ဘိက္ခဝေ, အရိယသစ္စာနံ အနနုဗောဓာ အပ္ပဋိဝေဓာ ဧဝမိဒံ ဒီဃမဒ္ဓာနံ သန္ဓာဝိတံ သံသရိတံ မမဉ္စေဝ တုမှာကဉ္စ။ ကတမေသံ စတုန္နံ? ဒုက္ခဿ, ဘိက္ခဝေ, အရိယသစ္စဿ အနနုဗောဓာ အပ္ပဋိဝေဓာ ... ဒုက္ခသမုဒယံ [ဒုက္ခသမုဒယော (သီ. က.) ပဿ ဒီ. နိ. ၂.၁၅၅] အရိယသစ္စံ အနနုဗုဒ္ဓံ ပဋိဝိဒ္ဓံ, ဒုက္ခနိရောဓံ   [ဒုက္ခနိရောဓော (သီ. က.)] အရိယသစ္စံ အနုဗုဒ္ဓံ ပဋိဝိဒ္ဓံ, ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒာ အရိယသစ္စံ အနုဗုဒ္ဓံ ပဋိဝိဒ္ဓံ။ ဥစ္ဆိန္နာ ဘဝတဏှာ, ခီဏာ ဘဝနေတ္တိ, နတ္ထိ ဒါနိ ပုနဗ္ဘဝေါ”တိ။ ဣဒမဝေါစ ဘဂဝါ, ဣဒံ ဝတွာန သုဂတော, အထာပရံ ဧတဒဝေါစ သတ္ထာ –

“စတုန္နံ အရိယသစ္စာနံ၊ ယထာဘူတံ အဒဿနာ။
သံသိတံ [သံသရိတံ (သီ.)] ဒီဃမဒ္ဓာနံ၊ တာသု တာသွေဝ ဇာတိသု။

“တာနိ ဧတာနိ ဒိဋ္ဌာနိ၊ ဘဝနေတ္တိ သမူဟတာ။
ဥစ္ဆိန္နံ မူလံ ဒုက္ခဿ၊ နတ္ထိ ဒါနိ ပုနဗ္ဘဝေါ”တိ။

ဣဒံ ဉေယ္ယံ။

တတ္ထ ကတမံ ဉာဏဉ္စ ဉေယ္ယဉ္စ? ရူပံ အနိစ္စံ, ဝေဒနာ အနိစ္စာ, သညာ အနိစ္စာ, သင်္ခါရာ အနိစ္စာ, ဝိညာဏံ အနိစ္စန္တိ။ ဣဒံ ဉေယ္ယံ။

ဧဝံ ဇာနံ ဧဝံ ပဿံ အရိယသာဝကော “ရူပံ အနိစ္စ”န္တိ ပဿတိ, “ဝေဒနာ အနိစ္စာ”တိ ပဿတိ, “သညံ။ပေ။ သင်္ခါရေ။ပေ။ ဝိညာဏံ အနိစ္စ”န္တိ ပဿတီတိ။ ဣဒံ ဉာဏံ။

သော ပရိမုစ္စတိ ရူပေန, ပရိမုစ္စတိ ဝေဒနာယ, ပရိမုစ္စတိ သညာယ, ပရိမုစ္စတိ သင်္ခါရေဟိ, ပရိမုစ္စတိ ဝိညာဏမှာ, ပရိမုစ္စတိ ဒုက္ခသ္မာတိ ဝဒာမီတိ။ ဣဒံ ဉာဏဉ္စ ဉေယ္ယဉ္စ။

“သဗ္ဗေ   သင်္ခါရာ အနိစ္စာ”တိ ဣဒံ ဉေယ္ယံ။ “ယဒာ ပညာယ ပဿတီ”တိ ဣဒံ ဉာဏံ။ “အထ နိဗ္ဗိန္ဒတိ ဒုက္ခေ ဧသ မဂ္ဂေါ ဝိသုဒ္ဓိယာ”တိ ဣဒံ ဉာဏဉ္စ ဉေယ္ယဉ္စ။

“သဗ္ဗေ သင်္ခာရာ ဒုက္ခာ”တိ ဣဒံ ဥဒ္ဒေသံ။ “ယဒါ ပညာယ ပဿတိ”တိ ဣဒံ ဉာဏံ။ “အထ နိဗ္ဗိန္ဒတိ ဒုက္ခေ ဧသ မဂ္ဂေါ ဝိသုဒ္ဓိယာ”တိ ဣဒံ ဉာဏဉ္စ ဥဒ္ဒေသဉ္စ။

“သဗ္ဗေ ဓမ္မာ အနတ္တာ”တိ ဣဒံ ဥဒ္ဒေသံ။ “ယဒါ ပညာယ ပဿတိ”တိ ဣဒံ ဉာဏံ။ “အထ နိဗ္ဗိန္ဒတိ ဒုက္ခေ ဧသ မဂ္ဂေါ ဝိသုဒ္ဓိယာ”တိ ဣဒံ ဉာဏဉ္စ ဥဒ္ဒေသဉ္စ။

“ယေ ဟိ ကေစိ, သောဏ [ပဿ သံ. နိ. ၃.၄၉] , သမဏာ တ ဗြာဟ္မဏာ တ အနိစ္စေန ရူပေန ဒုက္ခေန ဝိပရိဏာမဓမ္မေန ‘သေယျောဟမသ္မိ’တိ တ သမနုပဿန္တိ, ‘သဒိသောဟမသ္မိ’တိ တ သမနုပဿန္တိ, ‘ဟီနောဟမသ္မိ’တိ တ သမနုပဿန္တိ၊ ကိမညတ္ရ ယထာဘူတဿ အဒဿနာ။ အနိစ္စာယ ဝေဒနာယ။ပေ.။ အနိစ္စာယ သညာယ။ပေ.။ အနိစ္စေဟိ သင်္ခါရေဟိ။ပေ.။ အနိစ္စေန ဝိညာဏေန ဒုက္ခေန ဝိပရိဏာမဓမ္မေန ‘သေယျောဟမသ္မိ’တိ တ သမနုပဿန္တိ, ‘သဒိသောဟမသ္မိ’တိ တ သမနုပဿန္တိ, ‘ဟီနောဟမသ္မိ’တိ တ သမနုပဿန္တိ, ကိမညတ္ရ ယထာဘူတဿ အဒဿနာ”တိ။ ဣဒံ ဥဒ္ဒေသံ။

“ယေ စ ခော ကေစိ, သောဏ, သမဏာ တ ဗြာဟ္မဏာ တ အနိစ္စေန ရူပေန ဒုက္ခေန ဝိပရိဏာမဓမ္မေန ‘သေယျောဟမသ္မိ’တိပိ န သမနုပဿန္တိ, ‘သဒိသောဟမသ္မိ’တိပိ န သမနုပဿန္တိ, ‘ဟီနောဟမသ္မိ’တိပိ န သမနုပဿန္တိ, ကိမညတ္ရ ယထာဘူတဿ ဒဿနာ။ အနိစ္စာယ ဝေဒနာယ။ပေ.။ အနိစ္စာယ သညာယ။ပေ.။ အနိစ္စေဟိ သင်္ခါရေဟိ။ပေ.။ အနိစ္စေန ဝိညာဏေန ဒုက္ခေန ဝိပရိဏာမဓမ္မေန ‘သေယျောဟမသ္မိ’တိပိ န သမနုပဿန္တိ, ‘သဒိသောဟမသ္မိ’တိပိ န သမနုပဿန္တိ, ‘ဟီနောဟမသ္မိ’တိပိ န သမနုပဿန္တိ, ကိမညတ္ရ ယထာဘူတဿ ဒဿနာ”တိ။ ဣဒံ ဉာဏံ။

ဣဒံ ဉာဏဉ္စ ဥဒ္ဒေသဉ္စ။

တတ္ထ ကတမံ ဒဿနံ?

၁၆၅. အရိယသစ္စာနိ ဝိဘာဝယန္တိ, ဂမ္ဘီရပညေန သုဒေသိတာနိ။

ကိဉ္စာပိ တေ ဟောန္တိ ဘုသံ ပမတ္တာ [ဘုသပ္ပမတ္တာ (သီ.) ပဿ ခု. ပာ. ၆.၉] ၊ န တေ ဘဝံ အဋ္ဌမမာဒိယန္တိ”တိ။

ဣဒံ ဒဿနံ။

“ယထိန္ဒခီလော ပထဝိံသိတော သိယာ၊ စတုဗ္ဘိ တတေဟိ အသမ္ပကမ္ပိယော။
တထူပမံ သပ္ပုရိသံ ဝဒာမိ၊ ယော အရိယသစ္စာနိ အဝေစ္စ ပဿတိ”တိ။

ဣဒံ ဒဿနံ။

“စတူဟိ, ဘိက္ခဝေ, သောတာပတ္တိယင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော အရိယသာဝကော အာကင်္ခမာနော အတ္တနာဝ အတ္တာနံ ဗျာကရေယျ ‘ခီဏနိရယောမှိ, ခီဏတိရစ္ဆာနယောနိ, ခီဏပေတ္တိဝိသယော, ခီဏာပာယဒုဂ္ဂတိဝိနိပါတော, သောတာပန္နောဟမသ္မိ အဝိနိပါတဓမ္မော နိယတော သမ္ဗောဓိပရာယဏော, သတ္တက္ခတ္တုပရမံ [သတ္တက္ခတ္တုပရမော (သီ.)] ဒေဝေ စ မနုဿေ စ သန္ဓာဝိတွာ သံသရိတွာ ဒုက္ခဿန္တံ ကရိဿာမိ’တိ။ ကတမေဟိ စတူဟိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, အရိယသာဝကဿ တထာဂတေ သဒ္ဓာ နိဝိဋ္ဌာ ပတိဋ္ဌိတာ ဝိရူဠှာ မူလဇာတာ အသံဟာရိယာ သမဏေန တ ဗြာဟ္မဏေန တ ဒေဝေန တ မာရေန တ ဗြဟ္မုနာ တ ကေနစိ တ လောကသ္မိံ သဟ ဓမ္မေန, ဓမ္မေ ခော ပန နိဋ္ဌံ ဂတော ဟောတိ, သွာက္ခာတော ဘဂဝတာ ဓမ္မော သန္ဒိဋ္ဌိကော အကာလိကော ဧဟိပဿိကော ဩပနေယျိကော ပစ္စတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗော ဝိညူဟိ, ယဒိဒံ မဒနိမ္မဒနော။ပေ.။ နိရောဓော နိဗ္ဗာနံ, သဟ ဓမ္မိယာ ခော ပနဿ ဟောန္တိ ဣစ္ဆာ ကန္တာ ပိယာ မနာပာ ဂိဟီ ဧဝ ပဗ္ဗဇိတာ စ။ အရိယကန္တေဟိ ခော ပန သီလေဟိ သမန္နာဂတော ဟောတိ အခဏ္ဍေဟိ အစ္ဆိဒ္ဒေဟိ အသဗလေဟိ အကမ္မာသေဟိ ဘုဇိဿေဟိ ဝိညုပ္ပသတ္ထေဟိ အပရာမဋ္ဌေဟိ သမာဓိသံဝ

တ္တာနိကေဟိ။ ကတမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတူဟိ သောတာပတ္တိယင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော အရိယသာဝကော အာကင်္ခမာနော အတ္တနာဝ အတ္တာနံ ဗျာကရေယျ ‘ခီဏနိရယောမှိ, ခီဏတိရစ္ဆာနယောနိ, ခီဏပေတ္တိဝိသယော, ခီဏာပာယဒုဂ္ဂတိဝိနိပါတော, သောတာပန္နောဟမသ္မိ အဝိနိပါတဓမ္မော နိယတော သမ္ဗောဓိပရာယဏော, သတ္တက္ခတ္တုပရမံ ဒေဝေ စ မနုဿေ စ သန္ဓာဝိတွာ သံသရိတွာ ဒုက္ခဿန္တံ ကရိဿာမိ’”တိ။

ဣဒံ ဒဿနံ။

တတ္ထ ကတမာ ဘာဝနာ?

“ယဿိန္ဒြိယာနိ ဘာဝိတာနိ [သုဘာဝိတာနိ (သီ. က.) ပဿ သု. နိ. ၅၁၂] ၊ အဇ္ဈတ္တံ ဗဟိဒ္ဓာ စ သဗ္ဗလောကေ။
နိဗ္ဗိဇ္ဈ ဣမံ ပရဉ္စ လောကံ၊ ကာလံ ကင်္ခတိ ဘာဝိတော သဒန္တော”တိ။

အယံ ဘာဝနာ။

“စတ္တာရိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မပဒါနိ [ပဿ အ. နိ. ၄.၂၉] ။ ကတမာနိ စတ္တာရိ? အနဘိဇ္ဈာ ဓမ္မပဒံ, အဗျာပာဒော ဓမ္မပဒံ, သမ္မာသတိ ဓမ္မပဒံ, သမ္မာသမာဓိ ဓမ္မပဒံ, ဣမာနိ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရိ ဓမ္မပဒါနီ”တိ။ အယံ ဘာဝနာ။

တတ္ထ ကတမံ ဒဿနဉ္စ ဘာဝနာ စ? “ပဉ္စ ဆိန္ဒေ ပဉ္စ ဇဟေ”တိ ဣဒံ ဒဿနံ။ “ပဉ္စ စုတ္တရိ ဘာဝယေ။ ပဉ္စ သင်္ဂါတိဂေါ ဘိက္ခု, ဩဃတိဏ္ဏောတိ ဝုစ္စတီ”တိ အယံ ဘာဝနာ။ ဣဒံ ဒဿနဉ္စ ဘာဝနာ စ။

“တီဏိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, ဣန္ဒြိယာနိ [ပဿ သံ. နိ. ၅.၄၉၃] ။ ကတမာနိ တီဏိ, အနညာတညဿာမီတိန္ဒြိယံ အညိန္ဒြိယံ အညာတာဝိန္ဒြိယံ။ ကတမဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, အနညာတညဿာမီတိန္ဒြိယံ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အနဘိသမေတဿ ဒုက္ခဿ အရိယသစ္စဿ အဘိသမယာယ ဆန္ဒံ ဇနေတိ ဝါယမတိ ဝီရိယံ အာရဘတိ စိတ္တံ ပဂ္ဂဏှာတိ ပဒဟတိ, အနဘိသမေတဿ ဒုက္ခသမုဒယဿ အရိယသစ္စဿ။ပေ.။ ဒုက္ခနိရောဓဿ။ပေ.။ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနိယာ ပဋိပဒာယ အရိယသစ္စဿ အဘိသမယာယ ဆန္ဒံ ဇနေတိ ဝါယမတိ ဝီရိယံ အာရဘတိ စိတ္တံ ပဂ္ဂဏှာတိ ပဒဟတိ။ ဣဒံ, ဘိက္ခဝေ, အနညာတညဿာမီတိန္ဒြိယ”န္တိ။ ဣဒံ ဒဿနံ။

“ကတမဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, အညိန္ဒြိယံ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ‘ဣဒံ ဒုက္ခ’န္တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ, ‘အယံ ဒုက္ခသမုဒယော’တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ, ‘အယံ ဒုက္ခနိရောဓော’တိ။ပေ.။ ‘အယံ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒာ’တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ။ ဣဒံ, ဘိက္ခဝေ, အညိန္ဒြိယံ။

“ကတမဉ္စ , ဘိက္ခဝေ, အညာတာဝိန္ဒြိယံ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အာသဝါနံ ခယာ အနာသဝံ စေတောဝိမုတ္တိံ ပညာဝိမုတ္တိံ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ, ခီဏာ ဇာတိ, ဝုသိတံ ဗြဟ္မစရိယံ, ကတံ ကရဏီယံ နာပရံ ဣတ္ထတ္တာယာတိ ပဇာနာတိ။ ဣဒံ, ဘိက္ခဝေ, အညာတာဝိန္ဒြိယ”န္တိ။ အယံ ဘာဝနာ။

ဣဒံ ဒဿနဉ္စ ဘာဝနာ စ။

၁၁၆. တတ္ထ ကတမံ သကဝစနံ?

“သဗ္ဗပာပဿ အကရဏံ၊ ကုသလဿ ဥပသမ္ပဒါ။
သစိတ္တပရိယောဒပနံ၊ ဧတံ ဗုဒ္ဓါန သာသန”န္တိ။

ဣဒံ သကဝစနံ။

“တီဏိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, ဗာလဿ ဗာလလက္ခဏာနိ ဗာလနိမိတ္တာနိ ဗာလာပဒာနာနိ, ယေဟိ ဗာလံ ဗာလောတိ ပရေ သဉ္ဇာနန္တိ။ ကတမာနိ တီဏိ? ဗာလော, ဘိက္ခဝေ, ဒုစ္စိန္တိတစိန္တီ စ ဟောတိ, ဒုဗ္ဘာသိတဘာသီ စ ဟောတိ, ဒုက္ကဋကမ္မကာရီ [ဒုက္ကတကမ္မကာရီ (သီ.) မ. နိ. ၃.၂၄၆; အ. နိ. ၃.၃ ပဿိတဗ္ဗံ] စ ဟောတိ။ ဣမာနိ ခော, ဘိက္ခဝေ, တီဏိ ဗာလဿ ဗာလလက္ခဏာနိ ဗာလနိမိတ္တာနိ ဗာလာပဒာနာနိ။

“တီဏိမာနိ , ဘိက္ခဝေ, ပဏ္ဍိတဿ ပဏ္ဍိတလက္ခဏာနိ ပဏ္ဍိတနိမိတ္တာနိ ပဏ္ဍိတာပဒာနာနိ, ယေဟိ ပဏ္ဍိတံ ပဏ္ဍိတောတိ ပရေ သဉ္ဇာနန္တိ။ ကတမာနိ တီဏိ? ပဏ္ဍိတော, ဘိက္ခဝေ, သုစိန္တိတစိန္တီ စ ဟောတိ, သုဘာသိတဘာသီ စ ဟောတိ, သုကတကမ္မကာရီ စ ဟောတိ။ ဣမာနိ ခော, ဘိက္ခဝေ, တီဏိ ပဏ္ဍိတဿ ပဏ္ဍိတလက္ခဏာနိ ပဏ္ဍိတနိမိတ္တာနိ ပဏ္ဍိတာပဒာနာနီ”တိ။

ဣဒံ သကဝစနံ။

တတ္ထ ကတမံ ပရဝစနံ?

“ပထဝီသမော နတ္ထိ ဝိတ္ထတော၊ နိန္နော ပာတာလသမော န ဝိဇ္ဇတိ။
မေရုသမော နတ္ထိ ဥန္နတော၊ စက္ကဝတ္တိသဒိသော နတ္ထိ ပောရိသော”တိ။

ဣဒံ ပရဝစနံ။

“‘ဟောတု , ဒေဝါနမိန္ဒ, သုဘာသိတေန ဇယောတိ။ ဟောတု, ဝေပစိတ္တိ သုဘာသိတေန ဇယောတိ။ ဘဏ, ဝေပစိတ္တိ, ဂါထ’န္တိ။ အထ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဝေပစိတ္တိ အသုရိန္ဒော ဣမံ ဂါထံ အဘာသိ –

“ဘိယ္ယော ဗာလာ ပဘိဇ္ဇေယျုံ [ပကုဇ္ဈေယျုံ (သီ. က.) ပဿ သံ. နိ. ၁.၂၅၁] ၊ နော စဿ ပဋိသေဓကော။
တသ္မာ ဘုသေန ဒဏ္ဍေန၊ ဓီရော ဗာလံ နိသေဓယေ”တိ။

“ဘာသိတာယ ခော ပန, ဘိက္ခဝေ, ဝေပစိတ္တိနာ အသုရိန္ဒေန ဂါထာယ အသုရာ အနုမောဒိံသု, ဒေဝါ တုဏှီ အဟေသုံ။ အထ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဝေပစိတ္တိ အသုရိန္ဒော သက္ကံ ဒေဝါနမိန္ဒံ ဧတဒဝေါစ ‘ဘဏ, ဒေဝါနမိန္ဒ, ဂါထ’န္တိ။ ဧဝံ ဝုတ္တေ, ဘိက္ခဝေ, သက္ကော ဒေဝါနမိန္ဒော ဣမံ ဂါထံ အဘာသိ –

“ဧတဒေဝ အဟံ မညေ၊ ဗာလဿ ပဋိသေဓနံ။
ပရံ သင်္ကုပိတံ ဉတွာ၊ ယော သတော ဥပသမ္မတီ”တိ။

“ဘာသိတာယ ခော ပန, ဘိက္ခဝေ, သက္ကေန ဒေဝါနမိန္ဒေန ဂါထာယ ဒေဝါ အနုမောဒိံသု, အသုရာ တုဏှီ အဟေသုံ။ အထ ခော, ဘိက္ခဝေ, သက္ကော ဒေဝါနမိန္ဒော ဝေပစိတ္တိံ အသုရိန္ဒံ ဧတဒဝေါစ ‘ဘဏ, ဝေပစိတ္တိ, ဂါထ’န္တိ။ ဧဝံ ဝုတ္တေ, ဘိက္ခဝေ, ဝေပစိတ္တိ အသုရိန္ဒော ဣမံ ဂါထံ အဘာသိ –

“ဧတဒေဝ တိတိက္ခာယ၊ ဝဇ္ဇံ ပဿာမိ ဝါသဝ။
ယဒါ နံ မညတိ [မညတီ (သီ.) ပဿ သံ. နိ. ၁.၂၅၁] ဗာလော၊ ဘယာ မျာယံ တိတိက္ခတိ။
အဇ္ဈာရုဟတိ ဒုမ္မေဓော၊ ဂေါဝ ဘိယ္ယော ပလာယိန”န္တိ။

“ဘာသိတာယ ခော ပန, ဘိက္ခဝေ, ဝေပစိတ္တိနာ အသုရိန္ဒေန ဂါထာယ အသုရာ အနုမောဒိံသု, ဒေဝါ တုဏှီ အဟေသုံ။ အထ ခော ဝေပစိတ္တိ အသုရိန္ဒော သက္ကံ ဒေဝါနမိန္ဒံ ဧတဒဝေါစ ‘ဘဏ, ဒေဝါနမိန္ဒ, ဂါထ’န္တိ။ ဧဝံ ဝုတ္တေ, ဘိက္ခဝေ, သက္ကော ဒေဝါနမိန္ဒော ဣမာ ဂါထာယော အဘာသိ –

“ကာမံ မညတု ဝါ မာ ဝါ၊ ဘယာ မျာယံ တိတိက္ခတိ။

သဒတ္ထပရမာ အတ္ထာ၊ ခန္တာ ဘိယျော န ဝိဇ္ဇတိ။

“ယော ဟဝေ ဗလဝါ သန္တော၊ ဒုဗ္ဗလဿ တိတိက္ခတိ။
တမာဟု ပရမံ ခန္တိံ၊ နိစ္စံ ခမတိ ဒုဗ္ဗလော။

“အဗလံ တံ ဗလံ အာဟု၊ ယဿ ဗာလဗလံ ဗလံ။
ဗလဿ ဓမ္မဂုတ္တဿ၊ ပဋိဝတ္တာ န ဝိဇ္ဇတိ။

“တဿေဝ တေန ပါပိယော၊ ယော ကုဒ္ဓံ ပဋိကုဇ္ဈတိ။
ကုဒ္ဓံ အပ္ပဋိကုဇ္ဈန္တော၊ သင်္ဂာမံ ဇေတိ ဒုဇ္ဇယံ။

“ဥဘိန္နမတ္ထံ   စရတိ၊ အတ္တနော စ ပရဿ စ။
ပရံ သင်္ကုပိတံ ဉတွာ၊ ယော သတော ဥပသမ္မတိ။

“ဥဘိန္နံ တိကိစ္ဆန္တာနံ၊ အတ္တနော စ ပရဿ စ။
ဇနာ မညန္တိ ဗာလောတိ၊ ယေ ဓမ္မဿ အကောဝိဒါ”တိ။

“ဘာသိတာသု ခော ပန, ဘိက္ခဝေ, သက္ကေန ဒေဝါနမိန္ဒေန ကထာသု ဒေဝါ အနုမောဒိံသု, အသုရာ တုဏှီ အဟေသု”န္တိ။ ဣဒံ ပရဝစနံ။

၁၁၇. တတ္ထ ကတမံ သကဝစနဉ္စ ပရဝစနဉ္စ?

ယဉ္စ ပတ္တံ ယဉ္စ ပတ္တဗ္ဗံ ဥဘယမေတံ ရဇာနုကိဏ္ဏံ အာတုရဿာနုသိက္ခတော။ ယေ စ သိက္ခာသာရာ သီလံ ဝတံ ဇီဝိတံ ဗြဟ္မစရိယံ ဥပဋ္ဌာနသာရာ, အယမေကော အန္တော။ ယေ စ ဧဝံဝါဒိနော ဧဝံဒိဋ္ဌိနော “နတ္ထိ ကာမေသု ဒောသော”တိ, အယံ ဒုတိယော အန္တော။ ဣစ္စေတေ ဥဘော အန္တာ ကဋသိဝဍ္ဎနာ ကဋသိယော ဒိဋ္ဌိံ ဝဍ္ဎေန္တိ။ ဧတေ ဥဘော အန္တေ အနဘိညာယ ဩလီယန္တိ ဧကေ အတိဓာဝန္တိ ဧကေတိ။ ဣဒံ ပရဝစနံ။

ယေ စ ခော တေ ဥဘော အန္တေ အဘိညာယ တတြ စ န အဟေသုံ, တေန စ အမညိံသု, ဝဋ္ဋံ တေသံ နတ္ထိ ပညာပနာယာတိ။ ဣဒံ သကဝစနံ။ အယံ ဥဘယနော သကဝစနဉ္စ ပရဝစနဉ္စ။

ရာဇာ ပသေနဒိ [ပဿေနဒိ (က.) ပဿ သံ. နိ. ၁.၁၁၃]   ကောသလော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – ဣဓ မယှံ, ဘန္တေ, ရဟောဂတဿ ပဋိသလ္လီနဿ ဧဝံ စေတသော ပရိဝိတက္ကော ဥဒပါဒိ “ကေသံ နု ခော ပိယော အတ္တာ, ကေသံ အပ္ပိယော အတ္တာ”တိ။ တဿ မယှံ, ဘန္တေ, ဧတဒဟောသိ “ယေ စ ခော ကေစိ ကာယေန ဒုစ္စရိတံ စရန္တိ, ဝါစာယ ဒုစ္စရိတံ စရန္တိ, မနသာ ဒုစ္စရိတံ စရန္တိ, တေသံ အပ္ပိယော အတ္တာ။ ကိဉ္စာပိ တေ ဧဝံ ဝဒေယျုံ ‘ပိယော နော အတ္တာ’တိ, အထ ခော တေသံ အပ္ပိယော အတ္တာ။ တံ ကိဿ ဟေတု? ယံ ဟိ အပ္ပိယော အပ္ပိယဿ ကရေယျ, တံ တေ အတ္တနာဝ အတ္တနော ကရောန္တိ, တသ္မာ တေသံ အပ္ပိယော အတ္တာ။ ယေ စ ခော ကေစိ ကာယေန သုစရိတံ စရန္တိ, ဝါစာယ သုစရိတံ စရန္တိ, မနသာ သုစရိတံ စရန္တိ, တေသံ ပိယော အတ္တာ။ ကိဉ္စာပိ တေ ဧဝံ ဝဒေယျုံ ‘အပ္ပိယော နော အတ္တာ’တိ, အထ ခော တေသံ ပိယော အတ္တာ။ တံ ကိဿ ဟေတု? ယံ ဟိ ပိယော ပိယဿ ကရေယျ ။ တံ တေ အတ္တနာဝ အတ္တနော ကရောန္တိ။ တသ္မာ တေသံ ပိယော အတ္တာ”တိ။

“ဧဝမေတံ, မဟာရာဇ, ဧဝမေတံ, မဟာရာဇ, ယေ ဟိ ကေစိ, မဟာရာဇ, ကာယေန ဒုစ္စရိတံ စရန္တိ, ဝါစာယ ဒုစ္စရိတံ စရန္တိ, မနသာ ဒုစ္စရိတံ စရန္တိ တသ္မာ တေသံ အပ္ပိယော အတ္တာ။ ကိဉ္စာပိ တေ ဧဝံ ဝဒေယျုံ ‘ပိယော နော အတ္တာ’တိ, အထ ခော တေသံ အပ္ပိယော အတ္တာ။ တံ ကိဿ ဟေတု? ယံ ဟိ, မဟာရာဇ, အပ္ပိယော အပ္ပိယဿ ကရေယျ, တံ တေ အတ္တနာဝ အတ္တနော ကရောန္တိ, တသ္မာ တေသံ အပ္ပိယော အတ္တာ။ ယေ စ ခော ကေစိ မဟာရာဇ ကာယေန သုစရိတံ စရန္တိ, ဝါစာယ သုစရိတံ စရန္တိ, မနသာ သုစရိတံ စရန္တိ, တေသံ ပိယော အတ္တာ။ ကိဉ္စာပိ တေ

ဇဝံ ဝဒေယျုံ ‘အပ္ပိယော နော အတ္တာ’တိ, အထ ခေါ တေသံ ပိယော အတ္တာ။ တံ ကိဿ ဟေတု? ယံ ဟိ, မဟာရာဇ, ပိယော ပိယဿ ကရေယျ, တံ တေ အတ္တနာဝ အတ္တနော ကရောန္တိ, တသ္မာ တေသံ ပိယော အတ္တာတိ။ ဣဒမဝေါစ ဘဂဝါ။ပေ.။ သတ္ထာ –

“အတ္တာနဉ္စေ ပိယံ ဇညာ၊ န နံ ပါပေန သံယုဇေ။
န ဟိ တံ သုလဘံ ဟောတိ၊ သုခံ ဒုက္ကဋကာရိနာ။

“အန္တကေနာဓိပန္နဿ [မရဏေနာဘိဘူတဿ (က.) ပဿ သံ. နိ. ၁.၁၁၅] ၊ ဇဟတော မာနုသံ ဘဝံ။
ကိဉှိ တဿ သကံ ဟောတိ၊ ကိဉ္စ အာဒါယ ဂစ္ဆတိ။
ကိဉ္စဿ အနုဂံ ဟောတိ၊ ဆာယာဝ အနပါယိနီ။

“ဥဘော ပုညဉ္စ ပါပဉ္စ၊ ယံ မစ္စော ကုရုတေ ဣဓ။
တဉှိ တဿ သကံ ဟောတိ၊ တံဝ အာဒါယ ဂစ္ဆတိ။
တံဝဿ အနုဂံ ဟောတိ၊ ဆာယာဝ အနပါယိနီ။

“တသ္မာ ကရေယျ ကလျာဏံ၊ နိစယံ သမ္ပရာယိကံ။
ပုညာနိ ပရလောကသ္မိံ၊ ပတိဋ္ဌာ ဟောန္တိ ပါဏိန”န္တိ။

ဣဒံ သုတ္တံ ပရဝစနံ။ အနုဂီတိ သကဝစနံ။ ဣဒံ သကဝစနဉ္စ ပရဝစနဉ္စ။

၁၁၈. တတ္ထ ကတမံ ဝိသဇ္ဇနီယံ?

ပဉှေ ပုဋ္ဌေ ဣဒံ အဘိညေယျံ, ဣဒံ ပရိညေယျံ, ဣဒံ ပဟာတဗ္ဗံ, ဣဒံ ဘာဝေတဗ္ဗံ, ဣဒံ သစ္ဆိကာတဗ္ဗံ, ဣမေ ဓမ္မာ ဧဝံဂဟိတာ ဣဒံ ဖလံ နိဗ္ဗတ္တယန္တိ။ တေသံ ဧဝံဂဟိတာနံ အယမတ္ထော ဣတိ ဣဒံ ဝိသဇ္ဇနီယံ။ “ဥဠာရော ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ”တိ ဗုဒ္ဓဥဠာရတံ ဓမ္မသွာက္ခာတတံ သင်္ဃသုပ္ပဋိပတ္တိဉ္စ ဧကံသေနေဝ နိဒ္ဒိသေ။ “သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ အနိစ္စာ”တိ “သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ ဒုက္ခာ”တိ “သဗ္ဗေ ဓမ္မာ အနတ္တာ”တိ ဧကံသေနေဝ နိဒ္ဒိသေ။ ယံ ဝါ ပနညမ္ပိ ဧဝံ ဇာတိယံ။ ဣဒံ ဝိသဇ္ဇနီယံ။

တတ္ထ ကတမံ အဝိသဇ္ဇနီယံ?

“အာကင်္ခတော တေ နရဒမ္မသာရထိ [နရဒမ္မသာရထီ (သီ.)] ၊ ဒေဝါ မနုဿာ မနသာ ဝိစိန္တိတံ။
သဗ္ဗေ န ဇညာ ကသိဏာပိ ပါဏိနော၊ သန္တံ သမာဓိံ အရဏံ နိသေဝတော။
ကိန္တံ ဘဂဝါ အာကင်္ခတီ”တိ။

ဣဒံ အဝိသဇ္ဇနီယံ။

ဧတ္တကော ဘဂဝါ သီလက္ခန္ဓေ သမာဓိက္ခန္ဓေ ပညာက္ခန္ဓေ ဝိမုတ္တိက္ခန္ဓေ ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနက္ခန္ဓေ ဣရိယာယံ ပဘာဝေ ဟိတေသိတာယံ ကရုဏာယံ ဣဒ္ဓိယန္တိ။ ဣဒံ အဝိသဇ္ဇနီယံ။

“တထာဂတဿ, ဘိက္ခဝေ, အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ လောကေ ဥပ္ပာဒါ တိဏ္ဏံ ရတနာနံ ဥပ္ပာဒော ဗုဒ္ဓရတနဿ ဓမ္မရတနဿ သင်္ဃရတနဿ”။ ကိံ ပမာဏာနိ တီဏိ ရတနာနီတိ? ဣဒံ အဝိသဇ္ဇနီယံ။

ဗုဒ္ဓဝိသယော အဝိသဇ္ဇနီယော။ ပုဂ္ဂလပရောပရညုတာ အဝိသဇ္ဇနီယာ။ “ပုဗ္ဗာ, ဘိက္ခဝေ, ကောဋိ န ပညာယတိ အဝိဇ္ဇာနီဝရဏာနံ သတ္တာနံ တဏှာသံယောဇနာနံ သကိံ နိရယံ သကိံ တိရစ္ဆာနယောနိံ သကိံ ပေတ္တိဝိသယံ သကိံ အသုရယောနိံ သကိံ ဒေဝေ သကိံ မနုဿေ သန္ဓာဝိတံ သံသရိတံ”။ ကတမာ ပုဗ္ဗာ ကောဋီတိ အဝိသဇ္ဇနီယံ။ န ပညာယတီတိ သာဝကာနံ ဉာဏဝေကလ္လေန။ ဒုဝိဓာ ဗုဒ္ဓါနံ ဘဂဝန္တာနံ ဒေသနာ အတ္တူပနာယိကာ စ ပရူပနာယိကာ စ။ န ပညာယတီ

တိ ပရူပနာယိကာ။ နတ္ထိ ဗုဒ္ဓါနံ ဘဂဝန္တာနံ အဝိဇာနနာတိ [အပ္ပဇာနနာတိ (သီ.)] အတ္တူပနာယိကာ။ ယထာ ဘဂဝတ ကော ကာလိကံ ဘိက္ခူ အာရဗ္ဘ အညတရံ ဘိက္ခုံ ဧဝမာဟ –

“သေယျထာပိ , ဘိက္ခု, ဝီသတိခာရိကော ကောသလကော တိလဝါဟော။ပေ.။ န တွေဝ ဧကော အဗ္ဗုဒော နိရယော။ သေယျထာပိ ဘိက္ခု, ဝီသတိ အဗ္ဗုဒာ နိရယာ, ဧဝမေကော နိရဗ္ဗုဒော နိရယော [နိရဗ္ဗုဒနိရယော (သံ. နိ. ၁.၁၈၁)]။ သေယျထာပိ, ဘိက္ခု, ဝီသတိ နိရဗ္ဗုဒာ နိရယာ, ဧဝမေကော အဗဗော နိရယော။ သေယျထာပိ, ဘိက္ခု, ဝီသတိ အဗဗာ နိရယာ, ဧဝမေကော အဋဋော နိရယော။ သေယျထာပိ, ဘိက္ခု, ဝီသတိ အဋဋာ နိရယာ, ဧဝမေကော အဟဟော နိရယော။ သေယျထာပိ, ဘိက္ခု, ဝီသတိ အဟဟာ နိရယာ, ဧဝမေကော ကုမုဒော နိရယော။ သေယျထာပိ, ဘိက္ခု, ဝီသတိ ကုမုဒာ နိရယာ, ဧဝမေကော သောဂန္ဓိကော နိရယော။ သေယျထာပိ, ဘိက္ခု, ဝီသတိ သောဂန္ဓိကာ နိရယာ, ဧဝမေကော ဥပ္ပလကော နိရယော [ဥပ္ပလနိရယော (သံ. နိ. ၁.၁၈၁)] ။ သေယျထာပိ, ဘိက္ခု, ဝီသတိ ဥပ္ပလကာ နိရယာ, ဧဝမေကော ပုဏ္ဍရီကော နိရယော။ သေယျထာပိ, ဘိက္ခု, ဝီသတိ ပုဏ္ဍရီကာ နိရယာ, ဧဝမေကော ပဒုမော နိရယော။ ပဒုမေ ပန, ဘိက္ခု, နိရယေ ကောကာလိကော ဘိက္ခု ဥပပန္နော သာရိပုတ္တမောဂ္ဂလ္လာနေသု စိတ္တံ အာဃာတေတွာ”တိ။ ယံ တ ပန ကိဉ္စိ ဘဂဝတ အာဟ “အယံ အပ္ပမေယျော အသင်္ချေယျော”တိ။ သဗ္ဗံ တံ အဝိသဇ္ဇနီယံ။ ဣဒံ အဝိသဇ္ဇနီယံ။

၁၁၉. တတ္ထ ကတမံ ဝိသဇ္ဇနီယဉ္စ အဝိသဇ္ဇနီယဉ္စ, ယအ သော ဥပကော အာဇီဝကော ဘဂဝန္တံ အာဟ “ကုဟိံ, အာဝုသော ဂေါတမ, ဂမိဿသီ”တိ။ ဘဂဝတ အာဟ –

“ဗာရာဏသိံ ဂမိဿာမိ၊ အဟံ တံ အမတဒုန္ဒုဘိံ။
ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္တေတုံ၊ လောကေ အပ္ပဋိဝတ္တိယ”န္တိ။

ဥပကော အာဇီဝကော အာဟ ““ဇိနော’တိ ခော အာဝုသော, ဘော ဂေါတမ, ပဋိဇာနာသီ”တိ။ ဘဂဝတ အာဟ –

“မာဒိသာ ဝေ ဇိနာ [ဇိနာ ဝေ မာဒိသာ (သီ. က.) ပဿ မ. နိ. ၂.၃၄၁] ဟောန္တိ ယေ ပတ္တာ အာသဝက္ခယံ။
ဇိတာ မေ ပာပကာ ဓမ္မာ၊ တသ္မာဟံ ဥပကာ ဇိနော”တိ။

ကထံ ဇိနော ကေန ဇိနောတိ ဝိသဇ္ဇနီယံ။ ကတမော ဇိနောတိ အဝိသဇ္ဇနီယံ။ ကတမော အာသဝက္ခယော, ရာဂက္ခယော ဒေါသက္ခယော မောဟက္ခယောတိ ဝိသဇ္ဇနီယံ။ ကိတ္တကော အာသဝက္ခယောတိ အဝိသဇ္ဇနီယံ။ ဣဒံ ဝိသဇ္ဇနီယဉ္စ အဝိသဇ္ဇနီယဉ္စ။

အတ္ထိ တထာဂတောတိ ဝိသဇ္ဇနီယံ။ အတ္ထိ ရူပန္တိ ဝိသဇ္ဇနီယံ။ ရူပံ တထာဂတောတိ အဝိသဇ္ဇနီယံ။ ရူပဝါ တထာဂတောတိ အဝိသဇ္ဇနီယံ။ ရူပေ တထာဂတောတိ အဝိသဇ္ဇနီယံ။ တထာဂတေ ရူပန္တိ အဝိသဇ္ဇနီယံ။ ဧဝံ အတ္ထိ ဝေဒနာ။ပေ.။ သညာ။ပေ.။ သင်္ခါရာ။ပေ.။ အတ္ထိ ဝိညာဏန္တိ ဝိသဇ္ဇနီယံ။ ဝိညာဏံ တထာဂတောတိ အဝိသဇ္ဇနီယံ။ ဝိညာဏဝါ တထာဂတောတိ အဝိသဇ္ဇနီယံ။ ဝိညာဏေ တထာဂတောတိ အဝိသဇ္ဇနီယံ။ တထာဂတေ ဝိညာဏန္တိ အဝိသဇ္ဇနီယံ။ အညတြ ရူပေန တထာဂတောတိ အဝိသဇ္ဇနီယံ။ အညတြ ဝေဒနာယ။ပေ.။ သညာယ။ပေ.။ သင်္ခါရေဟိ။ပေ.။ ဝိညာဏေန တထာဂတောတိ အဝိသဇ္ဇနီယံ။ အယံ သော တထာဂတော အရူပကော။ပေ.။ အဝေဒနကော။ပေ.။ အသညကော။ပေ.။ အသင်္ခါရကော။ပေ.။ အဝိညာဏကောတိ အဝိသဇ္ဇနီယံ။ ဣဒံ ဝိသဇ္ဇနီယဉ္စ အဝိသဇ္ဇနီယဉ္စ။

ပဿတိ ဘဂဝတ ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ ဝိသုဒ္ဓေန အတိက္ကန္တမာနုသကေန သတ္တေ စဝမာနေ ဥပပဇ္ဇမာနေ ဧဝံ သဗ္ဗံ။ပေ.။ ယထာကမ္မူပဂေ သတ္တေ ပဇာနာတီတိ ဝိသဇ္ဇနီယံ။ ကတမေ သတ္တာ, ကတမော တထာဂတောတိ အဝိသဇ္ဇနီယံ။ ဣဒံ ဝိသဇ္ဇနီယဉ္စ အဝိသဇ္ဇနီယဉ္စ။

အတ္ထိ တထာဂတောတိ ဝိသဇ္ဇနီယံ။ အတ္ထိ တထာဂတော ပရံ မရဏာတိ အဝိသဇ္ဇနီယံ။ ဣဒံ ဝိသဇ္ဇနီယဉ္စ အဝိသဇ္ဇနီယဉ္စ။

၁၂၀. တတ္ထ ကတမံ ကမ္မံ?

‘‘အနုတ္တရေနာဓိပန္နဿ ၊ ဇဟတော မာနုသံ ဘဝံ။
ကိံ ဟိ တဿ သကံ ဟောတိ၊ ကိဉ္စ အာဒာယ ဂစ္ဆတိ။
ကိဉ္စဿ အနုဂံ ဟောတိ၊ ဆာယာဝ အနပာယိနီ။

‘‘ဥဘော ပုညဉ္စ ပာပဉ္စ၊ ယံ မစ္စော ကုရုတေ ဣဓ။
တဉှိ တဿ သကံ ဟောတိ၊ တံဝ [တဉ္စ (သီ. က.) ပဿ သံ. နိ. ၁.၁၃၅] အာဒာယ ဂစ္ဆတိ။
တံဝဿ အနုဂံ ဟောတိ၊ ဆာယာဝ အနပာယိနီ’’တိ။

ဣဒံ ကမ္မံ။

‘‘ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဗာလံ ပီဌသမာရူဠ္ဟံ တ မဉ္စသမာရူဠ္ဟံ တ ဆမာယံ [ဆမာယ (သီ. က.) ပဿ မ. နိ. ၃.၂၄၈] တ သေမာနံ ယာနိဿ ပုဗ္ဗေ ပာပကာနိ ကမ္မာနိ ကတာနိ ကာယေန ဒုစ္စရိတာနိ တစာယ ဒုစ္စရိတာနိ မနသာ ဒုစ္စရိတာနိ, တာနိဿ တမှိ သမယေ ဩလမ္ဗန္တိ အဇ္ဈောလမ္ဗန္တိ အဘိပ္ပလမ္ဗန္တိ။ သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, မဟတံ ပဗ္ဗတကူဋာနံ ဆာယာ သာယန္ဟသမယံ ပထဝိယံ ဩလမ္ဗန္တိ အဇ္ဈောလမ္ဗန္တိ အဘိပ္ပလမ္ဗန္တိ။ ဧဝမေဝ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဗာလံ ပီဌသမာရူဠ္ဟံ တ မဉ္စသမာရူဠ္ဟံ တ ဆမာယံ တ သေမာနံ ယာနိဿ ပုဗ္ဗေ ပာပကာနိ ကမ္မာနိ ကတာနိ ကာယေန ဒုစ္စရိတာနိ တစာယ ဒုစ္စရိတာနိ မနသာ ဒုစ္စရိတာနိ, တာနိဿ တမှိ သမယေ ဩလမ္ဗန္တိ အဇ္ဈောလမ္ဗန္တိ အဘိပ္ပလမ္ဗန္တိ။ တတြ, ဘိက္ခဝေ, ဗာလဿ ဧဝံ ဟောတိ ‘အကတံ ဝတ မေ ကလျာဏံ, အကတံ ကုသလံ, အကတံ ဘီရုတ္တာဏံ။ ကတံ ပာပံ, ကတံ လုဒ္ဒံ, ကတံ ကိဗ္ဗိသံ, ယာဝတာ ဘော အကတကလျာဏာနံ အကတကုသလာနံ အကတဘီရုတ္တာဏာနံ ကတပာပာနံ ကတလုဒ္ဒာနံ ကတကိဗ္ဗိသာနံ ဂတိ, တံ ဂတိံ ပေစ္စ ဂစ္ဆာမီ’တိ, သော သောစတိ ကိလမတိ ပရိဒေဝတိ ဥရတ္တာဠိံ ကန္ဒတိ သမ္မောဟံ အာပဇ္ဇတိ’’တိ။

‘‘ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ပဏ္ဍိတံ ပီဌသမာရူဠ္ဟံ တ မဉ္စသမာရူဠ္ဟံ တ ဆမာယံ တ သေမာနံ ယာနိဿ ပုဗ္ဗေ ကလျာဏာနိ ကမ္မာနိ ကတာနိ ကာယေန သုစရိတာနိ တစာယ သုစရိတာနိ မနသာ သုစရိတာနိ, တာနိဿ တမှိ သမယေ ဩလမ္ဗန္တိ အဇ္ဈောလမ္ဗန္တိ အဘိပ္ပလမ္ဗန္တိ။ သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, မဟတံ ပဗ္ဗတကူဋာနံ ဆာယာ သာယန္ဟသမယံ ပထဝိယံ ဩလမ္ဗန္တိ အဇ္ဈောလမ္ဗန္တိ အဘိပ္ပလမ္ဗန္တိ။ ဧဝမေဝ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဏ္ဍိတံ ပီဌသမာရူဠ္ဟံ တ မဉ္စသမာရူဠ္ဟံ တ ဆမာယံ တ သေမာနံ ယာနိဿ ပုဗ္ဗေ ကလျာဏာနိ ကမ္မာနိ ကတာနိ ကာယေန သုစရိတာနိ တစာယ သုစရိတာနိ မနသာ သုစရိတာနိ, တာနိဿ တမှိ သမယေ ဩလမ္ဗန္တိ အဇ္ဈောလမ္ဗန္တိ အဘိပ္ပလမ္ဗန္တိ။ တတြ, ဘိက္ခဝေ, ပဏ္ဍိတဿ ‘ဧဝံ ဟောတိ အကတံ ဝတ မေ ပာပံ , အကတံ လုဒ္ဒံ, အကတံ ကိဗ္ဗိသံ။ ကတံ ကလျာဏံ, ကတံ ကုသလံ, ကတံ ဘီရုတ္တာဏံ, ယာဝတာ ဘော အကတပာပာနံ အကတလုဒ္ဒာနံ အကတကိဗ္ဗိသာနံ ကတကလျာဏာနံ ကတကုသလာနံ ကတဘီရုတ္တာဏာနံ ဂတိ, တံ ဂတိံ ပေစ္စ ဂစ္ဆာမီ’တိ, သော န သောစတိ န ကိလမတိ န ပရိဒေဝတိ န ဥရတ္တာဠိံ ကန္ဒတိ န သမ္မောဟံ အာပဇ္ဇတိ, ‘ကတံ မေ ပုညံ, အကတံ ပာပံ, ယာ ဘဝိဿတိ ဂတိ အကတပာပဿ အကတလုဒ္ဒဿ အကတကိဗ္ဗိသဿ ကတပုညဿ ကတကုသလဿ ကတဘီရုတ္တာဏဿ, တံ ပေစ္စ ဘဝေ ဂတိံ ပစ္စနုဘဝိဿာမီ’တိ ဝိပ္ပဋိသာရော န ဇာယတိ။ အဝိပ္ပဋိသာရိနော ခော, ဘိက္ခဝေ, ဣတ္ထိယာ တ ပုရိသဿ တ ဂိဟိနော တ ပဗ္ဗဇိတဿ တ ဘဒ္ဒကံ မရဏံ ဘဒ္ဒိကာ ကာလင်္ကိရိယာတိ ဝဒာမိ’’တိ။ ဣဒံ ကမ္မံ။

‘‘တီဏိမာနိ , ဘိက္ခဝေ, ဒုစ္စရိတာနိ။ ကတမာနိ တီဏိ, ကာယဒုစ္စရိတံ ဝစီဒုစ္စရိတံ မနောဒုစ္စရိတံ။ ဣမာနိ ခော, ဘိက္ခဝေ, တီဏိ ဒုစ္စရိတာနိ။ တီဏိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, သုစရိတာနိ။ ကတမာနိ တီဏိ? ကာယသုစရိတံ ဝစီသုစရိတံ မနောသုစရိတံ။ ဣမာနိ ခော, ဘိက္ခဝေ, တီဏိ သုစရိတာနိ။ ဣဒံ ကမ္မံ။

တတ္ထ ကတမော ဝိပါကော?

‘‘လာဘာ တေ, ဘိက္ခဝေ, သုလဒ္ဓံ တေ, ဘိက္ခဝေ, ခဏော တေ, ဘိက္ခဝေ, ပဋိလဒ္ဓော ဗြဟ္မစရိယဝာသာယ။ ဒိဋ္ဌာ မယာ, ဘိက္ခဝေ, ဆ ဖဿာယတနိကာ နာမ နိရယာ။ တတ္ထ ယံ ကိဉ္စိ စက္ခုနာ ရူပံ ပဿတိ အနိဋ္ဌရူပံယေဝ ပဿတိ, နော ဣဋ္ဌရူပံ။ အကန္တရူပံယေဝ ပဿတိ, နော ကန္တရူပံ။ အမနာပရူပံယေဝ ပဿတိ, နော မနာပရူပံ။

ယံ ကိဉ္စိ သောတေန သဒ္ဒံ သုဏာတိ။ပေ.။ ဃာနေန။ပေ.။ ဇိဝှာယ။ပေ.။ ကာယေန။ပေ.။ ယံ ကိဉ္စိ မနသာ ဓမ္မံ ဝိဇာနာတိ အနိဋ္ဌဓမ္မံယေဝ ဝိဇာနာတိ, နော ဣဋ္ဌဓမ္မံ။ အကန္တဓမ္မံယေဝ ဝိဇာနာတိ, နော ကန္တဓမ္မံ။ အမနာပဓမ္မံယေဝ ဝိဇာနာတိ, နော မနာပဓမ္မံ။ လာဘာ တေ, ဘိက္ခဝေ, သုလဒ္ဓံ တေ, ဘိက္ခဝေ, ခဏော တေ, ဘိက္ခဝေ, ပဋိလဒ္ဓေ ဗြဟ္မစရိယဝါသာယ။

"ဒိဋ္ဌာ မယာ, ဘိက္ခဝေ, ဆ ဖဿာယတနိကာ နာမ သဂ္ဂါ။ တတ္ထ ယံ ကိဉ္စိ စက္ခုနာ ရူပံ ပဿတိ ဣဋ္ဌရူပံယေဝ ပဿတိ, နော အနိဋ္ဌရူပံ။ ကန္တရူပံယေဝ ပဿတိ, နော အကန္တရူပံ။ မနာပရူပံယေဝ ပဿတိ, နော အမနာပရူပံ။ ယံ ကိဉ္စိ သောတေန သဒ္ဒံ သုဏာတိ။ပေ.။ ဃာနေန ။ပေ.။ ဇိဝှာယ။ပေ.။ ကာယေန။ပေ.။ မနသာ ဓမ္မံ ဝိဇာနာတိ ဣဋ္ဌဓမ္မံယေဝ ဝိဇာနာတိ, နော အနိဋ္ဌဓမ္မံ။ ကန္တဓမ္မံယေဝ ဝိဇာနာတိ, နော အကန္တဓမ္မံ။ မနာပဓမ္မံယေဝ ဝိဇာနာတိ, နော အမနာပဓမ္မံ။ လာဘာ တေ, ဘိက္ခဝေ, သုလဒ္ဓံ တေ, ဘိက္ခဝေ, ခဏော တေ, ဘိက္ခဝေ, ပဋိလဒ္ဓေ ဗြဟ္မစရိယဝါသာယာ"တိ။ အယံ ဝိပာကော။

"သဉ္ဇိဝဿသဟဿာနိ, ပရိပုဏ္ဏာနိ သဗ္ဗသော။
နိရယေ ပစ္စမာနာနံ [ပစ္စမာနဿ (က.) ပဿ ပေ. ဝ. ၈၀၂] ၊ ကဒါ အန္တော ဘဝိဿတိ။

"နတ္ထိ အန္တော ကုတော အန္တော၊ န အန္တော ပဋိဒိဿတိ [ပဋိဒိဿတိ (သီ.) ဇာ. ၁.၄.၅၅] ။
တဒါ ဟိ ပကတံ ပာပံ, တုယှံ မယှဉ္စ မာရိသာ"တိ။

အယံ ဝိပာကော။

၁၂၁. တတ္ထ ကတမံ ကမ္မဉ္စ ဝိပာကော စ?

"အဓမ္မစာရီ ဟိ နရော ပမတ္တော၊ ယဟိံ ယဟိံ ဂစ္ဆတိ ဒုဂ္ဂတိံ ယော။
သော နံ အဓမ္မော စရိတော ဟနာတိ၊ သယံ ဂဟီတော ယထာ ကဏှသပ္ပော။

"န ဟိ [ပဿ ထေရဂာ. ၃၀၄] ဓမ္မော အဓမ္မော စ၊ ဥဘော သမဝိပာကိနော။
အဓမ္မော နိရယံ နေတိ၊ ဓမ္မော ပာပေတိ သုဂ္ဂတိ"န္တိ။

ဣဒံ ကမ္မဉ္စ ဝိပာကော စ။

"မာ, ဘိက္ခဝေ, ပုညာနံ ဘာယိတ္ထ, သုခဿေတံ, ဘိက္ခဝေ, အဓိဝစနံ ဣဋ္ဌဿ ကန္တဿ ပိယဿ မနာပဿ ယဒိဒံ ပုညာနိ။ အဘိဇာနာမိ ခော ပနာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဒီဃရတ္တံ ကတာနံ ပုညာနံ ဣဋ္ဌံ [ဒီဃရတ္တံ ဣဋ္ဌံ (သီ. က.) ပဿ ဣတိဝု. ၂၂] ကန္တံ ပိယံ မနာပံ ဝိပာကံ ပစ္စနုဘူတံ, သတ္တ ဝဿာနိ မေတ္တစိတ္တံ ဘာဝေတွာ သတ္တ သံဝဋ္ဋဝိဝဋ္ဋကပ္ပေ န ဣမံ [န ယိမံ (ဣတိဝု. ၂၂)] လောကံ ပုနရာဂမာသိံ။ သံဝဋ္ဋမာနေ သုဒါဟံ, ဘိက္ခဝေ, ကပ္ပေ အာဘဿရူပဂေ ဟောမိ။ ဝိဝဋ္ဋမာနေ ကပ္ပေ သုညံ ဗြဟ္မဝိမာနံ ဥပပဇ္ဇာမိ။ တတြ သုဒါဟံ [သုဒံ (ဣတိဝု. ၂၂)], ဘိက္ခဝေ, ဗြဟ္မာ ဟောမိ မဟာဗြဟ္မာ အဘိဘူ အနဘိဘူတော အညဒတ္ထုဒသော ဝသဝတ္တီ။ ဆတ္တိံသက္ခတ္တုံ ခော ပနာဟံ, ဘိက္ခဝေ, သက္ကော အဟောသိံ ဒေဝါနမိန္ဒော, အနေကသတက္ခတ္တုံ ရာဇာ အဟောသိံ စက္ကဝတ္တီ [စက္ကဝတ္တိ (က.)] ဓမ္မိကော ဓမ္မရာဇာ စာတုရန္တော ဝိဇိတာဝီ ဇနပဒတ္ထာဝရိယပ္ပတ္တော သတ္တရတနသမန္နာဂတော, ကော ပန ဝါဒော ပဒေသရဇ္ဇဿ? တဿ မယှံ, ဘိက္ခဝေ, ဧတဒဟောသိ 'ကိဿ နု ခော မေ ဣဒံ ကမ္မဿ ဖလံ, ကိဿ ကမ္မဿ ဝိပာကော, ယေနာဟံ ဧတရဟိ ဧဝံမဟိဒ္ဓိကော ဧဝံမဟာနုဘာဝေါ'တိ။ တဿ မယှံ, ဘိက္ခဝေ, ဧတဒဟောသိ 'တိဏ္ဏံ ခော မေ ဣဒံ ကမ္မာနံ ဖလံ, တိဏ္ဏံ ကမ္မာနံ ဝိပာကော။ ယေနာဟံ ဧတရဟိ ဧဝံမဟိဒ္ဓိကော ဧဝံမဟာနုဘာဝေါ'တိ။ သေယျထိဒံ, ဒါနဿ ဒမဿ သံယမဿာ"တိ။ တတ္ထ ယဉ္စ ဒါနံ ယော စ ဒမော ယော စ သံယမော, ဣဒံ ကမ္မံ။ ယော တပ္ပစ္စယာ ဝိပာကော ပစ္စနုဘူတော, အယံ ဝိပာကော။ တထာ စူဠကမ္မဝိဘင်္ဂေ ဝတ္တဗ္ဗော။

ယံ သုဘဿ မာဏဝဿ တောဒေယျပုတ္တဿ ဒေသိတံ။ တတ္ထ ယေ ဓမ္မာ အပ္ပာယုကဒီဃာယုကတာယ သံဝတ္တန္တိ ဗဟွာဗာဓအပ္ပာဗာဓတာယ အပ္ပေသက္ခမဟေသက္ခတာယ ဒုဗ္ဗဏ္ဏသုဝဏ္ဏတာယ နီစကုလိကဥစ္စကုလိကတာယ အပ္ပဘောဂမဟာဘောဂတာယ ဒုပ္ပညပညဝန္တတာယ စ သံဝတ္တန္တိ, ဣဒံ ကမ္မံ။ ယာ တတ္ထ အပ္ပာယုကဒီဃာယုကတာ။ပေ.။ ဒုပ္ပညပညဝန္တတာ, အယံ ဝိပါကော။ ဣဒံ ကမ္မဉ္စ ဝိပါကော စ။

၁၂၂. တတ္ထ ကတမံ ကုသလံ?

“ဝါစာနုရက္ခီ မနသာ သုသံဝုတော၊ ကာယေန စ နာကုသလံ ကယိရာ [အကုသလံ န ကယိရာ (သီ.) ပဿ ခ. ပ. ၂၈၁]။
ဧတေ တယော ကမ္မပထေ ဝိသောဓယေ၊ အာရာဓယေ မဂ္ဂမိသိပ္ပဝေဒိတ”န္တိ။

ဣဒံ ကုသလံ။

“ယဿ ကာယေန ဝါစာယ၊ မနသာ နတ္ထိ ဒုက္ကဋံ။
သံဝုတံ တီဟိ ဌာနေဟိ၊ တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏ”န္တိ။

ဣဒံ ကုသလံ။

“တီဏိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, ကုသလမူလာနိ။ ကတမာနိ တီဏိ? အလောဘော ကုသလမူလံ, အဒေါသော ကုသလမူလံ, အမောဟော ကုသလမူလံ။ ဣမာနိ ခော, ဘိက္ခဝေ, တီဏိ ကုသလမူလာနိ။ ဣဒံ ကုသလံ။ “ဝိဇ္ဇာ, ဘိက္ခဝေ [ဝိဇ္ဇာ စ ခော ဘိက္ခဝေ (သံယုတ္တနိကာယေ)], ပုဗ္ဗင်္ဂမာ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ သမာပတ္တိယာ အနုဒေဝ [အန္ဝဒေဝ (သီ. က.), သွာဒိကဏ္ဍေ (မောဂ္ဂလ္လာနေ) ၁၁ သုတ္တံ ပဿိတဗ္ဗံ] ဟိရီ ဩတ္တပ္ပဉ္စာ”တိ။ ဣဒံ ကုသလံ။

တတ္ထ ကတမံ အကုသလံ?

“ယဿ အစ္စန္တဒုဿီလျံ၊ မာလုဝါ သာလမိဝေါတ္ထတံ။
ကရောတိ သော တထတ္တာနံ၊ ယထာ နံ ဣစ္ဆတီ ဒိသော”တိ။

ဣဒံ အကုသလံ။

“အတ္တနာ ဟိ ကတံ ပါပံ၊ အတ္တဇံ အတ္တသမ္ဘဝံ။
အဘိမတ္ထတိ [အဘိမန္ထတိ (သီ.) ပဿ ခ. ပ. ၁၆၁] ဒုမ္မေဓံ၊ ဝဇိရံဝသ္မမယံ မဏိ”န္တိ။

ဣဒံ အကုသလံ။

“ဒသ ကမ္မပထေ နိသေဝိယ၊ အကုသလာကုသလေဟိ ဝိဝဇ္ဇိတာ။
ဂရဟာ စ ဘဝန္တိ ဒေဝတေ၊ ဗာလမတီ နိရယေသု ပစ္စရေ”တိ။

ဣဒံ အကုသလံ။

“တီဏိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, အကုသလမူလာနိ [ပဿ အ. နိ. ၃.၇၀], ကတမာနိ တီဏိ? လောဘော အကုသလမူလံ, ဒေါသော အကုသလမူလံ, မောဟော အကုသလမူလံ။ ဣမာနိ ခော, ဘိက္ခဝေ, တီဏိ အကုသလမူလာနီ”။ ဣဒံ အကုသလံ။

တတ္ထ ကတမံ ကုသလဉ္စ အကုသလဉ္စ?

“ယာဒိသံ [သံ. နိ. ၁.၂၅၆] ဝပတေ ဗီဇံ၊ တာဒိသံ ဟရတေ ဖလံ။

ကလျာဏကာရီ ကလျာဏံ၊ ပာပကာရီ စ ပာပက”န္တိ။

တတ္ထ ယံ အာဟ “ကလျာဏကာရီ ကလျာဏ”န္တိ, ဣဒံ ကုသလံ။ ယံ အာဟ “ပာပကာရီ စ ပာပက”န္တိ, ဣဒံ အကုသလံ။ ဣဒံ ကုသလဉ္စ အကုသလဉ္စ။

“သုခေန ကမ္မေန ဝဇန္တိ သုဂ္ဂတိံ၊ အပာယဘူမိံ အသုခေန ကမ္မုနာ။
ခယာ စ ကမ္မဿ ဝိမုတ္တစေတသော၊ နိဗ္ဗန္တိ တေ ဇောတိရိဝိန္ဓနက္ခယာ”။

တတ္ထ ယံ အာဟ “သုခေန ကမ္မေန ဝဇန္တိ သုဂ္ဂတိ”န္တိ, ဣဒံ ကုသလံ။ ယံ အာဟ “အပာယဘူမိံ အသုခေန ကမ္မုနာ”တိ, ဣဒံ အကုသလံ။ ဣဒံ ကုသလဉ္စ အကုသလဉ္စ။

၁၂၃. တတ္ထ ကတမံ အနုညာတံ?

“ယထာပိ ဘမရော ပုပ္ဖံ၊ ဝဏ္ဏဂန္ဓမဟေဌယံ [ဝဏ္ဏဂန္ဓံ အဟေဌယံ (သီ.) ပဿ ဓ. ပ. ၄၉] ။
ပလေတိ [ပဠေတိ (က.)] ရသမာဒါယ၊ ဧဝံ ဂါမေ မုနီ စရေ”တိ။

ဣဒံ အနုညာတံ။

“တီဏိမာနိ , ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခူနံ ကရဏီယာနိ။ ကတမာနိ တီဏိ, ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ပာတိမောက္ခသံဝရသံဝုတော ဝိဟရတိ အာစာရဂောစရသမ္ပန္နော အဏုမတ္တေသု ဝဇ္ဇေသု ဘယဒဿာဝီ, သမာဒါယ သိက္ခတိ သိက္ခာပဒေသု, ကာယကမ္မဝစီကမ္မေန သမန္နာဂတော ကုသလေန ပရိသုဒ္ဓာဇီဝော။ အာရဒ္ဓဝီရိယော ခော ပန ဟောတိ ထာမဝာ ဒဠှပရက္ကမော အနိက္ခိတ္တဓုရော အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ပဟာနာယ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ဘာဝနာယ သစ္ဆိကိရိယာယ။ ပညဝါ ခော ပန ဟောတိ ဥဒယတ္ထဂါမိနိယာ ပညာယ သမန္နာဂတော အရိယာယ နိဗ္ဗေဓိကာယ သမ္မာ ဒုက္ခက္ခယဂါမိနိယာ။ ဣမာနိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခူနံ တီဏိ ကရဏီယာနီ”တိ။ ဣဒံ အနုညာတံ။

“ဒသယိမေ [ဒသ ဣမေ (သီ. က.) ပဿ အ. နိ. ၁၀.၄၈] , ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မာ ပဗ္ဗဇိတေန အဘိဏှံ ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗာ။ ကတမေ ဒသ? ‘ဝေဝဏ္ဏိယမှိ အဇ္ဈုပဂတော’တိ ပဗ္ဗဇိတေန အဘိဏှံ ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗံ။ပေ.။ ဣမေ ခော ဘိက္ခဝေ ဒသ ဓမ္မာ ပဗ္ဗဇိတေန အဘိဏှံ ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗာ”တိ။ ဣဒံ အနုညာတံ။

“တီဏိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, ကရဏီယာနိ။ ကတမာနိ တီဏိ? ကာယသုစရိတံ ဝစီသုစရိတံ မနောသုစရိတန္တိ။ ဣမာနိ ခော, ဘိက္ခဝေ, တီဏိ ကရဏီယာနီ”တိ။ ဣဒံ အနုညာတံ။

တတ္ထ ကတမံ ပဋိက္ခိတ္တံ?

“နတ္ထိ ပုတ္တသမံ ပေမံ၊ နတ္ထိ ဂောသမိတံ [ဂေဏသမံ (က.) ပဿ သံ. နိ. ၁.၁၃] ဓနံ။
နတ္ထိ သူရိယသမာ [သုရိယသမာ (သီ.)] အာဘာ၊ သမုဒ္ဒပရမာ သရာ”တိ။

ဘဂဝါ အာဟ –

“နတ္ထိ အတ္တသမံ ပေမံ၊ နတ္ထိ ဓညသမံ ဓနံ။
နတ္ထိ ပညာသမာ အာဘာ၊ ဝုဋ္ဌိဝေ ပရမာ သရာ”တိ။

ဧတ္ထ ယံ ပုရိမကံ, ဣဒံ ပဋိက္ခိတ္တံ။

“တီဏိမာနိ , ဘိက္ခဝေ အကရဏီယာနိ။ ကတမာနိ တီဏိ? ကာယဒုစ္စရိတံ ဝစီဒုစ္စရိတံ မနောဒုစ္စရိတန္တိ။ ဣမာနိ ခော, ဘိက္ခဝေ, တီဏိ အကရဏီယာနီ”တိ။ ဣဒံ ပဋိက္ခိတ္တံ။

၁၂၄. တတ္ထ ကတမံ အနုညာတဉ္စ ပဋိက္ခိတ္တဉ္စ?

“ကိံသူဓ ဘီတာ ဇနတာ အနေကာ၊ မဂ္ဂေ စနေကာယတနာ ပဝုတ္တော [စနေကာယတနပ္ပဝုတ္တာ (သံ. နိ. ၁.၇၅)]။
ပုစ္ဆာမိ တံ ဂေါတမ ဘူရိပညာ၊ ကိသ္မိံ ဌိတော ပရလောကံ န ဘာယေတိ။

“တစံ မနဉ္စ ပဏိဓာယ သမ္မာ၊ ဝါစံ ဘူမိကံ အကုဗ္ဗမာနော။
ဗဟွန္နပါနံ ဃရမာဝသန္တော၊ သဒ္ဓော မုဒူ သံဝိဘာဂီ ဝဒညူ။
ဧတေသု ဓမ္မေသု ဌိတော စတူသု၊ ဓမ္မေ ဌိတော ပရလောကံ န ဘာယေ”တိ။

တတ္ထ ယံ အာဟ “တစံ မနဉ္စ ပဏိဓာယ သမ္မာ”တိ, ဣဒံ အနုညာတံ။ “ဝါစံ ဘူမိကံ အကုဗ္ဗမာနော”တိ, ဣဒံ ပဋိက္ခိတ္တံ။ “ဗဟွန္နပါနံ ဃရမာဝသန္တော, သဒ္ဓော မုဒူ သံဝိဘာဂီ ဝဒညူ။ ဧတေသု ဓမ္မေသု ဌိတော စတူသု, ဓမ္မေ ဌိတော ပရလောကံ န ဘာယေ”တိ, ဣဒံ အနုညာတံ။ ဣဒံ အနုညာတဉ္စ ပဋိက္ခိတ္တဉ္စ။

“သဗ္ဗပါပဿ အကရဏံ၊ ကုသလဿ ဥပသမ္ပဒါ။
သစိတ္တပရိယောဒပနံ၊ ဧတံ ဗုဒ္ဓါနသာသန”န္တိ။

တတ္ထ ယံ အာဟ “သဗ္ဗပါပဿ အကရဏ”န္တိ, ဣဒံ ပဋိက္ခိတ္တံ, ယံ အာဟ “ကုသလဿ ဥပသမ္ပဒါ”တိ, ဣဒံ အနုညာတံ။ ဣဒံ အနုညာတဉ္စ ပဋိက္ခိတ္တဉ္စ။

“ကာယသမာစာရမ္ပာဟံ, ဒေဝါနမိန္ဒ, ဒုဝိဓေန ဝဒါမိ သေဝိတဗ္ဗမ္ပိ အသေဝိတဗ္ဗမ္ပိ။ ဝစီသမာစာရမ္ပာဟံ , ဒေဝါနမိန္ဒ , ဒုဝိဓေန ဝဒါမိ သေဝိတဗ္ဗမ္ပိ အသေဝိတဗ္ဗမ္ပိ။ မနောသမာစာရမ္ပာဟံ ဒေဝါနမိန္ဒ, ဒုဝိဓေန ဝဒါမိ။ပေ.။ ပရိယေသနမ္ပာဟံ, ဒေဝါနမိန္ဒ, ဒုဝိဓေန ဝဒါမိ သေဝိတဗ္ဗမ္ပိ အသေဝိတဗ္ဗမ္ပိ”။

“ကာယသမာစာရမ္ပာဟံ, ဒေဝါနမိန္ဒ, ဒုဝိဓေန ဝဒါမိ သေဝိတဗ္ဗမ္ပိ အသေဝိတဗ္ဗမ္ပီ”တိ ဣတိ ခေါ ပနေတံ ဝုတ္တံ, ကိဉ္စေတံ ပဋိစ္စ ဝုတ္တံ။ ယထာရူပဉ္စ ခေါ ကာယသမာစာရံ သေဝတော အကုသလာ ဓမ္မာ အဘိဝဍ္ဎန္တိ, ကုသလာ ဓမ္မာ ပရိဟာယန္တိ, ဧဝရူပေါ ကာယသမာစာရော န သေဝိတဗ္ဗော။ တတ္ထ ယံ ဇညာ ကာယသမာစာရံ “ဣမံ [ဣဒံ (က.) ပဿ ဒီ. နိ. ၂.၃၆၄] ခေါ မေ ကာယသမာစာရံ သေဝတော အကုသလာ ဓမ္မာ ပရိဟာယန္တိ, ကုသလာ ဓမ္မာ အဘိဝဍ္ဎန္တီ”တိ, ဧဝရူပေါ ကာယသမာစာရော သေဝိတဗ္ဗော။ “ကာယသမာစာရမ္ပာဟံ ဒေဝါနမိန္ဒ, ဒုဝိဓေန ဝဒါမိ သေဝိတဗ္ဗမ္ပိ အသေဝိတဗ္ဗမ္ပီ”တိ ဣတိ ယံ တံ ဝုတ္တံ, ဣဒမေတံ ပဋိစ္စ ဝုတ္တံ။ “ဝစီသမာစာရံ။ပေ.။ “ပရိယေသနမ္ပာဟံ, ဒေဝါနမိန္ဒ, ဒုဝိဓေန ဝဒါမိ သေဝိတဗ္ဗမ္ပိ အသေဝိတဗ္ဗမ္ပီ”တိ ဣတိ ခေါ ပနေတံ ဝုတ္တံ, ကိဉ္စေတံ ပဋိစ္စ ဝုတ္တံ။ ယထာရူပဉ္စ ခေါ ပရိယေသနံ သေဝတော အကုသလာ ဓမ္မာ အဘိဝဍ္ဎန္တိ, ကုသလာ ဓမ္မာ ပရိဟာယန္တိ, ဧဝရူပါ ပရိယေသနာ န သေဝိတဗ္ဗာ။ တတ္ထ ယံ ဇညာ ပရိယေသနံ “ဣမံ ခေါ မေ ပရိယေသနံ သေဝတော အကုသလာ ဓမ္မာ ပရိဟာယန္တိ, ကုသလာ ဓမ္မာ အဘိဝဍ္ဎန္တီ”တိ, ဧဝရူပါ ပရိယေသနာ သေဝိတဗ္ဗာ။ “ပရိယေသနမ္ပာဟံ, ဒေဝါနမိန္ဒ, ဒုဝိဓေန ဝဒါမိ သေဝိတဗ္ဗမ္ပိ အသေဝိတဗ္ဗမ္ပီ”တိ ဣတိ ယံ တံ ဝုတ္တံ, ဣဒမေတံ ပဋိစ္စ ဝုတ္တံ။

တတ္ထ ယံ အာဟ “သေဝိတဗ္ဗမ္ပီ”တိ, ဣဒံ အနုညာတံ။ ယံ အာဟ “န သေဝိတဗ္ဗမ္ပီ”တိ, ဣဒံ ပဋိက္ခိတ္တံ။ ဣဒံ အနုညာတဉ္စ ပဋိက္ခိတ္တဉ္စ။

၁၇၀. တတ္ထ ကတမော ထဝေါ?

“မဂ္ဂါနဋ္ဌင်္ဂိကော [ပဿ ဓ. ပ. ၂၇၃] သေဋ္ဌော၊ သစ္စာနံ စတုရော ပဒါ။
ဝိရာဂေါ သေဋ္ဌော ဓမ္မာနံ၊ ဒ္ဝိပဒါနဉ္စ စက္ခုမာ”တိ။

အယံ ထဝေါ။

“တီဏိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, အဂ္ဂါနိ။ ကတမာနိ တီဏိ? ယာဝတာ, ဘိက္ခဝေ, သတ္တာ အပဒါ ဝါ ဒွိပဒါ ဝါ စတုပ္ပဒါ ဝါ ဗဟုပ္ပဒါ ဝါ ရူပိနော ဝါ အရူပိနော ဝါ သညိနော ဝါ အသညိနော ဝါ နေဝသညီနာသညိနော ဝါ, တထာဂတော တေသံ အဂ္ဂမက္ခာယတိ သေဋ္ဌမက္ခာယတိ ပဝရမက္ခာယတိ , ယဒိဒံ အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ။ ယာဝတာ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မာနံ [အ. နိ. ၄.၃၄; ဣတိဝု. ၉၀ ပဿိတဗ္ဗံ] ပဏ္ဏတ္တိသင်္ခတာနံ ဝါ အသင်္ခတာနံ ဝါ, ဝိရာဂေါ တေသံ ဓမ္မာနံ အဂ္ဂမက္ခာယတိ သေဋ္ဌမက္ခာယတိ ပဝရမက္ခာယတိ, ယဒိဒံ မဒနိမ္မဒနော။ပေ.။ နိရောဓော နိဗ္ဗာနံ။ ယာဝတာ, ဘိက္ခဝေ, သင်္ဃာနံ ပဏ္ဏတ္တိ ဂဏာနံ ပဏ္ဏတ္တိ မဟာဇနသန္နိပါတာနံ ပဏ္ဏတ္တိ, တထာဂတသာဝကသင်္ဃော တေသံ အဂ္ဂမက္ခာယတိ သေဋ္ဌမက္ခာယတိ ပဝရမက္ခာယတိ, ယဒိဒံ စတ္တာရိ ပုရိသယုဂါနိ အဋ္ဌ ပုရိသပုဂ္ဂလာ။ပေ.။ ပုညက္ခေတ္တံ လောကဿာ”တိ။

“သဗ္ဗလောကုတ္တရော သတ္ထာ၊ ဓမ္မော စ ကုသလက္ခတော [ကုသလမက္ခတော (က.)] ။
ဂဏော စ နရသီဟဿ၊ တာနိ တီဏိ ဝိသိဿရေ။

“သမဏပဒုမသဉ္စယော ဂဏော၊ ဓမ္မဝရော စ ဝိဒူနံ သက္ကတော။
နရဝရဒမကော စ စက္ခုမာ၊ တာနိ တီဏိ လောကဿ ဥတ္တရိ။

“သတ္ထာ စ အပ္ပဋိသမော၊ ဓမ္မော စ သဗ္ဗော နိရုပဒ္ဒဝေါ။
အရိယော စ ဂဏဝရော၊ တာနိ ခလု ဝိသိဿရေ တီဏိ။

“သစ္စနာမော ဇိနော ခေမော သဗ္ဗာဘိဘူ၊ သစ္စဓမ္မော နတ္ထညော တဿ ဥတ္တရိ။
အရိယသင်္ဃော နိစ္စံ ဝိညူနံ ပူဇိတော၊ တာနိ တီဏိ လောကဿ ဥတ္တရိ။

“ကောယန် ဇာတိခယန္တဒဿီ၊ မဂ္ဂံ ပဇာနာတိ ဟိတာနုကမ္ပီ။
ဧတေန မဂ္ဂေန တရိံသု ပုဗ္ဗေ၊ တရိဿန္တိ ယေ စ [ယေ စာပိ (သီ. က.) ပဿ သံ. နိ. ၅.၃၈၄] တရန္တိ ဩဃံ။

“တံ တာဒိသံ ဒေဝမနုဿသေဋ္ဌံ။
သတ္တာ နမဿန္တိ ဝိသုဒ္ဓိပေက္ခာ”တိ။

အယံ ထေရော။

တတ္ထ လောကိယံ သုတ္တံ ဒွီဟိ သုတ္တေဟိ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗံ သံကိလေသဘာဂိယေန စ တသနာဘာဂိယေန စ။ လောကုတ္တရံပိ သုတ္တံ တီဟိ သုတ္တေဟိ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗံ ဒဿနဘာဂိယေန စ ဘာဝနာဘာဂိယေန စ အသေက္ခဘာဂိယေန စ။ လောကိယဉ္စ လောကုတ္တရဉ္စ။ ယသ္မိံ သုတ္တေ ယံ ယံ ပဒံ ဒိဿတိ သံကိလေသဘာဂိယံ ဝါ တသနာဘာဂိယံ ဝါ, တေန တေန လောကိယန္တိ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗံ, ဒဿနဘာဂိယံ ဝါ ဘာဝနာဘာဂိယံ ဝါ အသေက္ခဘာဂိယံ ဝါ ယံ ယံ ပဒံ ဒိဿတိ တေန တေန လောကုတ္တရန္တိ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗံ။

တသနာဘာဂိယံ သုတ္တံ သံကိလေသဘာဂိယဿ သုတ္တဿ နိဂ္ဃာတာယ, ဒဿနဘာဂိယံ သုတ္တံ တသနာဘာဂိယဿ သုတ္တဿ နိဂ္ဃာတာယ, ဘာဝနာဘာဂိယံ သုတ္တံ ဒဿနဘာဂိယဿ သုတ္တဿ ပဋိနိဿဂ္ဂါယ, အသေက္ခဘာဂိယံ သုတ္တံ ဘာဝနာဘာဂိယဿ သုတ္တဿ ပဋိနိဿဂ္ဂါယ, အသေက္ခဘာဂိယံ သုတ္တံ ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရတ္ထံ။

လောကုတ္တရံ သုတ္တံ သတ္တာဓိဋ္ဌာနံ ဆဗ္ဗီသတိယာ ပုဂ္ဂလေဟိ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗံ, တေ တီဟိ သုတ္တေဟိ သမန္ဝေသိတဗ္ဗာ ဒဿနဘာဂိယေန ဘာဝနာဘာဂိယေန အသေက္ခဘာဂိယေန စာတိ။

တတ္ထ ဒဿနဘာဂိယံ သုတ္တံ ပဉ္စဟိ ပုဂ္ဂလေဟိ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗံ ဧကဗီဇိနာ ကောလံကောလေန သတ္တက္ခတ္တုပရမေန သဒ္ဓါနုသာရိနာ ဓမ္မာနုသာရိနာ စာတိ, ဒဿနဘာဂိယံ သုတ္တံ ဣမေဟိ ပဉ္စဟိ ပုဂ္ဂလေဟိ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗံ။ ဘာဝနာဘာဂိယံ သုတ္တံ ဒွါဒသဟိ ပုဂ္ဂလေဟိ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗံ သကဒါဂါမိဖလသစ္ဆိကိရိယာယ ပဋိပန္နေန, သကဒါဂါမိနာ, အနာဂါမိဖလသစ္ဆိကိရိယာယ ပဋိပန္နေန, အနာဂါမိနာ , အန္တရာ ပရိနိဗ္ဗာယိနာ, ဥပဟစ္စ ပရိနိဗ္ဗာယိနာ, အသင်္ခါရပရိနိဗ္ဗာယိနာ, သသင်္ခါရပရိနိဗ္ဗာယိနာ, ဥဒ္ဓံသောတေန အကနိဋ္ဌဂါမိနာ, သဒ္ဓါဝိမုတ္တေန, ဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တေန, ကာယသက္ခိနာ စာတိ, ဘာဝနာဘာဂိယံ သုတ္တံ ဣမေဟိ ဒွါဒသဟိ ပုဂ္ဂလေဟိ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗံ။ အသေက္ခဘာဂိယံ သုတ္တံ နဝဟိ ပုဂ္ဂလေဟိ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗံ သဒ္ဓါဝိမုတ္တေန, ပညာဝိမုတ္တေန, သုညတဝိမုတ္တေန, အနိမိတ္တဝိမုတ္တေန, အပ္ပဏိဟိတဝိမုတ္တေန, ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တေန သမသီသိနာ ပစ္စေကဗုဒ္ဓသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေဟိ စာတိ, အသေက္ခဘာဂိယံ သုတ္တံ ဣမေဟိ နဝဟိ ပုဂ္ဂလေဟိ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗံ။ ဧဝံ လောကုတ္တရံ သုတ္တံ သတ္တာဓိဋ္ဌာနံ ဣမေဟိ ဆဗ္ဗီသတိယာ ပုဂ္ဂလေဟိ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗံ။

လောကိယံ သုတ္တံ သတ္တာဓိဋ္ဌာနံ ဧကူနဝီသတိယာ ပုဂ္ဂလေဟိ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗံ။ တေ စရိတေဟိ နိဒ္ဒိဋ္ဌာ သမန္နေသိတဗ္ဗာ ကေစိ ရာဂစရိတာ, ကေစိ ဒောသစရိတာ, ကေစိ မောဟစရိတာ, ကေစိ ရာဂစရိတာ စ ဒောသစရိတာ စ, ကေစိ ရာဂစရိတာ စ မောဟစရိတာ စ, ကေစိ ဒောသစရိတာ စ မောဟစရိတာ စ, ကေစိ ရာဂစရိတာ စ ဒောသစရိတာ စ မောဟစရိတာ စ, ရာဂမုခေ ဌိတော ရာဂစရိတော, ရာဂမုခေ ဌိတော ဒောသစရိတော, ရာဂမုခေ ဌိတော မောဟစရိတော, ရာဂမုခေ ဌိတော ရာဂစရိတော စ ဒောသစရိတော စ မောဟစရိတော စ, ဒောသမုခေ ဌိတော ဒောသစရိတော, ဒောသမုခေ ဌိတော မောဟစရိတော, ဒောသမုခေ ဌိတော ရာဂစရိတော, ဒောသမုခေ ဌိတော ရာဂစရိတော စ ဒောသစရိတော စ မောဟစရိတော စ, မောဟမုခေ ဌိတော မောဟစရိတော, မောဟမုခေ ဌိတော ရာဂစရိတော မောဟမုခေ ဌိတော ဒောသစရိတော, မောဟမုခေ ဌိတော ရာဂစရိတော စ ဒောသစရိတော စ မောဟစရိတော စာတိ, လောကိယံ သုတ္တံ သတ္တာဓိဋ္ဌာနံ ဣမေဟိ ဧကူနဝီသတိယာ ပုဂ္ဂလေဟိ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗံ။

တသနာဘာဂိယံ သုတ္တံ သီလဝန္တေဟိ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗံ, တေ သီလဝန္တော ပဉ္စ ပုဂ္ဂလာ ပကတိသီလံ သမာဒါနသီလံ စိတ္တပ္ပသာဒေ သမထော ဝိပဿနာ စာတိ, တသနာဘာဂိယံ သုတ္တံ ဣမေဟိ ပဉ္စဟိ ပုဂ္ဂလေဟိ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗံ။

လောကုတ္တရံ သုတ္တံ ဓမ္မာဓိဋ္ဌာနံ တီဟိ သုတ္တေဟိ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗံ ဒဿနဘာဂိယေန ဘာဝနာဘာဂိယေန အသေက္ခဘာဂိယေန စ။

လောကိယဉ္စ လောကုတ္တရဉ္စ သတ္တာဓိဋ္ဌာနဉ္စ ဓမ္မာဓိဋ္ဌာနဉ္စ ဉာဏေန နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗံ, ဉာဏံ ပညာယ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗံ ပညိန္ဒြိယေန ပညာဗလေန အဓိပညာသိက္ခာယ ဓမ္မဝိစယသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂေန သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ တီရဏာယ သန္တီရဏာယ ဓမ္မေ ဉာဏေန အန္ဝယေ ဉာဏေန ခယေ ဉာဏေန အနုပ္ပါဒေ ဉာဏေန အနညာတညဿာမီတိန္ဒြိယေန အညိန္ဒြိယေန အညာတာဝိန္ဒြိယေန စက္ခုနာ ဝိဇ္ဇာယ ဗုဒ္ဓိယာ ဘူရိယာ မေဓာယ, ယံ ယံ တ ပန လဗ္ဘတိ, တေန တေန ပညာဓိဝစနေန နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗံ။

ဉေယ္ယံ အတီတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နေဟိ အဇ္ဈတ္တိကဗာဟိရေဟိ ဟီနပ္ပဏီတေဟိ ဒူရသန္တိကေဟိ သင်္ခတာသင်္ခတေဟိ ကုသလာကုသလာဗ္ယာကတေဟိ သဗ္ဗေပတော တ ဆဟိ အာရမ္မဏေဟိ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗံ။ ဉာဏဉ္စ ဉေယ္ယဉ္စ တဒုဘယေန နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗံ, ပညာပိ အာရမ္မဏဘူတာ ဉေယ္ယံ, ယံ ကိဉ္စိ အာရမ္မဏဘူတံ အဇ္ဈတ္တိကံ တ ဗာဟိရံ တ, သဗ္ဗံ တံ သင်္ခတေန အသင်္ခတေန စ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗံ။

ဒဿနံ ဘာဝနာ [ဒဿနာ ဘာဝနာ (သီ.)] သကဝစနံ ပရဝစနံ ဝိသဇ္ဇနီယံ အဝိသဇ္ဇနီယံ ကမ္မံ ဝိပါကောတိ သဗ္ဗတ္ထ တဒုဘယံ သုတ္တေ ယထာ နိဒ္ဒိဋ္ဌံ, တထာ ဥပဓာရယိတ္ဝာ လဗ္ဘမာနတော နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗံ, ယံ တ ပန ကိဉ္စိ ဘဂဝတာ အညတရဝစနံ ဘာသိတံ, သဗ္ဗံ တံ ယထာနိဒ္ဒိဋ္ဌံ ဓာရယိတဗ္ဗံ။

ဒုဝိဓော ဟေတု ယဉ္စ ကမ္မံ ယေ စ ကိလေသာ, သမုဒယော ကိလေသာ။ တတ္ထ ကိလေသာ သံကိလေသဘာဂိယေန သုတ္တေန နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗာ။ သမုဒယော သံကိလေသဘာဂိယေန စ တသနာဘာဂိယေန စ သုတ္တေန နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗော။ တတ္ထ ကုသလံ စတူဟိ သုတ္တေဟိ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗံ တသနာဘာဂိယေန ဒဿနဘာဂိယေန ဘာဝနာဘာဂိယေန အသေက္ခ

ဘာဂိယေန စ။ အကုသလံ သံကိလေသဘာဂိယေန သုတ္တေန နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗံ ။ ကုသလဉ္စ အကုသလဉ္စ တဒုဘယေန [တဒုဘယေဟိ (သီ.)] နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗံ။ အနညာတံ ဘဂဝတော အနညာတာယ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗံ, တံ ပဉ္စဝိဓံ သံဝရော ပဟာနံ ဘာဝနာ သစ္ဆိကိရိယာ ကပ္ပိယာနုလောမောတိ, ယံ ဒိသ္သတိ တာသု တာသု ဘူမိသု, တံ ကပ္ပိယာနုလောမေန နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗံ။ ပဋိက္ခိတ္တံ ဘဂဝတာ ပဋိက္ခိတ္တကာရဏေန နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗံ။ အနညာတဉ္စ ပဋိက္ခိတ္တဉ္စ တဒုဘယေန နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗံ။ ထဝေ ပသံသာယ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗော။ သော ပဉ္စဝိဓေန ဝေဒိတဗ္ဗော ဘဂဝတော ဓမ္မဿ အရိယသင်္ဃဿ အရိယဓမ္မာနံ သိက္ခာယ လောကိယဂုဏသမ္ပတ္တိယာတိ။ ဧဝံ ထဝေ ပဉ္စဝိဓေန နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗော။

ဣန္ဒြိယဘူမိ နဝဟိ ပဒေဟိ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗာ, ကိလေသဘူမိ နဝဟိ ပဒေဟိ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗာ, ဧဝမေတာနိ အဋ္ဌာရသ ပဒါနိ ဟောန္တိ နဝ ပဒါနိ ကုသလာနိ နဝ ပဒါနိ အကုသလာနီတိ, တထာဟိ ဝုတ္တံ "အဋ္ဌာရသ မူလပဒာ ကုဟိံ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ, သာသနပဋ္ဌာနေ"တိ။ တေနာဟ အာယသ္မာ မဟာကစ္စာယနော –

"နဝဟိ စ ပဒေဟိ ကုသလာ၊ နဝဟိ စ ယုဇ္ဇန္တိ အကုသလပက္ခာ။
ဧတေ ခလု မူလပဒါ၊ ဘဝန္တိ အဋ္ဌာရသ ပဒါနီ"တိ။

နိယုတ္တံ သာသနပဋ္ဌာနံ။

ဧတ္တာဝတာ သမတ္တာ နေတ္တိ ယာ အာယသ္မတာ မဟာကစ္စာယနေန ဘာသိတာ ဘဂဝတာ အနုမောဒိတာ မူလသင်္ဂီတိယံ သင်္ဂီတာတိ။

နေတ္တိပ္ပကရဏံ နိဋ္ဌိတံ။